

**Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego**

RAPORT 2018

**o stanie
zagospodarowania przestrzennego
województwa opolskiego**

Opole, listopad 2018 r.

Opracowanie:

Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego

Kierownictwo Departamentu:
Waldemar Zadka – Dyrektor
Jacek Niestuchowski – Z-ca Dyrektora

Autorzy opracowania:

Jacek Tabor (ZOIU Z-273)
Małgorzata Błaszczyk-Leśniak
Katarzyna Lichota
Elżbieta Pawlik
Maciej Michałowski
Tomasz Midura
Zdzisław Stefaniak

Opracowanie graficzne i komputerowe:

Beata Linkiewicz
Maciej Michałowski

Spis treści

Wstęp	4
Cel opracowania	5
Struktura dokumentu	5
Metoda i źródła danych	5
I. Stan zagospodarowania przestrzennego województwa i jego zmiany w okresie 2011-2017	6
1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	6
2. Środowisko przyrodnicze	9
2.1. Zasoby środowiska przyrodniczego	9
2.2. Stan środowiska	20
3. Potencjał demograficzny i osadnictwo	37
4. Zasoby dziedzictwa kulturowego	46
5. Systemy transportowe	50
5.1. Sieć drogowa	50
5.2. Transport kolejowy.....	51
5.3. Transport śródlądowy	52
5.4. Transport lotniczy	53
6. Infrastruktura techniczna i komunalna	53
6.1. Energetyka	53
6.2. Gospodarka wodno-ściekowa	54
6.3. Gospodarka odpadami	60
6.4. Ochrona przeciwpowodziowa	64
7. Gospodarka	65
7.1. Specjalne strefy ekonomiczne	65
7.2. Rolnictwo	67
7.3. Turystyka	68
7.4. Infrastruktura społeczna	69
8. Instrumenty planowania przestrzennego	76
9. Podsumowanie	88
II. Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wskazanych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego	95
1. Środowisko przyrodnicze	96
2. Środowisko kulturowe	101
3. Infrastruktura techniczna i komunalna	103
3.1. Infrastruktura drogowa	103
3.2. Infrastruktura kolejowa	104
3.3. Infrastruktura lotnicza	105
3.4. Transport wodny	106
3.5. Techniczno-komunalna	109
4. Infrastruktura społeczna	116
5. Turystyka	121
6. Bezpieczeństwo (ochrona przeciwpowodziowa).....	123
7. Wnioski i rekomendacje	127
Spis rysunków	133
Załącznik (zestawienie tabel do rozdziału I)	135

Wstęp

Na samorządzie województwa spoczywa ustawowy obowiązek kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej¹. Istotą tej polityki jest ustalenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej regionu, w tym zmian podstawowych elementów sieci osadniczej i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym powiązań transgranicznych, ponadto ustalenie zasad ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego. Dokumentem określającym kierunki rozwoju przestrzennego regionu jest *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (PZPWO)*. W polskim systemie planowania przestrzennego dokumenty planistyczne, w tym plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlegają okresowej ocenie. Jej celem jest weryfikacja ustaleń aktu planistycznego pod kątem jego aktualności, a efektem rekomendacje co do potrzeby lub braku potrzeby podjęcia niezbędnych planistycznych działań korygujących.

W chwili obecnej Samorząd Województwa Opolskiego prowadzi politykę przestrzenną w oparciu o plan zagospodarowania przestrzennego uchwalony Uchwałą nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28.09.2010 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 132, poz. 1509 z dnia 18 listopada 2010 r.).

Ostatnia ocena PZPWO obejmująca wszystkie elementy wskazane w art. 45 ustawy miała miejsce w 2013 r. Na podstawie przeprowadzonej oceny stwierdzono, że *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (uchwała nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r.) wymaga aktualizacji, w szczególności z uwagi na zmianę uwarunkowań prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie krajowym (*Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjętej w grudniu 2011 roku, wraz z Planem działań służących realizacji KPZK 2030*) oraz polityki rozwoju na poziomie województwa (*Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r., przyjętej w grudniu 2012 roku*).

Wynikające z tych dokumentów ustalenia spowodowały konieczność uspołnienienia treści *Planu* z KPZK 2030 i SRWO, w tym m.in. wyznaczenia w *Planie* obszarów funkcjonalnych zgodnych z typologią określoną w KPZK 2030 i sposobem wyznaczania wg. metodologii Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Ponadto w ramach aktualizacji *Planu* należy uwzględnić:

- zmianę uwarunkowań prawnych;
- stwierdzone zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym;
- zrealizowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym;
- zgłoszone wnioski w sprawie zmiany *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (2 wnioski Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Opolu, w sprawie wprowadzenia do planu stref ochronnych dla terenów zamkniętych).

Powyższe rekomendacje zadecydowały o podjęciu przez sejmik województwa opolskiego Uchwały Nr XXXIV/419/2013 z dnia 25 października 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*.

W chwili obecnej (stan na dz. 15 czerwca 2018 r.) procedura zmiany PZPWO ma zakończony etap konsultacji, w tym opiniowania i uzgadniania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko ze wszystkimi wymaganymi przepisami odrębnymi instytucjami i organami, włącznie z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, a także ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego.

W dniu 21 maja 2018 r. Zarząd Województwa Opolskiego przyjął wyniki opiniowania i uzgadniania *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* i jednocześnie ustalił, że kwestia rewizji rozstrzygnięć planu w zakresie problematyki kształtowania systemu obszarów ochrony przyrody wymaga przeprowadzenia dodatkowej debaty z jednostkami samorządu wyrażającymi sprzeciw wobec wypracowanej i przyjętej w latach 2002-2010 koncepcji tego systemu. Ostateczna decyzja zostanie podjęta po zakończeniu tej debaty. Debata planowana jest na przełomie 2018/2019 r. Kwestią wymagającą wyjaśnień w trakcie dodatkowej debaty jest dogłębne przedstawienie korzyści i zagrożeń zarówno dla społeczności regionu, jak i gospodarki i mieszkańców gmin, zgłaszających sprzeciw wobec utrzymania dotychczasowego stanu planistycznego w odniesieniu do obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu na ich terenie.

¹ Art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.).

Cel opracowania

Zgodnie z przepisami art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (uopizp), plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlega okresowej ocenie. Celem takiej oceny jest weryfikacja ustaleń planu województwa pod kątem jego aktualności, a efektem rekomendacji co do potrzeby lub braku potrzeby podjęcia niezbędnych planistycznych działań korygujących.

Art. 45 uopizp wskazuje, że ocenie tej ma służyć przegląd zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa oraz ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z właściwością. Jednocześnie art. 45 ustawy zobowiązuje Zarząd województwa, do dokonania tej oceny co najmniej raz w czasie trwania kadencji sejmiku.

Struktura dokumentu

Wobec faktu niezakończonych procedury aktualizowania PZPWO, przy jednoczesnym ustawowym wymogu dokonania okresowej oceny obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego województwa do końca trwania bieżącej kadencji sejmiku województwa, w sytuacji gdy obowiązujący PZPWO został oceniony w 2013 r. i poddany na podstawie tej oceny procedurze aktualizacji, przyjęto że głównym zadaniem Raportu 2018 będzie dokonanie:

- *przeglądu stanu i zmian w zagospodarowaniu przestrzennym w okresie, jaki upłynął od 2013 r., tj. od ostatniego Raportu,*
- *oceny realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponad lokalnych wskazanych w PZPWO po roku 2013.*

Metoda opracowania i źródła danych

Ocenę zmian zagospodarowania dokonano poprzez porównanie stanu wyjściowego, tj. z 2011 r. (dane z ostatniego Raportu 2013) ze stanem na koniec roku 2017 (z uwagi na dostępność oficjalnych danych, będą to głównie dane za rok 2016). Podstawowym źródłem danych statystycznych są:

- Baza Danych Lokalnych GUS, 2018;
- Baza danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu, 2018;
- Baza danych WIOŚ Opole, 2018;
- Bilans zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2017 r., PIG, 2018 r.
- Inne.

Sposób udostępnienia danych statycznych rzutuje na ich agregację przestrzenną na 3 zasadniczych poziomach: gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

I. Stan zagospodarowania przestrzennego województwa i jego zmiany w okresie 2011-2017

Celem tej części dokumentu jest dostarczenie informacji nt. aktualnego stanu zagospodarowania przestrzennego województwa, kierunków i tempa zmian w zagospodarowaniu oraz przedstawienie istniejących zagrożeń i zarysowujących się tendencji rozwoju przestrzennego.

Analizie poddano dostępne dane statystyczne charakteryzujące zagospodarowanie przestrzenne województwa, w przekroju poszczególnych jego elementów.

Ocena zmian zagospodarowania dokonana została poprzez porównanie stanu wyjściowego (najczęściej są to dane za rok 2011) – uwzględnionego w Raporcie 2013 ze stanem obecnym, tj. rokiem bieżącym (z uwagi na dostępność oficjalnych danych, będą to głównie dane za rok 2016).

Źródła danych statystycznych obejmują m.in.:

- Bazę Danych Lokalnych GUS, 2018 r.;
- Bazę danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu, 2018 r.;
- Bazę danych WIOŚ Opole, 2018 r.;
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2017 r., PIG, 2018 r.
- Inne.

Sposób udostępnienia danych statycznych rzutuje na ich agregację przestrzenną na 3 zasadniczych poziomach: gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego

W okresie obejmującym lata 2011 – 2018 podstawowe zmiany w organizacji głównych struktur funkcjonalno-przestrzennych regionu związane były jedynie ze zmianą granic rdzenia miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego -miasta Opola (Rys. 1). Powyższa zmiana granic administracyjnych stolicy województwa nastąpiła na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta oraz zmiany nazwy gminy, które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.

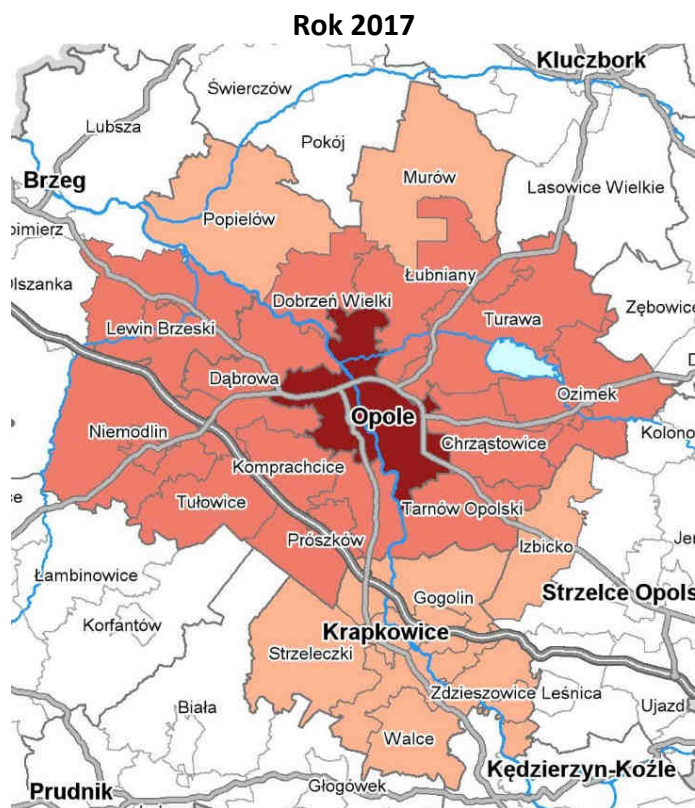
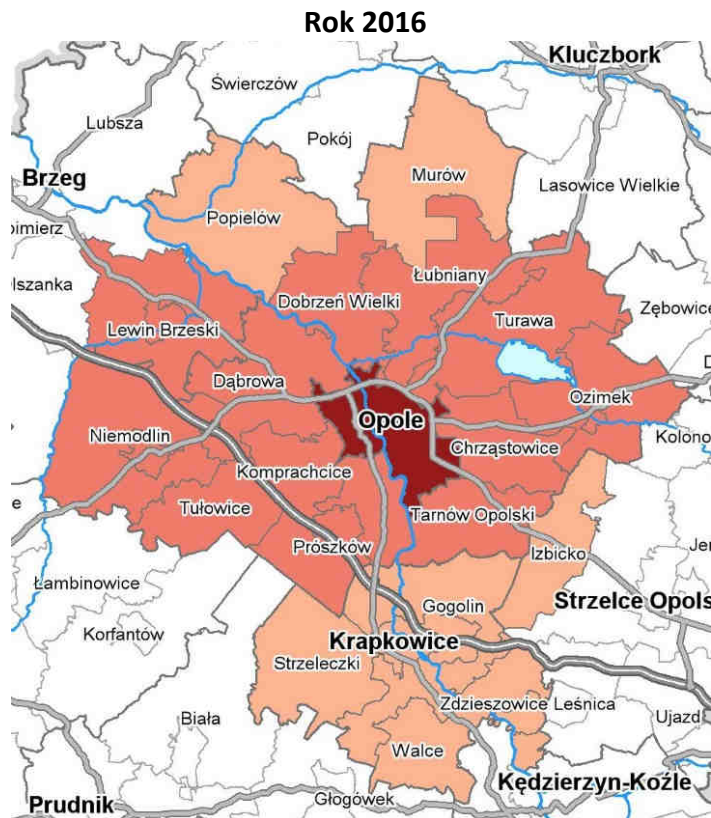
W wyniku decyzji rządu RP w granice Opola włączono:

- 2 495,52 ha z gminy Dobrzeń Wielki (obręby: Borki - 160,98 ha; Czarnowąsy – 1 534,32 ha; Krzanowice - 226,39 ha; Świerkle - 463,43 ha oraz część obrębu ewidencyjnego Brzeziny o pow. 110,40 ha),
- 532,31 ha z gminy Komprachcice (obręby: Chmielowice – 335,63 ha; Żerkowice – 196,68 ha),
- 278,85 ha z gminy Prószków (obręb Winów – 278,85 ha),
- 1 668,13 ha z gminy Dąbrowa (obręby: Sławice – 616,94 ha; Wrzoski – 593,63 ha oraz części obrębu ewidencyjnego Karczów o pow. 457,56 ha).

W efekcie powierzchnia administracyjna miasta Opole istotnie wzrosła z 9 655 ha w 2016 r. do 14 630 ha w roku 2017, tj. o 44,0%, natomiast liczba ludności, ze 118 722 w 2016 r. do 128 140 w 2017 r., tj. o 7,4%.

Powierzchnia powiększonego Opola sytuuje miasto na 17 pozycji w kraju, a potencjał ludnościowy na 28 miejscu.

Rys.1. Zmiana granic rdzenia miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – miasta Opola.

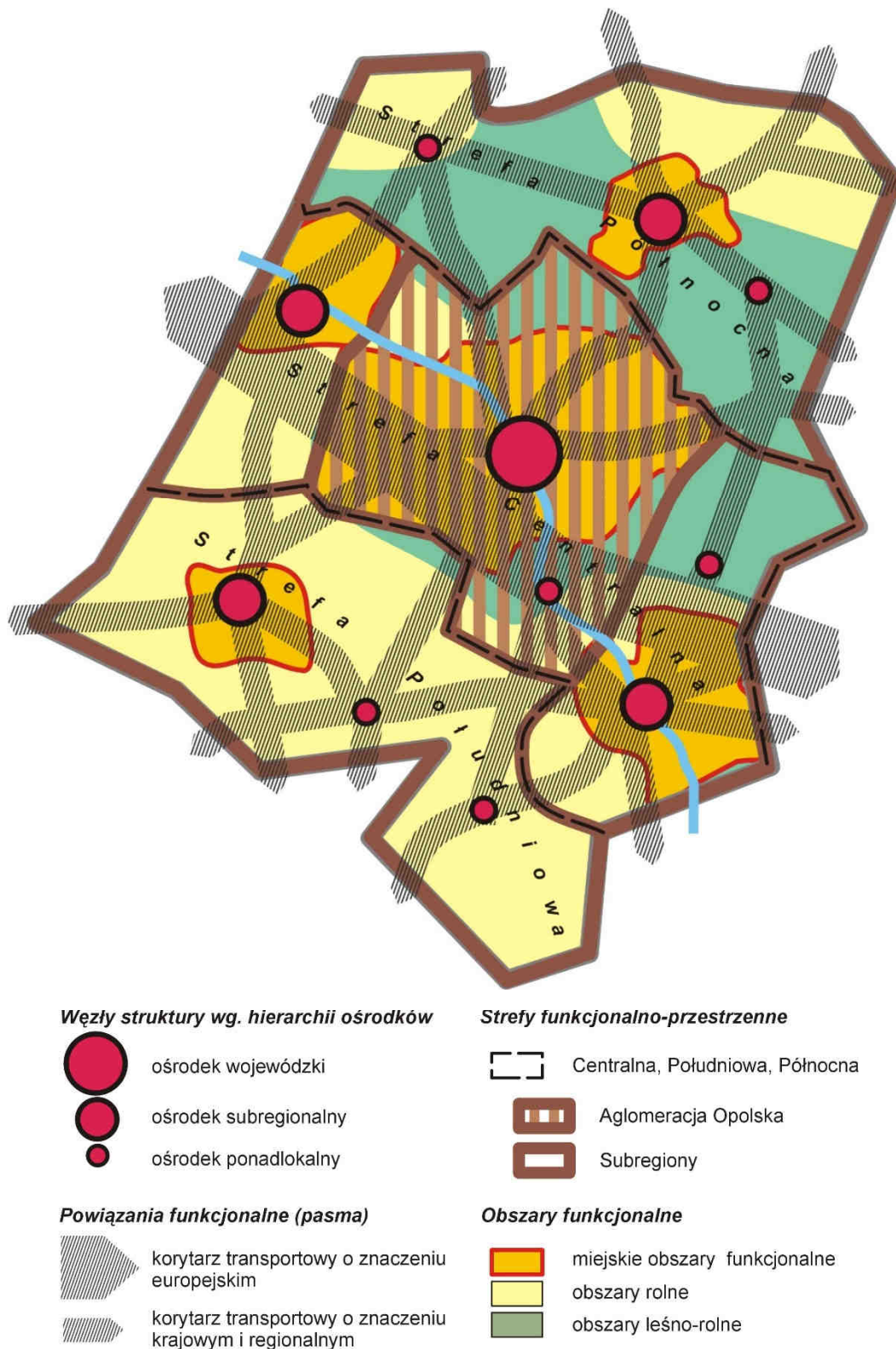
Miejski obszary funkcjonalny - Aglomeracja Opolska

	ośrodek wojewódzki - rdzeń		strefa wewnętrzna		strefa zewnętrzna

Źródło: Opracowanie własne.

Oprócz powyżej opisanej zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej województwa, pozostałe główne elementy tej struktury (strefy funkcjonalne, obszary funkcjonalne, węzły, pasma) nie uległy zmianom.

Rys.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego

Źródło: Opracowanie własne.

2. Środowisko przyrodnicze

Środowisko, jego zasoby, stan jakościowy i zróżnicowanie przestrzenne stanowią podstawowy czynnik endogeniczny, warunkujący zrównoważony rozwój regionu. Środowiskowe uwarunkowania rozwoju regionu tkwią w jego zasobach naturalnych i antropogenicznych oraz w zjawiskach i procesach, których źródłem jest środowisko, społeczeństwo, gospodarka i infrastruktura techniczna. Cechy przestrzeni przyrodniczej, społecznej, gospodarczej i technicznej województwa, bezpośrednio warunkują kierunki jego rozwoju i sposoby organizacji przestrzeni, z jednej strony sprzyjając jego rozwojowi (atuty rozwoju), z drugiej strony stanowiąc czynnik ograniczający (bariery lub stabilizatory rozwoju), zapewniając trwałą równowagę pomiędzy elementami przyrodniczymi, społecznymi i gospodarczymi.

2.1. Zasoby środowiska przyrodniczego

2.1.1. Wody podziemne

Zasoby wodne województwa zgromadzone są w obrębie czternastu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP): GZWP 311 Dolina kopalna Prosný; GZWP 320 Pradolina rzeki Odry; GZWP 323 Subzbiornik rzeki Stobrawy; GZWP 324 Dolina kopalna Kluczborka; GZWP 325 Zbiornik Częstochowa; GZWP 326 Zbiornik Częstochowa; 328 Dolina kopalna Małej Panwi; GZWP 332 Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka; GZWP 333 Zbiornik Opole – Zawadzkie; 334 Dolina kopalna Małej Panwi; GZWP 335 Zbiornik Krapkowice – Strzelce Opolskie, GZWP 336 Niecka Opolska; GZWP 337 Dolina kopalna Lasy Niemodlińskie, GZWP 338 Subzbiornik Paczków – Namysłów.

Sumaryczna wielkość zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych województwa opolskiego wynosi wg stanu na 31.12.2016 r. ok. **58 475,1 m³/h (512,2 hm³/rok)** i jest wyższa o ok. **5,0%** niż w 2011 r. Wielkość zasobów wód podziemnych na obszarze województwa opolskiego jest najniższa spośród wszystkich województw w Polsce.

Jednostkowe zasoby wód podziemnych wyrażone poprzez moduł zasobowy wynoszą 6,21 m³/h/km², przy średniej krajowej 6,53 m³/h/km² i zapewniają województwu 9 miejsce w kraju.

W okresie 2011-2016 w wyniku prac poszukiwawczych oraz rozbudowy, modernizacji nowych ujęć wody i stacji uzdatniania wody, udokumentowano nowe zasoby eksploatacyjne wód podziemnych (*Tabela 1 w załączniku*).

Zmiany zasobów bilansowych wód podziemnych nie zmieniły rozmieszczenia zasobów wodnych i w dalszym ciągu są one nierównomiernie rozmieszczone w przestrzeni regionu. Największe nagromadzenie struktur wodonośnych występuje w części środkowej województwa, w której znajduje się najcenniejszy w województwie zbiornik triasowy Opole – Zawadzkie (GZWP 333) oraz czwartorzędowe doliny kopalne Rudy i Małej Panwi. Część północna oraz w szczególności część południowo – zachodnia (Sudety i Przedgórze Sudeckie) są obszarami deficytowymi w wody podziemne. Do gmin o największych zasobach wodnych (ponad 50 000 m³/d) należą: Opole, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Strzelce Opolskie i Krapkowice; do gmin o najmniejszych zasobach (poniżej 6 000 m³/d) należą Skarbimierz, Cisek, Radłów, Chrząstowice, Głuchołazy, Lubrza, Polska Cerekiew i Zębowice.

Na obszarze województwa, wg podziału na 172 jednostki (od 2016 r.), wydzielono 14 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)², z których cztery zostały zakwalifikowane jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Jedynie w przypadku dwóch JCWPd stan wód oceniono jako słaby (141 i 143), w przypadku pozostałych stan ten ocenia się na dobry.

² Zgodnie z definicją podaną w RDW, jednolitą częścią wód podziemnych są wody, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności umożliwiających pobór znaczący dla zaopatrzenia ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Zgodnie z RDW celem środowiskowym dla wód podziemnych jest dobry stan wód podziemnych, oznaczający utrzymanie lub osiągnięcie przez część wód podziemnych stanu ilościowego i stanu chemicznego na poziomie określanym jako co najmniej „dobry”.

Cele środowiskowe dla wszystkich JCWPd to:

- dobry stan chemiczny,
- dobry stan ilościowy,

Jedynie w przypadku JCWPd nr 143 jest to ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem (tabela 2 i 3).

Zasoby wód geotermalnych i leczniczych

W województwie opolskim wody geotermalne występują w części północnej (powiat brzeski, namysłowski, oleski oraz kluczborski, z wyłączeniem gminy Wołczyn), w obrębie których gęstość strumienia ciepłego waha się pomiędzy 80 – 90 mW/m² (max. w woj. lubuskim i wielkopolskim 100 – 110 mW/m²). Na pozostałym obszarze województwa, w obrębie Niżu Polskiego wartości te wahają się pomiędzy 70 – 80 – 90 mW/m², natomiast na obszarze Sudetów, w obrębie tzw. „sudeckiego regionu geotermalnego” osiągają wartości minimalne, od ok. 60 mW/m² (gm. Otmuchów i Paczków) do ok. 80 mW/m² (powiat prudnicki i głubczycki).

Pod względem zasobności w wody termalne obszar województwa jest słabo rozpoznany, a obszar koncentracji zasobów ogranicza się do dwóch potencjalnych regionów wód termalnych w części południowo-zachodniej (rejon Nysy i Niemodlina) i w części środkowo-wschodniej (rejon Opola i Kolonowskiego).

Najkorzystniejsze warunki do eksploatacji wód geotermalnych występują w okolicach Nysy. Temperatura występujących tam wód waha się w przedziale od 30 do 85°C i mogą one być wykorzystywane w ciepłownictwie i balneologii. Korzystne warunki termiczne związane są z uskokiem rzeki Nysa, który biegnie od Paczkowa, Otmuchowa, Nysy i dalej w północno-wschodnim kierunku. Położony w obrębie subregionu świdnicko-niemodlińskiego otwór wód geotermalnych w Grabinie jest jedynym przejawem występowania wód termalnych w obrębie bloku Przed-sudeckiego, jednak do dnia dzisiejszego wody te nie są wykorzystywane, głównie z powodu wysokiej mineralizacji.

Wody termalne regionu środkowo-zachodniego związane są z utworami triasowymi pstręgo piaskowca i wapienia muszlowego. Wody z rejonu Kolonowskiego to wody o niskiej mineralizacji, o temperaturze 25°C i wydajności w przedziale 48-70 m³/h, natomiast wody z rejonu Opola to słodkie wody termalne występujące na głębokości ok. 600 m ppt., wypływające na powierzchnię ziemi w temperaturze 26°C.

Wody lecznicze o charakterze solanek udokumentowane zostały w Wołczynie, natomiast przejawy występowania wód mineralnych w Trzebini (gm. Lubrza). Wody o charakterze leczniczym występują również w rejonie Pokoju (w okresie przedwojennym były podstawą funkcjonującego tam uzdrowiska), jednak do dnia dzisiejszego nie posiadają stosownego rozpoznania hydrogeologicznego.

2.1.2. Wody powierzchniowe

Obszar województwa położony jest w całości w zlewisku Morza Bałtyckiego, w dorzeczu Odry (Górnej Odry), z czego 97,5% powierzchni województwa leży w zlewni Górnej Odry, a pozostałe 2,5% (część północno-wschodnia) w zlewni rzeki Warty (dopływ II rzędu Odry).

Sieć hydrograficzną tworzy rzeka Odra oraz jej dopływy, z których głównymi dopływami (II rzędu) lewostronnymi są: Nysa Kłodzka, Osobłoga, Psina, Opawa, Stradunia, Prószkowski Potok, Cisek, Dzielniczka, z kolei dopływami prawostronnymi są: Bierawka, Kłodnica, Mała Panew, Stobrawa, Smortawa. Rzeka Odra dzieli obszar województwa na dwie części: północno-wschodnią o regularnej sieci rzecznej oraz południowo-zachodnią, o nieregularnej sieci rzecznej. W obrębie zlewni Warty największym w regionie ciekim jest rzeka Proсна. Znaczne obszary dolin rzecznych są objęte ochroną z uwagi na walory przyrodnicze.

Gęstość sieci rzecznej jest najniższa na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, Wzgórz Strzelińskich, Równiny Opolskiej, a także na obszarze wododziałowym Masywu Chełmu. Natomiast najwyższa gęstość sieci rzecznej obejmuje obszar środkowej części dorzecza Stobrawy, Małej Panwi, Ścinawy Niemodlińskiej oraz obszar poniżej Nysy.

Rzeka Odra należy do rzek najmniej zasobnych w środkowej Europie, a zasoby wodne w przeliczeniu na mieszkańca województwa (796 m³/M/rok) są dwa razy niższe niż na terenie kraju (1660 m³/M/rok). Zlewniami rzeczными o największym module zasobowym są zlewnie Nysy Kłodzkiej i Małej Panwi (powyżej

6 dm³/s/km²), następnie zlewnie Stobrawy, Osobłogi i Proсны (4-6 dm³/s/km²). Zasoby dorzecza Górnej Odry są o około 30% niższe od zasobów wodnych dorzecza Górnej Wisły.

Zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych rzeki Odry w przekroju bilansowym Brzeg (przekrój graniczny z woj. dolnośląskim) wynoszą około 448,5 mln m³/r w roku suchym oraz ok. 860 mln m³/rok w roku mokrym, z czego na dopływy boczne przypada ok. 46% wielkości zasobów (w tym Nysa Kłodzka ok. 20%, Mała Panew ok. 12%).

Zasoby wód powierzchniowych są niekorzystnie rozłożone w czasie i przestrzeni. Deficyt wód występuje w okresie największego zapotrzebowania na wodę, w okresie wegetacyjnym, a okresy nadmiaru wody prowadzące do wezbrań i powodzi występują w okresach wczesnowiosennych i letnich. Nierównomierne rozłożenie przestrzenne zasobów wodnych oraz niska retencja zbiornikowa powoduje okresowe niedobory wody w południowej i środkowej części województwa (Płaskowyż Głubczycki).

Ochrona wód powierzchniowych prowadzona jest w ramach jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), których na obszarze województwa wyznaczono 223, w tym 146 położonych w całości w granicach województwa, a 77 ma swoją kontynuację na terenach sąsiednich województw. Szczególnym przypadkiem są zlewnie wód powierzchniowych o strategicznym znaczeniu dla zaopatrzenia mieszkańców i gospodarki w wodę. Zlewnie te położone są na obszarach stykowych z województwami sąsiednimi (Nysa Kłodzka, Widawa, Proсна) wymagając specjalnej ochrony z uwagi na pełnione funkcje zaopatrzeniowe dla aglomeracji wrocławskiej, łódzkiej, wielkopolskiej oraz aglomeracji opolskiej.

Zbiorniki wodne

Praktycznie wszystkie zbiorniki wód powierzchniowych na obszarze województwa opolskiego to sztuczne zbiorniki retencyjne i stawy hodowlane (348 stawów hodowlanych o łącznej pojemności 25,9 mln m³, zlokalizowane m.in. w dolnej części dorzecza Ścinawy Niemodlińskiej i w dolnej części dorzecza Stobrawy, a także w górnych częściach dorzeczy Stobrawy, jej dopływu Brynicy oraz Chrząstawy).

W województwie opolskim funkcjonuje szesnaście sztucznych zbiorników wodnych (w tym cztery zbiorniki wielozadaniowe i jeden suchy, wyłącznie o funkcji przeciwpowodziowej) o łącznej pojemności całkowitej 376,453 mln m³, w tym rezerwa powodziowa ok. 131,78 mln m³ (Tabela 5). Wszystkie zbiorniki zlokalizowane są na dopływach rzeki Odry. Istniejące zbiorniki spełniają nie tylko funkcje przeciwpowodziowe, ale również energetyczne, rolnicze, żeglugowe, rybackie, turystyczno-rekreacyjne i sportowe.

Największe wielozadaniowe zbiorniki wodne to: Turawa, Nysa i Otmuchów, o pojemności łącznej 344,3 mln m³, co stanowi ponad 92% pojemności wszystkich zbiorników wodnych w województwie opolskim.

Zużycie wód

Zużycie wód dla potrzeb gospodarki, od okresu zmian ustrojowych w latach 90-tych XX wieku podlega systematycznemu spadkowi. W okresie lat 2011-2016, w skutek wzrastających potrzeb rolnictwa i leśnictwa odnotowuje się powolny wzrost poboru wody.

W 2016 r. pobór wód dla celów gospodarki wyniósł **132 017,7 dam³**, przy czym największy udział miało zużycie dla celów rolnictwa i leśnictwa (39,2% zużycia ogółem) przemysłu i dla celów komunalnych. W strukturze przestrzennej największe zużycie wody odnotowywano w powiecie namysłowskim, opolskim, kędziersko-kozielskim, krapkowickim i m. Opole.

W latach 2011-2016 odnotowano wzrost zużycia wody ogółem (+20 %), szczególnie znaczący wzrost nastąpił w sektorze rolnictwa i leśnictwa (+75,0%), przy spadku w sektorze przemysłowym (-1,8%). Z uwagi na trwające zaburzenia klimatyczne i towarzyszące efekty suszy (meteorologicznej, glebowej, hydrologicznej i hydrogeologicznej), należy oczekiwać dalszego wzrostu zużycia wody w sektorze rolnictwa i leśnictwa.

W strukturze powiatów wzrost zużycia wody odnotowano w szczególności w powiecie namysłowskim (ok. 195%), przy czym wzrost ten wystąpił w sektorze rolnictwa i leśnictwa.

Zużycie wód dla potrzeb gospodarki narodowej i ludności w latach 2011-2016 w ujęciu powiatów ilustruje Tabela 6.

2.1.3. Zasoby leśne

Charakterystyka stanu

Ogólna powierzchnia lasów w województwie w 2016 r. wynosi ok. **250 541,67 ha**. Powierzchnia terenów leśnych: 257 402,50 ha – ustala wskaźnik lesistości na poziomie **26,6%** powierzchni ogólnej województwa.

Rozmieszczenie kompleksów leśnych na Opolszczyźnie jest nierównomierne. Największe zwarte kompleksy leśne – Borów Niemodlińskich, Lasów Stobrawsko-Turawskich i fragment kompleksu leśnego Rud Raciborskich położone są w środkowej, północnej i wschodniej części województwa. Część środkowa i południowa, położona w obrębie Doliny Odry, Płaskowyżu Głubczyckiego, Równiny Grodkowskiej i Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich oraz Chełmu charakteryzuje się dominacją terenów otwartych użytkowanych rolniczo, z niewielkim udziałem powierzchni leśnych.

W strukturze własnościowej lasów w województwie dominują **las publiczne – 238 069,43 ha (95%)**, lasy prywatne zajmują 12 472,24 ha. Pod względem administracyjnym praktycznie cały obszar województwa podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach.

Lasy w województwie opolskim, podobnie jak w całym kraju, występują głównie na terenach o najślabszych glebach, co po części znajduje odzwierciedlenie w układzie typów siedliskowych lasu. W strukturze siedliskowej przeważają siedliska lasowe stanowiące 53,4% wszystkich siedlisk, w większości charakterystyczne są dla siedlisk nizinnych (49,5%). Siedliska wyżynne, lasowe (2,8%) i górskie lasowe (1,1%) charakterystyczne są dla południowych obszarów województwa. Siedliska borowe obejmują 46,6% powierzchni drzewostanów i są charakterystyczne dla terenów nizinnych.

Struktura siedliskowa w pewnym stopniu pozostaje niezgodna z potencjalną roślinnością - na powierzchni ok. 17% siedlisk żyznych, lasowych, rosną drzewostany iglaste, borowe (w obrębie Nadleśnictwa Kluczbork, Olesno, Namysłów wskaźnik ten dochodzi do 30%). Na ok. 71,7% powierzchni dominują drzewostany iglaste, z sosną jako gatunkiem dominującym. Najwyższy udział gatunków iglastych (ponad 90%) występuje w nadleśnictwach: Lubliniec, Olesno, Zawadzkie i byłe nadleśnictwo Krasiejów, najmniejszy, poniżej 70% występuje w nadleśnictwie: Prudnik, Tułowice i Brzeg, przy czym struktura gatunkowa drzewostanów poprawia się (w latach 1990-2016 o ponad 10% zwiększył się udział gatunków liściastych).

W strukturze wiekowej dominują drzewostany stosunkowo młode I-III klasy wieku (do 60 lat), zajmujące ponad 50 % powierzchni drzewostanów ogółem (57,4%), drzewostany dojrzałe powyżej 80 lat stanowią ok. 23,8% powierzchni lasów.

Na terenie województwa opolskiego znajduje się fragment Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Rychtałskie”. Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Rychtałskie” o ogólnej powierzchni 47,9 tys. ha utworzono w 1996 roku. W jego skład wchodzi nadleśnictwa: Antonin i Syców należące do RDLP Poznań oraz Leśny Zakład Doświadczalny w Siemianicach, który jest jednostką organizacyjną Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu. Południowa część Kompleksu, o powierzchni ok. 2 500 ha, położona jest na obszarze gmin: Byczyna, Wołczyn i Kluczbork.

Uwzględnienie w gospodarce leśnej ekologicznych i społecznych funkcji lasu, określanych jako poza-produkcyjne, znalazło wyraz w wyróżnieniu lasów o charakterze ochronnym. Łączna powierzchnia lasów ochronnych w województwie opolskim na dzień 31.12.2016 r. wynosi 167,6 tys. ha, co stanowi 66,9% całkowitej powierzchni leśnej w województwie (1 miejsce w kraju), z czego najwięcej zajmują lasy w strefie oddziaływania przemysłu – 82,7 tys. ha, wodochronne – 64,4 tys. ha oraz w miastach i wokół miast – 16,8 tys. ha.

Województwo opolskie, wraz z sąsiadującymi województwami: dolnośląskim i śląskim, charakteryzuje się jednym z najwyższych w Polsce i w Europie zagrożeniem przez czynniki antropogeniczne. Wśród czynników antropogenicznych istotne źródło zagrożenia stanowią emisje szkodliwych gazów i pyłów, w szczególności SO₂ i NO_x, powodujące uszkodzenia koron drzew, wyrażające się ubytkiem aparatu asymilacyjnego. Znaczna część lasów województwa (ok. 82,7 tys. ha, tj. 33,2% pow. lasów) wykazują uszkodzenia przemysłowe (po województwie śląskim najwyższy odsetek w kraju). Jest to konsekwencją położenia Opolszczyzny w strefie największych zagrożeń emisjami gazów i pyłów w kraju, a także nieprawidłowej struktury gatunkowej drzewostanów. Średni stopień defoliacji drzewostanów na obszarze województwa utrzymuje się na poziomie 25,7% i jest najwyższy w Polsce (śr. kraj. 22,7%).

Za istotny czynnik zagrażający lasom regionu uznaje się abiotyczne czynniki klimatyczne, związane z jednej strony z okresami suszy prowadzącymi do niedoborów wody gruntowej, z drugiej strony z lokalnymi

sytuacjami powodziowymi. Czynniki te powodują obniżenie odporności i kondycji zdrowotnej drzewostanów. Oprócz wymienionych, ważnym czynnikiem klimatycznym zagrażającym lasom są silne i huraganowe wiatry, powodujące powstawanie wykrotów, często o znacznych rozmiarach uszkodzeń. Mając na uwadze przewidywane zwiększanie się ekstremalnych zjawisk klimatycznych, można spodziewać się w kolejnych latach również zwiększenia zagrożenia lasów tymi czynnikami.

Zasoby drzewne na pniu (grubizna) w lasach ogółem wynoszą 73 185,0 tys. m³ (292 m³/ha). Pozyskanie drewna (grubizny) w 2016 r. wyniosło 1 394 379 m³, w tym grubizny iglastej 1 099 824 m³, a grubizny liściastej 294 555 m³.

Zmiany zasobów leśnych 2011-2016

W latach 2011-2016 na terenie 14 nadleśnictw położonych w granicach województwa opolskiego prowadzone były prace związane z zalesieniami i odnową drzewostanu. W okresie tym **zalesionych zostało ok. 1 030,6 ha gruntów**, co pozwoliło na **wzrost wskaźnika lesistości województwa o 0,10%**, tj. do wartości 26,6% powierzchni gruntów leśnych ogółem (Tabela 9). Największe zalesienia przeprowadzono w powiatach: nyskim (159 ha), namysłowskim (241 ha), kluczborskim (192 ha), oleskim (101 ha) oraz w mieście Opolu (486 ha). Jedynymi powiatami gdzie nastąpił ubytek lasów to powiat opolskim (- 324 ha) i kędzierzyńsko-kozielski (- 98 ha). W związku z inwazją kornika, intensywne wycinka drzewostanów w latach 2015 – 2017 prowadzona była na obszarze Parku Krajobrazowego Góry Opawskie w powiecie prudnickim.

Prowadzone od początku lat 90-tych prace związane z modernizacją polskiej gospodarki oraz systematyczna przebudowa drzewostanów leśnych nie doprowadziła do spadku powierzchni lasów ochronnych w nadleśnictwach województwa. Postępująca presja antropogeniczna zaowocowała wzrostem lasów ochronnych o 7 pkt %, przy czym wzrost powierzchni lasów uszkodzonych przez przemysł wyniósł ok. 25,5%. Korzystnym zjawiskiem jest zwiększenie zdolności retencyjnych (wzrost powierzchni lasów wodochronnych) oraz rekreacyjnych lasów, stanowiących zaplecze rekreacyjne dla miast. Zmiany powierzchni lasów ochronnych przedstawia Tabela nr 7.

Gospodarka leśna i prowadzona w latach 2011-2016 przebudowa drzewostanów doprowadziła do wzrostu zasobów drzewnych w lasach o ok. 6 557 ha (ok. 9,8%), osiągając wskaźnik jednostkowy 292 m³/ha lasu (Tabela 8). Zwiększeniu zasobów drzewnych towarzyszył, proporcjonalny do wzrostu zasobów drzewnych, wzrost pozyskania drewna o ok. 90 314 m³ (ok. 6,9%).

2.1.4. Zasoby surowców mineralnych

Ogólna charakterystyka bazy surowcowej województwa opolskiego

Dotychczasowe prace geologiczne w zakresie poszukiwania złóż doprowadziły do udokumentowania znaczącej, regionalnej bazy surowców mineralnych. Aktualna baza surowców mineralnych województwa opolskiego obejmuje następujące grupy:

- surowce inne (skalne):
 - wapienie i margle dla przemysłu cementowego i wapienniczego,
 - surowce ilaste do produkcji cementu,
 - kamienie łamane i bloczne (kamienie drogowe i budowlane),
 - piaski i żwiry (kruszywa naturalne),
 - piaski podsadzkowe,
 - piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych i cegły wapienno-piaskowej,
 - piaski formierskie,
 - surowce ilaste ceramiki budowlanej,
 - łupki fyllitowe,
 - torfy.
- surowce energetyczne:
 - węgle brunatne.

Surowce występujące na terenie województwa należą w większości do grupy surowców pospolitych na terenie całego kraju i są surowcami cennymi w skali lokalnej. Żadne ze złóż nie jest zaliczane do złóż strategicznych dla państwa (surowce energetyczne i rudy metali). Udział w krajowych zasobach i krajowym wydobyciu surowców w woj. opolskim w 2016 r. przedstawia Tabela 10.

Jedynie surowce wapienne wykorzystywane przez przemysł wapienniczy i cementowy zalicza się do surowców podstawowych dla gospodarki regionu i kraju, a ich wydobycie sytuuje województwo odpowiednio na 2. i 3. miejscu w kraju. Znaczniejszy udział w produkcji krajowej mają również złoża surowców ilastych dla przemysłu budowlanego oraz piasków podsadzkowych (4. i 3. miejsce w kraju) oraz łupków fyllitowych, których wydobycie prowadzone jest tylko na obszarze województwa opolskiego.

Zasoby złóż surowców i ich zagospodarowanie

Aktualnie, wg stanu na dzień 31.12.2016 r. baza surowcowa województwa opolskiego obejmuje 279 udokumentowanych złóż surowców mineralnych. Wśród udokumentowanych złóż zdecydowanie dominują złoża piaszczysto-żwirowe, surowców ilastych dla potrzeb ceramiki budowlanej oraz kamieni blocznych i łamanych – stanowią one ponad 85% wszystkich złóż udokumentowanych na obszarze województwa.

Geologiczne zasoby bilansowe złóż wynoszą 3 801 254 tys. ton i 56 799 tys. m³ (sur. Ilaste dla ceramiki budowlanej), zasoby przemysłowe 1 060 082,0 tys. ton i 7 809 tys. m³ (sur. Ilaste dla ceramiki budowlanej), przy czym największe zasoby geologiczne i przemysłowe udokumentowano w grupie piasków i żwirów oraz wapieni i margli dla przemysłu cementowego i wapienniczego.

Według stanu na dzień 31.12.2016 r. bieżącej eksploatacji podlega 101 złóż (w tym również eksploatacji okresowej), pozostałe 178 stanowią złoża nieeksploatowane o różnym stopniu udokumentowania lub których eksploatację zaniechano. Najwięcej złóż eksploatowanych jest w grupie piasków i żwirów (71 złóż, w tym 23 okresowo), kamieni łamanych i blocznych (12 złóż, w tym 2 okresowo) oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej (6 złóż, w tym 4 okresowo).

Zmiany w zasobach złóż kopalin udokumentowanych w województwie opolskim 2011-2016 przedstawia Tabela 11.

Cechą charakterystyczną złóż surowców skalnych występujących na terenie województwa opolskiego są wysokie walory jakościowe i dogodne warunki geologiczno-górnictwa. Świadczy o tym zdecydowana przewaga zasobów bilansowych nad zasobami pozabilansowymi większości złóż tj. spełnienie kryteriów bilansowości pod względem grubości nadkładu i miąższości serii złożowej, a także pod względem wysokich parametrów jakościowych surowców. Wysokie są również wskaźniki wykorzystania większości złóż we wszystkich grupach surowców. Wyżej wymienione cechy świadczą o dobrej dostępności złóż do eksploatacji oraz opłacalności w podejmowaniu wydobycia.

Do najbogatszych w udokumentowane i eksploatowane złoża surowców mineralnych należą powiaty: opolski, oleski i nyski; najuboższą bazą surowcowa występuje na terenie powiatu namysłowskiego i głubczyckiego. Największe zasoby bilansowe udokumentowano na terenie powiatów opolskiego, nyskiego, kędzierzysko-kozielskiego, krapkowickiego i strzeleckiego, jednak z uwagi na przydatność do eksploatacji przodują powiaty krapkowicki, opolski i strzelecki (tzw. opolski obszar surowcowy). Powiaty północne cechują się bardzo niskim poziomem udokumentowania surowców i najniższą przydatnością do eksploatacji. Pod względem wydobycia przoduje powiat krapkowicki, opolski i strzelecki, co związane jest z jedną z największych w kraju eksploatacją surowców węglanowych.

Rys.3. Zasoby surowców mineralnych w województwie opolskim (rejonów występowania)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych CBDG PIG, 2018

Zmiany w stanie udokumentowania surowców mineralnych

W okresie 2011-2016 nastąpiły nieznaczne zmiany w stanie udokumentowania złóż, ich zasobów geologicznych oraz wielkości eksploatacji (Tabela 12). Generalnie w okresie tym nastąpił umiarkowany wzrost ilości udokumentowanych złóż (o 19 złóż), przy równoczesnym, nieznacznym wzroście bilansowych zasobów geologicznych (o ok. + 8,8%) i przemysłowych (o ok. + 1,5%). Charakterystykę zmian ilości udoku-

mentowanych złóż i zasobów geologicznych przedstawiono w *Tabeli 12*. Największy wzrost w udokumentowaniu nowych złóż surowcowych wystąpił w przypadku piasków i żwirów oraz kamieni łamanych i blocznych, natomiast w przypadku surowców ilastych dla potrzeb ceramiki budowlanej odnotowano nieznaczny ubytek. Pod względem ilościowym zaznaczył się wyraźny wzrost zasobów geologicznych w przypadku wapieni i margli dla potrzeb przemysłu wapienniczego, kamieni łamanych i blocznych oraz wapieni i margli dla potrzeb przemysłu cementowego.

Zmiany w udokumentowaniu obejmują między innymi:

- w grupie kamieni łamanych i blocznych – udokumentowanie złoża Ligota Tułowicka 1 (pow. opolski);
- w grupie surowców ilastych ceramiki budowlanej – wyrejestrowanie złoża Skarbiszowice III (pow. opolski) i Czerwone Osiedle 1 (pow. oleski);
- w grupie wapieni i margli dla przemysłu wapienniczego – wyrejestrowanie złoża Szymiszów (powiat strzelecki);
- w grupie piasków i żwirów:
 - złoża udokumentowane, nowe – Baborów 2 (pow. głubczycki), Dziergowice 2 (powiat pow. kędzierzyńsko-kozielski), Goła Grodkowska (pow. brzeski), Kałków II-1 (pow. nyski), Kosorowice VII (pow. opolski), Kosorowice VIII (pow. opolski), Lubotyń III (pow. głubczycki), Lubsza (pow. brzeski), Malerzowice Wielkie (pow. nyski), Molestowice (pow. opolski), Oldrzychowice (pow. brzeski), Oldrzychowice I (pow. brzeski), Przywory 6 (pow. opolski), Rożniątów (pow. strzelecki), Roszowski Las (pow. kędzierzyńsko-kozielski), Strzegów (pow. brzeski), Trzebina 1 (pow. prudnicki), Złotogłowice (pow. nyski), Żelazna III (pow. brzeski);
 - złoża wyrejestrowane – Brzezie-Elektrownia (pow. opolski), Głębocko II (pow. brzeski), Kałków – Julia (pow. nyski), Kępa 2, Kępa 3 (pow. opolski), Myślina VI i Myślina VII (pow. strzelecki), Olesno (pow. oleski), Szyszków (pow. oleski).

2.1.5. Użytkowanie ziemi

Ogólna charakterystyka użytkowania terenu w województwie

Zagospodarowanie przestrzeni odzwierciedla przede wszystkim struktura użytkowania gruntów. Powierzchnia geodezyjna gruntów ogółem w województwie opolskim według stanu na dzień 31.11.2016 r. wynosi 941 187 ha, co stanowi ok. 3,0% powierzchni Polski (*Tabela 13*).

Analiza zmian w bilansie użytkowania powierzchni wskazuje na postępujący proces ubytku powierzchni biologicznie czynnych, użytkowanych gospodarczo (użytki rolne) kosztem terenów trwale przekształconych (tereny zabudowane i zurbanizowane, tereny komunikacyjne). Zaznaczyć należy, że obserwowane są niewielkie korzystne zmiany wynikające z rekultywacji i rewitalizacji powierzchni ziemi i zagospodarowywania terenów o niskiej wartości użytkowej (zalesienia gruntów, wzrost powierzchni gruntów pod wodami, spadek użytków kopalnych).

Przekształcenia powierzchni ziemi

Wzrost gospodarczy województwa, oczekiwania społeczeństwa zaspokajania potrzeb rozwojowych i poszukiwania przewag konkurencyjnych wobec innych terenów, skutkuje postępującym ubytkiem powierzchni biologicznie czynnych – terenów rolnych i leśnych – i ich przeznaczaniem na cele użytkowe.

W 2016 r. na obszarze województwa z produkcji rolnej i leśnej wyłączono ok. 46 ha gruntów, w tym 37 ha gruntów rolnych, z przeznaczeniem na cele eksploatacji kopalni i zabudowy mieszkalnej (*Tabela 14*).

W okresie raportowania 2011-2016 łączna powierzchnia przekształceń wynosiła 218 ha, w tym gruntów rolnych aż 154 ha, głównie z przeznaczeniem na cele eksploatacji surowców mineralnych i budownictwa mieszkaniowego (*Tabela 15*).

Dewastacja i degradacja powierzchni ziemi związana jest przede wszystkim z eksploatacją surowców mineralnych. Województwo jako region zasobny w surowce podlegające intensywnej eksploatacji jest również obszarem występowania otwartych wyrobisk eksploatacyjnych i składowania napowierzchniowego nagromadzonego surowca. Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych od lat utrzymuje się na w miarę stabilnym poziomie, z lekką tendencją zmniejszania się powierzchni przekształconych i wzrostem powierzchni zrehabilitowanych i zagospodarowanych dla celów użytkowych (Tabela 16 i 17).

2.1.6. Obszary chronione

Charakterystyka stanu

Powierzchnia terenów przyrodniczych podlegająca ochronie prawnej na obszarze województwa opolskiego wynosiła, wg stanu na dzień 31.12.2016 r., ok. 260 475,5 ha, co stanowi ok. 27,7% powierzchni województwa. Przyrodnicze obszary chronione województwa opolskiego tworzą regionalny system obszarów i obiektów chronionych, w skład którego wchodzić formy ochrony przyrody³ wymienione w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r., nr 92, poz. 880 z późn. zm.) powiązane spójnym systemem korytarzy ekologicznych.

W skład systemu wchodzi (tabela 25):

- 3 parki krajobrazowe (PK „Góry Opawskie”, PK „Góra Św. Anny” i „Stobrawski Park Krajobrazowy”), zajmujące powierzchnię ok. 62 590,5 ha;
- 9 obszarów chronionego krajobrazu („Otmuchowsko-Nyski”, „Wronin-Maciowakrze”, „Rejon Mokre-Lewice”, „Las Głubczycki”, „Łęg Zdieszowicki”, „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, „Bory Niemodlińskie”, „Grodziec” i „Załęcze-Polesie”) o łącznej powierzchni ok. 196 268,6 ha;
- 4 obszary Natura 2000 (obszary specjalnej ochrony (OSO) „Grądy Odrzańskie”, „Jezioro Turawskie”, „Zbiornik Nyski” i „Zbiornik Otmuchowski”) o łącznej powierzchni 14 161,1 ha;
- 21 obszarów ochrony siedlisk (OOS) mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW), które w najbliższych latach zostaną uznane przez Ministra Środowiska za obszary Natura 2000; łączna powierzchnia obszarów wynosi 27 264,8 ha;
- 36 rezerwatów przyrody (27 leśnych, 2 torfowiskowe, 3 florystyczne, 2 przyrody nieożywionej i 2 stepowe) o łącznej powierzchni 939,1 ha;
- 13 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, o łącznej powierzchni 3 332,4 ha;
- 9 stanowisk dokumentacyjnych, o łącznej powierzchni ok. 19,1 ha;
- 107 użytków ekologicznych, o łącznej powierzchni ok. 710,7 ha.

Powiązania przestrzenne obszarów przyrodniczych realizowane są przez system korytarzy ekologicznych, ustalonych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* oraz częściowo w studiach uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego gmin (SUiKZP) i w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (mpzp).

System ten⁴ obejmuje:

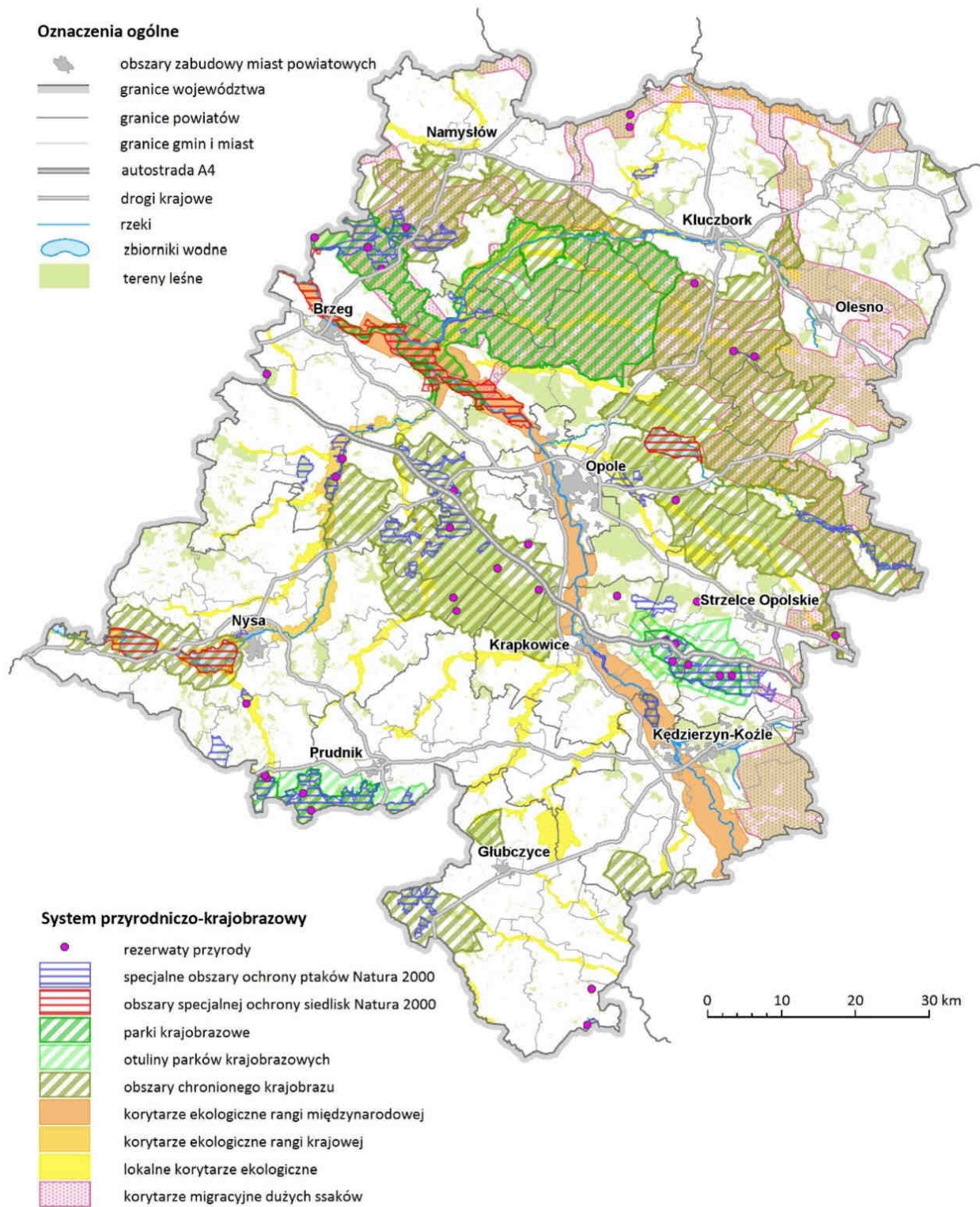
- podsystem korytarzy dolinnych, w tym:
 - korytarze sieci ekologicznej ECONET-PL, w tym:
 - 1 korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym – dolina rzeki Odry
 - 2 korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym – dolina rzeki Nysy Kłodzkiej i Proсны,
 - 18 korytarzy ekologicznych o znaczeniu regionalnym (w tym transgranicznym i międzyregionalnym), wykorzystujących doliny rzek: Białej Głuchołaskiej, Ścinawy Niemodlińskiej, Białej, Prudnika i Osobłogi, Straduni, Troi, Psiny, Opawicy, Widawy, Proсны, Pratwy, Wołczyńskiej Strugi, Starej Strugi, Cielnicy, Grodkowskiej Strugi, Przyleskiego Potoku, Potoku Cisek,

³ w myśl ustawy formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

⁴ System jest konstrukcją planistyczną; w celu przypisania mu obligatoryjności wymagane jest wprowadzenia do dokumentów planistycznych gmin.

- podsystem lądowych korytarzy migracyjnych dla dużych ssaków (wg koncepcji ZBS PAN w Białowieży), obejmujący na obszarze województwa opolskiego Południowo-Centralny oraz Południowy Korytarz Ekologiczny.

Rys. 4. Zasoby przyrodnicze województwa opolskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ, 2018

Zmiany obszarów chronionych w latach 2011-2016

W okresie 2011-2016 na terenie województwa opolskiego nastąpiły nieznaczne zmiany powierzchni terenów objętych ochroną prawną.

Powierzchnia terenów przyrodniczych podlegająca ochronie prawnej wg stanu na dzień 31.12.2016 r. wynosiła ok. **260 475,5 ha**, co stanowi ok. **27,7%** powierzchni województwa.

W związku z utworzeniem w okresie 2011-2016 nowych form ochrony przyrody, tj:

- rezerwatu przyrody „Olszak” (gm. Głuchołazy), użytków ekologicznych Stawy Pluderskie nr 2 i 3 (gm. Dobrodzień), Nad Wyderką (gm. Praszka), Oczko Sołtysy (gm. Praszka),
- pomników przyrody (56),
- zmian granic obszarów chronionego krajobrazu,

łącznie powierzchnia obszarów przyrodniczych, podlegających ochronie prawnej wg stanu na dzień 31.12.2016 r. zwiększyła się do 260 475,5 ha (tj. ok. **27,7%** powierzchni ogólnej województwa - *Tabela 18*).

Na podstawie przeprowadzonych w latach 2008 – 2012 prac inwentaryzacyjno-analitycznych i konsultacji społecznych, utworzonych zostało kolejnych 21 ostoi siedliskowych (specjalne obszary ochrony SOO), posiadających – do czasu wydania stosownego rozporządzenia przez Ministra Środowiska - status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Są to:

- SOO Góra św. Anny, SOO Forty Nyskie, SOO Kamień Śląski, SOO Góry Opawskie, SOO Ostoja Sławniowicko-Burgrabicka, SOO Lasy Barucickie, SOO Dolna Małej Panwi, SOO Łęg Zdieszowicki, SOO Bory Niemodlińskie, SOO Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej, SOO Teklusia, SOO Łąki w okolicy Chrzęstowic, SOO Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą, SOO Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą, SOO Przyłek nad Białą Głuchołaską, SOO Rozumicki Las, SOO Łęgi Żywocickie, SOO Łęgi koło Chałupki, Szumirad, SOO Załęczański łuk Warty, Grądy w Dolinie Odry.

Aktualna powierzchnia terenów Natura 2000 na obszarze województwa opolskiego wynosi 14 161,1⁵ ha, powierzchnia docelowa uwzględniająca również wszystkie obszary o znaczeniu wspólnotowym wynosi 41 425,9 ha (w tym obszary OZW⁶ o pow. 27 264,8 ha).

Zmiany w rozkładzie przestrzennym obszarów chronionych (bez obszarów Natura 2000) przedstawione w układzie powiatowym wskazują, że zmiany nastąpiły praktycznie na terenie wszystkich powiatów województwa, oprócz miasta Opole (*Tabela 19*).

Największą powierzchnię, przekraczającą średnią wojewódzką (27,7%), obszary chronione zajmują w powiatach położonych w północnym paśmie przyrodniczym: w powiecie opolskim ziemskim (56,8% powierzchni powiatu), namysłowskim (46,2%), strzeleckim (45,9%) i kluczborskim (33,6%), natomiast powiaty o najmniejszych powierzchniach prawnie chronionych występują w powiatach pasma południowego: w powiecie prudnickim (8,3%), kędzierzyńsko-kozielskim (7,1%) i grodzkim Opole (0,3%).

Do gmin o największym udziale obszarów chronionych w powierzchni ogólnej gminy należą gminy Tułowice i Zębówice, objęte w całości formami ochrony przyrody (100,0%), Lasowice Wielkie (91,0%), Pokój (89,6%), Ozimek (88,9%), Zawadzkie (87,9%), Murów (86,0%), Turawa (83,5%) i Kolonowskie (80,6%). Istnieje jednak grupa gmin, na terytorium których obszary takie nie występują w ogóle (gminy Brzeg, Skarbimierz, Wilków, Pakosławice, Skoroszyce, Kamiennik, Głogówek) lub ich udział jest śladowy (gmina Radłów (0,01%), Praszka (0,02%), Kędzierzyn-Koźle (0,04%), Gorzów Śląski 0,1%, Olesno (0,1%), Bierawa (0,12%), Dobrodzień (0,13%), Byczyna (0,2%), Olszanka 0,2%, Opole (0,3%), Kietrz 0,7%, Gogolin 1,0%).

⁵ Obejmują cztery ostoje ptasie (OSO), ustanowione w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska.

⁶ Obejmują ostoje siedliskowe, tzw. OZW - ostoje o znaczeniu dla Wspólnoty – zatwierdzone przez UE, dla których Minister Środowiska do tej pory nie wydał stosownego rozporządzenia; zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody obszary te należy uznawać jako obowiązujące.

2.2. Stan środowiska

2.2.1. Jakość wód podziemnych

W 2016 roku na terenie województwa opolskiego przeprowadzone zostały w ramach monitoringu diagnostycznego wód podziemnych badania w 46 punktach pomiarowych, zlokalizowanych w 8 jednolitych częściach wód podziemnych, w tym trzech potencjalnie zagrożonych nieosiągnięciem dobrego stanu (nr 127, 141, 143).

Wody podziemne kontrolowane w 2016 r. na terenie województwa opolskiego charakteryzowały się:

a) zróżnicowanym poziomem zanieczyszczenia:

- brak wód odpowiadających I klasie (wody bardzo dobrej jakości) – 0%,
- wody odpowiadające klasie II (wody dobrej jakości) wystąpiły w 16 punktach (618-Kluczbork, 639-Chróścice, 640-Radomierowice, 1345-Borki Wielkie, 555-Skoroszyce, 1869-Grodków, 1325-Zębowice, 2661-Mnichus, 373-Wrzoski, 619-Zdzieszowice, 631-Łącznik, 1230-Krapkowice, 2656-Gogolin, 2712-Dobrzeń Mały, 2700-Bliszczycze, 365-Stara Kuźnia) – 34,7%,
- wody odpowiadające klasie III (wody zadowalającej jakości) wystąpiły w 16 punktach (641-Karłowiczki, 572-Rudziczka, 617-Zawada, 1284-Strzelce Opolskie, 2662-Dobrodzień, 370-Wrzoski, 372-Wrzoski, 1317-Dytmarów, 2659-Poręba, 1634-Wiechowice, 621-Bogdanowice, 627-Chróstno, 2671-Tłustomoście, 2672-Dzieńmarów, 2699-Gadzowice, 1056-Stara Kuźnia) – 34,7%,
- wody odpowiadające IV klasie (wody niezadowalającej jakości) wystąpiły w 7 punktach (1733-Zawadzkie, 2660-Jemielnica, 1836-Jaśkowice, 1867-Charbielin, 2664-Tarnów Opolski, 1999-Krasne Pole, 366-Stara Kuźnia) – 15,7%,
- wody odpowiadające V klasie (wody złej jakości) wystąpiły w 7 punktach (571-Nysa, 371-Wrzoski, 1055-Wrzoski, 1868-Dobrzeń Mały, 1197-Wiechowice, 622-Boguchwałów, 364-Stara Kuźnia) – 15,7%.

b) zawartością następujących substancji zanieczyszczających wody podziemne (wskaźniki w klasie IV lub V):

- azotany (NO₃) – 2660-Jemielnica, 1867-Charbielin, 1868-Dobrzeń Mały, 2664-Tarnów Opolski, 1197-Wiechowice, 622-Boguchwałów – stężenie azotanów w przedziale 58,4-81,4 mg/l,
- odczyn pH – 1733-Zawadzkie, 371-Wrzoski, 1055-Wrzoski, 364-Stara Kuźnia, 1056-Stara Kuźnia – zakres pH 5,6-10,2,
- żelazo (Fe) – 641-Karłowiczki, 617-Zawada, 1733-Zawadzkie, 370-Wrzoski, 1055-Wrzoski, 1836-Jaśkowice, 366-Stara Kuźnia – stężenie w przedziale 6,95-16,48 mg/l,
- temperatura (temp) – 372-Wrzoski (18,3°C),
- jon amonowy (NH₄) – 364-Stara Kuźnia (2,03 mg/l),
- arsen (As) – 1055-Wrzoski (0,021 mg/l),
- siarczan (SO₄) – 371-Wrzoski, 364-Stara Kuźnia (316-650 mg/l),
- chlorki (Cl) – 364-Stara Kuźnia (287 mg/l),
- bor (B) – 364-Stara Kuźnia (1,23 mg/l),
- ogólny węgiel organiczny (TOC) – 366-Stara Kuźnia, 1733-Zawadzkie (17,0-26,0 mg/l),
- fluorki (F) – 571-Nysa (4,49 mg/l),
- potas (K) – 371-Wrzoski, 1868-Dobrzeń Mały, 1197-Wiechowice, 622-Boguchwałów (20,4-81,8 mg/l),
- nikiel (Ni) – 1055-Wrzoski (0,2021 mg/l),
- mangan (Mn) – 1868-Dobrzeń Mały, 1999-Krasne Pole (1,131- 1,395 mg/l),
- fosforany (PO₄) – 622-Boguchwałów (7,34 mg/l),
- sól (Na) – 364-Stara Kuźnia (422 mg/l),
- molibden (Mo) – 364-Stara Kuźnia (0,04721 mg/l).

Rys. 5. Stan jakości wód podziemnych w województwie opolskim wg monitoringu diagnostycznego WIOŚ Opole w 2016 r.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Badania wód podziemnych wykazały, że większość z nich (w 32 punktach) w 2016 r. posiadała dobrą lub zadowalającą jakość (II lub III klasa). W okresie tym obserwowano poprawę stanu jakościowego wód, tj. spadek udziału wód o niezadowalającej i złej (łącznie o 11,2 pkt %) oraz zadowalającej jakości (o 15,3 pkt %) oraz wzrost jakości wód zaliczanych do dobrego stanu jakościowego (wzrost o 27,5 pkt %).

Zmiany jakości wód podziemnych w latach 2011-2016

Ocena zmian jakości wód podziemnych w województwie opolskim w latach 2011-2016 została dokonana w oparciu o publikacje „Stan środowiska w województwie opolskim”, sporządzane cyklicznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

Rys. 6. Zmiany jakości wód podziemnych w województwie opolskim w latach 2011-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Monitoring wód podziemnych prowadzony w sieci badawczej krajowego monitoringu wód podziemnych Państwowego Instytutu Geologicznego, realizowany jest pod kątem respektowania wartości normatywnych, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2016, poz. 896).

Jakość badanych wód podziemnych w 2016 r. w porównaniu do 2011 roku sporządzona w oparciu o wyniki badań diagnostycznych przedstawia *Tabela 20*.

Analiza porównawcza wskazuje, że w wybranych punktach pomiarowych (*Tabela 21*), podlegających monitoringowi w latach 2011 i 2016 nastąpiła **poprawa** stanu jakościowego (Bogdanowice 621, Chróścice 639, Skoroszyce 555, Rudziczka 572, Grodków 1869, Bliszczycze 2700), **pogorszenie** stanu (Wiechowice 1634) lub jego stabilizacja (Wrzoski 370, Wrzoski 371, Opole-Zawada 617, Boguchwałów 622, Wrzoski 1055, Dobrzeń Mały 1868, Krasne Pole 1999).

2.2.2. Jakość wód powierzchniowych

Ocenę jakości wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2016 r. przeprowadzono w oparciu o wyniki badań Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzonego przez Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu pod kątem respektowania wartości normatywnych, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2017 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości substancji priorytetowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1187).

Badania jakości wód prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego (1 raz w okresie obowiązywania planu gospodarowania wodami w Dorzeczu Odry), monitoringu operacyjnego (co najmniej 2 razy w przypadku wód zagrożonych ryzykiem niespełnienia celów środowiskowych), monitoringu badawczego (prowadzony na wodach granicznych) oraz monitoringu obszarów chronionych (prowadzony na wodach przeznaczonych do spożycia przez ludność).

Uzyskane wyniki klasyfikacji posłużyły do sporządzenia oceny stanu/potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego wód, które stanowiły podstawę do określenia końcowej oceny stanu wód w punktach pomiarowo-kontrolnych oraz w jednolitych częściach wód.

Stan wód kontrolowanych w 2016 r.

Jednolite części wód powierzchniowych województwa opolskiego charakteryzował zły stan (39 JCWP na 46), który wynika ze złego stanu chemicznego lub stanu/potencjału ekologicznego wód. Większość kontrolowanych w 2016 r. jednolitych części wód charakteryzował umiarkowany (33) lub dobry (7) potencjał/stan ekologiczny. Tylko w przypadku 6 JCWP (Widawa, Mała Panew, Nysa Kłodzka, Cielnica, Stara Struga, Łącka Woda) ich stan/potencjał ekologiczny określa się jako słaby (*Tabela 22*).

Zmiany jakości wód powierzchniowych w latach 2011-2016

Ocena zmian jakości wód powierzchniowych w województwie opolskim w latach 2011-2016 została dokonana w oparciu o wyniki cyklicznych badań Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

Przy ocenie porównawczej wzięto pod uwagę końcowe kryteria klasyfikacyjne obowiązujące w okresie przeprowadzania badań monitoringowych, określonych w rozporządzeniach:

- Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2017 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości substancji priorytetowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1187),
- Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. z 2011 r., poz. 1549).

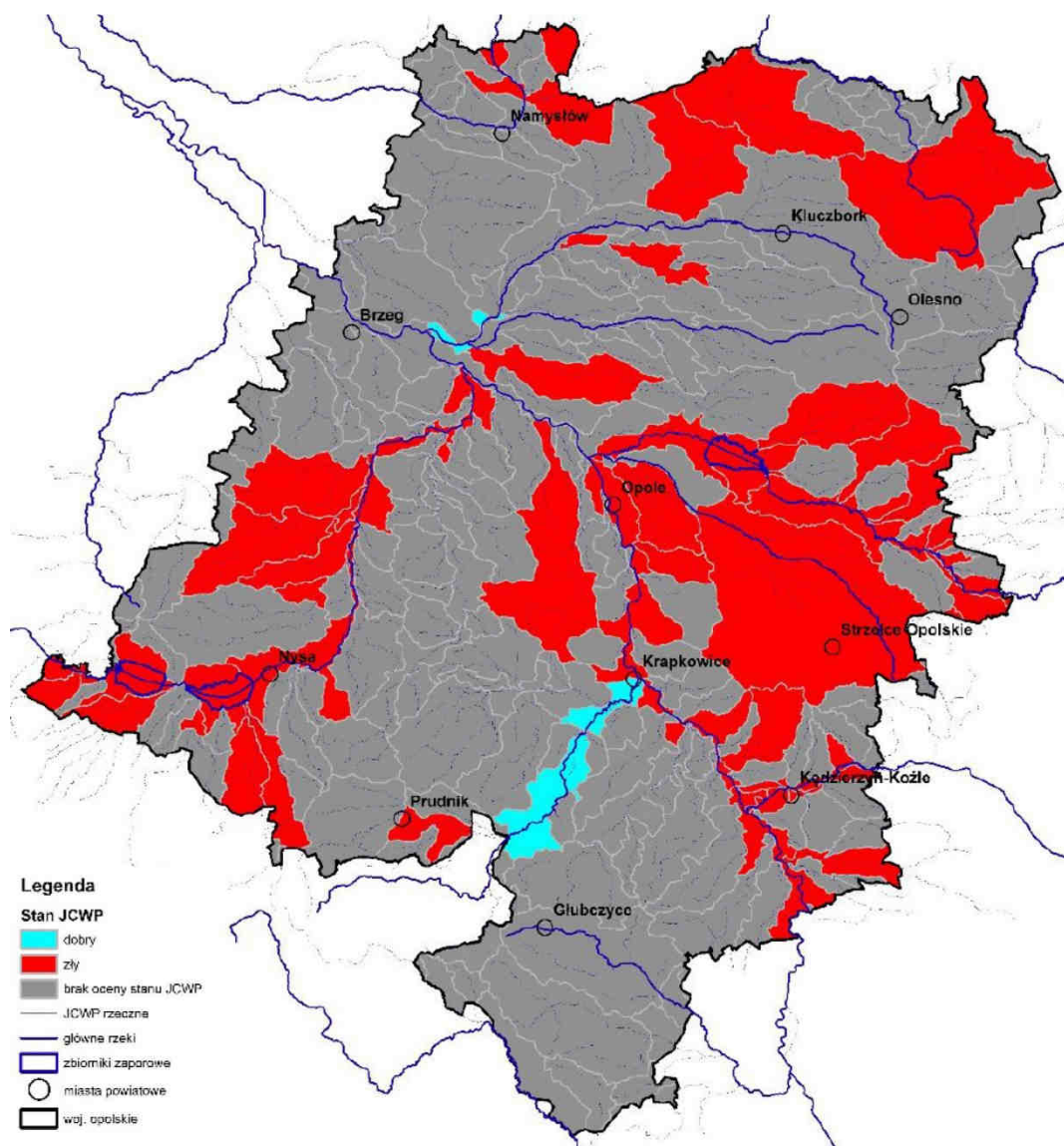
Jakość wód powierzchniowych w 2016 r. na tle jakości wód w 2011 r. przedstawiają *Rys. 7 i 8* oraz *Tabela 23*.

Rys. 7. Stan jednolitych części wód powierzchniowych w 2011 r.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Rys. 8. Ocena ogólna jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2016 r.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Badania przeprowadzone w latach 2011-2016 wskazują, że na terenie województwa opolskiego, wskutek ponoszenia znaczących kosztów na realizację systemów wodno-kanalizacyjnych w zlewniach, następuje stopniowa poprawa stanu czystości wód w obrębie JCWP. O ile w 2011 r. dobrym stanem wód (wypadkowa stanu ekologicznego i stanu chemicznego) cechowało się 57,2% wód powierzchniowych, a zły stan charakterystyczny był dla 42,8% wód powierzchniowych, to w 2016 r. wartości te kształtowały się odpowiednio na poziomie 69,6% i 30,4%.

W porównaniu do roku bazowego 2011 udział wód o dobrym stanie jakości zwiększył się o 12,4 p. %, przy znaczącym wzroście wód zaliczanych do II, dobrej klasy czystości (o 20,5 p. %) i ubytku wód o złym stanie jakości (wody IV i V klasy) o 12,4 p. %.

Analiza porównawcza wskazuje, że w wybranych punktach pomiarowych, podlegających monitorin- gowi w latach 2011 i 2016 generalnie utrzymany został zły stan jakości wód, za wyjątkiem rzeki Stobrawy ppk Stobrawa, w którym utrzymany został dobry stan wód. Pogorszenie stanu jakościowego nastąpiło jedynie na

rzece Nysa Kłodzka w przekroju Skorogoszcz, poprawa stanu nastąpiła na rzece Osobłoga, w przekrojach pomiarowych Raclawice i Krapkowice (Tabela 24).

2.2.3. Ochrona powietrza

Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Pod względem emisji zanieczyszczeń, województwo opolskie należy do grupy województw o znacznej skali obciążenia środowiska. Z uwagi na łączną emisję zanieczyszczeń pyłowych (1 257 ton/rok) i gazowych (12 380,4 tys. ton z CO₂) (Tabela 25) województwo zajmowało w 2016 r. odpowiednio 13. i 6. pozycję w kraju.

Obciążenie emisją przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2016 r. wynosiło odpowiednio 0,13 t/km² pyłów i 4,7 t/km² gazów (bez CO₂).

Wysoki poziom emisji przemysłowych wywołuje potrzebę redukcji zanieczyszczeń – województwo opolskie pod tym względem cechuje się poziomami redukcji przekraczającymi średnią krajową. Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza w 2016 r. z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w województwie opolskim wynosiła odpowiednio dla zanieczyszczeń pyłowych 99,9%, a dla zanieczyszczeń gazowych 61,7%.

Rozpatrując dłuższy horyzont czasowy (2011-2016), to generalnie nastąpiła zmiana emisji w zakresie zanieczyszczeń pyłowych – spadek emisji o 49,0%, zanieczyszczeń gazowych bez CO₂ – spadek emisji o 32,3%, z czego: dwutlenek siarki – spadek o 24,4%, tlenki azotu – spadek o 37,7%, tlenek węgla – spadek o 31,9%, dwutlenku węgla – spadek o 11,3%.

Dominujący wpływ na kształtowanie się strumienia zanieczyszczeń atmosferycznych mają powiaty położone w południowo – wschodniej i środkowej części województwa, zaliczające się do tzw. strefy przemysłowej, obejmującej powiat opolski, krapkowicki, kędzierzyńsko-kozielski. Z obszaru tego wprowadzanych jest do powietrza atmosferycznego ponad 65% zanieczyszczeń pyłowych i ponad 91% zanieczyszczeń gazowych.

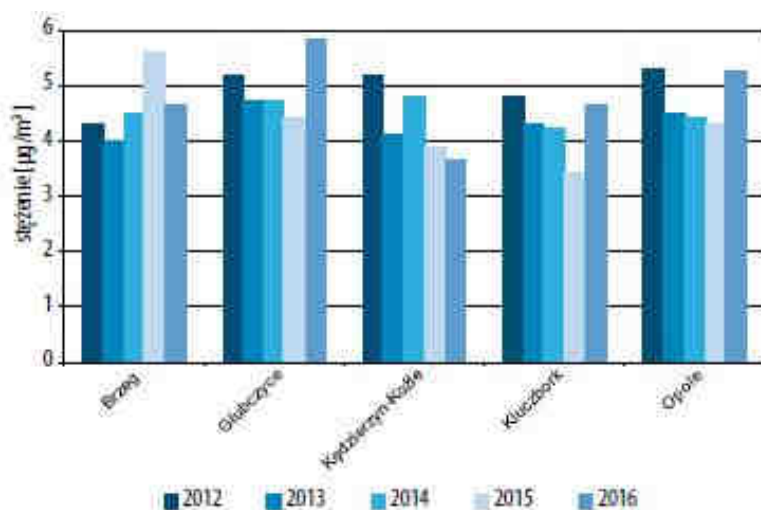
W strukturze wytwarzanych zanieczyszczeń dominuje sektor energetyczny, (z którego pochodzi ponad 54,3% wielkości emisji) oraz przemysł cementowo – wapienniczy i chemiczny. Na terenach miejskich odnotowuje się wzrastające znaczenie ruchu samochodowego jako źródła emisji zanieczyszczeń, stanowiące o jakości powietrza, w szczególności w okresie letnim. Oprócz transportu największym problemem na terenach zabudowanych jest „niska emisja” powodowana przez spalanie węgla w gospodarstwach domowych, a odpowiedzialna za utrzymywanie się i ostatecznie potwierdzony i uwidaczniany do publicznej wiadomości tzw. „efekt smogowy”. Jego wysoki poziom stał się podstawą do podejmowanych przez niektóre województwa tzw. „uchwał antysmogowych” (uchwała taka została również podjęta przez Sejmik Województwa Opolskiego nr XXXII/367/2017 z 26 września 2017 r.), jak również do podjęcia przez państwo programu Czyste Powietrze.

Stężenia zanieczyszczeń powietrza w województwie

Dwutlenek siarki

Okresem dominującej emisji dwutlenku siarki jest sezon grzewczy i właśnie w tym czasie obserwuje się najwyższy poziom jego stężeń. Stężenia występujące w okresie zimowym są zazwyczaj kilkakrotnie wyższe niż w okresie letnim. **Na Opolszczyźnie stężenia dwutlenku siarki utrzymują się na niskim poziomie i już od wielu lat nie wykazują przekroczeń ustalonych standardów jakości powietrza.** Również w 2016 r. nie stwierdzono przekroczeń jego wartości. Przestrzenny rozkład stężeń dwutlenku siarki na terenie całego województwa wskazuje na stopniową poprawę jakości powietrza, szczególnie w odniesieniu do roku 2005 (Rys.9 i Wykres 1). Cykl przeprowadzonych pomiarów wykazał zróżnicowanie średniorocznych stężeń dwutlenku siarki w zależności od lokalizacji stacji. Najwyższe stężenia powyżej 8 ug/m³ wystąpiły w Zdieszowicach, Dobrzeniu Wielkim i Kędzierzynie-Koźlu.

Wykres 1. Średnioroczne stężenia dwutlenku siarki w województwie opolskim 2012 – 2016.

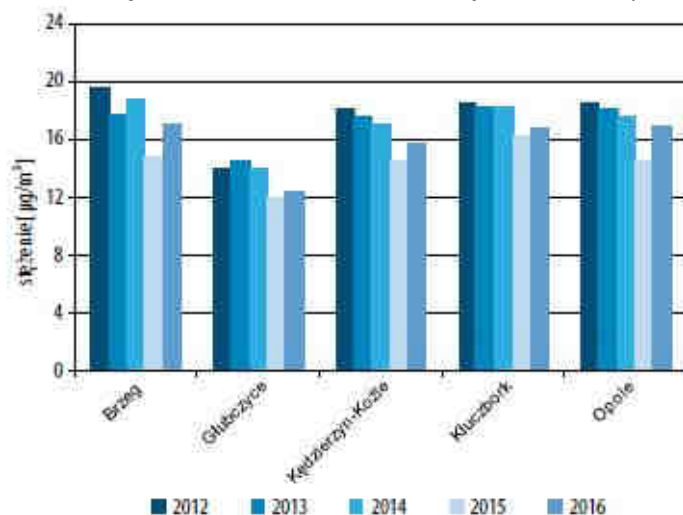

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Dwutlenek azotu

Analizy jakości powietrza w 2016 roku w zakresie dwutlenku azotu nie wykazały przekroczeń wartości kryterialnych⁷, a wartości stężeń średnich utrzymywały się na zbliżonym poziomie w porównaniu z wcześniejszymi latami (Rys.10 i Wykres 2). Cykl przeprowadzonych pomiarów wykazał zróżnicowanie średniorocznych stężeń dwutlenku azotu w zależności od lokalizacji stacji. Najwyższe stężenia, powyżej 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ wystąpiły w Opolu, Namysłowie, Nysie, Prószkowie, Gogolinie i Strzelcach Opolskich.

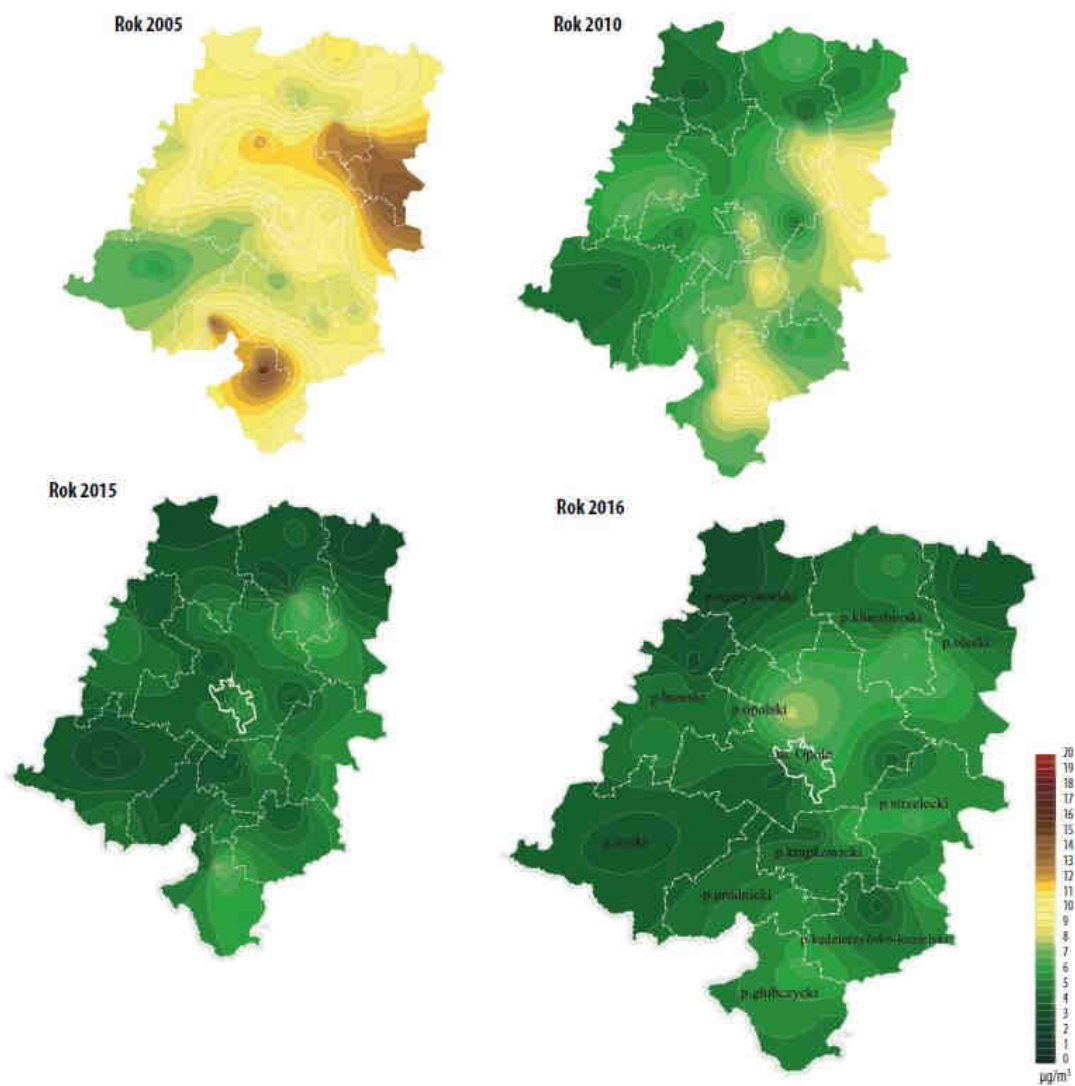
Wykres 2. Średnioroczne stężenia dwutlenku azotu w województwie opolskim 2012 – 2016.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

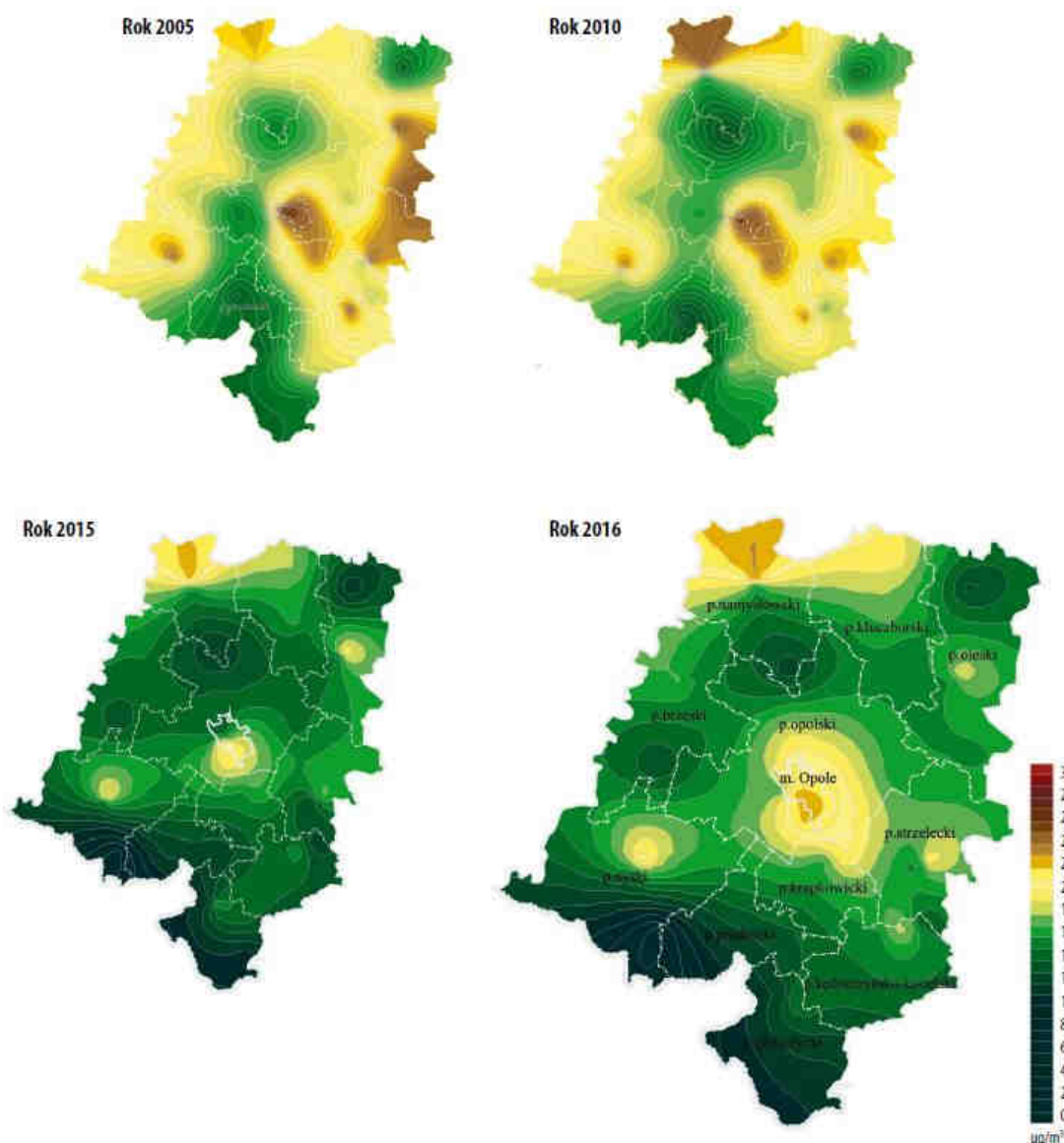
⁷ stężeń 1-godzinnych oraz średniorocznych, dla których wartości dopuszczalne wynoszą odpowiednio 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ oraz 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Równocześnie dopuszczalne stężenie 1-godzinne może zostać przekroczone maksymalnie 18 razy w roku.

Rys.9. Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku siarki w latach 2005-2016 w województwie opolskim.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Rys. 10. Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku azotu w latach 2005-2016 w województwie opolskim.

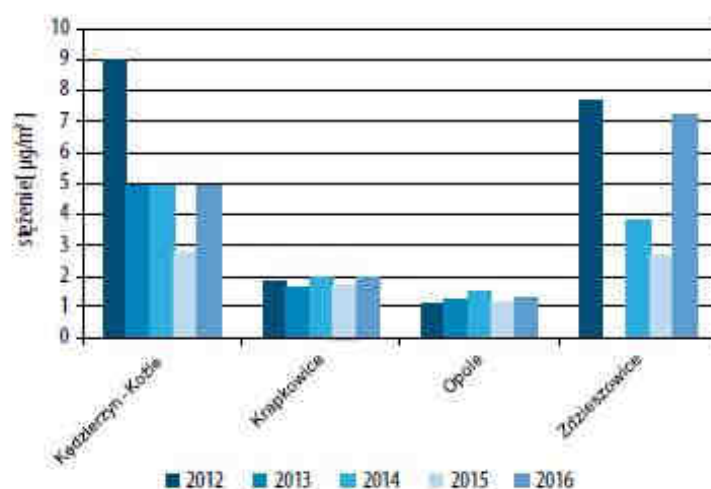
Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Benzen

Najwyższe stężenia benzenu rejestrowane są na stacjach pomiarowych w Kędzierzynie-Koźlu i w Zdzieszowicach, szczególnie w roku 2012 i 2016. W latach 2013-2015 na tych stacjach można zaobserwować wyraźną tendencję spadkową, a otrzymane wartości znajdowały się poniżej poziomu dopuszczalnego i nie odbiegały już tak znacząco od stężeń mierzonych w innych obszarach województwa. Na pozostałych stanowiskach stężenia tego zanieczyszczenia utrzymywały się na niskim poziomie (Wykres 3).

Zarejestrowane w 2016 r. stężenia wykazały się dużym zróżnicowaniem, w zależności od lokalizacji stacji pomiarowej. Podobnie jak w latach wcześniejszych, **najwyższe stężenia wystąpiły w Kędzierzynie-Koźlu i Zdzieszowicach**, gdzie odnotowano przekroczenia wartości średniorocznych przy ulicy Piastów ($7,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$). **Na pozostałym obszarze województwa, gdzie brak jest przemysłu odpowiedzialnego za emisję tego zanieczyszczenia do powietrza, poziom jego stężeń był znacznie niższy i w roku 2016 nie przekroczył $2,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$.**

Wykres 3. Średnioroczne stężenia benzenu w województwie opolskim 2012 – 2016.

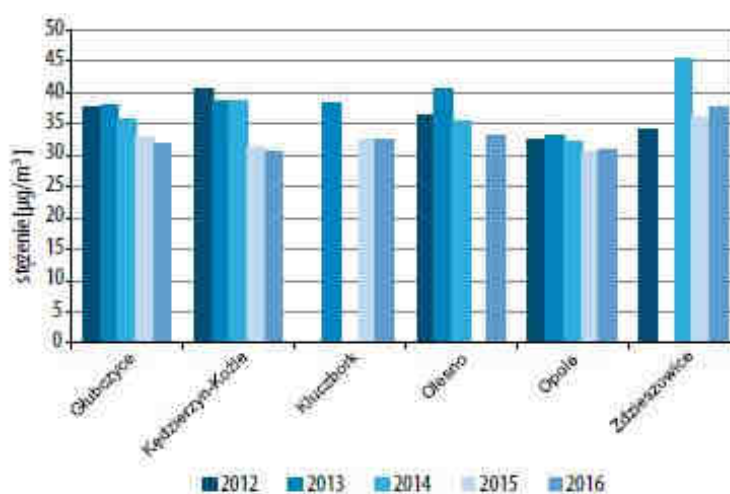
Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Pył zawieszony PM10

Poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 w latach 2012-2016, utrzymywał nieznaczną tendencję spadkową. Jedynie na stacji w Zdzieszowicach w 2014 roku zarejestrowano przekroczenie rocznej wartości dopuszczalnej, a na pozostałych stacjach standard ten został dotrzymany (Wykres 4).

Przeprowadzone w 2016 roku pomiary wykazały, że wartość średnioroczna pyłu PM10 utrzymywała się poniżej wartości dopuszczalnej na wszystkich 8 stacjach pomiarowych, natomiast przekroczenia 24-godzinnej wartości dopuszczalnej zarejestrowano na wszystkich stanowiskach mierzących stężenia pyłu PM10. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnej wartości dopuszczalnej, mieściła się w przedziale od 35 dni w Kędzierzynie-Koźlu do 75 dni w Zdzieszowicach (dopuszczalna częstość przekroczeń wynosi 35 dni w roku). Wyraźnie zauważalna jest sezonowość stężeń pyłu PM10, najwyższe stężenia zaobserwowano w okresie grzewczym, gdzie poziom pyłu osiągnął prawie dwukrotnie wyższe wartości niż w sezonie pozagrzewczym. Istotny wpływ na poziomy stężenie pyłu ma tzw. niska emisja, czyli procesy związane z indywidualnym ogrzewaniem pomieszczeń użytkowych przy wykorzystaniu tradycyjnych metod spalania paliw termicznych (węgiel, koks, drewno, olej, gaz).

Wykres 4. Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 w województwie opolskim 2012 – 2016.

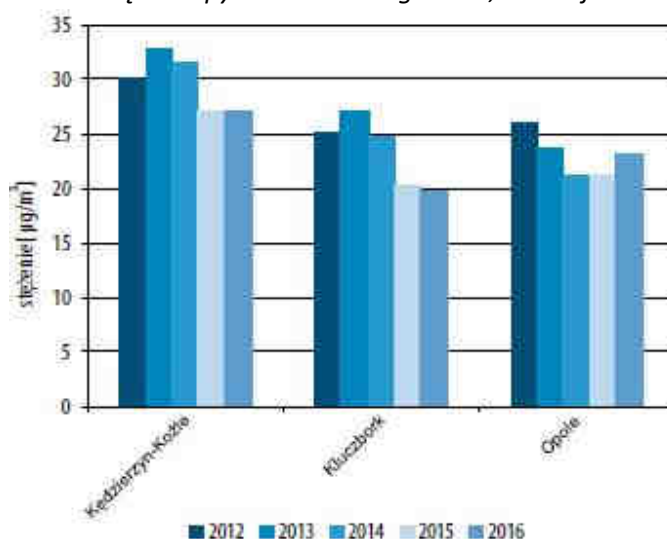
Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Pył zawieszony PM_{2,5}

Otrzymane wyniki pyłu PM_{2,5} z lat 2012 – 2016 wskazują, że stężenia tego zanieczyszczenia utrzymują się na zbliżonym poziomie, wykazując wahania stężeń między poszczególnymi stacjami. **Obserwuje się, że od 2014 roku utrzymuje się tendencja spadkowa, za wyjątkiem stacji w Opolu, gdzie w 2016 roku uzyskano wynik nieznacznie wyższy niż w roku 2015.** Najwyższy poziom stężeń pyłu PM_{2,5} utrzymuje się od lat na stacji pomiarowej w Kędzierzynie-Koźlu (Wykres 5).

Z uzyskanych w 2016 roku wyników pomiarów stężeń pyłu zawieszonego PM_{2,5} można zauważyć, że podobnie jak w latach wcześniejszych, najwyższe stężenia średnie wystąpiły w Kędzierzynie-Koźlu. Stwierdzono tam przekroczenie wartości normatywnej, w związku z czym niezbędne jest podjęcie działań naprawczych określonych w programie ochrony powietrza POP. Natomiast na stacjach w Opolu i Kluczborku wartość kryterialna została dotrzymana. Podobnie jak w przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀, można zauważyć sezonowość występowania wysokich stężeń tego zanieczyszczenia – stężenia uzyskane w okresie grzewczym osiągnęły 2-krotnie wyższe wartości niż w sezonie pozagrzewczym.

Wykres 5. Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} w województwie opolskim 2012 – 2016.

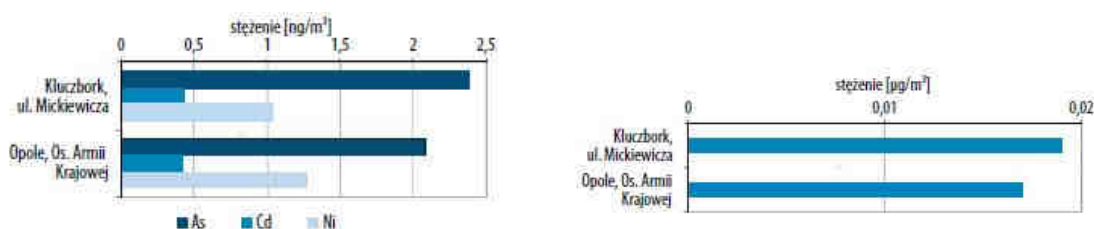

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Metale ciężkie w pyłe zawieszonym PM₁₀

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego metalami ciężkimi i benzo(a)pirenem określa się poprzez oznaczenie ich zawartości w pyłe zawieszonym PM₁₀. Analizując wyniki pomiarów z 2016 roku na stanowiskach pomiarowych w Kluczborku i Opolu można stwierdzić że stężenia metali oznaczanych w pyłe zawieszonym PM₁₀ utrzymywały się poniżej wartości docelowej w przypadku arsenu, kadmu i niklu oraz wartości dopuszczalnej w przypadku ołowiu (Wykres 6).

Wykres 6. Średnioroczne stężenia arsenu, kadmu, niklu (rys. lewy) i ołowiu (rys. prawy) w województwie opolskim 2012 – 2016.

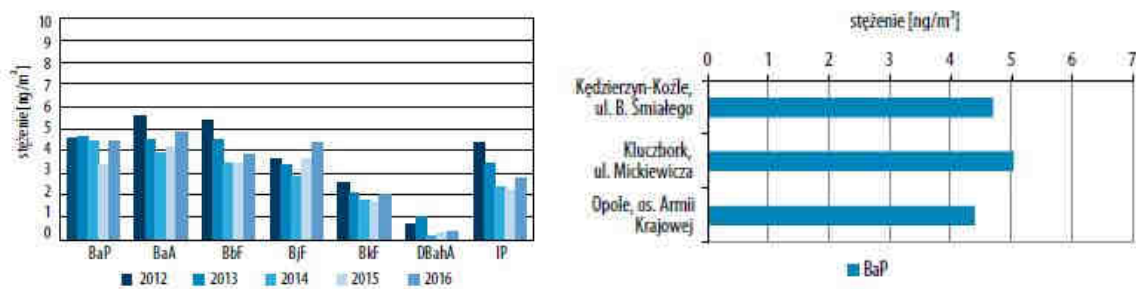

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne

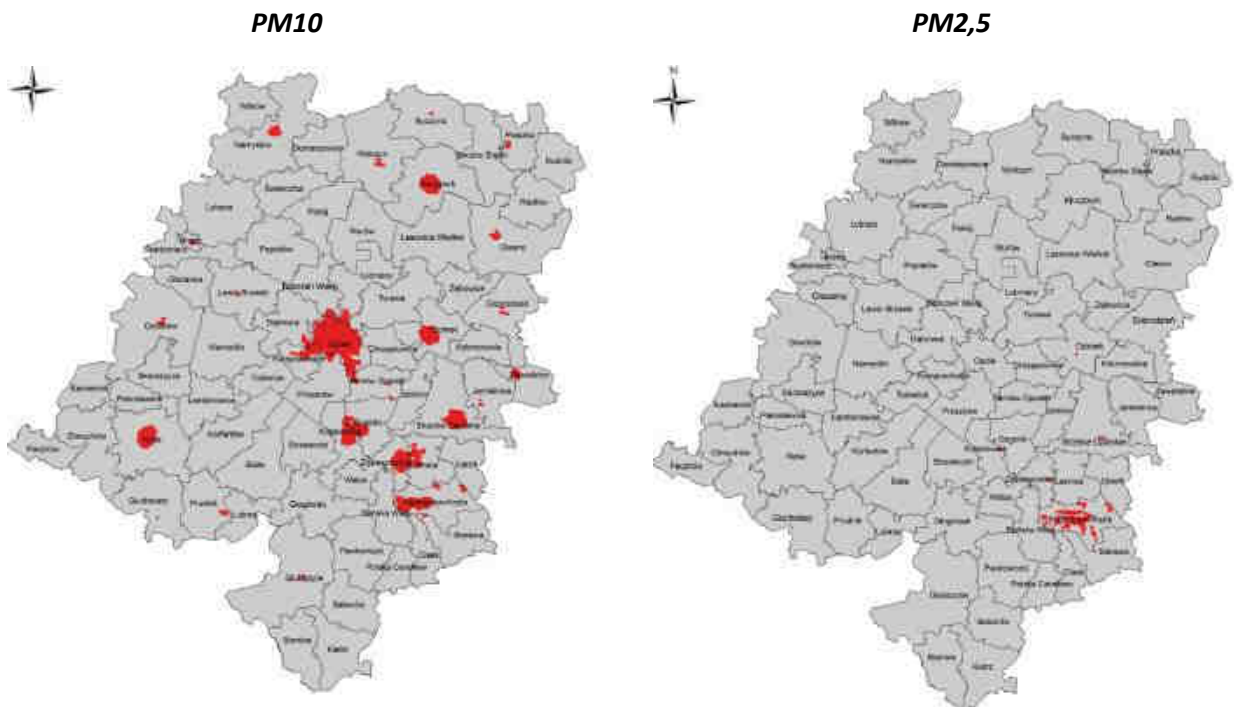
Jako wskaźnik całej grupy WWA przyjęto benzo(a)piren, występujący najpowszechniej w środowisku. Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne powstają głównie podczas ogrzewania budynków (w wyniku procesów spalania) w sezonie zimowym (niska emisja), co też wpływa na sezonowość stężeń WWA – stężenia benzo(a)pirenu otrzymane w okresie grzewczym były 7-krotnie wyższe niż wartości z sezonu pozagrzewczego. Pomiary zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem prowadzono na trzech stanowiskach pomiarowych (Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork i Opole). Otrzymane w 2016 roku średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu na wszystkich stanowiskach pomiarowych znacznie przekroczyły obowiązujące standardy (Wykres 7). Spośród otrzymanych wyników najniższy poziom zarejestrowano na stacji pomiarowej w Opolu, natomiast najwyższy poziom tego zanieczyszczenia wystąpił w Kluczborku.

Wykres 7. Średnioroczne stężenia WWA (rys. lewy) i BaP (rys. prawy) w województwie opolskim 2012 – 2016.

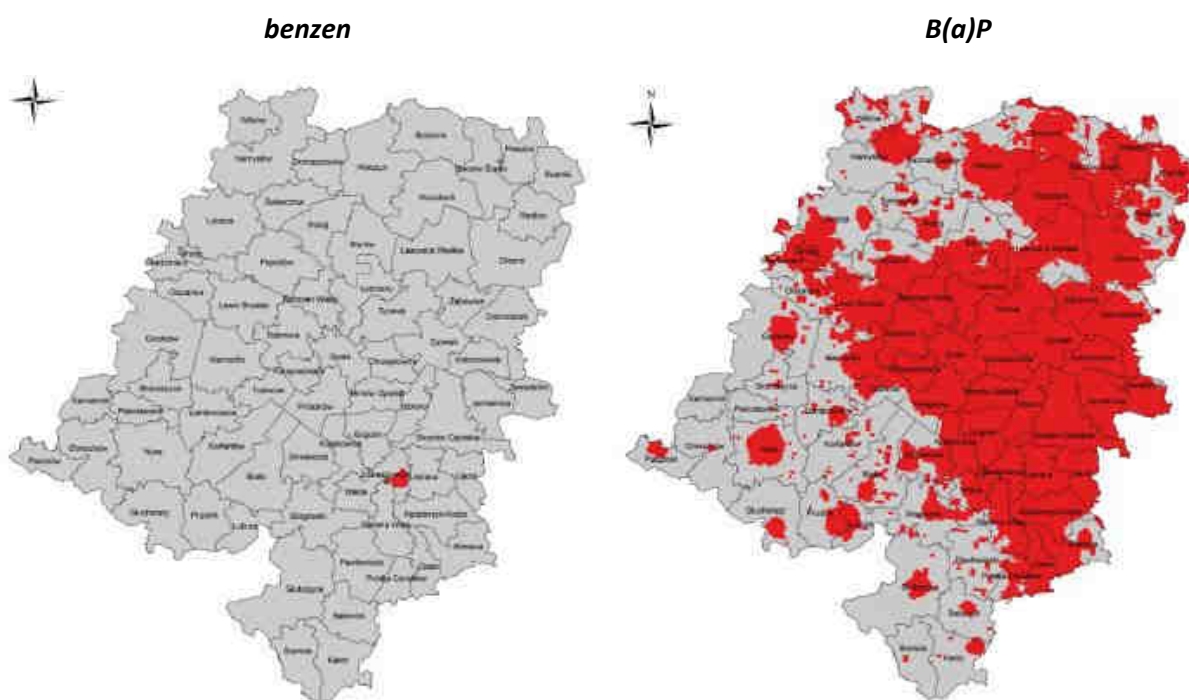
Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Rys. 11. Obszary przekroczeń stężeń zanieczyszczeń na obszarze województwa opolskiego 2016 r.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Rys. 12. Obszary przekroczeń stężeń zanieczyszczeń na obszarze województwa opolskiego 2016 r.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Ocena jakości powietrza

Ocena jakości powietrza przeprowadzana jest corocznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu pod kątem spełniania kryteriów określonych w celu:

- ochrony zdrowia – bieżąca ocena jakości powietrza uwzględnia następujące zanieczyszczenia: dwutlenek azotu NO_2 , dwutlenek siarki SO_2 , benzen C_6H_6 , tlenek węgla CO , ozon O_3 , pył zawieszony $\text{PM}_{2,5}$ i PM_{10} oraz zawarty w pyłe: ołów Pb , arsen As , kadm Cd , nikiel Ni i benzo(a)piren B(a)P ;
- ochrony roślin – ocena prowadzona uwzględnia dwutlenek siarki SO_2 , tlenki azotu NO_x i ozon O_3 .

Ocena jakości powietrza prowadzona jest w strefach. Na obszarze województwa opolskiego wydzielone zostały, zgodnie z nowym podziałem kraju 2 strefy:

- miasto Opole – o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. mieszkańców,
- strefa opolska – obejmującą pozostałe obszary województwa, nie wchodzące w skład miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Klasyfikację stref przeprowadza się w oparciu o następujące założenia:

- klasa A – poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej/docelowej; należy dążyć do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnie ze zrównoważonym rozwojem;
- klasa B – poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji (dotyczy wyłącznie pyłu $\text{PM}_{2,5}$); w takim przypadku należy określić obszary występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych, a także przyczyny ich występowania;
- klasa C – poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową; należy określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych, a także niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza;
- klasa D1 – poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego;

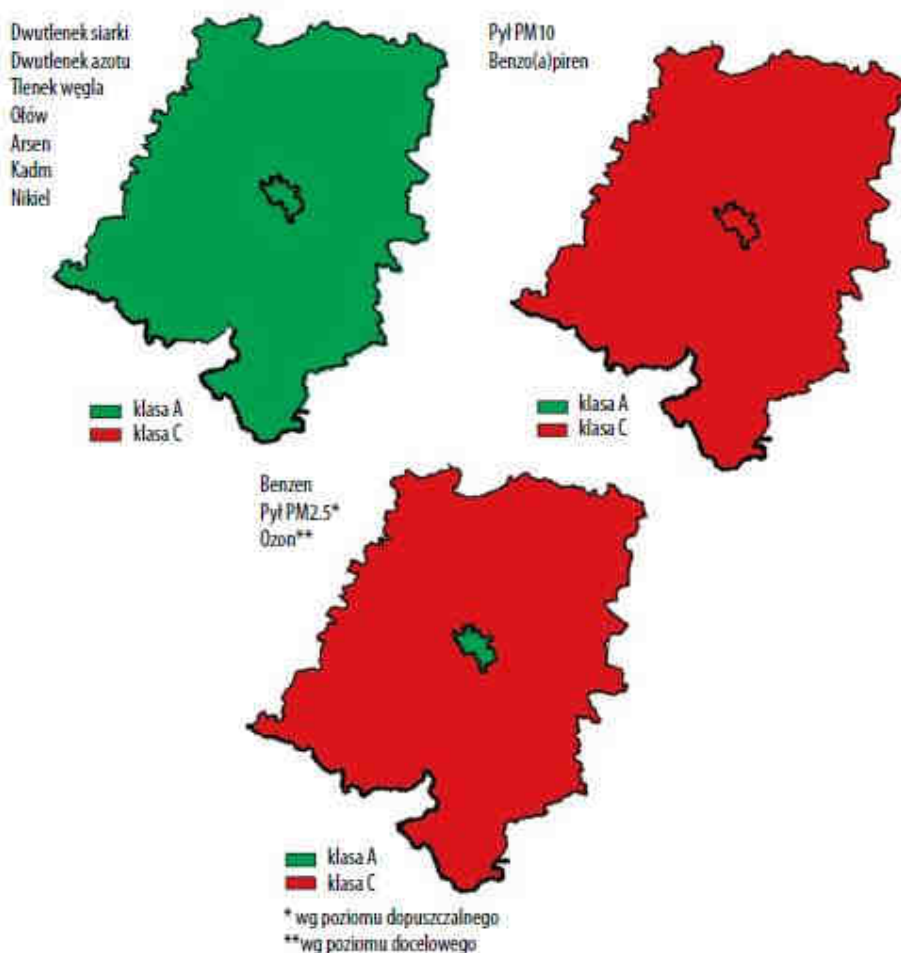
- klasa D2 – poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego; należy dążyć do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do roku 2020.

Ocena jakości powietrza w zakresie (kryterium ochrony zdrowia) wskazuje, że:

- na obszarze miasta Opole poziom stężeń zanieczyszczeń w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i bezno(a)pirenu B(a)P spełnia kryteria klasy C, natomiast w przypadku ozonu O₃ spełnia kryterium klasy A;
- na obszarze strefy opolskiej poziom stężeń zanieczyszczeń w zakresie benzenu (C₆H₆), pyłu zawieszonego PM10 i PM 2,5 oraz bezno(a)pirenu B(a)P i ozonu spełnia kryteria klasy C;
- w przypadku pozostałych substancji zarówno na terenie miasta Opole, jak i w strefie opolskiej spełniane są kryteria dla strefy A (tabela 26).

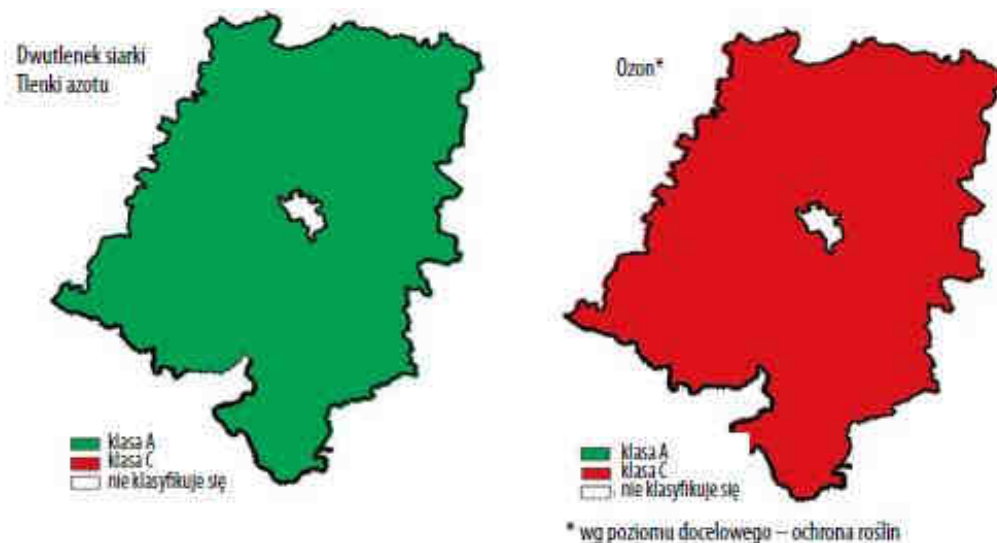
Ocena jakości powietrza (kryterium ochrony roślin) wskazuje, że w strefie opolskiej, ze względu na dwutlenek siarki SO₂ oraz tlenki azotu NO_x poziom stężeń zanieczyszczeń spełnia normy klasy A, natomiast w przypadku ozonu O₃ spełnia kryterium klasy C (tabela 27).

Rys. 13. Klasyfikacja stref jakości powietrza w 2016 r. – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Rys. 14. Klasyfikacja stref jakości powietrza w 2016 r. – kryterium ochrony roślin.

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Zmiany jakości powietrza w latach 2011-2016

W latach 2011-2016 badania jakości powietrza (kryterium ochrony zdrowia) prowadzone były w układzie jednolitych stref pomiarowych, obejmujące miasta nie będące aglomeracjami, o liczbie ludności pow. 100 tys. mieszkańców oraz pozostałe obszary województwa. Można stwierdzić, że w latach 2011 – 2016 stan jakości powietrza:

- w zakresie kryterium ochrony zdrowia:
 - utrzymuje się niekorzystny stan jakości powietrza w latach 2011-2016 w zasadzie na obszarze całego województwa, na co wskazują wyniki w zakresie pyłu zawieszzonego PM10 oraz benzo(a)pirenu (strefa C);
 - odnotowuje się trwale niekorzystny stan jakości powietrza w latach 2011-2016 w strefie opolskiej dla zanieczyszczeń PM2,5 oraz w zakresie ozonu benzo(a)pirenu;
 - odnotowano pogorszenie stanu jakościowego na przestrzeni lat w strefie opolskiej w przypadku tlenków węgla (klasa C);
 - nastąpiła poprawa stanu jakościowego z klasy C do klasy A dla strefy opolskiej w przypadku benzenu;
 - w przypadku wszystkich substancji zanieczyszczających – poza pyłem zawieszonym PM10 i benzo(a)pirenem, stan jakościowy powietrza w latach 2011 – 2016 na terenie miasta kwalifikuje je do strefy A;

Wyniki zmian oceny jakości powietrza w latach 2011-2016 pod kątem ochrony zdrowia ludzi przedstawia Tabela 28.

- kryterium ochrony roślin:
 - stan jakości powietrza na obszarze strefy opolskiej w latach 2011-2016 utrzymuje się na poziomie stałym – klasa A - w odniesieniu do dwutlenku siarki SO₂ i tlenków azotu NO_x;
 - stabilna sytuacja w strefie opolskiej odnotowywana jest w odniesieniu do zawartości ozonu, którego wartość kwalifikuje strefę do klasy C;
 - w odniesieniu do strefy miejskiej Opola nie można stwierdzić kierunku przemian z uwagi na zaprzestanie pomiarów instrumentalnych (od 2010 r. na terenach miejskich nie prowadzi się klasyfikacji jakościowej powietrza).

Wyniki zmian oceny jakości powietrza w latach 2011-2016 pod kątem ochrony roślin przedstawia Tabela 29.

Zmiany w emisji zanieczyszczeń w latach 2011-2016

W okresie 2011-2016 na obszarze województwa w dalszym ciągu odnotowywano zmiany w wielkości strumienia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, wprowadzanych do powietrza. W strukturze emitowanych substancji, udział emisji gazowych jest zdecydowanie wyższy od emisji pyłowych (stosunek 97,2% do 2,8%).

Rozpatrując dłuższy horyzont czasowy (2011-2016), stwierdza się generalny spadek emisji w zakresie:

- zanieczyszczeń pyłowych – spadek o 49,0%;
- zanieczyszczeń gazowych bez CO₂ – spadek o 32,3%, z czego:
 - w zakresie dwutlenku siarki – spadek o 24,4%,
 - w zakresie tlenków azotu – spadek o 37,7%,
 - tlenku węgla – spadek o 31,9%,
 - dwutlenku węgla – spadek o 11,3%.

W zakresie zanieczyszczeń pyłowych w latach 2011-2016 wystąpił spadek emisji zanieczyszczeń z poziomu 2 463 ton do poziomu 1 257 ton, tj. o ok. 49,0% (emisja jednostkowa zmalała z 0,26 na 0,13 t/km²/rok).

W przypadku zanieczyszczeń gazowych ogółem (bez dwutlenku węgla) wielkość emisji zmniejszyła się z poziomu 65 102 ton do poziomu 44 672 ton, tj. o ok. 32,2%, (emisja jednostkowa zmniejszyła się z poziomu 6,9 do poziomu 4,7 t/km²/rok).

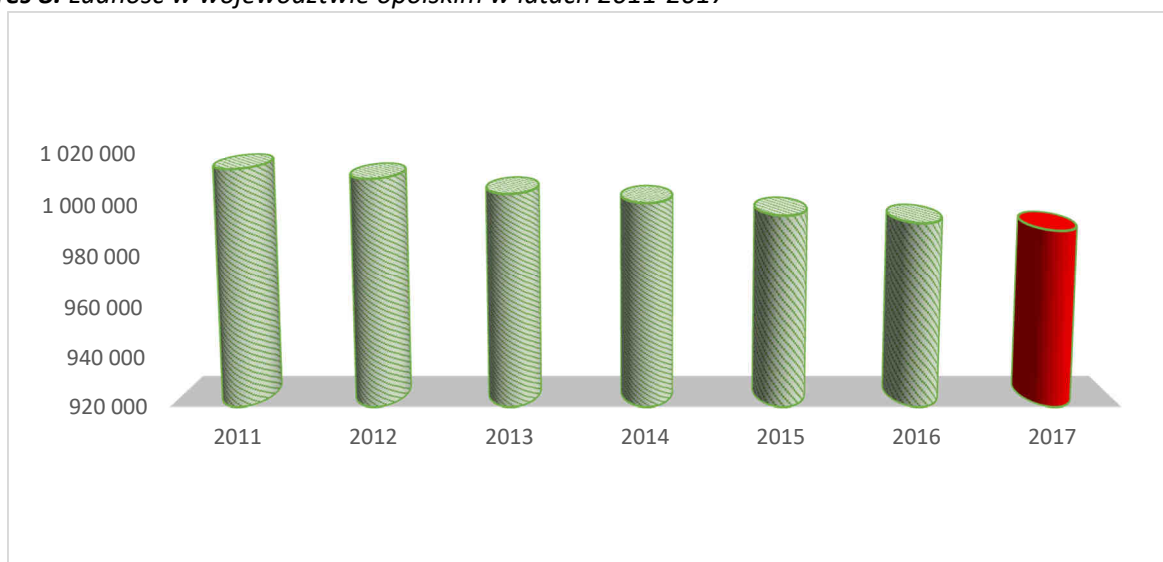
Ogólne zmniejszenie strumienia zanieczyszczeń pyłowo-gazowych wprowadzanych do powietrza generuje stan immisji zanieczyszczeń powietrza. W szczególności stan niekorzystny, związany z przekraczaniem dopuszczalnych poziomów stężeń odnotowuje się w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 i odnotowywany jest w ośrodkach miejskich województwa: Opolu, Kędzierzynie-Koźlu, Zdzeszowicach, Nysie, Strzelcach Opolskich, Kluczborku, Namysłowie, Brzegu, Grodkowa, Olesna, Wołczyna, Praszki, Zawadzkiem, Prudniku. Jest to obszar występowania w województwie opolskim stanów smogowych, wymagających podejmowania działań ochronnych w ramach programów ochrony powietrza i działań antysmogowych. W przypadku benzenu stan przekroczonych poziomów dopuszczalnych odnotowuje się na obszarze Zdzeszowic, w obrębie którego występują zanieczyszczenia związane z prowadzonymi procesami technologicznymi. Największy obszar przekroczenia zanieczyszczeń charakterystyczny jest dla benzo(a)pirenu i obejmuje środkową i południowo-wschodnią część województwa jak również obszary miejskie na pozostałym obszarze. Związane jest to z utrzymującym się stanem zanieczyszczenia pyłem zawieszonym jak również komunikacją samochodową, szczególnie w okresie grzewczym jak i letnim.

3. Potencjał demograficzny i sieć osadnicza

Opolskie jest najmniejszym województwem w Polsce, przy liczbie mieszkańców 990 tys. (2017 r.) posiada jedynie 2,6% udziału w zasobach ludnościowych kraju (16 miejsce w Polsce).

Cechą charakterystyczną regionu jest trwający od połowy lat 80-tych XX wieku proces wyludniania się województwa i starzenia się jego mieszkańców. Skala i dynamika tych zmian jest szczególnie wysoka i wyraźna na tle kraju. W województwie opolskim od 2011 r. do 2017 r. odnotowano spadek o 23,8 tys. osób (tj. o 2,4%), podczas gdy w kraju o 104,9 tys. osób (tj. o 0,27%).

Wykres 8. Ludność w województwie opolskim w latach 2011-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL Opolskiego Urzędu Statystycznego.

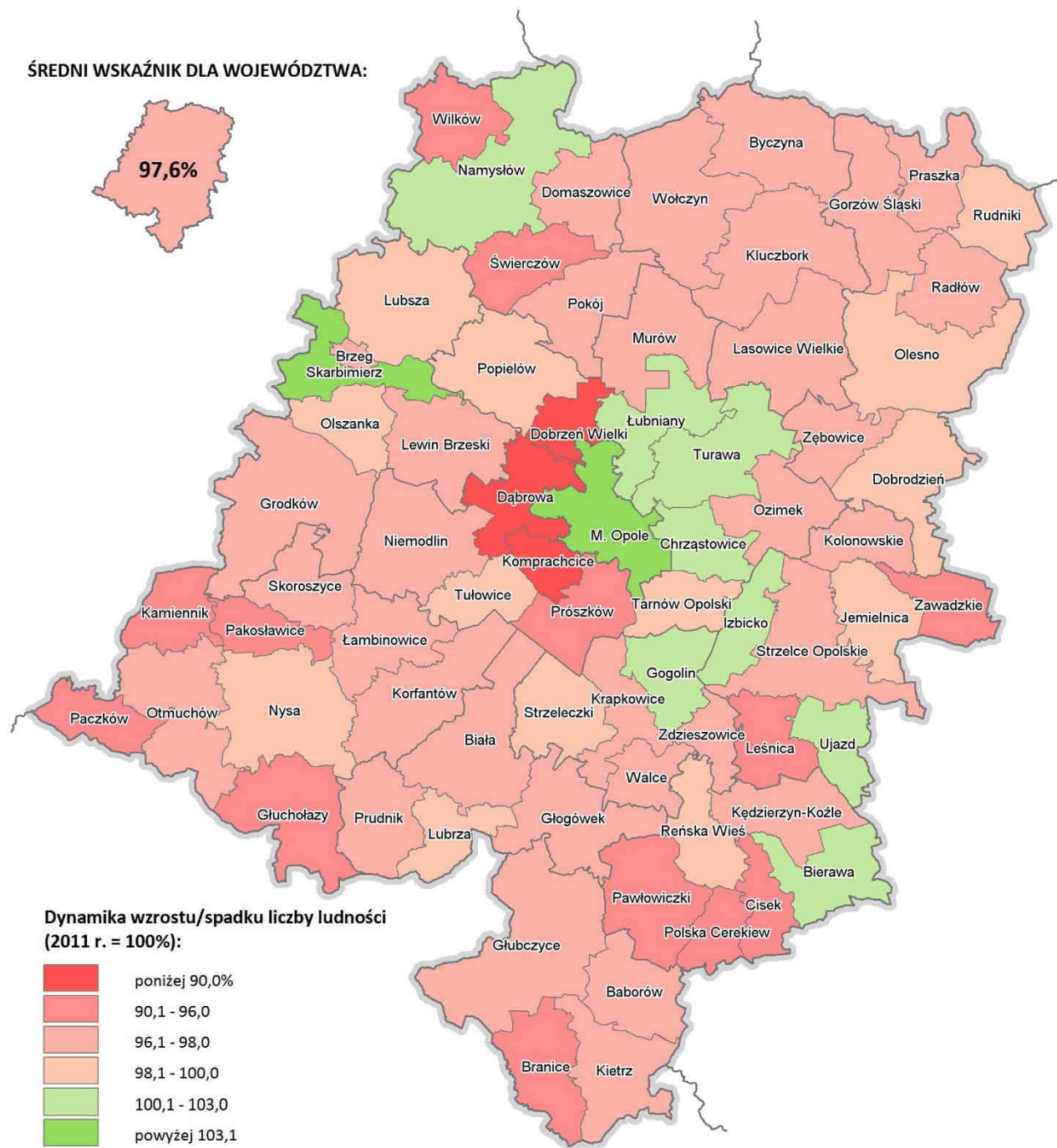
Dane statystyczne z analizowanych lat (2011 - 2017) potwierdzają niekorzystną sytuację demograficzną i postępujący w województwie kryzys demograficzny. Charakteryzują się one:

- malejącą liczbą mieszkańców województwa – z 1 013,9 tys. mieszkańców w 2011 r. do 990,1 tys. osób w 2017 r. tj. o 23,9 tys. (2,36%). W tym samym czasie w kraju liczba mieszkańców zmniejszyła się o 104,9 tys. (0,27%),
- zmniejszającą się gęstością zaludnienia województwa ze 111 osób na 1 km² w 2011 r. do 105 osób na 1 km² w 2017 r.,
- spadek liczby ludności odnotowano w 31 z 36 miast województwa opolskiego,
- nieznacznie wzrastającym poziomem urbanizacji z 52,5% w 2011 r. do 52,78% w 2017 r.,
- wyludnianiem się terenów wiejskich – na 68 gmin wiejskich i miejsko-wiejskich tendencja spadkowa występuje w 58 z nich,
- zmieniającą się strukturą wieku mieszkańców – w latach 2011-2017 zmniejszyła się liczba osób będących w wieku przedprodukcyjnym i liczba osób w wieku produkcyjnym i będzie to stała tendencja zniżkowa oraz znacznie zwiększyła się liczba osób będących w wieku poprodukcyjnym,
- ujemny przyrost naturalny w 2017 r. który wyniósł –1,8, podczas gdy w 2011 r. wynosił –1,0 na 1000 mieszkańców,
- spadek liczby zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców z poziomu 5,1 (2011 r.) do 4,8 (2017 r.)
- liczba udzielonych rozwodów na 1000 mieszkańców wzrosła w analizowanym przedziale 2011-2017 i kształtowała się na poziomie 1,6.
- wzrost liczby zgonów na 1000 mieszkańców z 9,6 w 2011 r. do 11,0 w 2017 r.

Lata 2011 – 2017 to także pewne symptomy zmiany skali dotychczasowych zjawisk i ich trendów w zakresie procesów demograficznych, w tym m.in.:

- przyrost liczby mieszkańców odnotowano w 10 gminach, z czego największy w Opolu (+5701 osób),
- liczba mieszkańców wyjeżdżających za granicę na pobyt stały zmniejszyła się o 1438 osoby w stosunku do 2011 r.,
- zwiększenie liczby urodzeń żywych o 4,6% w porównaniu z 2011 r., w tym w m. Opole (10,59%),

Rys. 15. Zmiana liczby mieszkańców województwa opolskiego w okresie 2011-2017 w układzie gmin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zmiana liczby mieszkańców w województwie opolskim w latach 2011-2017 przebiegała w różnych kierunkach i w różnej skali – w zależności od cech funkcjonalnych obszaru województwa. Przyrost liczby mieszkańców odnotowano w 10 gminach, z czego największy w Opolu (+5701 osób), Skarbimierzu (+424 osób) i Turawie (+266 osób). Pozostałe gminy to: Łubniany (+210 osób), Chrząstowice (+194 osób), Namysłów (+192 osób), Bierawa (+159 osób), Ujazd (+102 osób), Gogolin (+81 osób) i Izbicko (+46 osób).

W pozostałych 61 gminach zanotowano regresywny charakter zmian ludnościowych, z czego największy ubytek wystąpił w gminach: Dobrzeń Wielki (-4991 osób), Kędzierzyn Koźle (-2313 osób), Komprachcice (-1951 osób), Dąbrowa (-12969 osób) i Brzeg (-1219 osób).

Analizując rozkład przestrzenny zmian liczby ludności na obszarze województwa podkreślić należy znaczny ubytek ludności w gminach położonych w południowo-wschodniej, jak i południowo-zachodniej części województwa (powiaty: głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski, prudnicki i nyski), w podobnej skali procesy te zachodzą w środkowej części województwa (tj. w części powiatu opolskiego).

Rozmieszczenie ludności

Ludność w województwie nie jest rozmieszczona równomiernie. Zróżnicowanie gęstości zaludnienia jest następstwem zróżnicowanych cech endogenicznych regionu, zwłaszcza jego cech przyrodniczych, które decydowały o walorach ekonomicznych przestrzeni, a w konsekwencji o procesach osadniczych.

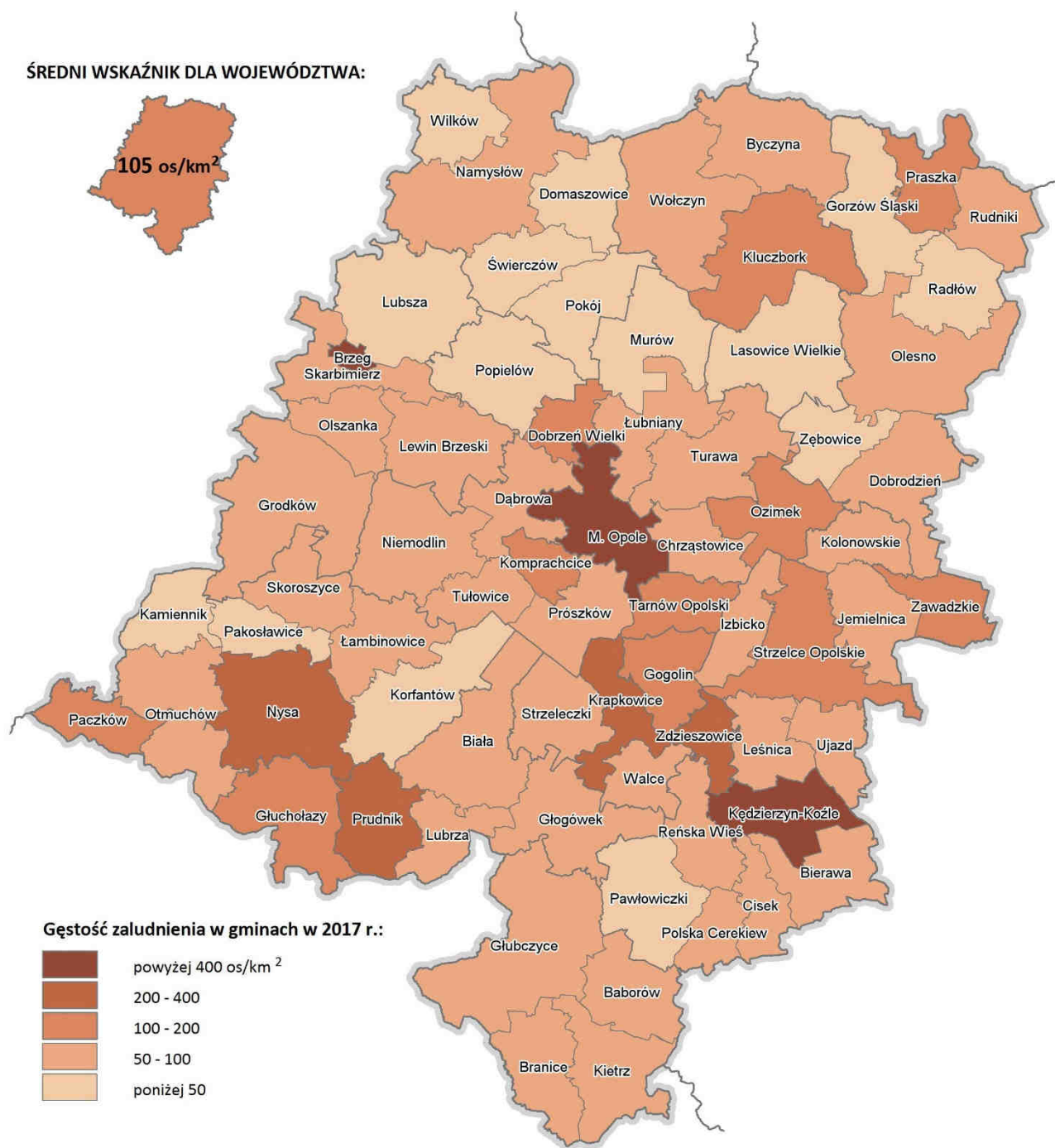
Omawiany wskaźnik wykazuje znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa w podziale na powiaty, mianowicie najwyższą wartość odnotowano w m. Opolu (861 osób na 1 km²), a najniższą w powiecie namysłowskim (57 osób na 1 km²).

Największa gęstość zaludnienia występuje w miastach oraz przemysłowych gminach województwa (Brzeg – 2472 osoby na 1 km², Opole – 861 osób na 1 km², Kędzierzyn-Koźle – 498 osób na 1 km², Zdzeszowice – 277 osób na 1 km², Nysa – 265 osób na 1 km²). Najniższą gęstość zaludnienia odnotowano w gminie Świerczów (31 osób na 1 km²), Domaszowice (32 osoby na 1 km²), Lasowice Wielkie (33 osoby na 1 km²), Murów (34 osoby na 1 km²). Wynika to głównie z uwarunkowań przyrodniczych położenia tych gmin na obszarach dużych kompleksów leśnych (Bory Stobrawsko-Turawskie), gdzie dominującą funkcją gospodarczą jest rolnictwo i leśnictwo.

Województwo opolskie odznacza się zrównoważeniem liczby mieszkańców miast i obszarów wiejskich – w miastach mieszka 522,6 tys. osób, tj. 52,78% ludności województwa, natomiast na wsi 467,5 tys. tj. 47,22%. W kraju relacje te wynoszą odpowiednio: 60,13% to mieszkańcy miast, a 39,87% ludność obszarów wiejskich. W okresie 2011-2017 zaobserwowano spadek liczby ludności zarówno na terenach miejskich, jak i wiejskich. Na koniec 2017 r. na terenach miejskich było o 861 tj. 1,2% ludności mniej w porównaniu z rokiem 2013, a na terenach wiejskich o 13 486 osób, co stanowi spadek rzędu 2,8%.

W przekroju terytorialnym na końcu 2017 roku podregion opolski zamieszkiwało 617,1 tys. osób tj. 62,3% ogólnej liczby mieszkańców województwa opolskiego, a podregion nyski 372,9 tys. osób tj. 37,7%. Najwięcej ludności mieszkało w powiatach: nyskim (13,9% ludności województwa), m. Opole (12,9%) oraz opolskim (12,5%). Najmniejszą liczbę mieszkańców, odnotowano w powiatach: namysłowskim (4,3%) i głubczyckim (4,7%).

Rys. 16. Gęstość zaludnienia województwa opolskiego w 2017 r. w układzie gmin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Struktura płci i wieku

Na ogólną liczbę 990 069 osób zamieszkujących województwo opolskie w 2017 r., mężczyźni stanowią 48,4%. Na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet, przy czym w miastach współczynnik feminizacji wzrasta do wartości 111 kobiet na 100 mężczyzn. W porównaniu z rokiem 2011 udział kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców nie uległ zmianie i utrzymał się na poziomie 51,62% i nie różni się od średniej krajowej, wynoszącej również 51,62% ogólnej liczby mieszkańców kraju.

Dla przyszłości regionu, jego rozwoju społeczno-gospodarczego, szczególnie ważne są relacje między liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Pozytywne trendy w zakresie trwania życia przy jednocześnie niskich wskaźnikach dzietności, powodują, że opolskie społeczeństwo starzeje się. Niekorzystne zmiany demograficzne widoczne są również w stanie i strukturze ludności według grup ekonomicznych. Na koniec grudnia 2017 r. liczebność mieszkańców województwa opolskiego w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), wyniosła 157,8 tys. osób i spadła o 0,2% z rokiem poprzednim oraz o 5,9% w relacji do 2012 roku.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym (18 – 59K/64M) w 2017 roku liczyła 620,1 tys. osób i była mniejsza od roku poprzedniego o 1,2% i o 5,8% w porównaniu z rokiem 2012, natomiast w wieku poprodukcyjnym (powyżej 60K i 65M) wzrosła w stosunku do 2012 r. odpowiednio o 2,5% w 2016 r. i o 14,7% w 2017 r.

Na koniec 2017 roku udział liczby w wieku przedprodukcyjnym kształtował się na poziomie 15,9% w stosunku do 62,6% w wieku produkcyjnym i do 21,4% w wieku poprodukcyjnym.

Porównując do 2016 roku odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym utrzymał się na poziomie roku poprzedniego, w wieku produkcyjnym spadł o 0,6% przy jednoczesnym zwiększeniu o 0,5% udziału osób w wieku poprodukcyjnym. **W odniesieniu do 2012 roku odnotowano spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (odpowiednio: o 5,9% i o 5,8%), natomiast wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (o 14,7%).**

Znacznemu zwiększeniu uległ również współczynnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym z 52,8% (2011 r.) do 59,7% (2017 r.).

Wskaźniki te nieznacznie odbiegają od średniej krajowej. Na koniec grudnia 2017 r. w Polsce odnotowano 18,0% osób w wieku przedprodukcyjnym, 61,2% osób w wieku produkcyjnym i 20,8% osób w wieku poprodukcyjnym. Współczynnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla Polski wyniósł 63,4.

W 63 gminach województwa zmniejszyła się liczba ludności w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do roku 2011. W pozostałych 8 gminach zarejestrowano nieznaczny wzrost w analizowanej grupie osób w wieku przedprodukcyjnym (Skarbimierz, Bierawa, Gogolin, Turawa, Chrzastowice, Kolonowskie, Ujazd, m. Opole).

Największe spadki wystąpiły w gminach Dobrzeń Wielki, Komprachcice oraz Dąbrowa.

W grupie osób w wieku **produkcyjnym** odnotowano spadek liczebności o 7,8% w porównaniu z rokiem 2011 z poziomu 658,0 tys. do 620,0 osób w 2017 r., tj. o 37,9 tys. Spadek wystąpił w 67 gminach województwa, natomiast w pozostałych 4 gminach zarejestrowano nieznaczny wzrost w analizowanej grupie osób w wieku produkcyjnym (Skarbimierz, Reńska Wieś, Chrzastowice, Ujazd).

Największe spadki wystąpiły w gminach: Dąbrowa, Dobrzeń Wielki i Komprachcice.

Zwiększyła się natomiast liczba osób w wieku **poprodukcyjnym** (kobiety – 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej). Na koniec 2017 r. odnotowano w tej grupie 212,2 tys. osób, tj. więcej o 2,5% niż w 2016 r., a o 17,7% w stosunku do 2011 r.

W relacji do danych krajowych w omawianym roku odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w województwie był niższy o 2,3%, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wyższy o 2,65 p%.

Migracje ludności

Województwo opolskie od ponad 20 lat pozostaje regionem migracyjnym, w którym zarówno migracje krajowe, jak i zagraniczne przyczyniają się do wyludnienia województwa.

Obok przyrostu naturalnego, migracje ludności są równie istotnym czynnikiem wpływającym na zmianę liczby ludności w województwie.

W województwie opolskim w 2017 roku odnotowano 9,8 tys. zameldowań na pobyt stały i było ich mniej o 10,5% w odniesieniu do 2011 roku. W analizowanym roku ponad połowę ludności napływowej stanowiły

kobiety (52,3%) oraz mieszkańcy wsi (52%), podobnie sytuacja kształtowała się w poprzednich latach biorących udział w analizie. Z zagranicy do województwa opolskiego przyjechało 0,4 tys. osób to o 44,6% mniej niż w 2011 roku.

W 2017 roku z pobytu stałego w województwie opolskim wymeldowało się 11,0 tys. osób i jest to mniej o 16,5% w stosunku do 2011 roku. Wśród wymeldowań z pobytu stałego w województwie ponad połowę bo 52,1% stanowiły kobiety oraz mieszkańcy miast (51,4%), podobnie sytuacja w województwie wyglądała w poprzednich latach.

W 2017 r. odnotowano w województwie opolskim 9,8 tys. zameldowań i 10,1 tys. wymeldowań z pobytu stałego. Większość zaobserwowanych migracji odbywała się w obrębie województwa. Najczęstszym kierunkiem ruchu ludności były migracje z miast do wsi i w taki sposób przemieściło się ponad 2,4 tys. osób, natomiast w przeciwnym kierunku ze wsi do miast przeprowadziło się 2,3 tys. osób.

Z sąsiednich województw do województwa opolskiego w 2017 roku przyjechało 2,5 tys. osób, z których najwięcej pochodziło z województwa śląskiego (33,4%) i dolnośląskiego (27,1%). Analogicznie w tym samym czasie z województwa opolskiego wyjechało 3,2 tys. osób, z których najwięcej zamieszkało w województwie dolnośląskim (38,6%) i śląskim (25,3%).

W analizowanym roku odpływ ludności z województwa był wyższy niż napływ, co skutkowało ujemną wartością salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały i taka sama sytuacja zauważalna była również w 2011 r. i 2016 r.

Na przestrzeni lat 2011-2017 skala migracji, zwłaszcza zagranicznych uległa zmniejszeniu. W 2017 r. saldo migracji zagranicznych wyniosło minus 479 osób, podczas gdy w 2016 r. liczyło minus 644 osób, a w 2011 r. aż minus 2 439 osób. W 2017 r. liczba mieszkańców wyjeżdżających za granicę na pobyt stały zmniejszyła się o 1 438 osoby w stosunku do 2011 r.

W 2017 r. saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w większości powiatów było ujemne, a największa jego wartość bezwzględna wystąpiła w powiecie nyskim (-340 osób).

Przewaga przyjeżdżających nad wyjeżdżającymi wystąpiła w powiecie opolskim (o 95 osób), m. Opole (o 75 osób) oraz namysłowskim (o 11 osób). W 49 gminach województwa opolskiego odnotowano ujemne saldo migracji stałych, a największą wartość odnotowano w m. Kędzierzyn-Koźle (-217 osób). Ponadto, najwyższe saldo dodatnie migracji odnotowano w gminie Namysłów (81 osób).

Przyrost naturalny

W województwie opolskim różnica między liczbą urodzin żywych, a liczbą zgonów utrzymuje się od wielu lat na ujemnym poziomie.

W 2017 r. w województwie opolskim zarejestrowano 9,1 tys. **urodzeń żywych**, w tym 51,0% stanowili chłopcy. **Liczba urodzeń żywych była wyższa o 4,6% w porównaniu z 2011 r.** Współczynnik urodzeń w 2017 r. (liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności) dla województwa opolskiego ogółem wynosił 9,16‰ (w kraju ogółem – 10,46‰). W przekroju terytorialnym najwyższy współczynnik urodzeń odnotowano w m. Opole (10,59‰), a najniższy w powiecie głubczyckim (8,07‰).

W województwie opolskim w 2017 r. zmarło 10,8 tys. osób, tj. więcej niż 2011 r. o 11,9%. Wśród osób zmarłych, podobnie jak w kraju, przeważali mężczyźni, którzy stanowili 51,0% (w kraju – 51,6%). Współczynnik umieralności (**liczba zgonów** w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) ukształtował się na poziomie 10,98‰ (w kraju – 10,48‰). Najwyższy współczynnik odnotowano w powiecie głubczyckim (13,63‰), a najniższy w powiecie opolskim (9,46‰). Nadal najczęstszymi przyczynami zgonów mieszkańców województwa opolskiego, podobnie jak i mieszkańców kraju były choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe.

W dalszym ciągu utrzymywała się przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń, czego efektem był ujemny **przyrost naturalny**. Różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów kształtowała się na poziomie minus 1797, podczas gdy rok wcześniej wynosiła minus 1372, a w 2011 r. minus 1033.

W omawianym roku w przeliczeniu na 1000 ludności przyrost naturalny kształtował się na poziomie minus 1,81‰, w kraju osiągnął wartość minus 0,02‰. Prawie we wszystkich powiatach województwa opolskiego odnotowano ujemny przyrost naturalny, przy czym najniższy w powiecie głubczyckim minus 5,56‰, a dodatnią wartość przyrostu odnotowano w m. Opolu 0,86‰.

W 2017 r. zawarto 4,8 tys. **związków małżeńskich**, tj. mniej o 3,3% w stosunku do 2015 r. i o 8,6% w relacji do 2011 r. Współczynnik małżeństw (liczba małżeństw przypadających na 1000 ludności) zmalał w porównaniu z 2011 r. (5,1‰) i wynosił 4,8‰. Porównując w 2017 roku w Polsce współczynnik ten zmalał i wynosił 5,0‰ wobec 5,4‰ w 2011 roku.

W województwie opolskim w 2017 r. **rozwiódło się** 1,6 tys. par małżeńskich. W stosunku do 2011 r. liczba orzeczonych rozwodów w województwie, zmniejszyła się o 6,6%. Współczynnik rozwodów (liczba rozwodów przypadająca na 1000 ludności) w 2017 r. wynosił 1,6‰, w 2011 – 1,7‰.

W przekroju terytorialnym najwyższy współczynnik rozwodów wystąpił w m. Opolu (2,0‰), a najniższy odnotowano w powiecie oleskim (1,1‰). Najczęstszymi przyczynami rozpadu pożycia małżeńskiego bez powiązania z inną przyczyną były: niezgodność charakterów (11,3%), niedochowanie wierności małżeńskiej (5,3%) oraz nadużywanie alkoholu (1,9%).

Sieć osadnicza

W strukturze administracyjnej województwa funkcjonuje:

- 11 powiatów ziemskich,
- 1 powiat grodzki (Opole),
- 71 gmin w tym: 2 gminy miejskie, 32 gminy miejsko-wiejskie, 37 gmin wiejskich.

Zasadnicza zmiana na mapie administracyjnej województwa miała miejsce z dniem 1 stycznia 2017 r., i związana była z poszerzeniem granic administracyjnych miasta Opolą kosztem zmniejszenia powierzchni gmin: Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Lubniany, Prószków.

Kolejna zmiana z dniem 1 stycznia 2018 r. związana była ze zmianą statusu miejscowości Tułowice w wyniku nadania praw miejskich Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2017 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, zmiany nazwy gminy oraz siedzib władz niektórych gmin (Dz.U. z 2017 r., poz. 1427).

Obecną sieć osadniczą województwa opolskiego stanowi 1195 miejscowości, w tym 36 miast (w 2011 w województwie status miejski posiadało 35 jednostek osadniczych).

W latach 2011-2017 liczba miejscowości zmniejszyła się o 13 (bez zmiany liczby miast). Liczba ta obejmuje wsie, osady, kolonie, przysiółki i ich części zgodnie z wykazem urzędowym nazw miejscowości. W analizowanym okresie przybyło miejscowości w gminie Lubrza (1), ubyło w gminach Dobrzeń Wielki (5), Dąbrowa i Komprachcice (po 3), Prószków, Kolonowskie i Głubczyce (po 1).

Podsystem wiejskich jednostek osadniczych (obejmujący wsie w ich granicach administracyjnych) liczy obecnie 1025 wsi sołeckich i zwiększył się 6 (1031 wsi w 2011 r.). W latach 2011-2017 przybyło sołectw w gminach Otmuchów, Ozimek i Biała (po 1) ubyło z kolei w gminie Dobrzeń Wielki (-5), Dąbrowa i Komprachcice (-2).

Rys. 17. Podział administracyjny województwa opolskiego wg. stanu z dnia 1 stycznia 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne

Podstawowe zmiany strukturalne w sieci osadniczej wiążą się ze zmianą wielkości większości miast (wielkość mierzona liczbą mieszkańców) w skutek ujemnego salda migracji i niskiego przyrostu naturalnego. W latach 2011 – 2017 liczba ludności miejskiej zmalała o 7,8 tys. osób (-1,4%). Największy ubytek odnotowano w miastach: Brzeg (-3,4% tj. 1 219 osoby), Nysa (-2,4% tj. 1 069 osoby), Kluczbork (-4,3% tj. 1 022 osoby) i Prudnik (-4,4% tj. 927 osoby). Liczba mieszkańców miast wzrosła w Ujeździe (49 osoby), Gogolinie (131 osoby), Namysłów (257 osoby) oraz Opole⁸ (5 701 osoby).

⁸ W dniu 01.01.2017 r. zmieniły się granice miasta Opola, w związku z powiększeniem granic administracyjnych wzrosła liczba mieszkańców Opola.

4. Zasoby dziedzictwa kulturowego

Zasobność Opolszczyzny w obiekty zabytkowe znajduje swoje odbicie w ilości wpisów do rejestru zabytków województwa opolskiego.

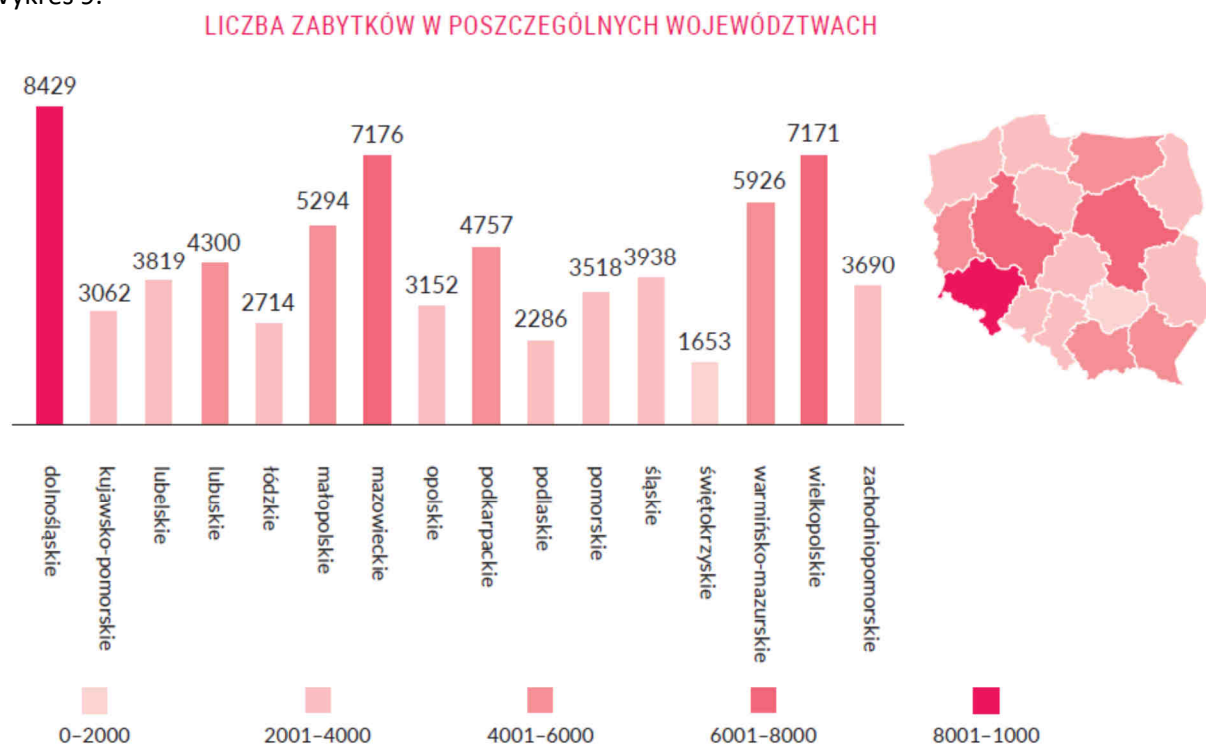
Ogólna liczba obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, według danych Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (OWKZ) wynosi **12 908**. Wśród zabytków wpisanych do rejestru znajduje się **3341 zabytków nieruchomości, 1220 zabytków archeologicznych i 8347 zabytków ruchomych**.

W latach 2011-2017 dodano 249 nowe wpisy do rejestru zabytków nieruchomości województwa opolskiego.

Liczba obiektów wpisanych do gminnych ewidencji zabytków jest trudna do oszacowania, ponieważ nie prowadzi się statystyk odnośnie tychże wpisów. Wg danych zebranych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Opolu tylko 62 gminy deklarują posiadanie gminnej ewidencji zabytków.

Pod względem liczby zabytków nieruchomości województwo opolskie plasuje się na dwunastym miejscu w skali kraju („Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomości w Polsce”, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Warszawa 2017).

Wykres 9.

Źródło: „Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomości w Polsce”, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Warszawa 2017

Jednak wg bardziej miarodajnych wskaźników, opracowanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w tymże „Raporcie...”, w przeliczeniu na 1000 kilometrów kwadratowych województwo opolskie pod względem liczby zabytków nieruchomości plasuje się na trzecim miejscu w skali kraju. Także na trzecim miejscu w skali kraju plasuje się województwo opolskie wg wskaźnika liczby zabytków nieruchomości na 1000 mieszkańców.

W strukturze zabytków nieruchomości, wpisanych do rejestru zabytków zdecydowanie największą ilościowo grupę stanowią obiekty mieszkalne (1225) oraz sakralne (575). Razem stanowią one ponad połowę ogólnej liczby zabytków nieruchomości. Ogólna liczba zabytków archeologicznych na terenie województwa wynosi 1220 (wg liczby wpisów do rejestru zabytków archeologicznych).

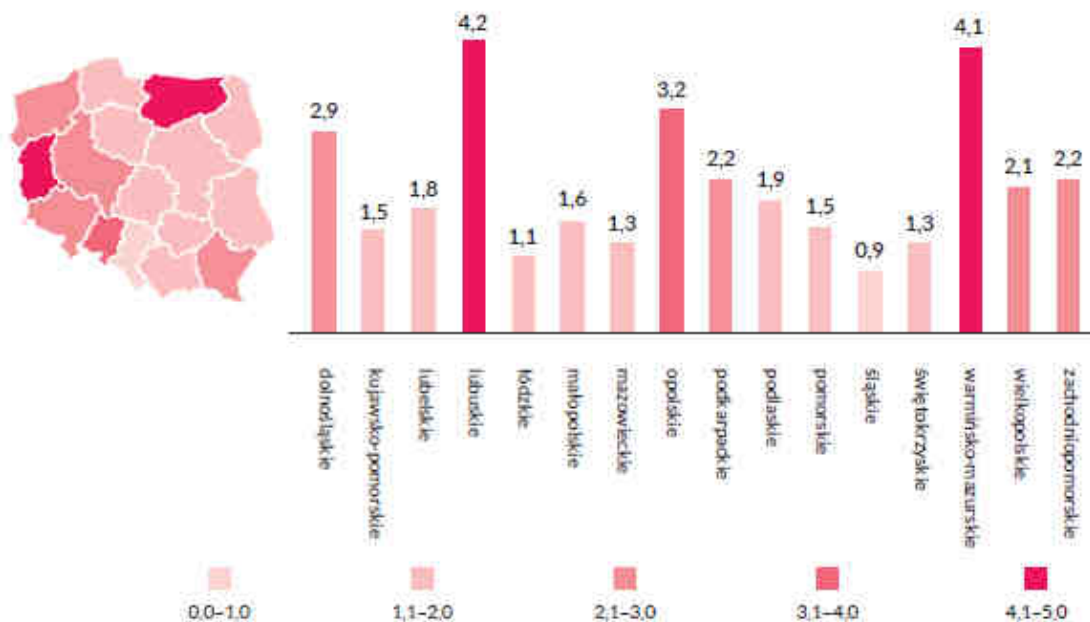
W latach 2011-2017 przybyło 35 nowych pozycji w rejestrze zabytków archeologicznych.

Wykres 10.

LICZBA ZABYTKÓW W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH W PRZELICZENIU NA 1000 KILOMETRÓW KWADRATOWYCH

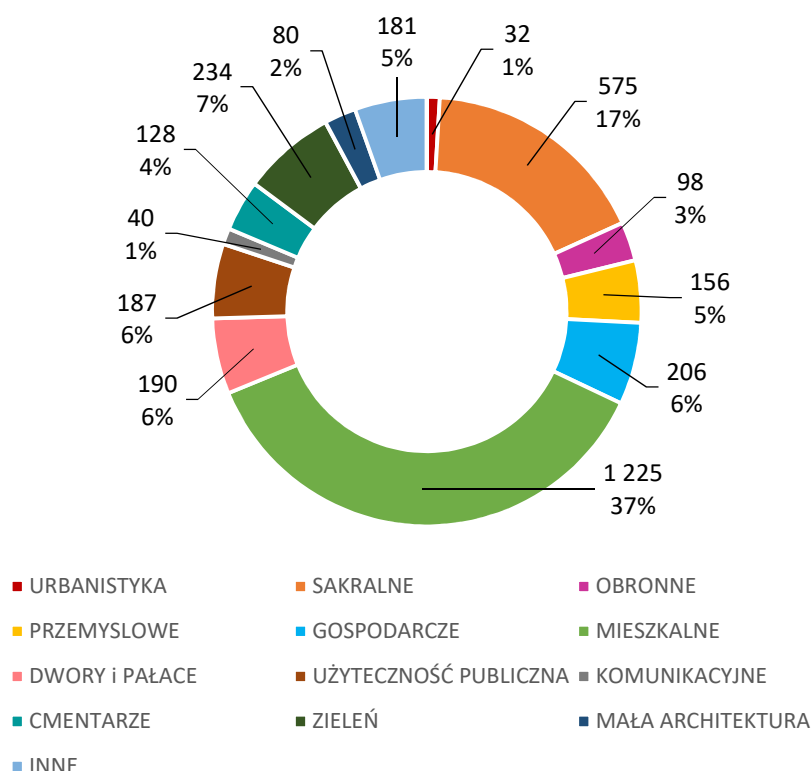
LICZBA ZABYTKÓW W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW

Źródło: „Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomych w Polsce”, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Warszawa 2017

Wykres 11.

Struktura kategorii zabytków nieruchomych wpisanych do Rejestru zabytków województwa opolskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Pomniki historii

Obecnie w województwie opolskim ustanowione są cztery pomniki historii, z czego trzy uzyskały ten status w latach 12017. Do powyższych pomników należą:

- „Góra Świętej Anny – komponowany krajobraz kulturowo-przyrodniczy”**
 W skład obszaru uznanego za pomnik historii wchodzi Sanktuarium oo. Franciszkanów na Górze Św. Anny, kalwaria stanowiąca ciąg kaplic od Góry Św. Anny do Poręby oraz amfiteatr wraz z Pomnikiem Czynu Powstańczego.
 Obszar zlokalizowany jest w gminie Leńnica i uznany został Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14.04.2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 102, poz. 1061) za pomnik historii.
- „Nysa – zespół kościoła farnego pod wezwaniem św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy”**
 Kościół św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy w Nysie jest jednym z najwybitniejszych późnogotyckich kościołów halowych Europy Środkowej. Wyjątkowa ranga artystyczna fary nyskiej przejawia się także w jej ocalałym wyposażeniu. Jako największa po katedrze wrocławskiej nekropolia biskupów wrocławskich, fara nyska jest skarbnicą rzeźby sepulkralnej mieszczącą nagrobki i epitafia wyższego duchowieństwa, a także elit mieszczańskich.
 Obiekt uznany został za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 28.02.2011 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 54, poz. 279).

- **„Paczków – zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji”**

W skład obszaru wchodzi zespół staromiejski w granicach murów obronnych, które należą do najlepiej zachowanych średniowiecznych umocnień miejskich w Polsce. Mają niemalże pełny przebieg oraz bogaty system wież bramnych i baszt. Unikalnym i wyróżniającym się elementem umocnień Paczkowa jest również inkastelowany kościół pw. św. Jana Ewangelisty, jedna z najciekawszych świątyń obronnych w tej części Europy. Oprócz fortyfikacji, zachowany został średniowieczny układ przestrzenny miasta wraz z historyczną parcelacją, częściowo zachowaną od czasów lokacyjnych.

Obszar ten uznany został za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 22.10.2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1240).

- **„Ozimek – żelazny łańcuchowy most wiszący na rzece Mała Panew”**

Most wiszący w Ozimku to obecnie najstarszy zachowany żelazny most wiszący o ustroju nośnym konstrukcji łańcuchowej przewieszanej przez żeliwne ażurowe pylony. Wykonany został w latach 1825-1827 w hucie „Malapane” w Ozimku, jako jedno z pierwszych tego typu rozwiązań konstrukcyjnych na świecie i jest istotnym świadectwem dziejów kultury przemysłowej i myśli technicznej początku XIX w. Most ten posłużył jako wzór przy budowie podobnych przepraw mostowych na świecie. Oddany do użytku w 1827 r., przetrwał do naszych czasów w niezmienionej postaci, pełniąc funkcję mostu drogowego, a od lat 70. XX wieku – mostu dla pieszych.

Obiekt uznany został za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 15.03.2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 675).

Parki kulturowe

W województwie opolskim utworzono dotychczas jeden park kulturowy pn. „*Książęce Miasto Brzeg*”, ustanowiony 28 października 2016 r. Uchwałą Rady Miejskiej w Brzegu.

Historyczne staromiejskie układy urbanistyczne

Do rejestru zabytków województwa opolskiego wpisanych jest 25 układów urbanistycznych, w tym: Brzeg, Byczyna, Głogówek, Kędzierzyn-Koźle, Namysłów, Nysa, Opole, Paczków, Baborów, Biała, Głubczyce, Głuchołazy, Grodków, Dobrodzień, Kietrz, Kluczbork, Krapkowice, Leśnica, Lewin Brzeski, Niemodlin, Otmuchów, Prudnik, Strzelce Opolskie, Ujazd, Wołczyn.

Historyczne układy ruralistyczne

Do rejestru zabytków województwa opolskiego wpisane są 4 układy ruralistyczne, w tym:

- Grobniki (gm. Głubczyce) – zespół urbanistyczny wsi,
- Jemielnica (gm. Jemielnica) – zespół urbanistyczny wsi wraz z zespołem klasztornym cystersów,
- Pilszcz (gm. Kietrz) – zespół urbanistyczny wsi,
- Ścinawa Nyska (gm. Korfantów) – zespół urbanistyczny wsi.

W latach 2011-2017 nie wpisano nowych historycznych układów przestrzennych do rejestru zabytków województwa opolskiego.

Dobra kultury współczesnej

Jak dotąd w województwie opolskim nie opracowano wykazu obiektów uznanych za dobra kultury współczesnej. W obowiązujących gminnych opracowaniach planistycznych do obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej o randze regionalnej (niebędących zabytkami, takimi jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe), będące uznany dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, zaliczono:

- Halę Widowiskowo-Sportową Okrągłak w Opolu – zachowanie formy architektonicznej,
- Amfiteatr Tysiąclecia w Opolu – zachowanie funkcji amfiteatru w obecnym miejscu, na Wyspie Pasieka.

5. Systemy transportowe

5.1. Sieć drogowa

W województwie opolskim w 2016 r. było 7 794,9 km dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej ogółem (w 2011 r.: 7 750,5 km). Wskaźnik gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej w 2016 r. wynosił **83,9 km/100 km²** (w 2011 r. – 82,3 km/100 km²), przy średniej krajowej 86,9 km/100 km² (w 2011 r. – 82,4 km/100 km²) i klasyfikuje województwo opolskie wśród regionów o średnio rozwiniętej sieci drogowej. Większą gęstość sieci posiadają województwa: śląskie, małopolskie, świętokrzyskie, łódzkie, mazowieckie, dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie i podkarpackie. Natomiast województwo opolskie wyróżnia wysoki wskaźnik gęstości sieci dróg o nawierzchni ulepszonej odniesiony do liczby mieszkańców wynoszący **79,5 km/10 tys. mieszk.** (w 2011 r. – 76,4 km/10 tys. mieszk.) przy średniej krajowej 70,7 km/10 tys. mieszk. (w 2011 r. – 66,8 km/10 tys. mieszk.) (Tabela 31).

Sieć drogowa jest rozmieszczona dosyć równomiernie, przy nieznacznie mniejszym wskaźniku w północno-zachodniej i południowo-wschodniej części województwa. Największe nasycenie dróg krajowych i wojewódzkich, występuje w centralnej, środkowo-zachodniej oraz południowo-wschodniej części województwa.

Za utrzymanie i modernizację sieci drogowej w obszarze województwa opolskiego odpowiadają Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Opolu, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu oraz Zarządy Dróg Powiatowych. Zarządcy sieci drogowej zrealizowali znaczną ilość inwestycji. Począwszy od dużych i kosztownych zadań polegających na budowie obwodnic miejscowości i budowie obiektów mostowych (dotyczy GDDKiA i ZDW), poprzez przebudowę dróg wraz z obiektami inżynieryjnymi, a skończywszy na utrzymaniu i rehabilitacji istniejącej sieci drogowej. Dla celów opracowania wzięto pod uwagę te inwestycje drogowe, które spowodowały zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym województwa opolskiego oraz w znaczący sposób wpłynęły na podniesienie jakości obsługi ruchu komunikacyjnego.

Drogi krajowe

Przez województwo opolskie przebiega 12 dróg krajowych, których łączna długość w 2016 r. wynosiła 779,0 km. Na 100 km² powierzchni województwa przypada przeciętnie 8,27 km dróg krajowych. Najwyższa gęstość dróg krajowych występuje w gminach „węzłowych”, gdzie krzyżuje się kilka dróg krajowych, tj.: w mieście Opolu, Krapkowicach, Kluczborku, Nysie, Reńskiej Wsi i Brzegu. W ciągach dróg krajowych znajdują się 277 obiektów mostowych ogółem.

Bilans zrealizowanych inwestycji za okres lat 2011-2016 wg. Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Opolu, przedstawia się następująco:

- oddano do użytkowania obwodnicę Nysy w ciągu DK 46 o dł. **16,5 km**,
- gruntownie **przebudowano**⁹ **78,8 km** dróg,
- wybudowano 4 mosty (Książkowice x2, Pokrzywnica i Prudnik) i 1 wiadukt w m. Kamienna,
- gruntownie przebudowano 2 obiekty mostowe (Brzeg, Gosławice - Zawada).

⁹ Inwestycje drogowe, które skutkowały podniesieniem parametrów technicznych drogi (np. poszerzenie jezdni)

Największa koncentracja zrealizowanych inwestycji występuje na drogach krajowych:

- **DK 39** (7 zadań),
- **DK 45** (5 zadań),
- **DK 46** (4 zadania).

Są to drogi na których notuje się duże natężenie ruchu związane z funkcją jaką pełnią w obsłudze komunikacyjnej województwa. Droga krajowa nr 46 jest jednym z głównych szlaków drogowych na kierunku wschód-zachód, prowadząc ruch w kierunku Warszawy oraz bezpośrednio powiązany z autostradą A4. Drogi krajowe nr 39 i 45 stanowią natomiast główne szlaki drogowe na kierunku północ-południe, również powiązane z autostradą A4. Zestawienie większych drogowych inwestycji zrealizowanych w latach 2011-2017 na drogach krajowych przedstawia tabela 32.

Drogi wojewódzkie

Na terenie województwa opolskiego 45 dróg posiada kategorię wojewódzką. Ich łączna długość w 2016 r. wynosiła **986,4 km**, daje to gęstość – **10,5 km/100 km²** powierzchni województwa. W ciągach dróg wojewódzkich znajduje się 172 obiektów mostowych.

Bilans zrealizowanych inwestycji za okres lat 2011-2017 wg. Zarządu Dróg Wojewódzkich w Opolu, przedstawia się następująco:

- wybudowano **3** obwodnice miejscowości (Grodków, Głubczyce, Czarnowąsy) o łącznej długości **14,3 km**,
- gruntownie przebudowano **120,9 km** dróg,
- wybudowano **2** obiekty mostowe (Głuchołazy, Raclawice Śląskie).

Jednocześnie w 2016 r. rozpoczęto realizację inwestycji, która będzie zakończona w 2018 r., tj. budowa obwodnicy m. Malni i Choruli w ciągu drogi wojewódzkiej nr 423.

Największa koncentracja zrealizowanych inwestycji i tych w trakcie realizacji występuje na drogach wojewódzkich:

- **DW 414** (4 zadania),
- **DW 901** (4 zadania),
- **DW 401** (3 zadania),
- **DW 494** (3 zadania),

Podobnie jak w przypadku dróg krajowych są to drogi, na których notuje się duże natężenie ruchu związane z ich funkcją w obsłudze komunikacyjnej województwa. W przypadku drogi wojewódzkiej nr 401 jest to powiązanie regionalnej sieci drogowej z autostradą A4, drogi nr 901 i 494 obsługują ruch na ważnych kierunkach północ-południe. Natomiast droga 414 stanowią ważne powiązanie obszaru pogranicza z autostradą A4 i stolicą województwa.

Zestawienie inwestycji drogowych zrealizowanych w latach 2011-2017 na drogach wojewódzkich przedstawia Tabela 33.

5.2 Transport kolejowy

W województwie opolskim w 2016 r. łączna długość linii kolejowych eksploatowanych wynosi 780 km, co daje gęstość linii kolejowych rzędu 8,3 km/100 km². Wskaźnik ten stawia region w rzędzie najzasobniejszych pod tym względem w kraju (średnia gęstość linii kolejowych w Polsce wynosi 6,1 km/100 km²).

W latach 2011-2016 zmniejszyła się całkowita długość eksploatowanych linii kolejowych o 87 km. Zmiana ta jest spowodowana czasowym wyłączeniem z ruchu istniejących linii kolejowych (Tabela 34).

Obszar województwa opolskiego ma dobrze rozwiniętą sieć linii kolejowych tak dla potrzeb

komunikacji regionalnej jak i dalekobieżnej, w tym międzynarodowej. Przez teren województwa opolskiego przebiega 36 linii kolejowych, z czego 4 magistralne, 10 pierwszorzędnych, 6 drugorzędnych i 16 znaczenia miejscowego.

W latach 2011-2016 w obszarze województwa opolskiego w zakresie modernizacji linii kolejowych przeprowadzono poniższe inwestycje:

- modernizacja linii 144 i 61 Opole Główne – Częstochowa (skrócenie czasu przejazdu do Warszawy i uruchomienie tą linią przejazdów pociągów Podolino w relacji Warszawa – Wrocław) – realizacja zadania: 2013-2014,
- modernizacja linii nr 132 na odcinku Opole Groszowice – Gliwice przez Strzelce Opolskie – realizacja zadania: 2013-2014,
- modernizacja linii nr 143 na odcinku Kluczbork – Kalety przez Olesno – realizacja zadania: 2013-2015,
- modernizacja linii nr 272 Kluczbork – Poznań – realizacja zadania: 2014-2015,
- uruchomienie kolejowych przewozów pasażerskich weekendowych na odcinku Nysa – Głuchołazy Miasto (w relacjach z Opola w 2014 r. i Wrocławia w 2017 r.) oraz pociągów przyspieszonych studenckich w relacji Wrocław/Opole – Częstochowa przez Ozimek w 2016 r.,
- zakup autobusu szynowego dwuczłonowego SA137 – realizacja zadania: 2011,
- modernizacja 4 elektrycznych zespołów trakcyjnych EN57 Al. – realizacja zadania: 2011-2014,
- zakup 5 elektrycznych zespołów trakcyjnych typu 36WEa (Impuls) – realizacja zadania: 2015-2017.

5.3 Transport śródlądowy

Rzeka Odra łącznie z Kanałem Gliwickim tworzy szlak transportowy łączący Górny i Dolny Śląsk z portami morskimi Zespołu Portowego Szczecin-Świnoujście. Jest to najważniejsza droga wodna w Polsce, choć o niejednakowych warunkach żeglugowych. Dla żeglugi wykorzystywane są 2 odcinki Odry: Odra skanalizowana od Kędzierzyna-Koźła do Brzegu Dolnego (długość łącznie z Kanałem Gliwickim ok. 228 km) i Odra swobodnie płynąca od Brzegu Dolnego do Szczecina (długość ok. 460 km).

W granicach województwa opolskiego długość drogi wodnej wynosi 131,2 km, z czego 111,6 km stanowi rzeka Odra od Kędzierzyna-Koźła do granicy z województwem dolnośląskim (Lipki), 15,1 km Kanał Gliwicki, a 4,5 km Kanał Kędzierzyński. Odra stanowi integralną część systemu dróg wodnych Europy Środkowej. Z systemem Europy Zachodniej łączy się bezpośrednio poprzez kanały Odra – Havela i Odra – Szprewa.

Infrastruktura hydrotechniczna

W okresie lat 2011-2017 zrealizowano kilka zadań w zakresie modernizacji infrastruktury hydrotechnicznej (śluzy, jazy) powiązanej z transportowym wykorzystaniem Odrzańskiej Drogi Wodnej, polegające na:

- modernizacja stopnia Chróścice - przystosowanie do III klasy drogi wodnej gm. Dobrzeń Wielki (realizacja w latach 2010-2014),
- modernizacja stopnia wodnego Ujście Nysy gm. Brzeg, pow. brzeski, woj. Opolskie (realizacja 2013 r.),
- modernizacja śluzy Kłodnica na Kanale Gliwickim (realizacja 2015 r.),
- przebudowa konstrukcji sektorowych zamknięć piętrzących trzech jazów (Januszkowice, Wróblin i Zwanowice) w związku z dostosowaniem rzeki Odry do parametrów III klasy drogi wodnej na odcinku o długości ok. 19,38 km. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez zapewnienie stałego i stabilnego poziomu piętrzenia wody gwarantującego żeglugę (realizacja w latach 2016-2021).

Obiekty obsługi transportowej

W latach 2011-2017 przystąpiono do rozbudowy portu rzeczno-jeziornego w Koźlu. Jest to wieloletnia inwestycja. W I etapie (IV kwartał 2018 r.) ma powstać pierwszy z trzech terminali masowych produktów

płynnych. Na pozostałych obiektach obsługi transportu wodnego nie odnotowano znaczących inwestycji w zakresie ich budowy lub przebudowy (porty, przeładownie, nabrzeża przeładunkowe, stocznie, zakłady naprawcze), które skutkowałyby zmianą w zagospodarowaniu przestrzennym województwa oraz podniesieniem ich standardu.

5.4 Transport lotniczy

W latach 2011-2017 oddano do użytku lądowisko dla śmigłowców przy Szpitalu w Nysie i Oleśnie. Realizacja zadań umożliwiła dostęp szpitali do powietrznego ratownictwa medycznego.

W latach 2011-2017 nie podjęto zadań inwestycyjnych w celu utworzenia lokalnego lotniska cywilnego w Kamieniu Śląskim oraz podniesienia standardu istniejącego lądowiska stałego w Polskiej Nowej Wsi. Natomiast od 30 listopada 2016 roku na lotnisku Polska Nowa Wieś działa Śmigłowcowa Służba Ratownictwa Medycznego. Baza pod Opolem stała się 21 stałą bazą Śmigłowcowej Służby Ratownictwa Medycznego (HEMS).

6. Infrastruktura techniczna i komunalna

6.1. Energetyka

Źródła energii elektrycznej

Największym źródłem energii elektrycznej na obszarze województwa opolskiego jest elektrownia „Opole” zlokalizowana w Brzeziu gm. Dobrzeń Wielki, pracująca dla krajowego systemu elektroenergetycznego. Aktualnie w Elektrowni eksploatowane są 4 bloki energetyczne o łącznej mocy zainstalowanej/osiągalnej wynoszącej 1 466/1 506 MW (docelowo 2 160 MW).

Uzupełniającym źródłem energii elektrycznej jest elektrownia „Blachownia” zlokalizowana na terenie miasta Kędzierzyna – Koźla o mocy 158 MW, a także elektrociepłownie i elektrownie przemysłowe lokalnego znaczenia oraz elektrownie wodne

Obecnie trwają prace nad rozbudową Elektrowni „Opole” o dwa dodatkowe bloki energetyczne. Po jej zakończeniu łączna moc zainstalowana w Elektrowni „Opole” wzrośnie z obecnych 1492 MW do około 3 300 MW, a roczna produkcja energii elektrycznej netto z obecnego poziomu 7,8 TWh wzrośnie do 20,1 TWh.

Linie 400 kV i 220 kV

W obszarze województwa opolskiego przebiega 8 linii elektroenergetycznych najwyższych napięć. W latach 2006 – 2010 nie wybudowano nowych odcinków linii elektroenergetycznych, jak również nie przeprowadzono żadnej przebudowy istniejących odcinków linii w zakresie dostosowania linii do wyższych napięć z 220 kV na 400 kV, budowy dodatkowego toru, czy wymiany słupów energetycznych.

W latach 2011-2017 PSE S.A. wybudowało linię 400 kV Dobrzeń - Wrocław wzdłuż autostrady A4 (realizacja 2016 r.) oraz zmodernizowano stację energetyczną 220/100 kV Groszowice (realizacja 2017 r.)

Linie 110 kV

W obszarze województwa opolskiego przebiega 85 linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV (wraz z odczepami), w tym 3 linie kablowe (doziemne).

W latach 2011-2017 zrealizowano 27 przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie lub modernizacji obiektów sieci 110 kV (Tabela 35).

Gazociągi wysokoprężne

W zakresie gazowej sieci przesyłowej wysokiego ciśnienia w obszarze województwa opolskiego **zrealizowano jedną inwestycję** polegającą na budowie gazociągu relacji Bąków – Wieluń. Dzięki budowie gazociągu dostęp do sieciowego paliwa gazowego uzyskała część powiatu oleskiego, tj. miasta Praszka i Gorzów Śląski. Obecnie operator sieci gazowej wysokiego ciśnienia Gaz System w województwie opolskim prowadzi szereg inwestycji w oparciu o zapisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (t.j. Dz.U. z 2017 r. nr 2302 z późn. zm.). Są to:

- budowa gazociągu Zdzieszowice - Wrocław DN 1000,
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Zdieszowice – Kędzierzyn-Koźle DN 1000,
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Tworóg– Kędzierzyn-Koźle DN 1000. Budowa gazociągu jest planowana na lata 2018-2020.

6.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Sieć wodociągowa

Długość rozdzielczej sieci wodociągowej w województwie opolskim na koniec 2016 wynosi ponad 7 316,5 km, natomiast długość sieć wodociągowej rozdzielczej na 100 km² to 77,7 km (w skali kraju to 96,3 km)¹⁰. Województwo opolskie charakteryzuje się najwyższym w kraju wskaźnikiem dostępu ludności do zorganizowanej sieci wodociągowej – z jej usług korzysta 96,8% w miastach 98,3%, a na wsi 95,1% ludności (Tabela 36).

Na ogólną liczbę 993 tys. mieszkańców województwa opolskiego w 2016 r., 960,9 tys. korzystało ze zbiorczej sieci wodociągowej, co stanowi około 96,8% mieszkańców regionu ogółem.

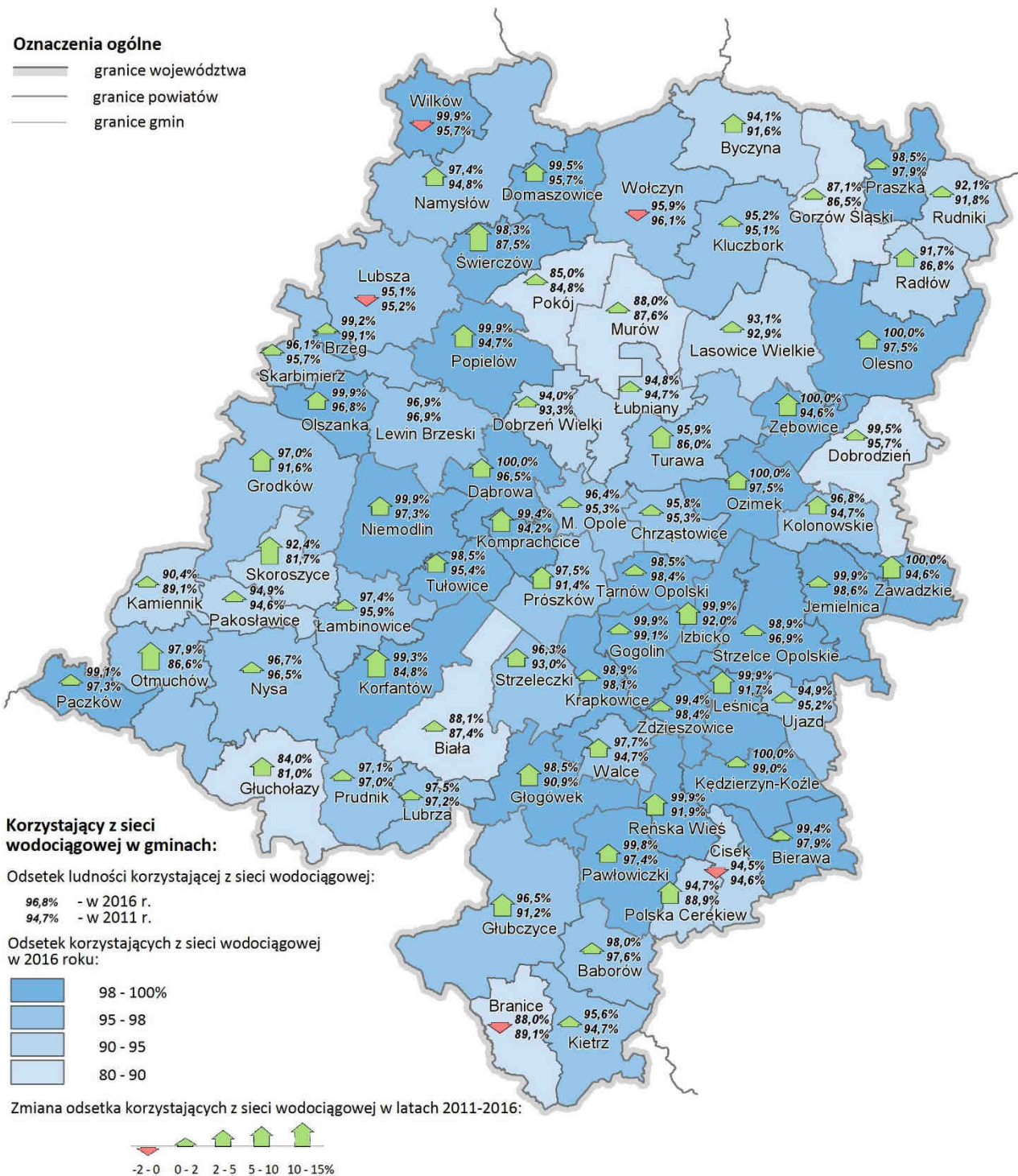
Bilans lat 2011 - 2016 wykazał **wzrost długości rozdzielczej sieci wodociągowej na terenie województwa opolskiego o 402,5 km** sieci co stanowi około 5,5% długości sieci wodociągowej ogółem.

Zdecydowana większość województwa opolskiego posiada systemy zbiorowego zaopatrzenia w wodę. W latach 2011-2016 na terenie województwa przybyło 5 wsi objętych zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę. Do pełnego zwodociągowania pozostało jeszcze jedynie dokończenie zadań inwestycyjnych realizowanych na terenie gmin Głuchołazy oraz Murów.

Zmiany w latach 2011-2016 dla ludności korzystającej z wodociągów w układzie gminnym wyrażone w procentach przedstawia *Rys. 19*.

¹⁰ Dane GUS 2016 r.

Rys. 19. Ludności korzystająca z sieci wodociągowej wyrażona w procentach w układzie gminnym w latach 2011-2016.

Źródło: Opracowanie własne

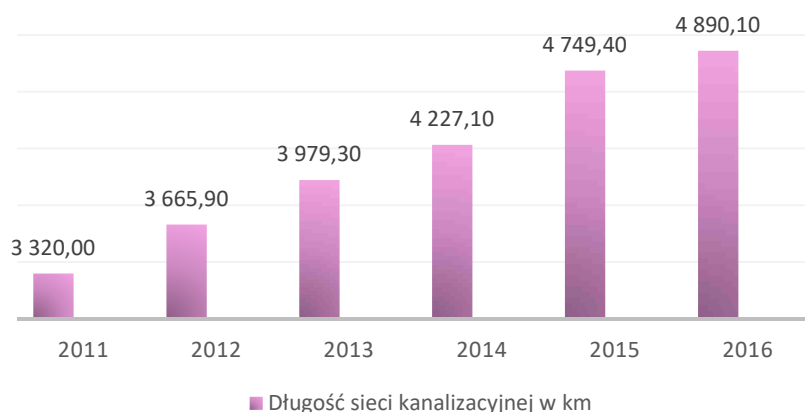
Sieć kanalizacyjna

Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie województwa opolskiego wynosi 4 890,1 km (stan na 31 grudnia 2016 r. źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych).

Długość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej na 100 km² w województwie opolskim wynosi 52 km (w skali kraju to 49,3 km)¹¹. Zapewnia to obsługę 72,4% mieszkańców województwa. Wskaźnik mieszkańców miast korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosi 91%, natomiast na terenach wiejskich wskaźnik ten wynosi 52,5% i jest to czwarty wynik w Polsce¹² (Tabela 37).

W latach 2011 - 2016 na terenie województwa opolskiego przybyło 1 570,1 km sieci kanalizacyjnej¹³ co stanowi wzrost o 32,1%.

Wykres 12. Długość sieci kanalizacyjnej wybudowanej w latach 2011-2016 podana w km

Gospodarka wodno-ściekowa prowadzona jest w obrębie 40 aglomeracji wodno-ściekowych¹⁴, które nie pokrywają się z granicami administracyjnymi jednostek samorządu terytorialnego. Na pozostałych obszarach poza wyznaczonymi aglomeracjami ścieki komunalne mogą być dostarczane do oczyszczalni taborem aseptycznym lub oczyszczane systemami indywidualnymi. Wykaz aglomeracji przedstawia *Tabela 38*.

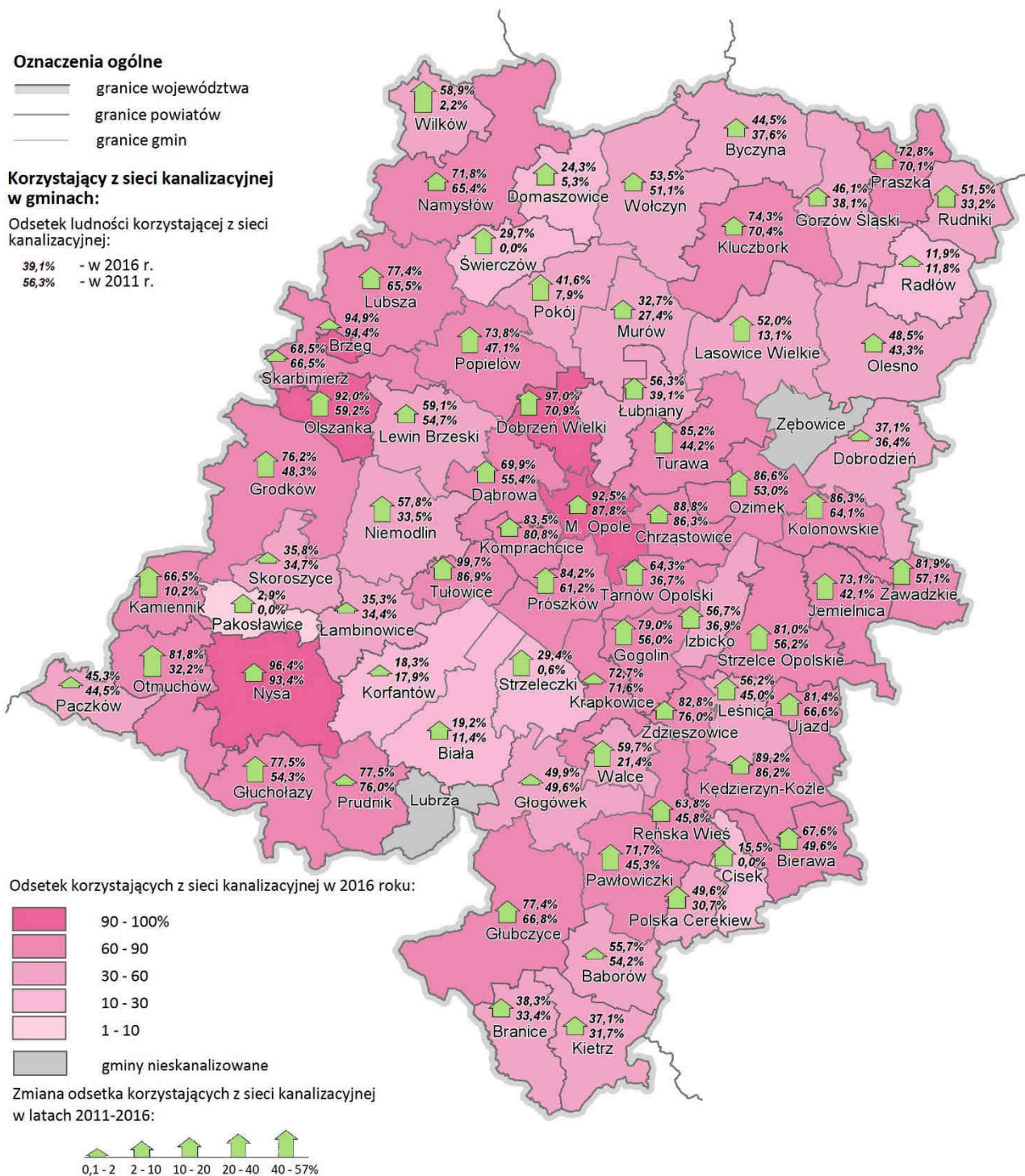
¹¹ j.w.

¹² j.w.

¹³ Wg. sprawozdania KPOŚK 2013-2016

¹⁴ Stan na koniec 31.12.2016 r.

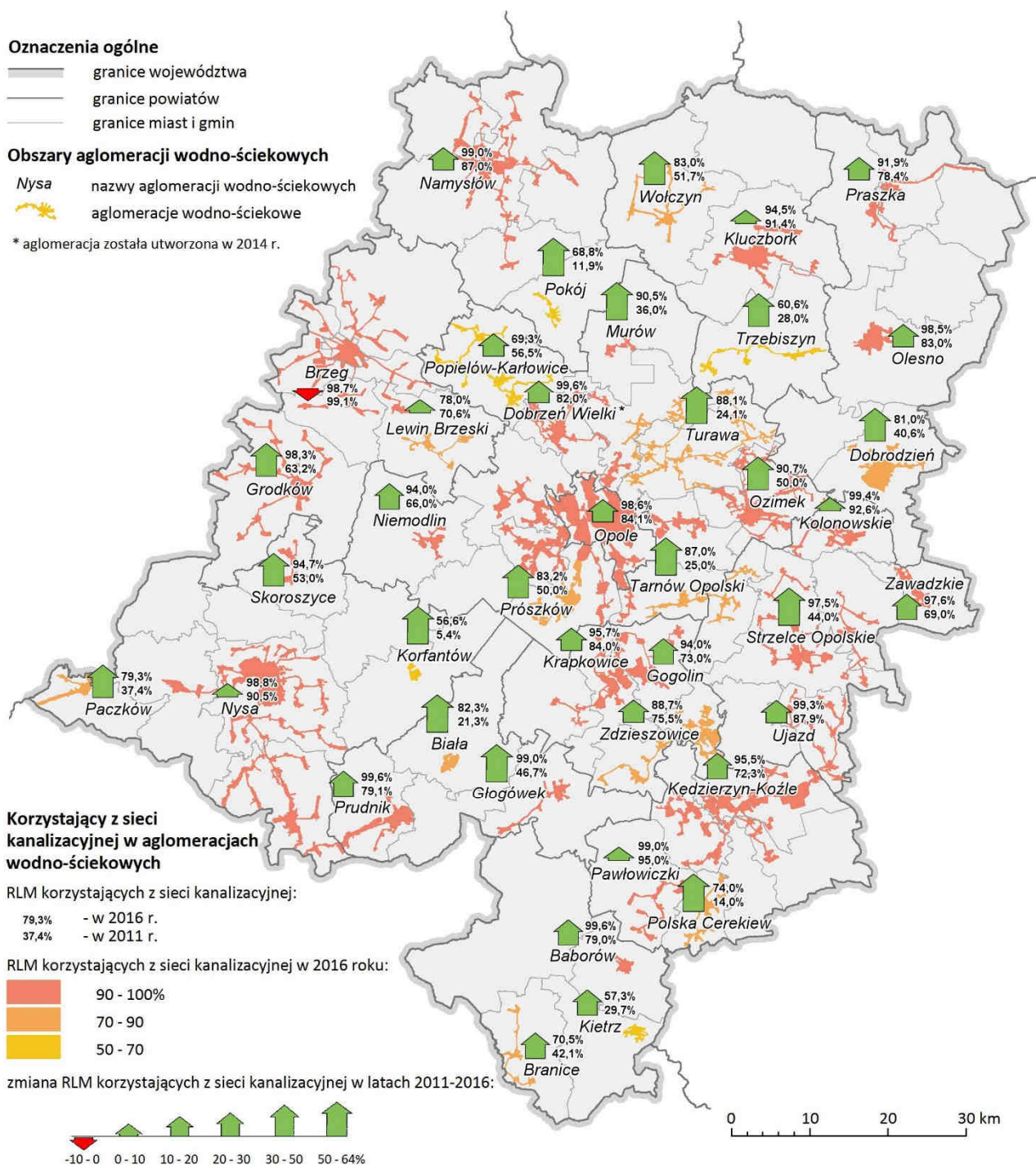
Rys. 20. Ludności korzystająca z sieci kanalizacyjnej wyrażona w procentach w układzie gminnym w latach 2011-2016.

Źródło: Opracowanie własne

Zmiany w latach 2011-2016 dla ludność aglomeracji korzystających z sieci kanalizacyjnej w województwie opolskim przedstawia Rys. 21.

Rys. 21. Ludność aglomeracji korzystających z sieci kanalizacyjnej w latach 2011-2016.

Źródło: Opracowanie własne

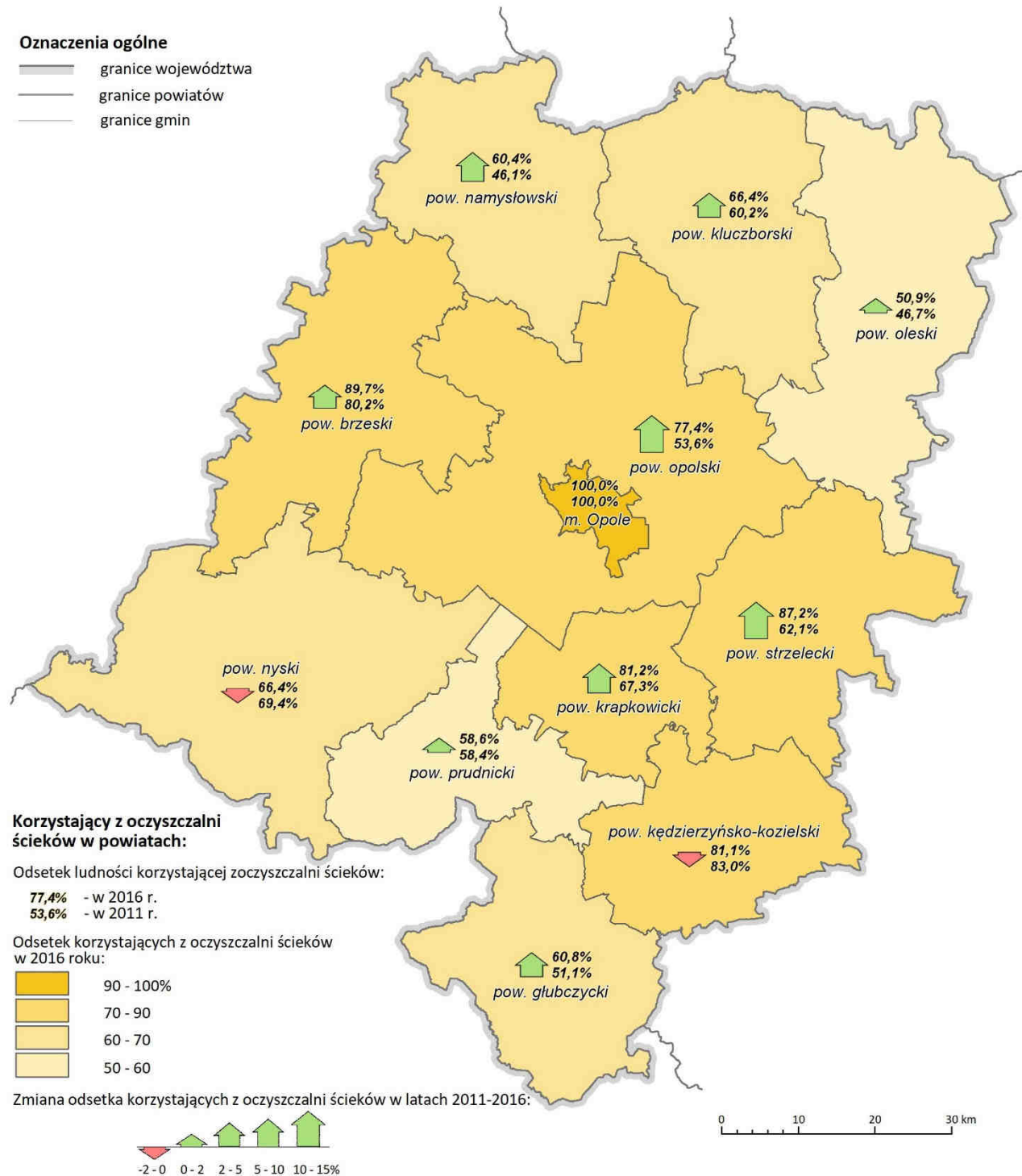
Oczyszczalnie ścieków

Województwo opolskie posiada 107 oczyszczalni ścieków¹⁵, z czego 77 to oczyszczalnie komunalne, a 30 to oczyszczalnie przemysłowe. Do największych oczyszczalni ścieków o zasięgu ponadlokalnym należą oczyszczalnie ścieków w Opolu, Nysie, Kędzierzynie-Koźlu, Brzegu oraz Strzelcach Opolskich. Komunalne

¹⁵ Dane GUS 2016 r.

oczyszczalnie ścieków obsługują 76% mieszkańców województwa (w skali kraju jest to 73,5%). Wskaźnik mieszkańców miast korzystających z oczyszczania ścieków wynosi 95,7%, natomiast na terenach wiejskich wskaźnik ten wynosi 54,7% (4 miejsce w Polsce) (Tabela 39).

Rys. 22. Ludności korzystająca z oczyszczalni ścieków wyrażona w procentach w układzie powiatowym w latach 2011-2016.

Źródło: Opracowanie własne

Efekty związane z realizacją projektów dotyczących oczyszczalni ścieków to przede wszystkim korzyści ekologiczne w postaci ilości usuniętych zanieczyszczeń i eliminacji uciążliwości źródeł emisji tych zanieczyszczeń. Ilość ścieków odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni ścieków i tam oczyszczanych wpływa na poprawę stanu środowiska. Inwestycje KPOŚK, takie jak: budowa i modernizacja zbiorczych sieci kanalizacyjnych, budowa nowych oczyszczalni ścieków, modernizacja oczyszczalni ścieków, rozbudowa oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni poprawiają bilans ścieków oczyszczonych i nieoczyszczonych w województwie opolskim. Podział ścieków komunalnych według rodzaju przedstawia *Tabela 40*.

6.3. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne

Wytwarzanie, zbiórka i zagospodarowanie odpadów komunalnych

Województwo opolskie w całości objęte jest systemem uporządkowanej gospodarki odpadami komunalnymi, obejmującym selektywną zbiórkę, odzysk, unieszkodliwianie, w tym składowanie pozostałości na składowiskach odpadów. System ten pozostaje pod kontrolą organów gminnych. Obecny system regionalny opiera się na 4 regionach gospodarki odpadami komunalnymi (RGO), których głównymi elementami są Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK). Poziom gminny funkcjonuje w oparciu o indywidualne systemy zapewniające mieszkańcom odbiór zmieszanych lub selektywnie zbieranych odpadów, powszechny dostęp do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) i organizacji miejsc zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Wg danych GUS w 2016 roku na obszarze województwa opolskiego wytworzono łącznie ok. 294 591,9 ton odpadów komunalnych (296 kg/rok/mieszk.). Odpady komunalne w postaci odpadów zmieszanych wynosiły 214 409,7 ton (215,6 kg/rok/mieszk.), a ok. 80 182,2 ton zebranych zostało w sposób selektywny. Rok 2016 był kolejnym rokiem wzrostu ilości odpadów zebranych selektywnie – w wynosił on 29,1% ogółu zebranych odpadów (wobec 9,3% w 2011 r.).

W strukturze przestrzennej największy udział w zbieraniu odpadów komunalnych mają powiaty: grodzki Opole, opolski, nyski, kędzierzyńsko-kozielski i brzeski – łącznie 70,1% odpadów zebranych w województwie.

Regiony gospodarki odpadami komunalnymi

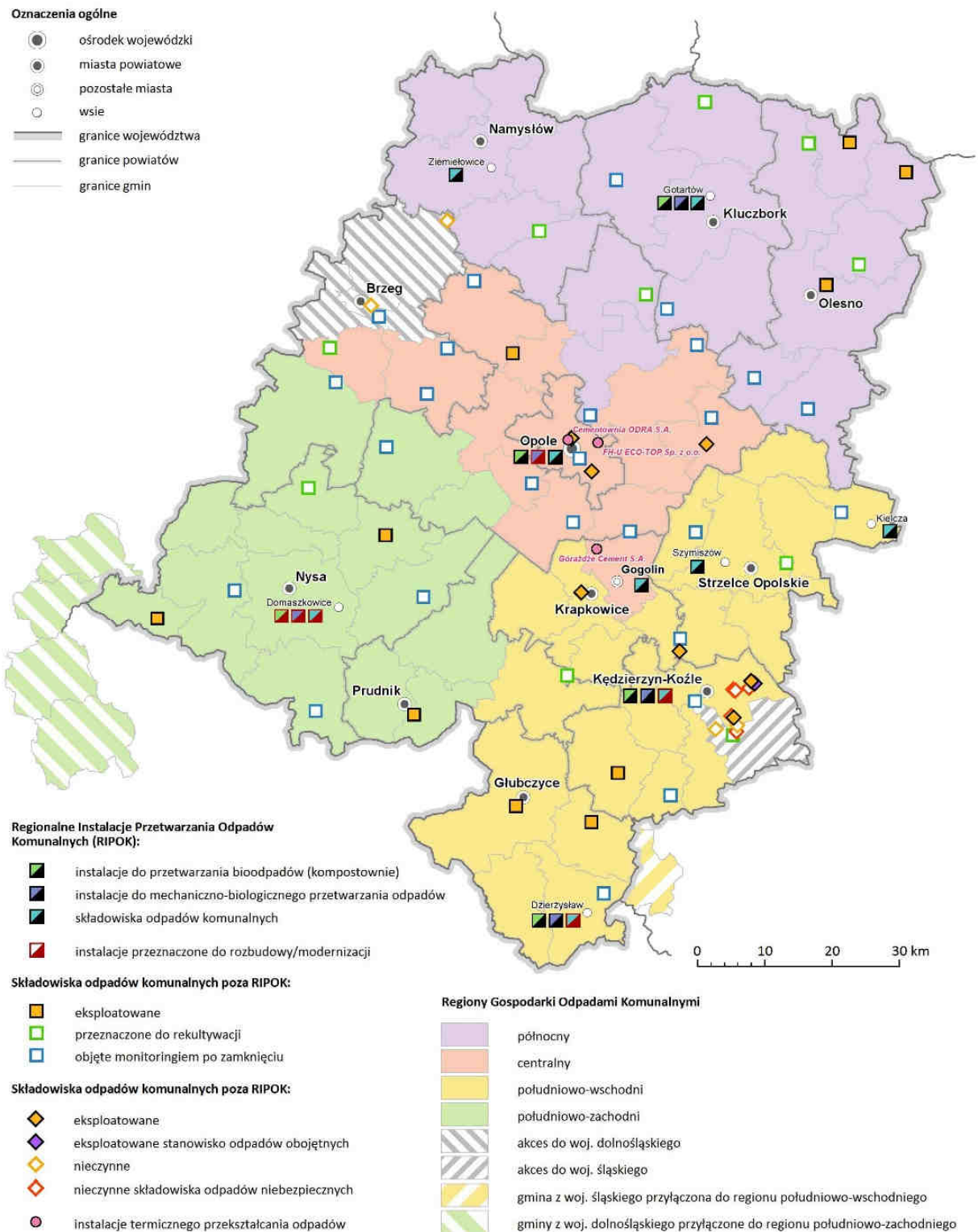
Na terenie województwa gospodarka odpadami prowadzona jest w oparciu o 4 regiony gospodarki odpadami komunalnymi: Centralny; Północny; Południowo-Wschodni (wraz z gminą Pietrowice Wielkie z woj. śląskiego, z wyłączeniem gminy Bierawa, która przystąpiła do woj. śląskiego); Południowo-Zachodni (wraz z gminami: Kamieniec Żąbkowicki, Łądek Zdrój, Stronie Śląskie i Złoty Stok z woj. Dolnośląskiego), Gminy Brzeg, Lubsza i Skarbimierz przystąpiły do Regionu Środkowo-Zachodniego, położonego na terenie województwa dolnośląskiego, obejmujący gminy (*Rys. 23*).

Składowanie odpadów komunalnych

Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych na terenie województwa opolskiego w 2016 r. było w dalszym ciągu ich składowanie na 19 lokalnych składowiskach odpadów komunalnych (tj. innych niż niebezpieczne i obojętne) (*Tabela 41*), o łącznej powierzchni ok. 171,35 ha, zlokalizowanych na obszarze wszystkich powiatów (*Rys. 23*). Ponadto na terenie województwa istnieje 10 składowisk komunalnych, przeznaczonych do rekultywacji, oraz 27 składowisk, na których zakończono rekultywację.

Dla zmniejszenia strumienia odpadów deponowanych na składowiskach, na terenie wszystkich gmin prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów na etapie gromadzenia odpadów w miejscach wytwarzania oraz na składowiskach odpadów. W wyniku selektywnej zbiórki, w 2016 r. wydzielono ok. 80 182,2 ton odpadów, z czego większość obejmowała szkło, papier i tekturę, tworzywa sztuczne, odpady wielkogabarytowe i biodegradowalne.

Rys. 23. Regiony gospodarki odpadami komunalnymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016 – 2022 z uwzględnieniem lat 2023 – 2028, UMWO, 2017; Gospodarki odpadami w województwie opolskim w 2016 roku. WIOŚ, 2017

Odpady z działalności gospodarczej

Wytwarzanie i odzysk odpadów przemysłowych

W zakresie gospodarki odpadami z działalności gospodarczej, wskutek uszczelnienia systemu odpadowego, nastąpił zdecydowany wzrost strumienia odpadów wytworzonych w stosunku do okresu porównawczego (2011 r.). W 2016 r. na terenie województwa opolskiego, wg Wojewódzkiego Systemu Odpadowego Urzędu Marszałkowskiego w Opolu, wytworzono ok. 3 286 569,3 Mg odpadów, z czego najwięcej na terenie miasta Opole oraz w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim, opolskim, krapkowickim, nyskim i brzeskim, co stanowiło 88,0% odpadów przemysłowych wytworzonych na obszarze województwa opolskiego.

Procesom odzysku poddanych zostało ok. 3 743 360,8 Mg, procesom unieszkodliwiania ok. 300 387,3 Mg. Przekazaniu innym odbiorcom do dalszego zagospodarowania podlegało 93 215,9 Mg odpadów.

Odpady niewykorzystane gospodarczo podlegały unieszkodliwieniu poprzez gromadzenie na składowiskach zakładowych. W 2016 r. na składowiskach składowano ok. 141 343,5 Mg odpadów przemysłowych.

Składowanie odpadów przemysłowych

Składowanie odpadów przemysłowych na obszarze województwa prowadzone jest w oparciu o 8 czynnych składowisk przemysłowych (w tym 7 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz 1 składowisko odpadów obojętnych), o łącznej powierzchni ok. 206,7 ha (w tym ok. 78,0 ha na nieczynnym składowisku Elektrowni Opole w Opolu Groszowicach), na których w 2016 r. zeskładowanych zostało ok. 20 778,4 tys. ton odpadów. Wszystkie składowiska zlokalizowane są na terenie powiatów: kędzierzyńsko-kozielskiego, krapkowickiego i opolskiego, a do największych należą składowiska odpadów paleniskowych Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A., składowisko odpadów paleniskowych PKE S.A. - Elektrownia Blachownia w Kędzierzynie-Koźlu oraz składowisko żużla i popiołu Zakładów Koksowniczych Zdieszowice Sp. z o.o. w Januszkowicach, gmina Zdieszowice (*Tabela 42*).

Ponadto na terenie województwa znajduje się 8 składowisk odpadów przemysłowych (*Tabela 43*), których eksploatacja została zakończona do końca 2007 r.

Odpady niebezpieczne.

W strumieniu odpadów przemysłowych i komunalnych wytwarzanych na terenie województwa opolskiego biorą również udział odpady niebezpieczne. W 2016 roku na terenie województwa wytworzono ok. 37 790,0 ton odpadów niebezpiecznych w grupie odpadów przemysłowych (1,15% masy odpadów przemysłowych wytworzonych ogółem w województwie) oraz ok. 55,3 Mg odpadów niebezpiecznych w grupie odpadów komunalnych. Największa ilość odpadów niebezpiecznych wytworzona została na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, krapkowickiego, opolskiego i w m. Opole (łącznie 83,3% wytwarzanych odpadów niebezpiecznych). Na terenie województwa w chwili obecnej nie jest prowadzone składowanie odpadów niebezpiecznych.

Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Na terenie województwa opolskiego w 2016 roku odzysk i unieszkodliwianie odpadów prowadzony był w ok. 200 wyspecjalizowanych instalacjach i urządzeniach (z wyłączeniem składowisk unieszkodliwiających odpady oraz spalarni i współspalarni odpadów), prowadzonych przez 143 posiadaczy odpadów. Roczny przebieg instalacji wynosił ok. 4,1 mln ton odpadów.

W grupie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania wyróżnić można m. in. instalacje do:

- termicznego unieszkodliwiania odpadów (spalarnia odpadów medycznych FH-U ECO-TOP Sp. z o.o. w Opolu, Górażdże Cement SA w Choruli, Cementownia ODRA S.A. w Opolu), o łącznej zdolności przerobowej ok. 4 740 tys. ton/rok; w 2016 r. w instalacjach powyższych unieszkodliwiono ok. 322,6 tys. ton odpadów;
- instalacje odzysku odpadów niebezpiecznych (32 instalacje);
- pozostałe instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów (145 instalacji).

Odzysk odpadów komunalnych na terenie województwa prowadzony był w instalacjach, obsługujących poszczególne regiony gospodarki odpadami. Łączna przepustowość instalacji wynosiła 372 000 Mg/rok dla instalacji odzysku odpadów (część mechaniczna i 158 500 Mg/rok (część biologiczna) oraz 32 000 Mg/rok dla instalacji do biodegradacji odpadów komunalnych (kompostowanie).

Zmiany w zakresie gospodarki odpadami w latach 2011-2016

W latach 2011-2016 na terenie województwa prowadzono szereg działań organizacyjno-inwestycyjnych, zmierzających do doskonalenia i rozbudowywania systemu gospodarki odpadami, w ramach obowiązującego planu gospodarowania odpadami w województwie opolskim¹⁶. Działania te pozwoliły na wydzielenie regionów gospodarki odpadami, optymalizację systemu zbierania, selekcji a w późniejszym etapie odzysku i zagospodarowania. Porządkowanie systemu regionalnego prowadziło – w wymiarze przestrzennym - do ubytku ilości składowisk i powierzchni składowania odpadów komunalnych i przemysłowych.

Zarejestrowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami obejmowały m. in.:

- ubytek 7 składowisk odpadów komunalnych - składowiska Krzyżanowice (gm. Gorzów Śląski), Radłów (gm. Radłów), Zębowice-Malinów (gm. Zębowice), Krasowa (gm. Leśnica), Ciężkowice (gm. Polska Cerekiew, Grabówka (gm. Bierawa) i Chróścina (gm. Skoroszyce),
- wzrost ilość zebranych odpadów komunalnych, z równoczesnym, znaczącym wzrostem ilości odpadów zbieranych selektywnie,
- spadek powierzchni czynnych składowisk odpadów komunalnych, przy równoczesnym spadku ilości składowisk,
- wzrost ilości wytworzonych i poddawanych odzyskowi odpadów przemysłowych,
- spadek udziału odpadów przemysłowych poddawanych odzyskowi,
- spadek ilości odpadów podlegających procesom unieszkodliwiania i czasowego magazynowania,
- wzrost ilości odpadów przekazanych innym odbiorcom do wykorzystania,
- spadek powierzchni składowania odpadów przemysłowych,
- realizacje instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, instalacji kompostowania odpadów komunalnych oraz instalacji odzysku i energetycznego wykorzystania gazów wysypiskowych, sortowni odpadów komunalnych oraz instalacji kompostowania odpadów biodegradowalnych.

Zmiany w zakresie gospodarki odpadami w latach 2011-2016 ilustruje Tabela 45.

¹⁶ Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017 przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 sierpnia 2012 r. Nr XX/271/2012 w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012 – 2017”.

6.4. Ochrona przeciwpowodziowa

Województwo opolskie jest obszarem zagrożonym cyklicznymi zalewami powodziowymi występującymi w dolinie Górnej Odry i w jej całym dorzeczu. Szczególne zagrożenie występuje w dolinie Odry i w dolinach jej dopływów: Psiny, Troji, Ostrej, Opawy, Opawicy, Białej Głuchołaskiej, Nysy Kłodzkiej, Małej Panwi i Stobrawy.

Ostatnia wielka powódź miała miejsce w 1997 r. W jej wyniku zalanych zostało 133 794 ha, tj. około 14,2% powierzchni województwa. W obszarze zalanym znalazło się około 527 miejscowości.

Natomiast ostatnia duża powódź, w maju 2010 r. wykazała, że system ochrony przeciwpowodziowej jest nadal niepełny. W wyniku powodzi zalaniu uległo około 3,3 tys. gospodarstw domowych, 162 budynki komunalne oraz uszkodzonych zostało 220 km dróg gminnych i 14 km dróg wojewódzkich. Według dokumentu pt. „Działania Wojewody Opolskiego i Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w latach 2008 – 2015”, Największa skala klęski żywiołowej związanej z powodzią 2010 r. miała miejsce na terenie powiatów: kędzierzyńsko-kozielskiego, brzeskiego, strzeleckiego, opolskiego i namysłowskiego.

System ochrony przed powodzią

Obecny system czynnej ochrony przeciwpowodziowej tworzą:

- **wały przeciwpowodziowe** o łącznej długości **384,73 km**, w tym:
 - na Odrze – **236,20 km**,
 - na Nysie Kłodzkiej – **60,60 km**,
 - na pozostałych ciekach – **87,93 km**.

- **16 zbiorników wodnych** o:
 - pojemności całkowitej – **376,45 mln m³**,
 - powierzchni – **6 881,59 ha**,

- **6 polderów przepływowych** (Obrowiec, Żelazna, Czarnowąsy, Rybna, Zwanowice, Brzezina), o:
 - sumarycznej pojemności użytkowej – **26,6 mln m³** (przy zróżnicowaniu od 1,6 do 12,0 mln m³),
 - powierzchni – **1980 ha** (zróżnicowanie powierzchni od 41 do 825 ha)

- **3 kanały ulgi**:
 - kanał ulgi w Opolu,
 - kanał ulgi w Koźlu,
 - kanał przy zbiorniku Otmuchów

- **6 węzłów wodnych** (Koźle, Opole, Krapkowice, Brzeg, Nysa, Lewin Brzeski)

W latach 2012-2018 zrealizowano (bądź rozpoczęto realizację) następujące zadania inwestycyjne z zakresu ochrony przeciwpowodziowej:

- budowę 11,75 km wałów,
- modernizację 13,30 km wałów,
- doszczelnienie (usunięcie infiltracji wałów) 12,50 km wałów,
- remont 2 zbiorników małej retencji,
- odbudowę i regulację koryt rzecznych na łącznej długości 20 km.

Prace budowlane skupiły się głównie w gminie Cisek (Miejsce Odrzańskie, Podlesie, Przewóz) i obejmowały budowę lewostronnych wałów rzeki Odry. W gminie Brzeg prace budowlane obejmowały wał Rataje, a w gminie Dobrzeń Wielki zrealizowany został wał powodziowy Małej Panwi (ujście do Elektrowni Opole). Prace modernizacyjne prowadzone były w Opolu Metalchemie oraz na terenie gminy Dobrzeń Wielki.

Prowadzono także prace remontowe na suchym zbiorniku wodnym w Jarnońtówku (gm. Głuchołazy) oraz na zbiorniku Nowaki (gm. Pakosławice).

Zrealizowane inwestycje nie zapewniają jednak pełnego bezpieczeństwa mieszkańcom Opolszczyzny. W dalszym ciągu bez istotnej ochrony przeciwpowodziowej pozostaje położona na prawym brzegu Odry gmina Bierawa, gdzie brak wałów, wobec niezakończenia prac budowlanych na zbiorniku „Racibórz”, stwarza zagrożenie dla mieszkańców i majątku trwałego.

Jednym z nadal aktualnych problemów jest opóźnienie realizacji zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz w województwie śląskim (planowane ukończenie po ostatnich przesunięciach czasowych w 2021 r.), mającego istotne znaczenie dla ochrony przeciwpowodziowej doliny rzeki Odry. W dalszym ciągu wskazana jest realizacja kluczowych inwestycji: polderu „Żelazna” wraz z wałami opaskowymi (Opole, Dobrzeń Wielki), polderu „Winów” (Prószków) oraz wałów na terenie Kędzierzyna-Koźła.

W latach 2012 - 2018 w województwie opolskim prowadzone były również prace bieżące związane z regulacją i odbudową zniszczonych cieków, głównie na rzekach: Osobłoga, Budkowiczanka, Stobrawa, Kluczborska Struga, Widawa, Psina, Mora, Biała Woda, Prudnik Żłoty Potok.

7. Gospodarka

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego najistotniejsze uwarunkowania przestrzenne w obszarze województwa opolskiego związane są z:

- wysoką wartością rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w szczególności południowej i zachodniej części województwa, z najdłuższym w kraju okresem wegetacyjnym oraz wysokim poziomem kultury rolnej,
- jednymi z najbogatszych w kraju zasobami eksploatacyjnymi margli i wapieni dla przemysłu cementowego i wapienniczego, bogatymi i łatwo dostępnymi zasobami kruszyw naturalnych, kamieni blocznych i łamanych,
- zróżnicowanym zasobem obszarów przyrodniczych, sprzyjającym rozwojowi funkcji użytkowych, w tym turystyczno-rekreacyjnych,
- zasobami produkcyjnymi lasów,
- zróżnicowaną strukturą przemysłu i długoletnią tradycją produkcji, w szczególności w sektorze przemysłu spożywczego, mineralnego, metalowego, maszynowego oraz chemicznego,
- dogodną dostępnością transportową,
- potencjałem naukowo-badawczym uczelni i instytutów,
- ofertą terenów inwestycyjnych.

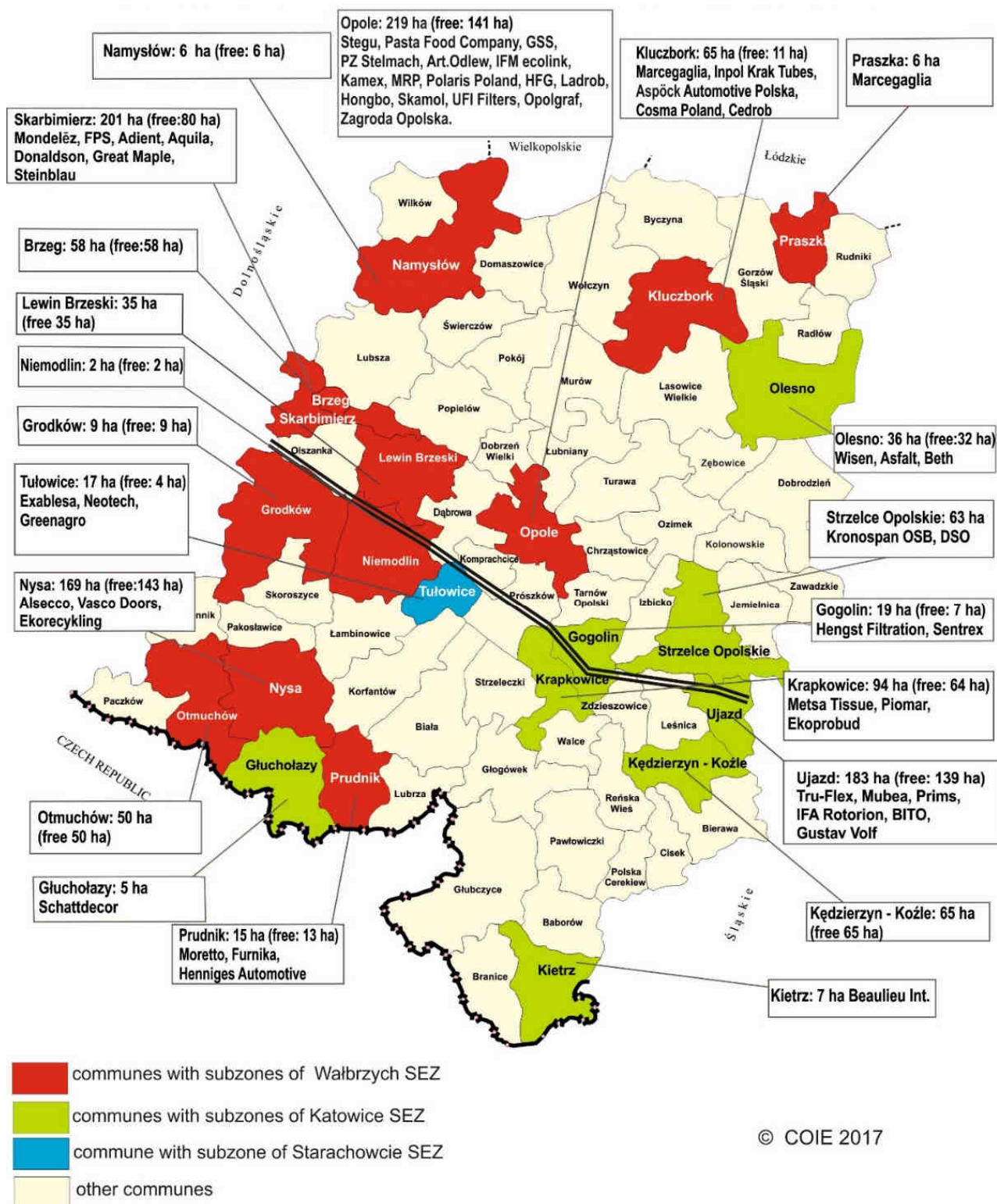
W 2016 r., w porównaniu do roku 2011 nastąpił m.in.:

- wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Z 100 038 podmiotów gospodarki w 2013 roku do 100 590 podmiotów gospodarki w 2017 roku. W 2013 roku zarejestrowanych było 1 538,7 podmiotów na 10 tys. ludności, natomiast w 2017 roku – 1 622,4/10 tys. ludności;
- wzrost liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego (w okresie 2011-2016) z poziomu 1 473,1 do 2 063,0 podmiotów;
- wzrost ilości mieszkań oddanych do użytkowania – z 348 487 w 2013 do 353 389 w 2016 roku.

7.1. Specjalne strefy ekonomiczne

W województwie opolskim funkcjonują **podstrefy specjalnych stref ekonomicznych (SSE) w 21 gminach**, o łącznej powierzchni terenów inwestycyjnych ok. **1324 ha** (Tabela 46). Natomiast w 2013 roku funkcjonowało tylko 14 podstref SSE, o łącznej powierzchni terenów inwestycyjnych ok. 737,6 ha.

Rys. 24. Specjalne Strefy Ekonomiczne w województwie opolskim wraz ze zlokalizowanymi firmami oraz dostępnymi terenami inwestycyjnymi

© COIE 2017

Źródło: COIE, listopad 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Sprawozdania okresowego z realizacji RPO WO na lata 2007-2013, listy podpisanych umów w ramach RPO WO oraz informacji OCRG

Jeszcze w roku 2006 na terenie województwa funkcjonowały tylko dwie podstrefy SSE (podstrefa Starachowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Tułowicach (16,9 ha) oraz podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Nysie (8,4 ha). W następnych latach utworzono: kolejne podstrefy **WSSE** w Namysłowie, Prudniku, Skarbimierzu, Opolu, Kluczborku, Praszce, Nysie, Otmuchowie, Niemodlinie, Grodkowie, Lewinie Brzeskim, Dąbrowie oraz podstrefy **KSSE** w Ujeździe, Strzelcach Opolskich, Kietrz, Gogolinie, Kędzierzynie-Koźlu, Krapkowicach i Oleśnie.

Największymi inwestorami powstałych stref zostały: Marcegaglia Poland (Praszka, Kluczbork), Mondelēz, Adient, Donaldson (Skarbimierz), Polaris Industries, Pastafod Company, IFM ecolink (Opole), Kronospan (Strzelce Opolskie) oraz Exlabesa Polska w Tułowicach czy Mubea i IFA Rotorion w Ujeździe.

Przedsiębiorcy lokalizujący swoje inwestycje w Specjalnej Strefie Ekonomicznej mogą otrzymać liczne przywileje, mianowicie:

- zwolnienie z podatku CIT lub PIT,
- działkę w pełni przygotowaną pod inwestycję,
- konkurencyjną cenę,
- kompleksową i bezpłatną pomoc ze strony Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera, działającym przy OCRG przy załatwianiu formalności związanych z inwestycją, jak również opiekę poinwestycyjną podczas prowadzenia działalności gospodarczej,
- na terenie niektórych gmin zwolnienie od podatku od nieruchomości,
- wsparcie ze strony Powiatowych Urzędów Pracy (np. doposażenie miejsc pracy, kursy i szkolenia, etc.).

W bazie *Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera* w Opolu na koniec listopada 2017 roku znajdowało się ponad **100 ofert terenów inwestycyjnych**, ok. **40 ofert obiektów** przemysłowych oraz obiektów z przeznaczeniem na działalność gospodarczą (usługi lub turystyka).

W bazie PAIILZ w 2017 roku w województwie opolskim znajdowało się **126 ofert** terenów inwestycyjnych, natomiast w 2013 roku, w bazie PAIILZ odnotowano **88 ofert** terenów inwestycyjnych oraz 26 obiektów.

Tereny inwestycyjne w regionie w większości są dobrze uzbrojone w niezbędną infrastrukturę techniczną. Atutem oferty terenów inwestycyjnych województwa opolskiego jest ich dobra dostępność dróg w skali krajowej i europejskiej (równomiernie rozbudowana sieć komunikacyjna, z dobrą infrastrukturą drogową, w tym autostradą A4, A1 i S8), a także dostępność do infrastruktury kolejowej.

7.2. Rolnictwo

Województwo opolskie jest regionem, w którym gospodarka rolna odgrywa znaczącą rolę. Zróżnicowanie warunków przyrodniczych decyduje o kierunkach użytkowania rolniczego gruntu, specjalizacji oraz poziomie intensywności i towarowości rolnictwa.

Przeгляд zmian zagospodarowania przestrzennego w sferze rolnictwa (w skali województwa) sprowadza się do przeanalizowania kierunków zmian użytkowania gruntów rolnych oraz liczby gospodarstw rolnych.

Użytkowanie gruntów

W roku 2016 powierzchnia geodezyjna użytków rolnych w województwie wynosiła **599,2 tys. ha** tj. 63,7% powierzchni ogólnej województwa (w kraju 59,5%) w tym:

- grunty orne 490,9 tys. ha tj. 52,1% powierzchni województwa,
- sady 3,2 tys. ha tj. 0,3% powierzchni województwa,
- łąki 66,9 tys. ha tj. 7,1 % powierzchni województwa
- pastwiska 16,9 tys. ha tj. 1,8% powierzchni województwa.

W stosunku do roku 2011 nastąpił ubytek powierzchni użytków rolnych o 3 995 ha. Zmianę struktury użytków rolnych obrazuje *Tabela 47*.

Liczba i wielkość gospodarstw

Według stanu na koniec 2016 roku w województwie opolskim funkcjonowało 26 919 gospodarstw rolnych. W porównaniu do roku 2012 liczba gospodarstw rolnych zwiększyła się o 87 gospodarstw (*Tabela 48*).

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych, przedstawia się następująco:

- o powierzchni do 20 hektarów – 21 787 tj. 80,9%,
- o powierzchni od 20 ha do 50 ha – 3 430 tj. 12,7%,
- o powierzchni od 50 ha do 100 ha – 1 087 tj. 4,0%,
- o powierzchni powyżej 100 ha – 616 tj. 2,3%.

W latach 2012 - 2016 odnotowano:

- wzrost liczby gospodarstw najmniejszych (do 1 ha powierzchni) o 197 tj. o 43%,
- utrzymujący się odsetek liczby gospodarstw małych (do 20 ha),
- wzrost liczby gospodarstw średnich (od 20 do 50 hektarów) o 426 gospodarstw tj. 14,2%,
- wzrost liczby gospodarstw wielkopowierzchniowych (powyżej 100 ha) o 245 gospodarstw tj. o 66,0%.

7.3. Turystyka

Opolszczyzna posiada atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe, liczne zabytki architektury, dobrze przygotowane trasy i szlaki turystyczne oraz korzystne warunki klimatyczne (wczesne wiosny, ciepłe lata, długie jesienie, łagodne zimy i umiarkowana ilość opadów) sprzyjające wypoczynkowi i uprawianiu turystyki przez cały rok. Województwo opolskie oferuje bardzo dobre warunki wypoczynku zarówno dla szukających spokoju i ciszy, jak i dla tych, którzy preferują wypoczynek aktywny – sporty wodne, wycieczki piesze, rowe lub konne.

Zasoby i walory turystyczne województwa

Województwo opolskie charakteryzuje się dużą różnorodnością przyrodniczą i krajobrazową, czego wyrazem jest objęcie różnymi formami ochrony prawnej około 29% jego powierzchni. Formy ochrony przyrody najbardziej predysponowane do rozwoju turystyki reprezentowane są przez:

- 3 parki krajobrazowe obejmujące łącznie 6,7% powierzchni województwa,
- 9 obszarów chronionego krajobrazu obejmujących łącznie 20,4% powierzchni województwa.

Największy udział powierzchni obszarów chronionych występuje w powiatach: opolskim, namysłowskim, kluczborskim i strzeleckim.

Wśród głównych walorów środowiska przyrodniczego Opolszczyzny należy wymienić:

- trzy duże jeziora: Otmuchowskie, Nyskie i Turawskie o łącznej powierzchni 6108 ha,
- zwarte kompleksy leśne w północnej i środkowej części województwa (najwyższy wskaźnik lesistości posiada gmina Murów – 75,1%),
- Góry Opawskie w południowej części województwa.

Wśród atutów województwa należy również wymienić odkryte w Krasiejowie w gminie Ozimek najstarsze na świecie szczątki dinozaura *Silesaurus opolensis* będących główną atrakcją powstałego JuraParku.

Region należy do najzasobniejszych w kraju pod względem ilości zabytków wpisanych do rejestru zabytków – łącznie ochroną objętych jest 2614 obiektów. Na szczególną uwagę zasługuje nagromadzenie zabytków drewnianej architektury sakralnej oraz zamków i pałaców.

Miejsca noclegowe i rejestrowany ruch turystyczny

W 2017 roku w województwie opolskim funkcjonowało ogółem 168 turystycznych obiektów noclegowych oferujących 9967 miejsc noclegowych, w tym m.in.:

- 63 hotele (3733 miejsc),
- 2 motele (68 miejsc),
- 3 pensjonaty (87 miejsc),
- 19 innych obiektów hotelowych (721 miejsca).

W latach 2012-2017 w województwie opolskim odnotowano przyrost o 48 liczby turystycznych obiektów noclegowych oraz o 2094 liczby miejsc noclegowych w tych obiektach (Tabela 49).

Najwięcej w omawianym okresie przybyło hoteli – łącznie 27 obiektów. Co ważne, w omawianym okresie w województwie opolskim oddano do użytku hotele o najwyższym standardzie, w tym jeden obiekt kategorii 5* (gm. Grodków - 225 miejsc noclegowych) oraz 7 obiektów kategorii 4* (m. Opole, gm. Kluczbork, m. Brzeg, gm. Głucholazy – łącznie 663 miejsca noclegowe).

W roku 2017 z noclegów na terenie województwa skorzystało 48 010 turystów zagranicznych. W stosunku do roku 2012 nastąpił wzrost o 36,3% (tj. o 12 788 turystów).

Szlaki turystyczne

Długość szlaków turystycznych w województwie opolskim w 2016 r. wynosiła 1529,8 km, z czego aż 75,6% stanowiły szlaki piesze.

W stosunku do roku 2011 nastąpił przyrost długości szlaków turystycznych o 115,8 km, głównie szlaków pieszych (Tabela nr 51).

7.4. Infrastruktura społeczna

Infrastrukturę społeczną tworzy sieć obiektów i placówek zaspokajających potrzeby mieszkańców regionu, między innymi w zakresie edukacji, nauki, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury, sportu, administracji publicznej, bezpieczeństwa i wymiaru sprawiedliwości, otoczenia biznesu oraz usług bytowych. Ze względu na zróżnicowaną kategoriowość zaspokojenia tych potrzeb – określającą priorytet działań - wyróżnić można:

- kategorię potrzeb niezbędnych, wymuszających działania, obejmującą urządzenia i obiekty edukacji, zdrowia i opieki społecznej;
- kategorię potrzeb uznaniowych (nie zawsze i nie w każdym zakresie niezbędnych), obejmującą obiekty kultury, sportu i wypoczynku;
- kategorię działań niezależnych, opartych na zasadach gospodarki rynkowej, obejmującą placówki i obiekty handlu i usług.

Infrastruktura społeczna pełni ważną rolę także w procesach demograficznych – to także od jej jakości zależą takie procesy, jak: dzietność, migracje ludności, emigracja, rozwój rynków pracy. Tworzy ona swoistą bazę rozwojową dla wielu procesów społeczno-gospodarczych, będących fundamentem rozwoju regionu.

Edukacja i wychowanie przedszkolne

Podstawowym warunkiem rozwoju kapitału społecznego jest wysoka jakość i powszechny dostęp do infrastruktury edukacyjnej.

W 2016 roku województwo opolskie zamieszkiwało 34 999 dzieci w wieku 3-6 lat (spadek o 1052 dzieci względem roku 2011). **Między rokiem 2011 a 2016 wzrosła jednak liczba przedszkoli z 348 w 2011 roku do 366**

w roku 2016. O 1146 zwiększyła się zarazem liczba dostępnych miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego z 28947 w 2011 do 30 431 w 2016 r.

W roku szkolnym 2016/2017 szkolnictwo dzieci i młodzieży na terenie województwa opolskiego zapewniało:

- 397 szkół podstawowych (w tym 23 specjalne);
- 170 gimnazjów (w tym 24 specjalne);
- 103 szkoły ogólnokształcące (13 608 uczniów);
- 49 liceów ogólnokształcących (w tym 2 specjalne);
- 47 techników (wraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe)
- 61 szkół policealnych,

Stopniowo zmniejsza się liczba placówek w szkołach każdego typu i co za tym idzie - zmniejsza się także liczba uczniów.

Współczynnik skolaryzacji netto w województwie opolskim 2011/2016 rok

- szkoły podstawowe: 92,92/ **90,79** ↓
- gimnazja: 90,37/ **88,61** ↓
- licea ogólnokształcące: 37,00/ **33,08** ↓
- szkoły zawodowe (bez zasadniczych zawodowych): 31,91/ **36,20** ↑
- zasadnicze szkoły zawodowe: 16,88/ **15,67** ↓
- szkoły policealne: 5,60/ **4,27** ↓

Szkolnictwo wyższe

W roku 2016 na Opolszczyźnie funkcjonowało 6 wyższych uczelni (tyle samo co w 2011 roku), dwa wydziały zamiejscowe (o 4 mniej niż w 2011 roku), w których w roku akademickim 2016/2017 kształciło się 22 820 studentów (o 15 204 – ok. 40% mniej niż w roku 2011).

Głównym ośrodkiem akademickim regionu jest Opole gdzie mieści się: Uniwersytet Opolski na którym w roku 2016/2017 studiowało 8 587 studentów (w roku 2011 - 6627 mniej) i Politechnika Opolska (6 415 studentów w roku 2016/2017 - o 4249 mniej niż w 2011 roku) oraz Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu i Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu.

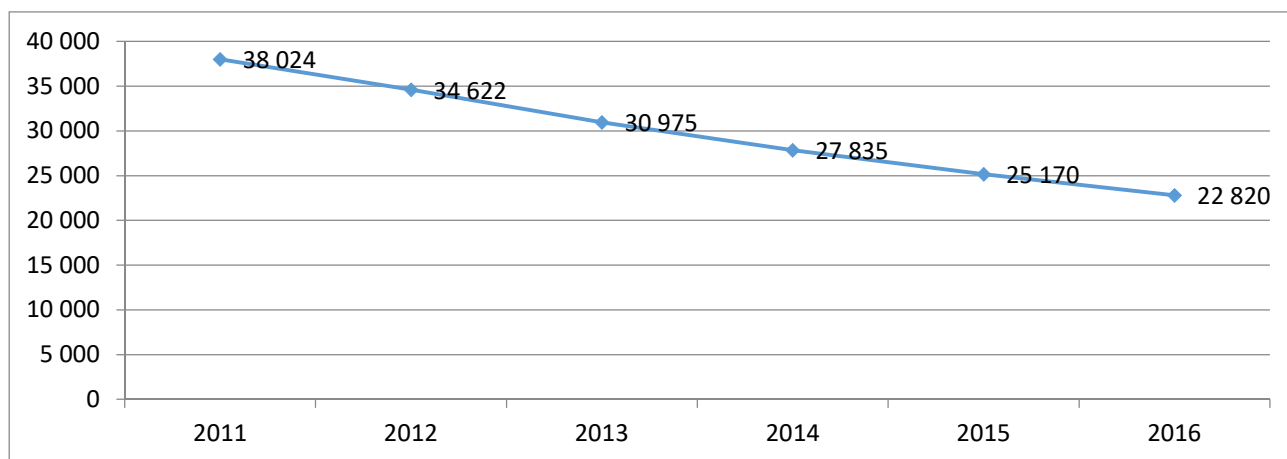
Poza Opolem funkcjonują dwie uczelnie: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie i niepubliczna Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Brzegu.

W kilku miastach w 2011 funkcjonowały filie krajowych uczelni wyższych, które obecnie nie prowadzą działalności:

- Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego - Wydział Zamiejscowy w Opolu,
- Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu - Wydział Ekonomiczny w Opolu,
- Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa w Katowicach – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Nysie,
- Wyższa Szkoła Teologiczno Humanistyczna - Ośrodek w Nysie.

Liczba studentów w województwie opolskim po tendencji wzrostowej w latach 2006-2009, od roku 2009 systematycznie maleje (z ponad 40 tys. studentów w 2009 roku do 38 024 studentów w 2011 roku i do 22 820 w 2016 roku). Tendencja spadkowa utrzymuje się nadal i jest prognozowana na lata następne. Proces ten jest zauważalny także w skali całego kraju.

Wykres 13. Liczba studentów studiujących w województwie opolskim w latach 2011-2016

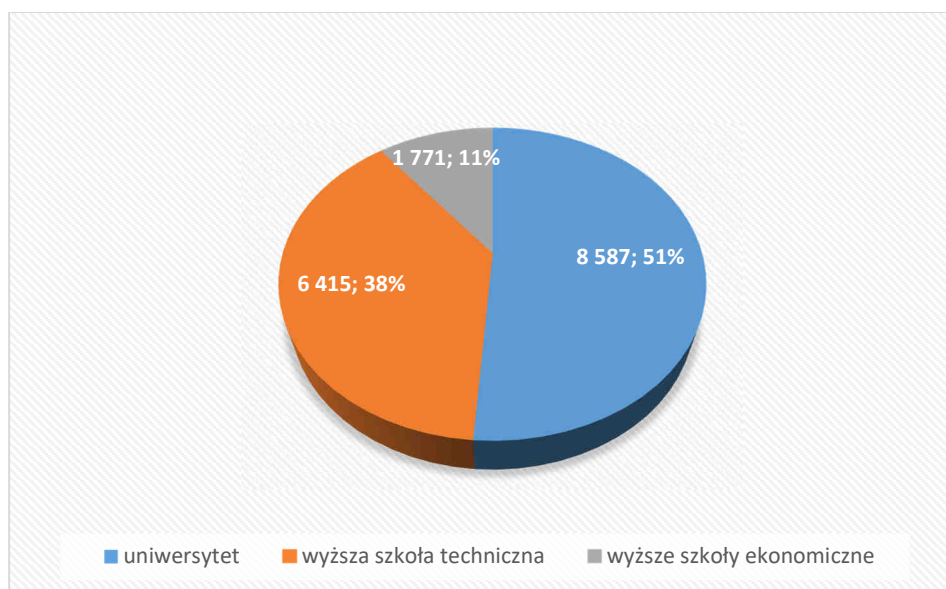
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Liczba absolwentów uczelni wyższych w województwie również spadła z poziomu 11 492 w 2011 roku do 7 389 osób w 2016 roku.

Rośnie natomiast odsetek studentów cudzoziemców kształcących się na opolskich uczelniach – z 0,7% w 2011 roku do 5,7% w roku 2016.

W porównaniu do średniej krajowej województwo opolskie dysponuje niewielkim potencjałem naukowym. Fakt ten przejawia się między innymi znacznie mniejszą od średniej krajowej (wynoszącej 351 studentów w roku 2016) liczbą studentów szkół wyższych na 10 tys. mieszkańców – w województwie opolskim wskaźnik ten wynosił w 2016 roku jedynie 230 osób.

Wykres 14. Liczba studentów wg typów szkół w roku akademickim 2016/2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Ochrona zdrowia

Z uwagi na potrzebę podnoszenia jakości życia mieszkańców regionu, szczególnie w okresie zachodzących zjawisk demograficznych, niezwykle istotna jest dostępność do wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej.

Lecznictwo szpitalne

W 2017 roku na Opolszczyźnie działały 30 szpitale ogólne, liczące 4 741 łóżek (od roku 2011 przybyło 360 łóżek) i leczące łącznie 191 421 pacjentów; oraz 3 szpitale psychiatryczne, liczące 832 łóżka i leczące 14 708 pacjentów.

Liczba łóżek szpitalnych w województwie opolskim przypadająca na 10 tys. mieszkańców (47,74) plasuje województwo nieco poniżej średniej krajowej (48,55).

W skali powiatów – najgorzej sytuacja wygląda w powiecie opolskim (19,3 łóżek na 10 tys. ludności) i krapkowickim (22,2 łóżek), natomiast najlepiej – w mieście Opolu (118,4 łóżek na 10 tys. ludności) oraz powiecie nyskim (81,2).

Pozytywnym zjawiskiem jest stopniowa poprawa w dostępności do łóżek szpitalnych. W latach 2011-2016 liczba ludności województwa opolskiego przypadająca na 1 łóżko szpitalne spadła z 231 do 209.

W układzie powiatowym najlepsza dostępność do łóżek szpitalnych wyrażona liczbą mieszkańców przypadających na 1 łóżko w szpitalach ogólnych ma miejsce w mieście Opolu (91 mieszkańców na 1 łóżko) oraz w powiecie nyskim (123) i namysłowskim (215), natomiast najwięcej mieszkańców na łóżko szpitalne przypada w powiecie opolskim ziemskim (481) i krapkowickim (449).

Pomoc doraźna i ratunkowa 2011/2017:

- Zespoły ratownictwa medycznego – 52 / **42** ↓
- Szpitalne oddziały ratunkowe – 5 / **7** ↑
- Lotnicze zespoły ratownictwa – 0 / **1** ↑
- Izby przyjęć – 3 / **4** ↑

Zakłady Opieki Zdrowotnej

Liczba placówek świadczących ambulatoryjną opiekę zdrowotną (przychodni) w 2017 roku na Opolszczyźnie wynosiła 546. **W stosunku do roku 2011 przybyły 44 placówki. Maleje jednak liczba praktyk lekarskich – w miastach liczba praktyk zmniejszyła się z 225 w 2011 roku do 192 w 2017 roku, natomiast na wsi z 74 w 2011 r. do 54 w 2017 roku.** Wskaźnik liczby przychodni przypadających na 10tys. ludności uległ nieznacznej poprawie z 5 w 2011 r. do 6 w 2017 r.

Najlepsza dostępność do przychodni (wyrażona wskaźnikiem przychodni przypadających na 10 tys. ludności) występuje w gminie Dobrzeń Wielki (12) – sprzed zmiany granic administracyjnych w 2017 r. i Opolu (9). Z kolei najniższą wartość wskaźnik osiąga w gminach Jemielnica (1) i Domaszowice (0).

Największą liczbę ludności przypadającą na 1 przychodnię zanotowano w 2017 roku w powiecie oleskim (2402) natomiast najmniejszą w mieście Opolu (1165).

Apteki

Pod względem dostępności do aptek województwo z liczbą 335 aptek w 2017 roku (wzrost o 37 od roku 2011) i liczbą 2955 osób na aptekę znajduje się nadal na poziomie znacznie poniżej średniej krajowej (2882 osób na aptekę).

Żłobki

W związku z rosnącym zapotrzebowaniem w obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej, zanotowano stopniowy **wzrost liczby miejsc w żłobkach** (łącznie z oddziałami i klubami dziecięcymi) w latach 2012-2017. **Różnica pomiędzy rokiem 2012 a 2017 wynosi aż 1523 miejsc** (ponad 43% stanu wyjściowego). Dzięki temu nastąpił wzrost odsetka dzieci objętych opieką w żłobkach z 7,2% w 2011 do 12,5% w 2017 r. Wyjątkiem są gminy Olesno i Zawadzkie, gdzie odnotowano obniżenie wskaźnika odpowiednio o 1,2 i 1,0 pkt. procentowych.

Największe przyrosty odsetka dzieci objętych opieką żłobkową odnotowano natomiast w gminie Dobrzeń Wielki (+21,6 pkt. %) oraz w Opolu (+17,1 pkt. %). W układzie powiatowym obecnie najlepszą dostępność do żłobków ma miejsce w powiecie grodzkim Opole (28,3%) oraz powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim (25,9%), nyskim (12,9%) i prudnickim (11,3%). Na przeciwległym biegunie znajduje się powiat oleski (4,3%).

Opieka społeczna

W 2017 roku w województwie opolskim funkcjonowało 67 placówek opieki społecznej (w tym 29 domów pomocy społecznej), dysponujących 4179 miejscami. W stosunku do roku 2011 przybyło 10 placówek, w tym 1 dom pomocy społecznej. Liczba miejsc w stosunku do roku 2011 wzrosła o 419.

Kultura

Oferta kulturalna Opolszczyzny jest zróżnicowana - instytucje kultury (m.in. muzea, ośrodki kultury, biblioteki, galerie, w Opolu, Nysie, Brzegu i innych miastach), prowadzą zarówno edukację w zakresie tzw. „kultury wysokiej”, jak również popularyzują kulturę ludową. Centrum kulturalnym województwa jest Opole, które ze względu na swoją historię, tradycję, przeszłość kulturalną, jak i obserwowany dziś rozwój życia kulturalnego, odgrywa wiodącą rolę w skali regionu, koncentrując najważniejsze instytucje kultury (oraz imprezy o znaczeniu regionalnym i krajowym), m.in. Filharmonię Opolską im. Józefa Elsnera, Teatr im. Jana Kochanowskiego, Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Wsi Opolskiej, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach – Opolu, Muzeum Diecezjalne, Opolski Teatr Lalki i Aktora, Narodowe Centrum Polskiej Piosenki.

Biblioteki

W 2017 roku na Opolszczyźnie działało 311 bibliotek (w 2011 roku było ich o 6 więcej). Największa ich liczba prowadziła działalność w Opolu (17) i w Kluczborku (13). Istotnym faktem jest, że biblioteka lub jej filia funkcjonuje w każdej gminie regionu.

Wskaźniki dostępności do **placówek bibliotecznych** w województwie są znacznie lepsze niż w kraju, w skali województwa w 2017 roku przypadało 2973 osoby na 1 placówkę (w 2011 roku 3063 osoby), podczas gdy w kraju – 4 194 osoby. W skali województwa najgorzej sytuacja przedstawia się w gminie Głubczyce – 22 527 osób na 1 placówkę, najlepiej zaś – w gminie Lubrza – 625 osób.

Pod względem liczby czytelników bibliotek publicznych przypadających na 1000 mieszkańców, w 2017 roku w województwie przypadało 154 czytelników na 1000 ludności (przy 157 czytelnikach w kraju), co jest wartością nieco gorszą niż w roku 2011 (161 czytelników na 1000 ludności).

Domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice

Domy, ośrodki kultury oraz kluby i świetlice to instytucje ustanowione do prowadzenia działalności społeczno-kulturalnej i winny odgrywać istotną rolę centrum życia kulturalnego w lokalnej społeczności. W 2017 roku na Opolszczyźnie funkcjonowało 214 takich instytucji (o 1 więcej niż w 2011 roku).

Trend spadkowy wykazuje liczba imprez organizowanych w domach kultury na Opolszczyźnie – z 8 376 imprez i 1 087 767 uczestników tych imprez w 2011 roku do 7 949 imprez i 787 035 uczestników w roku 2017.

W stosunku do 2011 roku wzrosła liczba grup artystycznych funkcjonujących w ramach działalności domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic na terenie województwa. W 2017 roku zanotowano 573 grupy (o 40 więcej niż w 2011 roku) skupiające 9 274 członków.

Tendencję wzrostową wykazuje także liczba kół/klubów/sekcji w regionie – z 440 kół/klubów/sekcji i 9 510 członków w 2011 roku do 791 kół/klubów/sekcji i 16 764 członków w roku 2017.

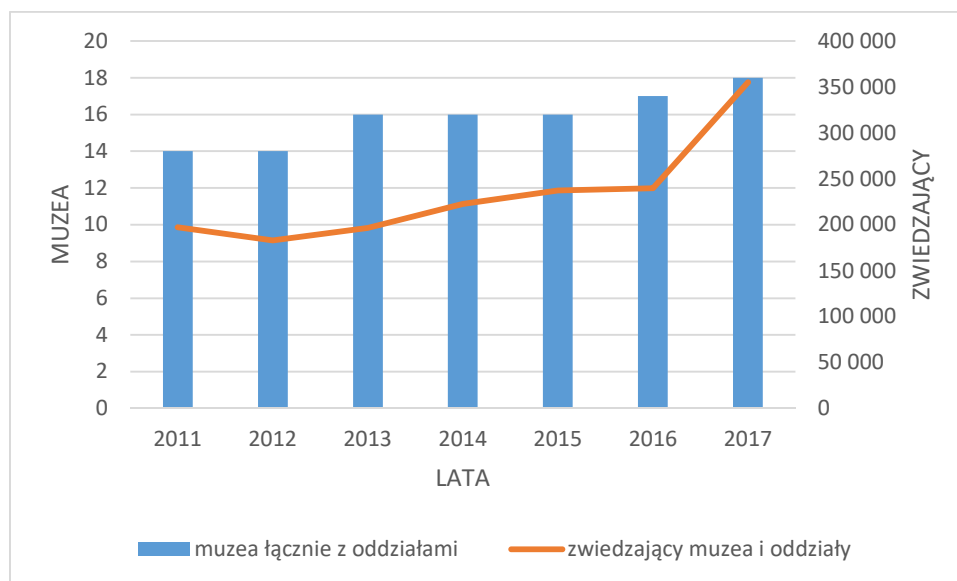
Muzea

Centrum muzealnym województwa jest Opole – tu znajduje się jedna trzecia wszystkich placówek muzealnych regionu, z Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Wsi Opolskiej, Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach – Opolu, Muzeum Diecezjalnym i Muzeum Polskiej Piosenki, dokumentującymi dziedzictwo kulturalne regionu.

Jednakże pod względem liczby muzeów województwo opolskie, z 18 muzeami wraz z oddziałami i 355 010 zwiedzających w 2017 roku, nadal jest na ostatnim miejscu w kraju. **W latach 2011-2017 przybyły 4 muzea (w Kędzierzynie-Koźlu, Ozimku, Opolu).** Liczba zwiedzających wzrosła od 2011 roku o 157 831 osób do poziomu 355 010 zwiedzających w 2017 roku. Najwięcej zwiedzających w 2017 roku zanotowano w Opolu (229 837 zwiedzających) i Brzegu (66 505 zwiedzających).

Biorąc pod uwagę liczbę zwiedzających muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców, w skali regionu notuje się tendencją wzrostową – w roku 2017 wskaźnik ten wyniósł 3 582 osoby (1 640 osób więcej niż w roku 2011). Wynik ten jest mizerny w odniesieniu do średniej krajowej, wynoszącej 6 815 osób zwiedzających muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców kraju.

Wykres 15. Liczba muzeów wraz z oddziałami oraz zwiedzający muzea w województwie opolskim

Źródło: opracowanie własne

Działalność sceniczna

W latach 2011-2017 liczebność **placówek teatralnych i instytucji muzycznych** nie uległa większym zmianom, jeden teatr dramatyczny, jeden teatr lalkowy i jedna filharmonia, zlokalizowane w stolicy regionu. Jednakże stopniowo rośnie oferta tych placówek:

Teatr dramatyczny z 245 widowisk w stałej sali (łącznie z rozrywkowymi, baletowymi, muzycznymi, itp.) i 35 982 widzów w roku 2011 do 252 widowisk (łącznie z rozrywkowymi, baletowymi, muzycznymi, itp.) i 34 730 widzów w roku 2017.

Teatr lalek z 330 widowisk w stałej sali i 31 499 widzów w roku 2011 do 413 widowisk i 39 357 widzów w roku 2017.

Oferta jedynej **filharmonii** w województwie wzrosła spektakularnie: z 47 przedstawień/koncertów przygotowanych w stałej sali i 13 013 widzów w roku 2011 do 153 przedstawień/koncertów i 51 356 widzów w roku 2017.

W 2017 roku poprawił się wskaźnik ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych – wynosił 493 (w 2011 roku: 577,75), choć wciąż jest to jeden z gorszych wyników w kraju (przy średniej krajowej 405 osób na 1 miejsce).

Zmniejszyła się jednak aktywność mieszkańców jako uczestników wydarzeń teatralnych i muzycznych w 2017 roku na 1000 ludności – wyniosła ona 162 osoby, podczas gdy w roku 2011 wynosiła 184,74 osoby. W tym rodzaju aktywności region sytuuje się na niechlubnym, przedostatnim miejscu w kraju, przy średniej krajowej 345 widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności.

Galerie i salony sztuki

Liczba galerii i salonów sztuki w województwie opolskim (a w zasadzie w mieście Opolu) w roku 2017 znajdowały się zaledwie dwa **salony i galerie sztuki** (w roku 2011 było ich trzy), pod tym względem województwo plasuje się na końcu rankingu regionów.

W roku 2017 w województwie (w Opolu) zorganizowano w sumie 36 wystaw/ekspozycji (o 14 mniej niż w roku 2011) które odwiedziło zaledwie 22 002 zwiedzających (w roku 2011 było ich 227 701) podczas gdy w skali kraju w tym samym przedziale czasowym liczba zwiedzających wystawy nieznacznie wzrosła.

Kina

W 2017 roku mieszkańcy Opolszczyzny korzystali z oferty 11 **kin** (z 20 salami), co jest liczbą mniejszą o 1 kino niż w 2011 roku (kina te jednakże dysponowały tylko 17 salami). Największą bazą kinową dysponowały Opole (3 kina, 8 sal, 1 439 miejsc) i Kędzierzyn-Koźle (3 kina, 6 sal, 1 299 miejsc).

Łączna liczba miejsc na widowni kinowej utrzymuje się w województwie na stałym poziomie (w 2011 roku: 4 241, w 2017 roku: 4179). Warto zaznaczyć, że oferta kin od roku 2011 sukcesywnie wzrasta (z 15 873 w 2011 roku do 25 480 w 2017 roku).

Imprezy masowe

W 2017 roku w województwie opolskim odbyło się w sumie 207 **impresz masowych** (ponad połowa w Opolu – 113), od 2013 roku obserwuje się coroczny wzrost tej liczby. Większość tych imprez to imprezy sportowe (w 2017 roku było ich 124), następnie imprezy artystyczno-rozrywkowe (73 w 2017 roku) i koncerty (41).

Sport

Rozmieszczenie obiektów sportowych i rekreacyjnych w województwie opolskim jest dość zróżnicowane i stosunkowo równomiernie. Wg raportu Ministerstwa Sportu i Turystyki z 2015 roku (*Braki w infrastrukturze – sale gimnastyczne*), na terenie województwa opolskiego znajdują się łącznie 4 gminy, które nie posiadają pełnowymiarowej sali gimnastycznej: gmina Lubrza, Łambinowice, Murów i Turawa. Wg raportu "Pływalnie kryte w Polsce" (2015) na terenie województwa znajduje się łącznie 18 krytych pływalni:

- 1 pływalnia olimpijska w Opolu,
- 1 pływalnia typu sportowego,
- 9 pływalni 25 metrowych,
- 7 pływalni szkoleniowo-rekreacyjnych.

Wszystkie powiaty województwa posiadają na swoich terenach przynajmniej 1 pływalnię.

Wg kolejnego raportu *"Duże hale sportowo-widowiskowe w Polsce"* (2016) na terenie województwa opolskiego znajdują się 4 duże hale sportowo-widowiskowe: dwie w Kędzierzynie-Koźlu, w Strzelcach Opolskich i w Opolu (Okrągłak). Oprócz nich w Opolu zlokalizowana jest jeszcze duża hala lodowa.

Wg raportu Ministerstwa Sportu i Turystyki *"Obiekty lekkoatletyczne w Polsce"* (2017) na terenie województwa opolskiego znajduje się łącznie co najmniej 12 obiektów lekkoatletycznych:

- 8 obiektów istniejących,
- 4 obiekty budowane.

W podziale według długości bieżni okrężnej, na terenie niniejszego województwa znajduje się:

- 6 obiektów o długości bieżni okrężnej od 200 do < 333 m,
- brak obiektów o długości bieżni okrężnej od 333 do < 400 m,
- 6 obiektów o długości bieżni okrężnej 400 m.

W 2017 roku w 5 powiatach województwa (głubczycki, krapkowicki, oleski, opolski, prudnicki) nie było żadnego obiektu lekkoatletycznego.

W ramach rządowego Programu *"Moje boisko – Orlik 2012"* zrealizowano łącznie 57 kompleksów boisk w 50 gminach, w tym po dwa w Brzegu, Opolu, Prudniku, Strzelcach Opolskich i Zawadzkiem, a trzy w Kędzierzynie-Koźlu. Z budżetu województwa opolskiego wydatkowano na ten cel kwotę łącznie 15.259.000 zł. W poszczególnych latach zrealizowano w sumie 57 obiektów, z czego 18 w latach 2011-2012.

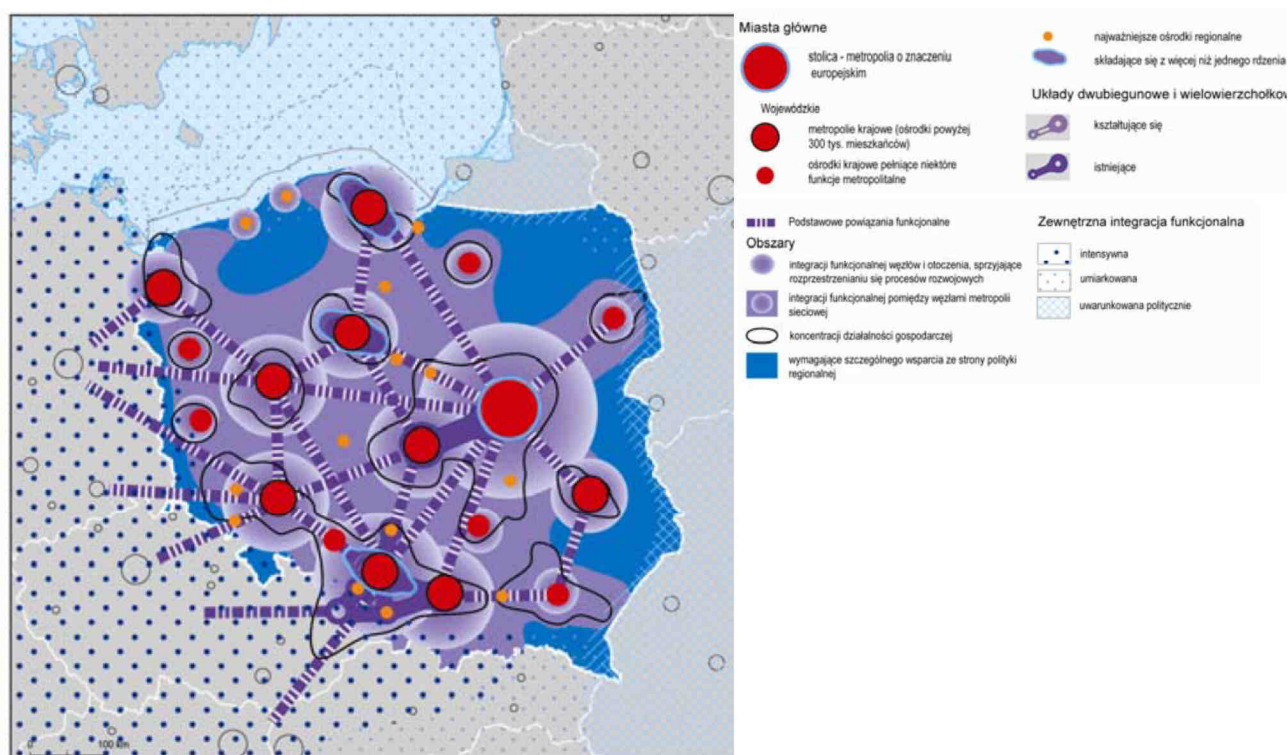
8. Instrumenty planowania przestrzennego w województwie opolskim

Poziom krajowy

W chwili obecnej podstawowym dokumentem na poziomie krajowym jest *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju* (KPZK 2030) z 2011 r. W KPZK 2030 przyjęto, że rdzeniem krajowego systemu gospodarczego i ważnym elementem systemu europejskiego będzie ukształtowana na bazie dużych ośrodków miejskich, policentryczna sieć metropolii. W 2030 r. podstawowymi węzłami sieci metropolii będą: stolica (metropolia o znaczeniu europejskim) i metropolie krajowe (ośrodki powyżej 300 tys. mieszkańców), ośrodki krajowe pełniące niektóre funkcje metropolitalne oraz ośrodki regionalne, stanowiące ważny element równoważenia kraju. Rozwój przestrzenny kraju dokonywał będzie się przede wszystkim dzięki rozwojowi powiązań funkcjonalnych między głównymi ośrodkami miejskimi.

Węzły tej sieci będą ośrodkami rozprzestrzeniania się (dyfuzji) procesów rozwojowych. Integracja będzie postępować w kierunku południowo-zachodnim i zachodnim. Obszary wymagające szczególnego wsparcia ze strony polityki regionalnej w 2030 roku obejmować będą tylko peryferyjne rubieże kraju na wschodzie, północnym-wschodzie, Pomorza środkowym oraz granicy zachodniej i południowo-zachodniej.

Rys.25. Kierunki integracji polskiej przestrzeni 2030

Źródło: *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, MRR*

Opolszczyzna będzie w 2030 r. obszarem znajdującym się w obszarze zintegrowanym funkcjonalnie, a Opole będzie miało swój obszar funkcjonalny, który będzie dostarczał impulsów rozwojowych dla obszarów zewnętrznych (reszty województwa). Na południu kraju postępować będzie rozprzestrzenianie się obszaru koncentracji działalności gospodarczej wzdłuż III korytarza transportowego.

W związku z przyjęciem na początku 2017 r. nowego dokumentu pt. *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020*, który redefiniuje strategiczne priorytety rozwoju kraju, rozpoczęła się dyskusja o konieczności weryfikacji ustalonych w KPZK 2030 kierunków przestrzennego rozwoju kraju.

Oficjalnie nadal jedynym dokumentem formułującym politykę rozwoju przestrzennego kraju pozostaje KPZK 2030.

Poziom regionalny

Na poziomie regionu obowiązuje *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (PZPWO), uchwalony przez Sejmik Województwa Opolskiego w dniu 28 września 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 132, poz. 1509 z dnia 18 listopada 2010 r.).

PZPWO przyjmuje, że w okresie najbliższych kilkunastu lat model struktury węzłowo-pasmowej będzie ewoluował w kierunku wzmocnienia centrum układu (Aglomeracji Opolskiej), węzłów (głównych miast) oraz pasm wiążących węzły, w tym promienistego powiązania węzłów z Aglomeracją. Generalnie, strukturę w dalszym ciągu tworzyć będą dwa zasadniczo odmienne typy obszarów:

- 1) intensywnego zagospodarowania, które ze względu na występujący w nich potencjał społeczno-gospodarczy i techniczny, predyspozycje i możliwości wykorzystania efektu kumulacji i synergii, stanowią naturalne obszary koncentracji procesów urbanizacyjnych. Elementami strukturalnymi w ramach tego typu obszarów są: węzły (ośrodki osadnicze), pasma rozwoju (korytarze transportowo-osadnicze) oraz zespół Aglomeracji Opolskiej.

- 2) ekstensywnego zagospodarowania, obejmujące obszary użytkowane i predysponowane do rozwoju funkcji rolniczych, leśnych, turystycznych i przyrodniczych – bazujących na potencjale przyrodniczo-krajobrazowym przestrzeni, wymagające ochrony, stabilizacji i wzmocnienia.

Największe przekształcenia zagospodarowania dokonywać będą się w obrębie pierwszego typu obszarów, w szczególności w obrębie Aglomeracji Opolskiej.

Celem głównym polityki przestrzennej województwa opolskiego zapisanym w PZPWO jest *kształtowanie struktury przestrzennej pobudzającej rozwój województwa, zapewniającej konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminującej niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.*

W zależności od typu obszarów, działania zostały ukierunkowane na następujące cele szczegółowe, w tym:

- w ramach obszarów intensywnego zagospodarowania, na **zdynamizowanie ogniw i pasm rozwojowych struktury przestrzennej regionu**, tj:
 - 1) ukształtowanie i wzmocnienie aglomeracji opolskiej,
 - 2) wzmocnienie funkcji ośrodków węzłowych,
 - 3) rozwój systemów infrastruktury;
- w ramach obszarów ekstensywnego zagospodarowania, na ich **stabilizację i wzmocnienie**, tj:
 - 4) ochronę i rozbudowę systemu obszarów chronionych,
 - 5) wielofunkcyjny rozwój obszarów otwartych.

Niezależnie od typu obszarów wskazano, iż niezbędne jest **wsparcie i aktywizacja obszarów problemowych** w celu usunięcia głównych barier rozwojowych.

Usuwanie barier, ograniczeń oraz minimalizowanie i eliminowanie zagrożeń, konfliktów oraz negatywnych zjawisk – powinno prowadzić do zrównania szans rozwojowych tych obszarów, do poprawy ładu przestrzennego, jakości życia i atrakcyjności dla aktywności społeczno-ekonomicznej. W ramach obszarów problemowych najważniejszym staje się integracja i koordynacja działań.

Obecnie trwają prace nad zmianą PZPWO. Ich celem jest dostosowanie treści planu do zgodności m.in. z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (*KPZK 2030*) oraz uwzględnienie obowiązujących przepisów prawnych, zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa, zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgłoszonych wniosków. Projekt przyjmuje, że strategicznym celem polityki przestrzennej województwa opolskiego jest kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiała wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu. Z kolei dla realizacji powyższego celu strategicznego określono model zagospodarowania przestrzennego województwa, tzw. model rozwoju policentrycznego (Rys. 26). Model policentryczny nawiązuje do historycznie ukształtowanej sieci równomiernie rozmieszczonych miast z centralnym usytuowaniem stolicy województwa i pierścieniowym położeniem miast subregionalnych, wzajemnie powiązanych korytarzami transportowymi. Ważną rolę w modelu policentrycznym odgrywają ośrodki powiatowe, uzupełniające sieć ośrodków miejskich, w szczególności na poziomie ponadlokalnym.

Przyjęcie modelu policentrycznego rozwoju oznacza, że w okresie najbliższych kilkunastu lat struktura funkcjonalno-przestrzenna będzie ewoluowała w kierunku wzmocnienia centrum układu (Aglomeracji Opolskiej) oraz powiązanych z nim węzłów wzrostu (ośrodków subregionalnych i powiatowych).

Największe przekształcenia zagospodarowania dokonywać będą się w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych (w szczególności w obrębie Aglomeracji Opolskiej), które ze względu na występujący w nich potencjał społeczno-gospodarczy i techniczny, predyspozycje i możliwości wykorzystania efektu kumulacji i synergii, stanowią naturalne obszary koncentracji aktywności gospodarczej i procesów urbanizacyjnych.

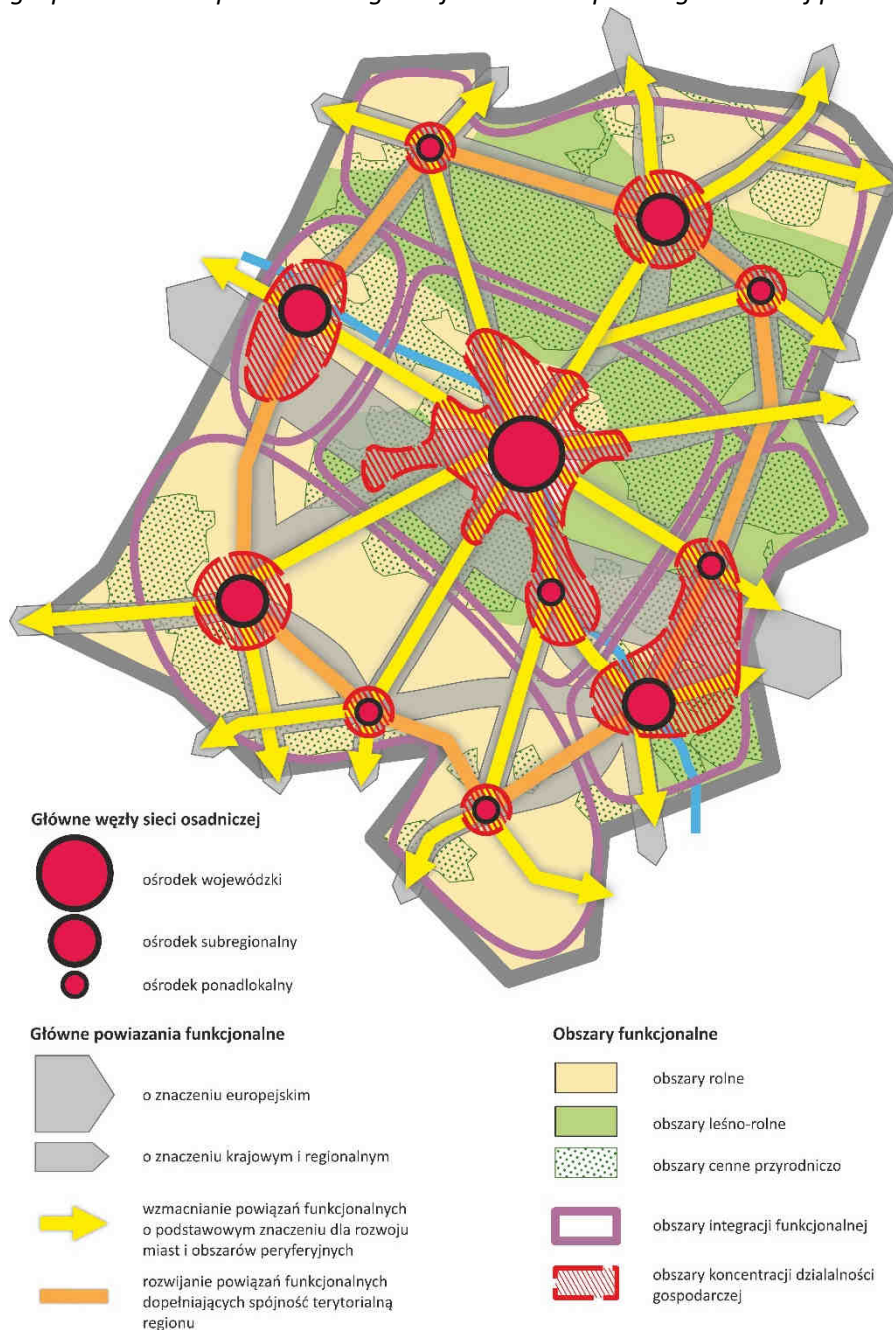
Dla policentrycznego rozwoju sieci osadniczej ważne będzie rozwijanie powiązań transportowych, zapewniających w pierwszej kolejności dostępność ośrodka wojewódzkiego (rozwój promienistego układu drogowo-kolejowego z centrum w Opolu) oraz pasma centralnego dla północnej i południowej Opolszczyzny (rozwój powiązań drogowych na kierunku północ – południe).

Dopełnieniem układu powiązań transportowych ośrodków węzłowych sieci osadniczej jest układ „pierścieniowy”, łączący ośrodki subregionalne, posiadający szczególne znaczenie dla integracji funkcjonalnej w ramach subregionów, jak i wzajemnych powiązań między nimi.

Nadal istotną rolę pełnić będą obszary wiejskie, tak z uwagi na ich znaczenie w pełnieniu funkcji gospodarczych regionu, jak i ekologicznych. Ich przeobrażenia związane będą z rozwojem wielofunkcyjnym, opartym na racjonalnym wykorzystaniu lokalnych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.

Stabilizacji i wzmocnieniu podlegać będą obszary cenne przyrodniczo – niezbędne dla zachowania równowagi w środowisku między działalnością związaną z zaspokajaniem potrzeb rozwojowych mieszkańców i gospodarki, a ograniczonymi zasobami naturalnymi tego środowiska.

Rys.26. Model zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego – rozwój policentryczny

Źródło: Opracowanie własne.

Pomimo zakończenia prac projektowych nad zmianą obowiązującego PZPWO, w tym uzyskaniu wymaganych przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i przepisów odrębnych opinii i uzgodnień,

projekt dokumentu podlegał będzie dodatkowym konsultacjom z niektórymi jednostkami samorządu terytorialnego z uwagi na ich zastrzeżenia co do utrzymania w projekcie zmiany PZPWO ustaleń dot. kształtowania systemu obszarów ochrony przyrody i krajobrazu.

Poziom lokalny

Na poziomie planowania miejscowego dokonuje się ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz przeznaczania i sposobów zabudowy i zagospodarowania terenu. Instrumentarium planistyczne tego poziomu obejmuje: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o warunkach zabudowy.

W systemie planowania przestrzennego w Polsce najsilniejszym podmiotem jest gmina, bowiem to ona posiada kompetencje do stanowienia prawa miejscowego w zakresie kształtowania zagospodarowania przestrzennego.

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin

Politykę przestrzenną gminy określa studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Choć nie jest ono dokumentem prawa miejscowego, spełnia bardzo ważną rolę w prowadzeniu tej polityki, ponieważ jest jedynym obligatoryjnie sporządzanym dokumentem planistycznym obejmującym obszar całej gminy, dzięki czemu możliwe jest koordynowanie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednym z ustaleń studium jest m.in. określenie obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Polityka przestrzenna na poziomie lokalnym obejmuje cele, kierunki i zadania dotyczące przestrzennego rozwoju gminy i jest rozumiana jako celowe oddziaływanie władz gminy na rozmieszczenie funkcji, w tym funkcji mieszkaniowych i przestrzenne różnicowanie dynamiki rozwoju oraz na użytkowanie i zagospodarowanie terenów.

W województwie opolskim wszystkie **71** gmin posiada obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Dokumenty te sporządzono w okresie 1995-2004 r.

W latach 2011 – 2017 w 65 gminach podejmowano procedury zmiany studium.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium powinno określić obszary przewidziane do objęcia szczegółowymi dokumentami planistycznymi, tj. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Według danych GUS powierzchnia tych obszarów w 2016 r. w województwie opolskim wynosiła **216,8 tys. ha** (23,0% powierzchni województwa). **W stosunku do roku 2011 nastąpił wzrost powierzchni wskazanej w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o 63.4 tys. ha (+41,3%).**¹⁷ Natomiast w kraju odnotowano ubytek powierzchni tej powierzchni o 7,3 pkt. procentowych.

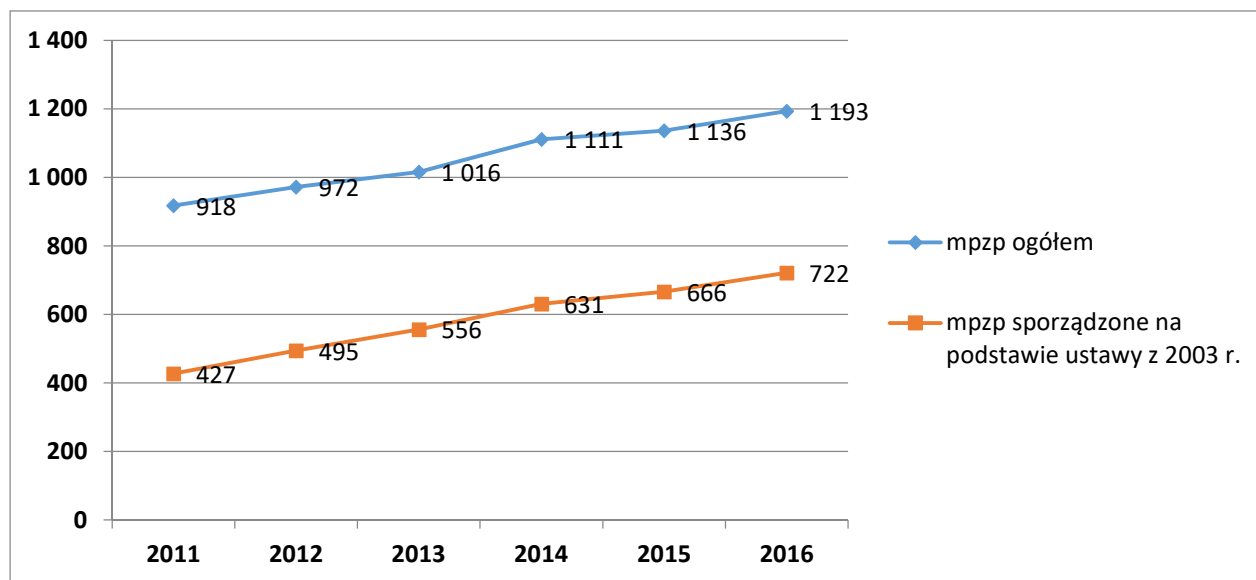
Największe powierzchnie do objęcia planami miejscowymi wyznaczono w studiach gmin: Grodków (28,6 tys. ha), Byczyna (18,3 tys. ha), Popielów (17,5 tys. ha), Bierawa (11,9 tys. ha) i Łubniany (11,1 tys. ha). Z kolei na drugim biegunie znajdują się gminy, które w wyniku przeprowadzonej aktualizacji studium zmniejszyły powierzchnie wskazane do sporządzenia planu. Szczególnie duże powierzchnie wyłączeń określono w studium gminy: Kietrz (-12,2 tys. ha), Chrzastowice (-8,2 tys. ha), Strzeleczy (-7,1 tys. ha), Reńska Wieś (3,6 tys. ha), Izbicko (-2,9 tys. ha), Zębów (-2,4 tys. ha).

Nie wszystkie studia zawierają ustalenia w zakresie wyznaczenia obszarów przewidzianych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Spośród 63¹⁸ gmin województwa opolskiego

¹⁷ Dane GUS nie uwzględniają gmin: Lubsza, Baborów, Cisek, Wilków, Łambinowice, Paczków, Prószków, Prudnik.

¹⁸ Bez gmin: Lubsza, Baborów, Cisek, Wilków, Łambinowice, Paczków, Prószków, Prudnik.

Wykres 16. Liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym sporządzonych na podstawie ustawy z 2003 r.

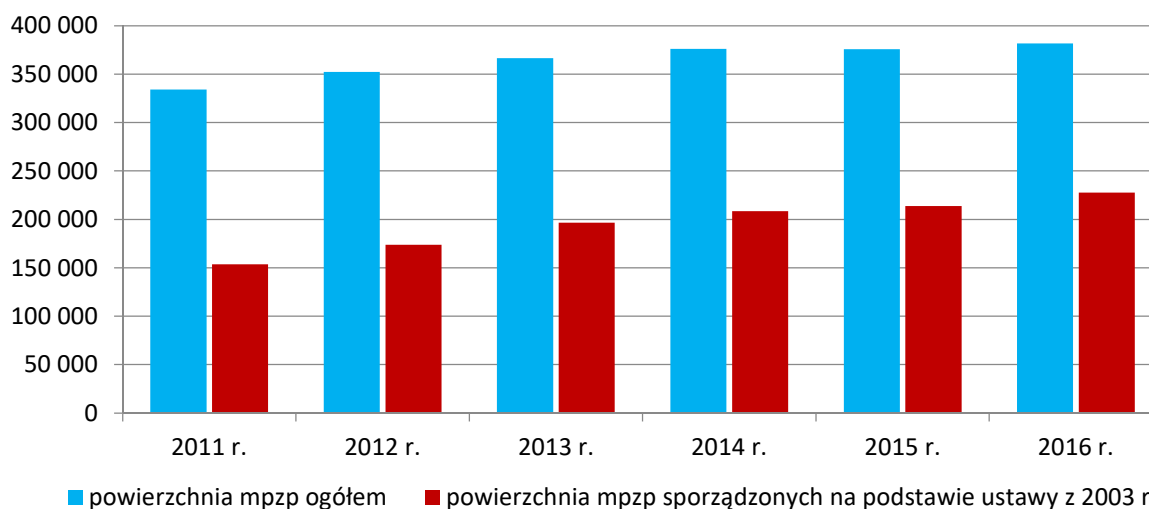

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Banku Danych Lokalnych GUS*

Obszar objęty obowiązującymi planami miejscowymi na koniec grudnia 2016 wynosił **381,6 tys. ha**, tj. **40,5%** powierzchni województwa. W tym czasie w kraju wskaźnik pokrycia planami wynosił 30,2%. W stosunku do roku 2011 nastąpił wzrost powierzchni województwa pokrytej planami miejscowymi o **47,5 tys. ha (+14,2%** powierzchni), w kraju o 10,1%.

Wykres 17. Powierzchnia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym sporządzonych na podstawie ustawy z 2003 r.

powierzchnia
[ha]

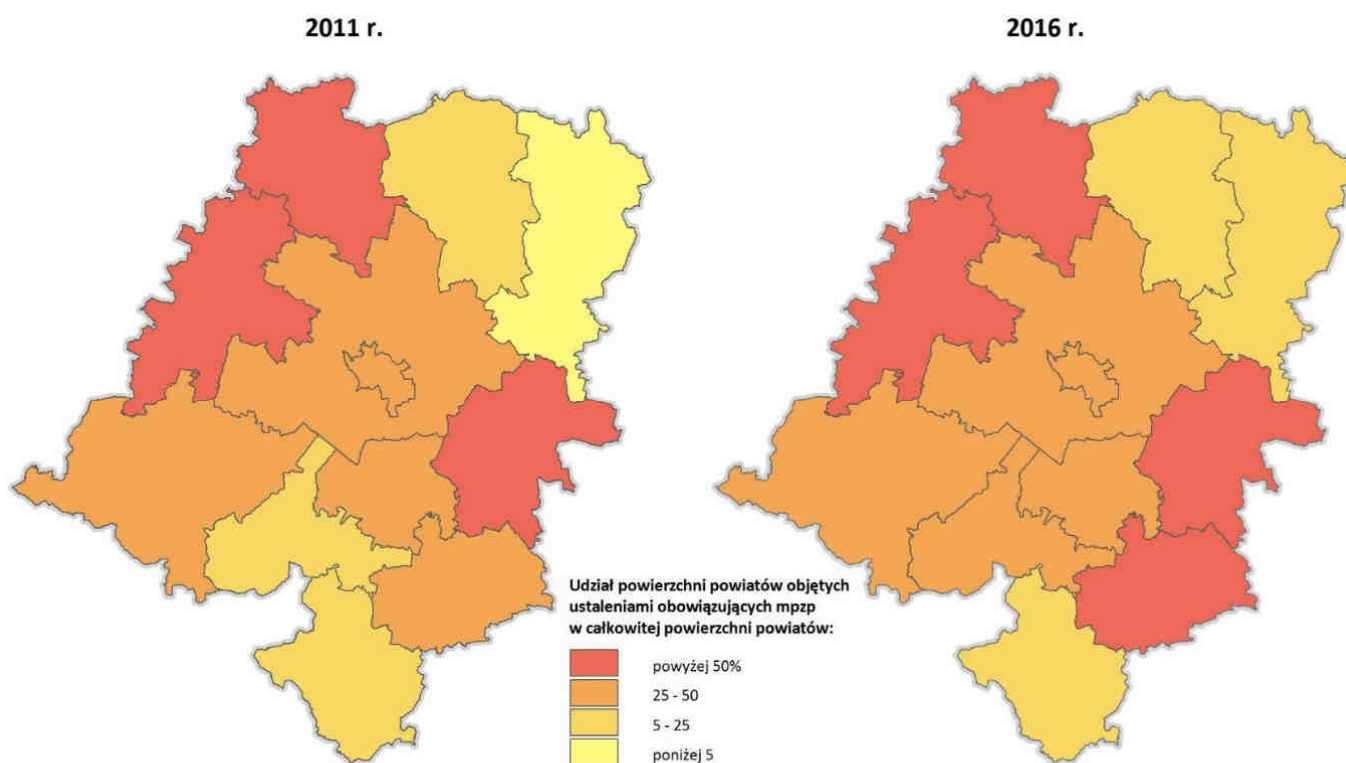
Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Banku Danych Lokalnych GUS*

Pokrycie planami przedstawiałyby się korzystniej, gdyby uwzględnić wydzielenie z ogólnej powierzchni województwa część gruntów, które z racji dotychczasowego stanu użytkowania i pełnionych funkcji

(np. ochronnych) nie będą podlegać presji inwestycyjnej (lasy, użytki rolne, wody).

Przeciętna powierzchnia planu miejscowego w województwie opolskim wynosi 319,9 ha, w kraju 191,5 ha. W porównaniu do roku 2011 powierzchnia przeciętnego planu zmalała o 56,4 ha (w kraju o 48,18 ha). Należy podkreślić, że plany miejscowe wykazują bardzo duże zróżnicowanie pod względem wielkości obszaru, dla których zostały sporządzone, od planów obejmujących powierzchnię jednej lub kilku działek do obszaru całej gminy.

Rys.28. Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powiatów w 2011 i 2016 r.

Najkorzystniejszą sytuacją przedstawia się w powiecie namysłowskim, gdzie 75,2% powierzchni powiatu pokryte jest planami miejscowymi. Wynika to z faktu, że na 5 gmin powiatu, dwie (Namysłów i Świerczów) w całości objęte są planami miejscowymi, a gmina Domaszowice prawie w 90%. Z kolei sytuacja najmniej korzystna ma miejsce w powiecie oleskim, gdzie planami pokryte jest zaledwie 4,1% obszaru powiatu.

Na koniec 2016 r. w grupie gmin w pełni lub praktycznie w pełni objętych planami miejscowymi (od 95% do 100% powierzchni) znajduje się **15 gmin**: Brzeg, Bierawa, Chrząstowice, Skarbimierz, Kędzierzyn-Koźle, Namysłów, Świerczów, Kietrz, Korfantów, Łubniany, Jemielnica, Leśnica, Popielów, Tułowice, Pakosławice – stanowi to **21,1%** ogółu gmin województwa, co w skali całego województwa odpowiada **19,0%** jego powierzchni. W drugiej grupie (częściowe pokrycie planami miejscowymi – od 10% - do 95%) mieści się **37 gmin**. W trzeciej grupie, gmin z niewielkim pokryciem planami miejscowymi (poniżej 10%) znajdują się **19 gminy**, w tym z pokryciem poniżej 5% – gminy: Byczyna, Cisek, Dąbrowa, Dobrodzień, Głubczyce, Gorzów Śląski, Lasowice Wielkie, Olesno, Otmuchów, Praszka, Strzeleczyki, Zębowice.

Na przestrzeni lat 2011-2016 największą dynamikę przyrostu wskaźnika pokrycia obowiązującymi planami miejscowymi odnotowano w gminach: Grodków (wzrost pokrycia planami o 44,2% powierzchni gminy), Baborów (42,0%), Izbicko (41,2%) i Reńska Wieś (30,2%). Kolejne 8 gmin mieści się w przedziale 10-30%, w 19 gminach zmiany nie przekraczały 10% ich powierzchni, w 34 stan pokrycia planami nie zmienił się (w tym należy liczyć 15 gmin które posiadały w 2016 pokrycie powyżej 95%). Należy podkreślić, że spośród gmin, w których nie zanotowano zmian, w 6 pokrycie planami nie przekracza 5% ich powierzchni, co oznacza, że

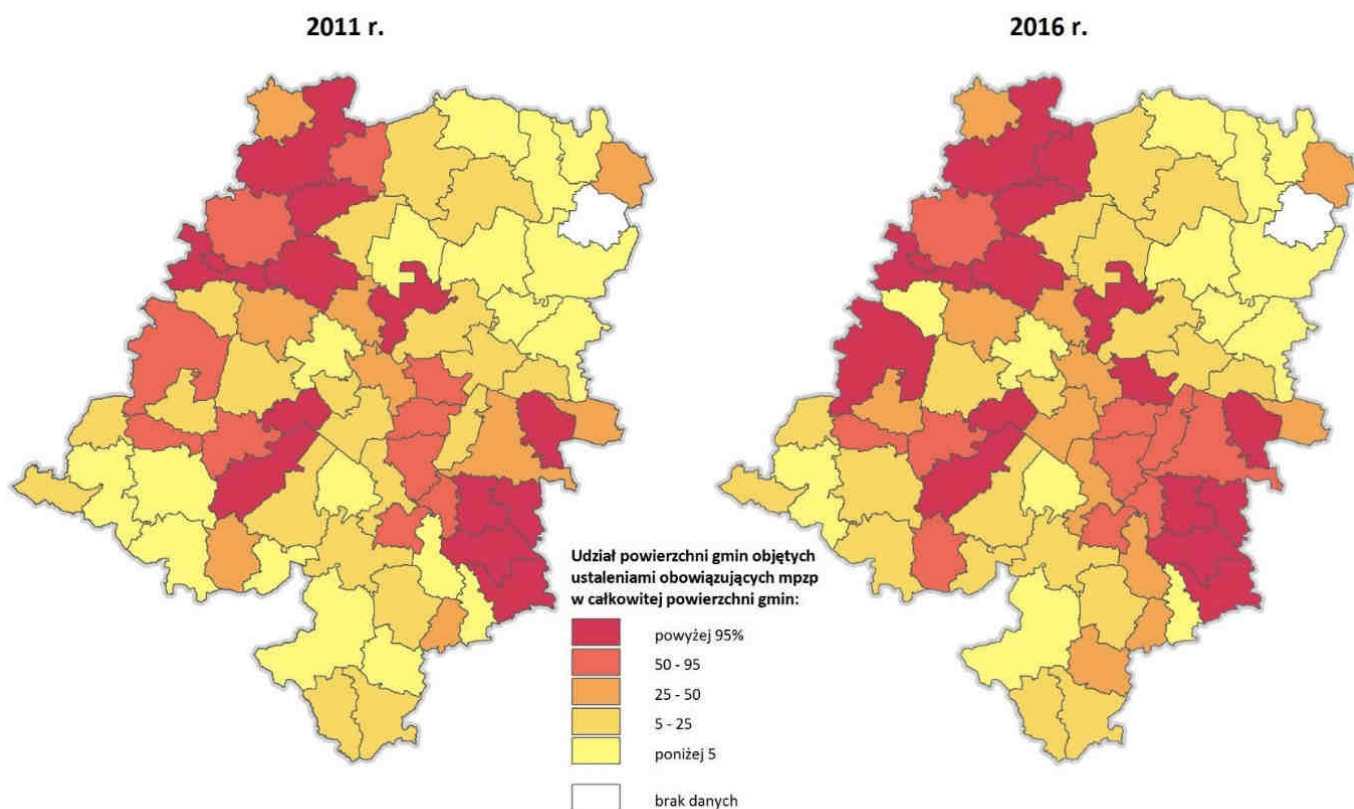
gminy te z różnych przyczyn nie upatrują korzyści w podejmowaniu i realizacji procedur planistycznych prowadzących do zwiększenia powierzchni gminy objętej planami miejscowymi. Statystyka GUS nie obejmuje gminy Radłów, z uwagi na to, że gmina nie przekazała odpowiednich danych.

Według danych GUS na koniec grudnia 2016 r. w opracowaniu było **227** planów miejscowych, przy czym liczba ta obejmuje także plany miejscowe podlegające procedurze zmiany.

Obszar objęty planami, które były w trakcie sporządzania na koniec 2016 r. wynosił **114,4 tys. ha**, w tym **65,6 tys. ha** stanowiła powierzchnia, dla której zmieniano obowiązujący plan miejscowy. Z powyższego wynika, że po zakończeniu prowadzonych procedur powierzchnia obszarów objętych planami miejscowymi zwiększyła się o **48,8 tys. ha**, co odpowiada **5,2%** powierzchni województwa. W przypadku ich uchwalenia łączna powierzchnia województwa objęta planami w województwie opolskim wzrosła z poziomu **40,5%** do **45,7%**. Największą aktywność w realizacji procesów planistycznych związanych z opracowywaniem planów miejscowych na tereny dotychczas nimi nie objętych w okresie 2011 - 2016, wykazywały gminy: Baborów (4,9 tys. ha), Reńska Wieś (2,9 tys. ha) oraz Krapkowice (1,5 tys. ha).

Graficzną ilustracją stopnia pokrycia województwa planami miejscowymi w 2011 i 2016 jest Rys.29.

Rys.29. Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2011 i 2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

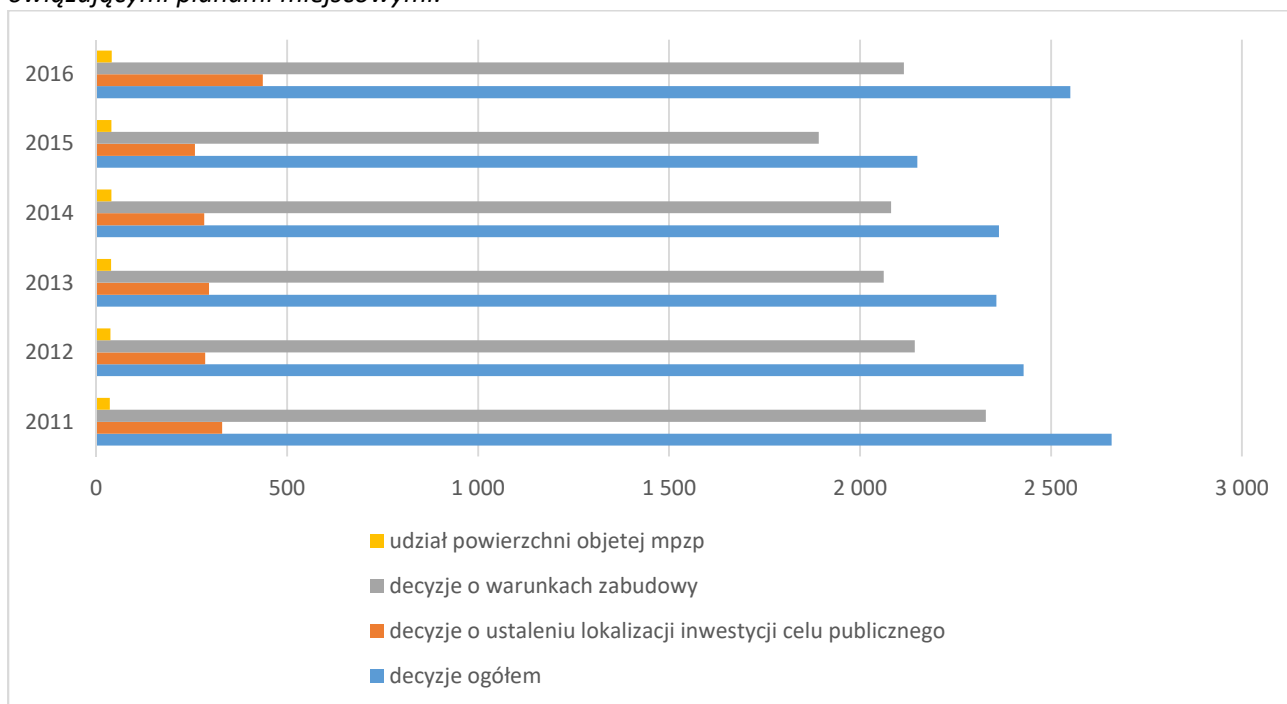
Decyzje administracyjne

Stosownie do uregulowań zawartych w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w przypadku braku planu miejscowego, ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu odbywa się w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, przy czym dla inwestycji celu publicznego - w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ilość wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu jest głównym wskaźnikiem zamierzeń inwestycyjnych na obszarach nie objętych obowiązującymi planami miejscowymi.

Wg danych GUS, w latach 2011-2016 w gminach województwa opolskiego **wydano ogółem 14 509** decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym **12 622 decyzji o warunkach zabudowy** i **1 887 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego**. Dynamikę zmian ilości wydanych decyzji ilustruje Wykres 18.

Wykres 18. Wydane decyzje administracyjne (o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego) w województwie opolskim w latach 2011-2016 oraz stopień pokrycia obszaru województwa obowiązującymi planami miejscowymi.

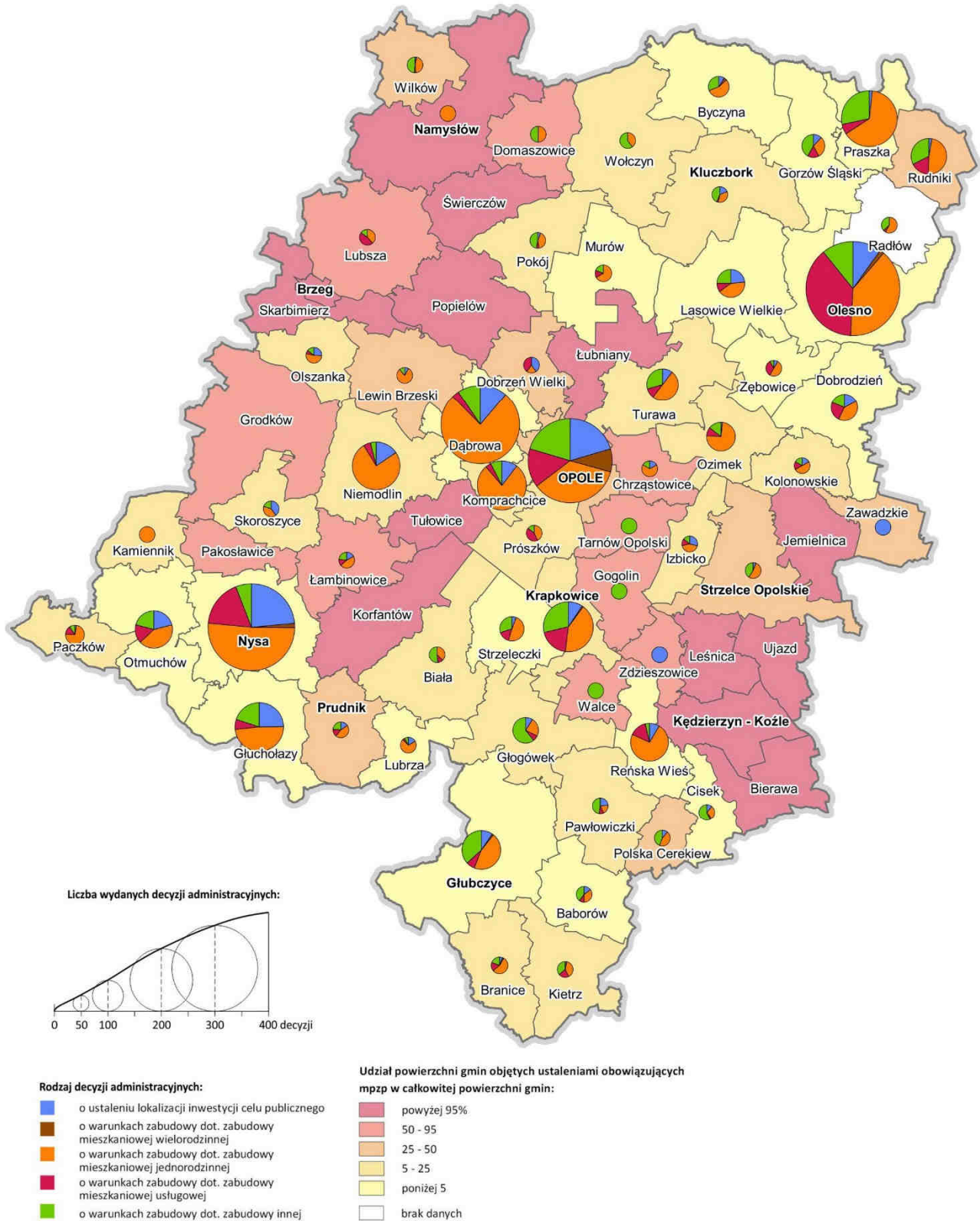

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Banku Danych Lokalnych GUS*

Na przestrzeni lat 2011-2016 liczba wydawanych decyzji ogółem zmalała nieznacznie o 4,0%, co łączyć należy ze zwiększającym się stopniem pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Utrzymująca się na zbliżonym poziomie liczba decyzji (przy jednoczesnym wzroście pokrycia m.p.z.p.) oznaczać może, że uchwalane plany miejscowe nie dotyczyły tych obszarów, gdzie odnotowano popyt na przedsięwzięcia inwestycyjne.

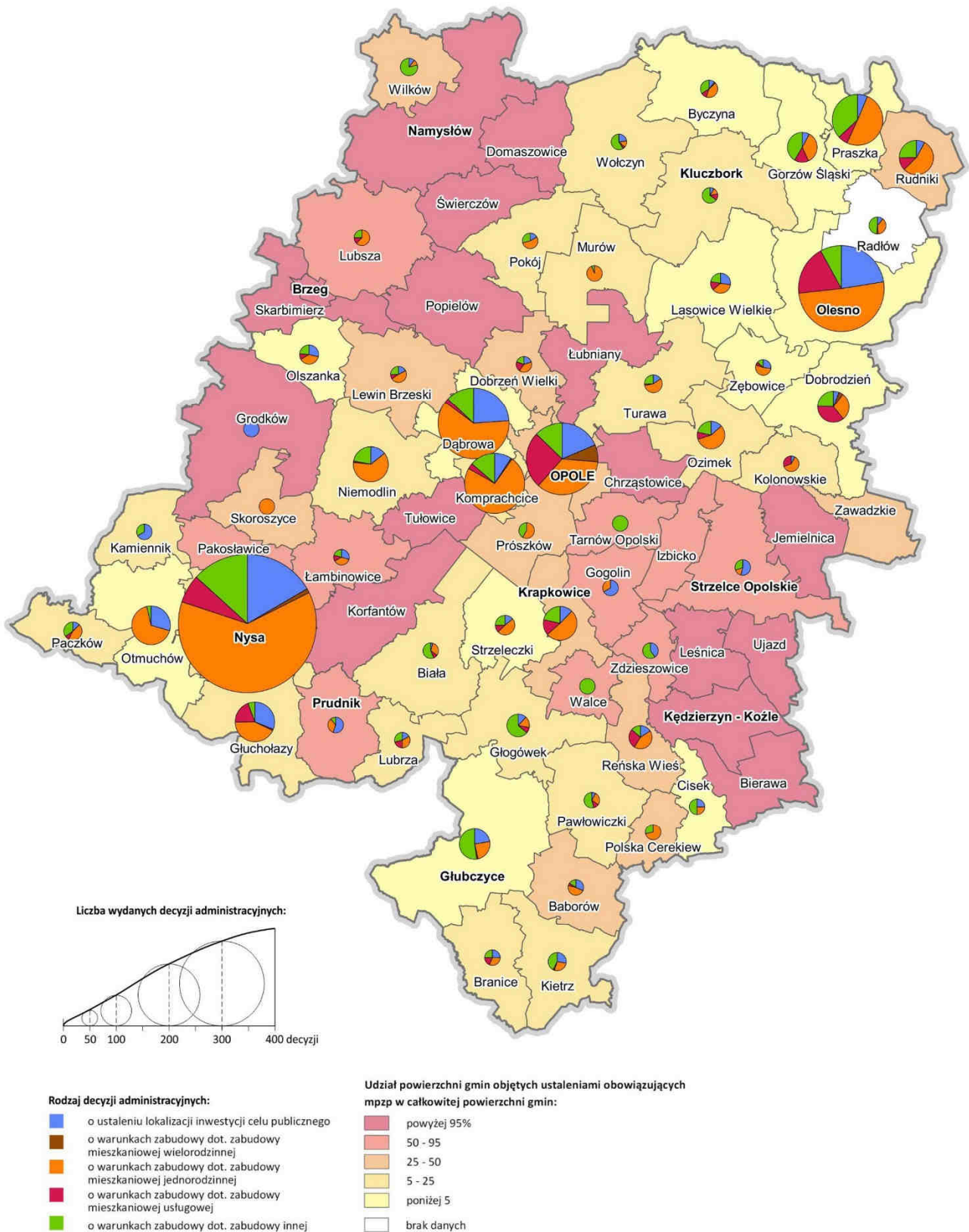
Dominujący udział w wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy mają przedsięwzięcia dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (budowa, przebudowa, rozbudowa, zmiana sposobu użytkowania, uzupełnienie o obiekty towarzyszące), które w roku 2016 stanowiły ponad połowę ogółu wydanych decyzji wz (**57,9%**). Z kolei odsetek decyzji wz dot. zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w tym samym roku to jedynie **1,0%** ogółu decyzji wz. Generalnie w latach 2011-2016 powyższe proporcje w strukturze rodzajowej wydawanych decyzji utrzymują się na zbliżonym poziomie.

Rys.30. Liczba wydanych decyzji administracyjnych (o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego) w roku 2011 (na tle stopnia pokrycia planami)

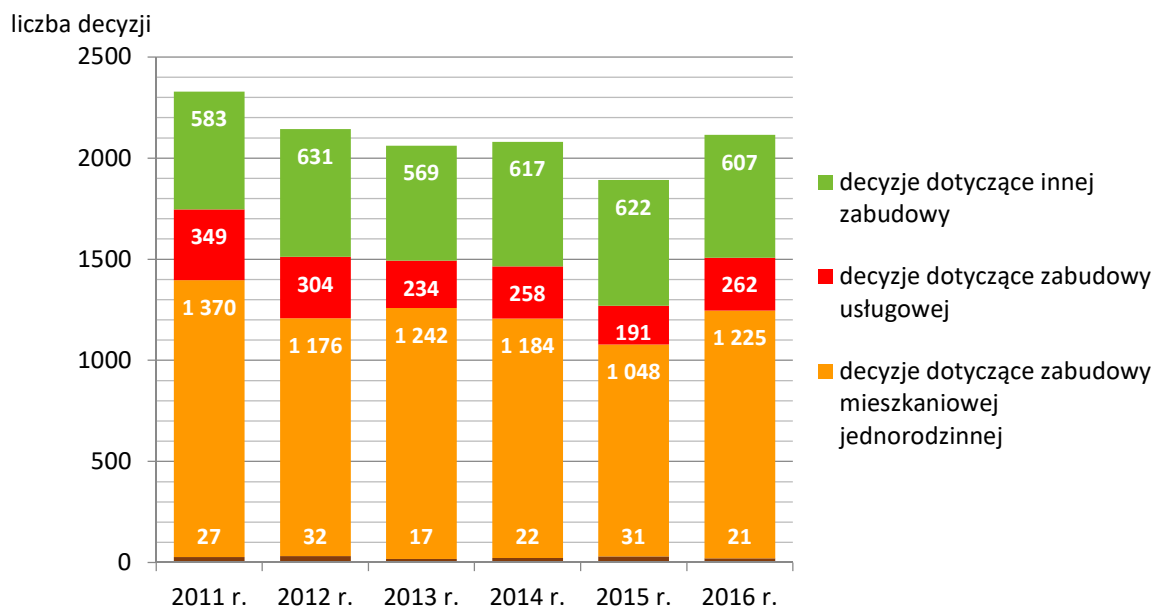
Źródło: Opracowanie własne

Rys.31. Liczba wydanych decyzji administracyjnych (o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego) w roku 2016 (na tle stopnia pokrycia planami)

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 19. Struktura wydawanych decyzji o warunkach zabudowy w województwie opolskim w latach 2011-2016.

9. Podsumowanie

Zmiany zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego w okresie ostatnich lat (2011 – 2018) są efektem czynników antropogenicznych, tj. działań podejmowanych przez człowieka. Czynniki naturalne, nie wywarły istotnego piętna na podstawowe elementy strukturalne zagospodarowania województwa.

Lata 2011 – 2018 to okres pozyskania i wydatkowania znacznych środków finansowych w ramach programów rozwoju regionalnego współfinansowanych przez Unię Europejską na rozwój województwa opolskiego. Według stanu na dzień 1.08.2018 tylko w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2014 – 2020 zawarto umowy na wydatkowanie ogółem **3,83 mld PLN**, w tym **2,69 mld PLN** dofinansowania UE (źródło: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/raporty/raporty-sprawozdania/stan-wdrazania-funduszy-europejskich-w-polsce-w-latach-2014-2020-nabory-wnioski-o-dofinansowanie-umowy-wnioski-o-platnosc/>).

Tak duży strumień środków pieniężnych, w znacznej mierze przeznaczonych na realizację twardych projektów inwestycyjnych, wpłynął pozytywnie na stan zagospodarowania przestrzennego województwa, w szczególności w zakresie infrastruktury drogowej (budowa i modernizacja dróg) i społecznej (budowa i modernizacja obiektów służby zdrowia, nauki, kultury, sportu), a także infrastruktury technicznej (budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej, urządzeń i obiektów zabezpieczeń przeciwpowodziowych).

Wywołane realizacją inwestycji zmiany zagospodarowania przestrzennego, skutkują poprawą warunków życia mieszkańców regionu, głównie dzięki poprawie dostępności do placówek infrastruktury społecznej, eliminowaniu uciążliwości z terenów mieszkaniowych (obwodnice drogowe), poprawie bezpieczeństwa mieszkańców (inwestycje drogowe i przeciwpowodziowe).

W ramach działań na rzecz ochrony środowiska i przyrody realizowano także przedsięwzięcia o charakterze nie inwestycyjnym, polegające na rozbudowie wieloprzestrzennego systemu przyrodniczego województwa (rozszerzenie form obszarowej ochrony przyrody o kolejne 4 212,1 ha – poszerzenie obszarów ochrony krajobrazu).

Lata 2011 – 2016 to również okres aktywnego działania samorządów w sferze planowania przestrzennego. Na poziomie gminnym wszczęto procedury aktualizacyjne dla 63% studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zwiększeniu o **+5,0%** uległ wskaźnik pokrycia gmin województwa planami

miejscowymi do poziomu **40,5%**. Już 15 gmin województwa praktycznie w 100% ma pokrycie planami miejscowymi. Nadal jednak są gminy (12), których pokrycie planami miejscowymi jest bardzo niskie (poniżej 5% ich powierzchni – Rys. 29).

Kierunki zmian

Przeprowadzone analizy dotyczące zmian stanu zagospodarowania przestrzeni województwa opolskiego oraz aktywności społeczno-gospodarczych wpływających na kształtowanie zagospodarowania w latach 2011 - 2016, umożliwiły wyodrębnienie tych zmian, które z punktu widzenia funkcjonowania złożonej struktury przestrzennej jaką jest region, należy uznać za korzystne bądź niekorzystne (Tabela 53).

Główne zmiany o niewątpliwie korzystnym wpływie na stan zagospodarowania, a przez to na warunki zamieszkania i możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego, dokonały się w obrębie:

- **infrastruktury transportowej**, dzięki m.in.:
 - rozbudowie i modernizacji sieci drogowej (**przybyło 148,1 km dróg o nawierzchni utwardzonej**, zbudowano: 4 obwodnice w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich, nową przeprawę mostową na Odrze w miejscowości Cisek – Bierawa w miejscu dotychczasowego mostu o ograniczonej nośności, gruntownie przebudowano 199,7 km dróg krajowych i wojewódzkich, usprawniono powiązania układu drogowego województwa z autostradą A4 na kierunkach: Nysa – Brzeg, Opole – Prudnik, Kędzierzyn-Koźle – Strzelce Opolskie, Opole – Kędzierzyn-Koźle, Krapkowice - Opole);
- **infrastruktury społecznej**, wskutek, m.in.:
 - inwestowaniu opolskich uczelni w rozwój bazy dydaktyczno-naukowej (budowa Collegium Medicum na Uniwersytecie Opolskim, dokończenie budowy II kampusu Politechniki Opolskiej);
 - realizacji licznych zadań inwestycyjnych w Jednostkach Ochrony Zdrowia podległych samorządowi wojewódzkiemu;
 - budowie, rozbudowie i modernizacji obiektów placówek kultury (budowa Narodowego Centrum Polskiej Piosenki w Opolu wraz z utworzeniem Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu, rozbudowa Teatru Lalki i Aktora w Opolu, zakończenie rozbudowy Filharmonii w Opolu);
 - finansowaniu inwestycji w infrastrukturę sportową (budowa krytej pływalni Wodna Nuta w Opolu, przebudowa pływalni Błękitna Fala w Opolu, budowa hali widowiskowo-sportowej w Nysie, modernizacja hali widowiskowo-sportowej „Okrągłak” w Opolu);
- **infrastruktury technicznej**, w szczególności w zakresie:
 - gospodarki wodno-ściekowej, poprzez koncentrowanie wysiłków inwestycyjnych na obszarach strategicznych (trias opolski) oraz na obszarach cennych przyrodniczo takich jak: zlewnia chroniona Nysy Kłodzkiej, Park Krajobrazowy „Góry Opawskie”, Park Krajobrazowy „Góra św. Anny” oraz zlewnia Mała Panew. Największy postęp oraz rozwój dokonał się w gminach zlewni chronionej Nysy Kłodzkiej, gdzie stan skanalizowania jest największy (gmina Nysa oraz rejon Brzegu) oraz na terenie całej aglomeracji opolskiej;
 - ochrony przeciwpowodziowej, poprzez rozbudowę systemu zabezpieczeń hydrotechnicznych w dolinie Odry (zakończenie budowy wału przeciwpowodziowego w gminie Cisek).
- **sfery gospodarczej**, wskutek, m.in.:
 - aktywnych działań samorządów związanych z tworzeniem specjalnych stref ekonomicznych (nastąpił znaczny przyrost ilości podstref SSE oraz powierzchni oferowanych terenów, a przede wszystkim przyrost liczby nowych miejsc pracy).
- **środowiska przyrodniczego**, wskutek m.in.:
 - podejmowania działań administracyjno-prawnych służących rozbudowie i optymalizacji systemu przyrodniczego województwa, w tym zwiększeniu powierzchni obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo objętych prawnymi formami ochrony o 4 212,1 ha,
 - prowadzeniu stopniowego, systematycznego zalesiania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolnictwu, dzięki czemu wskaźnik lesistości województwa wzrósł o 0,1% do poziomu 26,6%,

- wdrażaniu proekologicznych rozwiązań w gospodarce i mieszkalnictwie, skutkujących zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń pyłowych (bez CO₂) o 49,0% oraz gazowych, w tym dwutlenku siarki o 24,4%, tlenków azotu o 37,7%, tlenku węgla o 31,9% i dwutlenku węgla o 11,3%;

Istotnym problemem rozwojowym okresu 2011 – 2018 pozostaje kwestia trwającego kryzysu demograficznego społeczeństwa województwa polskiego.

Malejący potencjał demograficzny, depopulacja całego obszaru województwa, starzenie się ludności – wszystko to wywierać będzie wpływ na dynamikę rozwoju regionu i zmian zagospodarowania przestrzennego w przyszłości. Oprócz spodziewanego pozytywnego skutku tych zmian w sferze środowiska przyrodniczego (malejąca presja na wykorzystanie komponentów środowiska) oraz pozornej poprawie niektórych wskaźników (np. w mieszkalnictwie), pozostałe oddziaływania należy uznać za niekorzystne, zwłaszcza uwzględniając fakt dotychczasowego niedoboru, niedoinwestowania i niezadowolającego stanu funkcjonowania szeregu obszarów (dziedzin) aktywności społeczno-gospodarczej.

Zmiany stanu zagospodarowania przestrzeni województwa polskiego w latach 2011 – 2016 w przekroju podstawowych sfer zagospodarowania.

Zmiany korzystne	Zmiany niekorzystne
ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	
Wzrost powierzchni obszarów przyrodniczych , objętych ochroną prawną z 27,23% do 27,70% pow. województwa (o 4 212,1 ha).	Wzrost zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności o ok. 20,53% (w szczególności dla potrzeb rolnictwa i leśnictwa).
Utworzenie nowych form ochrony przyrody: <ul style="list-style-type: none"> – 1 rezerwat przyrody (Olszak w gm. Głuchołazy), – 3 użytków ekologicznych: Stawy Pluderskie nr 2 i 3 (gm. Dobrodzień), Nad Wyderką (gm. Praszka), Oczko Sołtysy (gm. Praszka), – 56 pomników przyrody, – zmian powierzchni obszarów chronionego krajobrazu (zmiana z 192 039,1 do 196 268,6 ha). 	Utrzymujący się niski poziom retencjonowania wód powierzchniowych w zbiornikach wodnych.
Zwiększenie zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych o 2 773,5 m³/h , tj. o ok. 5,0% .	Wzrost powierzchni lasów ochronnych, uszkodzonych przez przemysł o 16 811,0 ha (o ok. 25,5%) do wartości 82 741 ha.
Wzrost lesistości województwa o ok. 1030,6 ha gruntów, do wartości 26,6%	Ubytek powierzchni użytków rolnych (o ok. 0,66% , tj. o 3 995 ha.
Wzrost zasobów drzewnych w lasach o ok. 6 557 ha (ok. 9,8%) do 73 185,0 tys. ha.	
Wzrost ilości udokumentowanych złóż surowców mineralnych z 260 w 2011 r. do 279 w 2016 r.	
Wzrost zasobów geologicznych bilansowych z 3 494 955 tys. ton (2011) do 3 801 254 tys. ton (2016).	
Spadek powierzchni gruntów zdegradowanych i zdewastowanych o ok. 19,6% , tj. o ok. 609 ha .	
STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	
Poprawiający się stan czystości wód podziemnych bardzo dobrej i dobrej jakości (o 27,5 p.%) przy równoczesnym ubytku wód o złej i niezadowolającej jakości (- 11,2 p%).	Wzrost zanieczyszczenia powietrza wskutek niskiej emisji zanieczyszczeń – rozwój efektu smogowego.

Zmiany korzystne	Zmiany niekorzystne
Poprawiający się stan czystości wód powierzchniowych dobrej i bardzo dobrej jakości (o 20,5 p.%) przy jednoczesnym spadku wód złej jakości (o 12,4 p.%).	Utrzymywanie się niekorzystnych stanów jakości powietrza atmosferycznego – całość województwa kwalifikuje się do grupy C, o przekroczonych poziomach stężenia PM10 i BaP, w przypadku pyłu PM2,5 i CO na obszarze strefy opolskiej.
Spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych o ok. 49,0%; tj. o 1 206 ton .	
Spadek emisji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) o ok. 32,3%, tj. o ok. 20 430 ton .	
OSADNICTWO I DEMOGRAFIA	
Wzrost potencjału ludnościowego Opola o 5,7 tys. osób w skutek powiększenia granic administracyjnych z dniem 1.01.2018 r.	Spadek liczby mieszkańców województwa z 1013,9 tys. mieszkańców w 2011 r. do 990,1 tys. osób w 2017 r. tj. o 23,9 tys. (2,36%) .
Zmiana statusu miejscowości Tułowice z dn. 1.01.2018 r. (uzyskanie praw miejskich).	Spadek liczby ludności w 31 miastach województwa (za wyjątkiem Gogolina, Namysłowa, Ujazdu i Opola) – przeciętna wielkość miasta w województwie zmalała z poziomu 15,1 tys. w 2011 r. do 14,9 tys. mieszkańców w 2017 r.
Nieznaczny wzrost poziomu urbanizacji z 52,5% w 2011 r. do 52,78% w 2017 r.,	Zmniejszająca się gęstość zaludnienia województwa ze 111 osób na 1 km ² w 2011 r. do 105 osób na 1 km ² w 2017 r.
Malejąca liczba wymeldowań z pobytu stałego w 2017 r. o 16,5% w stosunku do 2011 roku.	Wyraźny wzrost współczynnika ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym z 52,8% (2011 r.) do 59,7% (2017 r.).
Zmniejszenie skali migracji. W 2017 r. saldo migracji zagranicznych wyniosło minus 479 osób, podczas gdy w 2016 r. liczyło minus 644 osób, a w 2011 r. aż minus 2 439 osób. W 2017 r. liczba mieszkańców wyjeżdżających za granicę na pobyt stały zmniejszyła się o 1438 osoby w stosunku do 2011 r.	
ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	
Objęcie ochroną 3 obiektów w postaci nowych pomników historii: - Nysa – zespół kościoła farnego pod wezwaniem św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy”; - „Paczków – zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji”; - „Ozimek – żelazny łańcuchowy most wiszący na rzece Mała Panew”	Brak postępów w sporządzaniu gminnych ewidencji zabytków (nadal 9 gmin nie posiada uchwalonych gminnych ewidencji zabytków).
SYSTEMY TRANSPORTOWE	
Wzrost długości dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej o 44,4 km (w 2016 r. całkowita długość tych dróg wynosiła 7 794,9 km, a w 2011 r. – 7750,5 km).	Zmniejszenie całkowitej długości eksploatowanych linii kolejowych o 87 km (w 2016 r. wynosiła 780 km, natomiast w 2011 r. – 867 km).

Zmiany korzystne		Zmiany niekorzystne
Wzrost wskaźnika gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej o 1,6 km/100km² (w 2016 r. wynosił 83,9 km/100km ² , natomiast w 2011 r. – 82,3 km/100 km ²).		
Wzrost wskaźnika gęstości sieci dróg o nawierzchni ulepszonej w odniesieniu do liczby mieszkańców o 3,1 km/10 tys. mieszk. (w 2016 r. wskaźnik wynosił 79,5 km/10 tys. mieszk., natomiast w 2011 r. – 76,4 km/10 tys. mieszk.).		
Oddanie do użytkowania obwodnic miejscowości: Nysa, Grodków, Głubczyce, Czarnowąsy, o łącznej długości 30,0 km		
Poprawa parametrów dróg, w tym: - 78,8 km dróg krajowych, - 120,9 km dróg wojewódzkich.		
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNALNA		
ENERGETYKA	Modernizacja stacji 220/100 kV Groszowice	
	Wzrost stopnia wykorzystania OZE w zużyciu energii elektrycznej z ok. 7% w 2011 do 11,4% w 2016 (lecz w stopniu mniejszym niż w kraju).	
GAZOWNICTWO	Wzrost długości czynnej sieci gazowej ogółem o 248 km (w 2016 r. wynosiła 2606,9 km, natomiast w 2011 r. – 2358,9 km).	
	Nieznaczny wzrost odsetka osób korzystających z instalacji gazowej z poziomu 41,5% w 2011 r. do 41,9% w 2016.	
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Zwodociągowano dodatkowo 5 miejscowości, dzięki czemu do zwodociągowania w województwie pozostaje już tylko jedno zadanie inwestycyjne. Długość sieci wodociągowej w latach 2011 – 2016 wzrosła o 402,5 km (5,5% w stosunku do 2011 r.)	
	Wzrost liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej o 11,6% w stosunku do 2011 r. z czego największy postęp odnotowano na terenach wiejskich (wzrost o 21,1%).	
	Przyrost długości sieci kanalizacyjnej o 1 570,1 km sieci kanalizacyjnej co stanowi wzrost o 32,1% w stosunku do 2011 r.	
	Wzrost liczby mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków o ok. 7,9%	

Zmiany korzystne		Zmiany niekorzystne
GOSPODARKA ODPADAMI	Zmniejszenie ilości i powierzchni składowisk odpadów komunalnych (z 26 w 2012 r. do 19 w 2016 r.) i spadek powierzchni składowania odpadów komunalnych o 41,5 ha (22,0%).	Wzrost ilość wytworzonych odpadów komunalnych (o ok. 37,8 tys. ton), tj. ok. 14,7%).
	Objęcie selektywną zbiórką odpadów komunalnych wszystkich gmin województwa (71).	Wzrost ilości wytworzonych odpadów przemysłowych o ok. 679,4 tys. ton (ok. 70,0%).
	Wzrost ilości odpadów komunalnych podlegających segregacji i selekcji (z 9,3 % do 29,1% w 2016 r.)	
	Utworzenie regionów gospodarki odpadami.	
OCHRONA PRZECIWIPOWODZIOWA	Odbudowa rzeki Osobłoga.	
	Ukończona budowa i modernizacja ok. 12 km wałów przeciwpowodziowych.	
	Ukończony zbiornik retencyjny o pojemności 1,4 mln m ³ .	
GOSPODARKA (STREFY, ROLNICTWO, TURYSTYKA, INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA)		
Sukcesywny wzrost produkcji sprzedanej ogółem przemysłu w przeliczeniu na jednego mieszkańca z poziomu 20 409 zł/mieszkańca (2011 r.) do 25 460 zł/mieszkańca (2016 r.)		
Wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców z poziomu 396 tys. w 2011 r. (48,4%) do 421 tys. w 2017 r. (53,4%).		
Spadek stopy bezrobocia z poziomu 9,3% w 2011 r. do 4,3% w 2017 r.		
Zwiększenie liczby ofert terenów inwestycyjnych z 88 do 126.		
Wzrost liczby miejsc noclegowych. W latach 2012-2017 w województwie opolskim nastąpił wzrost liczby miejsc noclegowych z 7873 do 9967 (przybyły 2094 miejsca noclegowe). Nastąpił wzrost liczby miejsc noclegowych w obiektach hotelowych (kategoryzowanych), przybyło 1849 miejsc.		
Wzrost liczby turystów. W stosunku do roku 2012, w roku 2017 województwie opolskim nastąpił wzrost liczby turystów korzystających z noclegów o 12 788 osób (o 26,63%).		
		Spadek powierzchni użytków rolnych. W stosunku do roku 2011 nastąpił ubytek powierzchni użytków rolnych o 3 995 ha (o 0,7%).

Zmiany korzystne	Zmiany niekorzystne
INSTRUMENTY PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO	
<p>Wzrost stopnia pokrycia powierzchni gmin województwa opolskiego miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego o 5,0 punkty procentowe do poziomu 40,5%.</p>	<p>Systematycznie malejąca przeciętna powierzchnia sporządzanych planów miejscowych. W porównaniu do roku 2011 powierzchnia przeciętnego planu zmalała o 56,4 ha (w kraju o 48,18 ha). Przeciętna powierzchnia planu miejscowego w województwie opolskim wynosi 319,9 ha, w kraju 191,5 ha.</p>

II. Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego

Wymóg oceny realizacji inwestycji celu publicznego¹⁹ o znaczeniu ponadlokalnym wynika wprost z art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2017 r., poz. 1073 z późn. zm.). Stosownie do jego regulacji, Zarząd Województwa co najmniej raz w czasie kadencji Sejmiku Województwa, sporządza ocenę realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały umieszczone w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, i które jednocześnie zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.

Celem oceny realizacji inwestycji publicznych o znaczeniu ponadlokalnym jest przede wszystkim dostarczenie informacji na temat aktualności planu województwa w zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego i tym samym wniosków i rekomendacji co do podjęcia niezbędnych działań korygujących jego ustalenia.

Wyniki oceny dostarczają wiedzę na temat podejmowanych realizacji, przy czym należy pamiętać, że w planie województwa umieszczone są zarówno zadania rządowe jak i samorządu województwa, a zatem nie to tylko i wyłącznie inwestycje celu publicznego, za których realizację odpowiada samorząd województwa. Ponadto plan województwa w odróżnieniu od programów zadań, nie jest dokumentem *stricto* realizacyjnym, tj. nie określa terminu realizacji uwzględnionej w nim inwestycji, jak i nie wskazuje sposobu jej finansowania.

Dodatkowo plan województwa to dokument sporządzony na długookresową perspektywę co oznacza, że oceniana realizacja zapisanych w planie inwestycji, przed upływem tej perspektywy, musi odnosić się jedynie do danego momentu obowiązywania planu.

Ocena ma zatem wskazać zakres niezbędnych korekt ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa, tak by odpowiadały aktualnej sytuacji i jednocześnie by uwzględniały najbardziej pożądane i realne kierunki zagospodarowania w aspekcie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego.

Obowiązujący w trakcie sporządzania niniejszej oceny *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (PZPWO), opracowywany w latach 2007 – 2010, został przyjęty uchwałą nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r. *Plan* sporządzono w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z art. 39 ust. 5 tejże ustawy, w planie województwa umieszczono te inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, o których mowa w ust. 3 pkt. 3, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.

Wypełniając ten wymóg, w PZPWO uwzględniono łącznie 130 inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (53 zadania rządowe i 77 samorządu województwa), w tym z zakresu:

- środowiska przyrodniczego i kulturowego (45 zadań),
- infrastruktura techniczna i komunalna (45 zadań),
- infrastruktura społeczna i turystyka (31 zadań),
- bezpieczeństwo (ochrona przeciwpowodziowa) (9 zadań),

¹⁹ Zgodnie z art. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, **inwestycją celu publicznego jest działanie o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 z późn. zm.).**

Dokumentami, w których ustalone zostały inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – uwzględnionymi w obowiązującym PZPWO, były:

- w zakresie zadań rządowych:

- 1) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ);
- 2) Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007–2013 (POIG);
- 3) Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych, 2005 (Aktualizacja, 2008);
- 4) Strategia Gospodarki Wodnej, 2005;
- 5) Program dla Odry 2006;
- 6) Program budowy dróg krajowych na lata 2008–2012;
- 7) Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce,

- w zakresie zadań samorządu województwa:

- 1) Program budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim, 2007;
- 2) Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2007–2010, 2007;
- 3) Program Ochrony Środowiska, 2008;
- 4) Wojewódzki Program Gospodarki Odpadami, 2008;
- 5) „Wieloletni Program Rozwoju Jednostek Ochrony Zdrowia podległych Samorządowi Województwa Opolskiego 2006–2013”.
- 6) „Wieloletni program inwestycyjny wojewódzkich jednostek oświatowych na lata 2006-2013”.

1. Środowisko przyrodnicze

W PZPWO uwzględnione zostały jedynie inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalone w dokumentach regionalnych (przyjętych przez Sejmik Województwa Opolskiego), tj. w *Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Opolskiego* oraz *Wojewódzkim Programie Gospodarki Odpadami*.

Wykaz inwestycji i sposób realizacji zawierają tabele 1-14.

Program Ochrony Środowiska

Dokument sporządzony zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska stanowi aktualizację *Programu ochrony środowiska dla Województwa Opolskiego*. Przyjęty został Uchwałą Nr XVII/193/2008 z dnia 31 marca 2008 r. w sprawie przyjęcia *Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 roku wraz z Aktualizacją Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego*²⁰.

Program zawiera ustalone na poziomie regionalnym cele i priorytety ekologiczne na lata 2007-2010 z perspektywą do 2014 roku, ukierunkowane na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych oraz na poprawę jakości i podniesienie bezpieczeństwa ekologicznego. Program określa również narzędzia i instrumenty realizacji, harmonogram realizacji i nakłady inwestycyjne na realizację programu, wskaźniki monitoringu.

²⁰ Obecnie obowiązującym dokumentem jest *Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020*, przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego XXIII/265/2016 z dnia 20.12.2016 r.

Tabela 1.1. Działania o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w POS*

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Cel - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych			
Działanie - Ochrona i rozwój obszarów prawnie chronionych			
Utworzenie obszarów europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000			
1.	Obszar ochrony siedlisk „Forty Nyskie”	Nysa	Zadanie zrealizowane , ustanowiony został obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW).
2.	Obszar ochrony siedlisk „Góra Św. Anny”	Ujazd, Izbicko, Leśnica, Zdieszowice	j.w.
3.	Obszar ochrony siedlisk „Łęg Zdieszowicki”	Reńska Wieś, Zdieszowice	j.w.
4.	Obszar ochrony siedlisk „Kamień Śląski”	Gogolin, Izbicko	j.w.
5.	Obszar ochrony siedlisk „Ostoja Sławniowicko – Burgrabicka”	Głuchołazy	j.w.
6.	Obszar ochrony siedlisk „Góry Opawskie”	Głuchołazy, Prudnik	j.w.
7.	Obszar ochrony siedlisk „Lasy Barucickie”	Lubsza, Namysłów	j.w.
8.	Obszar ochrony siedlisk „Dolina Małej Panwi”	Kolonowskie, Zawadzkie, Dobrodzień, Jemielnica	j.w.
9.	Obszar ochrony siedlisk „Bory Niemodlińskie”	Łambinowice, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Niemodlin, Korfantów, Tułowice, Prószków	j.w.
10.	Obszar ochrony siedlisk „Grądy w Dolinie Odry”	Lubsza	j.w.
11.	Obszar ochrony siedlisk „Załęczański Łuk Warty”	Rudniki	j.w.
12.	Obszar ochrony siedlisk „Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej”	Niemodlin, Grodków	j.w.
13.	Obszar ochrony siedlisk „Teklusia”	Wołczyn	j.w.
14.	Obszar ochrony siedlisk „Łąki w okolicy Chrzastowic”	Chrzastowice	
15.	Obszar ochrony siedlisk „Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą”	Popielów	j.w.
16.	Obszar ochrony siedlisk „Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą”	Kluczbork, Wołczyn	j.w.
17.	Obszar ochrony siedlisk „Przytek nad Białą Głuchołaską”	Nysa	j.w.
18.	Obszar ochrony siedlisk „Rozumicki Las”	Kietrz	j.w.
19.	Obszar ochrony siedlisk „Łęgi Żywocickie”	Krapkowice, Gogolin	j.w.
20.	Obszar ochrony siedlisk „Dolina Budkowiczanki lub Szumirad	Lasowice Wielkie	Zadanie zrealizowane , ustanowiony został obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW) pod nazwą „Szumirad”
21.	Obszar ochrony siedlisk „Ujście Nysy Kłodzkiej i Stobrawy”	Popielów, Lewin Brzeski, Skarbimierz, Brzeg, Lubsza, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki	Zadanie niezrealizowane - obszar nie został uzgodniony przez Komisję Europejską.
Utworzenie rezerwatów przyrody			
1.	Czapliniec	Popielów	Zadanie niezrealizowane - wymagane przeprowadzenie weryfikacji możliwości i celowości utworzenia rezerwatu przyrody.
2.	Dębniak	Prudnik	j.w.
3.	Góra Szpica	Gogolin	j.w.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
4.	Gwarkowa Perc	Głuchołazy	j.w.
5.	Kania	Byczyna	j.w.
6.	Krasiejów	Ozimek	j.w.
7.	Krystyna	Wołczyn	j.w.
8.	Las Błazejowice	Głogówek	j.w.
9.	Mała Panew	Kolonowskie, Zawadzkie	j.w.
10.	Mańkowice	Łambinowice	j.w.
11.	Nadziejów	Otmuchów	j.w.
12.	Nowy Dwór	Branice, Kietrz	j.w.
13.	Odra	Dobrzeń Wielki	j.w.
14.	Otmuchowskie Błota	Otmuchów	j.w.
15.	Otmuchowski Las	Otmuchów	j.w.
16.	Pielgrzymów	Głubczyce	j.w.
17.	Ptakowice	Lewin Brzeski	j.w.
18.	Sławniowice	Głuchołazy	j.w.
19.	Stawy Niemodlińskie	Niemodlin	j.w.
20.	Stawy Tułowickie	Tułowice	j.w.
21.	Wilemowice	Nysa	j.w.
22.	Wilczy Staw	Głubczyce	j.w.
23.	Żelazna	Grodków	j.w.
Działanie – Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt			
Rozszerzenie i usprawnienie ochrony ex situ gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem			
1.	Utworzenie ogrodu botanicznego	Prószków – Pomologia	Zadanie niezrealizowane. Trwają prace nad realizacją na części obszaru Pomologii Centrum Szkoleniowo-Badawczego przemysłu rolno-spożywczego (realizacja przez UO przy współudziale Urzędu Gminy w Prószkowie, Starostwa Powiatowego w Opolu – finansowanie ze środków RPO, budżetu państwa, PO). Koncepcja projektowa, zapisy SUiKZP gminy Prószków oraz mpzp przewidują możliwość realizacji na części terenu ogrodu botanicznego (na bazie arboretum)

* powyższa tabela nie uwzględnia działań o znaczeniu ponadlokalnym, które ujęte zostały w innych programach rządowych i samorządowych (POIiS, KPOS, PBZMR, RPO, WPGO)

Analiza wskazuje, że w latach 2011-2016 została zrealizowana część inwestycji celu publicznego z zaproponowanych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Działania związane z utworzeniem ostoi przyrody Natura 2000 oraz rezerwatem przyrody „Olszak” zapewniają lepszą ochronę bioróżnorodności, jak również przyczyniają się do zwiększenia spójności przestrzennej systemu przyrodniczego województwa opolskiego.

Zwiększeniu ochrony bioróżnorodności województwa w zakresie ochrony gatunków roślin *ex-situ* sprzyjają rozpoczęte w 2015 r. działania związane z utworzeniem ogrodu botanicznego na terenach powyro-

biskowych w Gogolinie (w ramach współpracy samorządu gminnego z lokalnymi stowarzyszeniami przyrodniczymi oraz środowiskami naukowymi UO i PO), jak również prowadzone od wielu lat działania organizacyjne nad utworzeniem ogrodu botanicznego na terenie Pomologii w Prószkowie. Pierwszym etapem zagospodarowania terenu Pomologii jest realizacja Centrum Szkoleniowo-Badawczego UO, pracującego dla potrzeb rozwoju przemysłu rolno-spożywczego.

W odniesieniu do przyjętego programu rozbudowy rezerwatów przyrody należy zauważyć niską jego wykonalność (kompetencja RDOŚ). Przegląd listy projektowanych rezerwatów przyrody wskazuje na potrzebę przeprowadzenia – na etapie aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa i koncepcji ochrony przyrody RDOŚ Opole - analizy celowości i określenia realnych możliwości utworzenia nowych rezerwatów przyrody w obecnych uwarunkowaniach przestrzenno-środowiskowych (np. rezerwat Krasiejów i Sławniowice położone są w obrębie istniejącego parku kulturowo-rozrywkowego Jura Park lub w obrębie eksploatowanej kopalni marmuru).

W latach 2011-2016 prowadzono, a w okresie perspektywicznym kontynuowane będą prace związane ze sporządzeniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych ostoi Natura 2000, stanowiących podstawowy instrument zarządzania ostoją przyrody. W chwili obecnej plany takie sporządzone zostały dla wszystkich ostoi Natura 2000²¹.

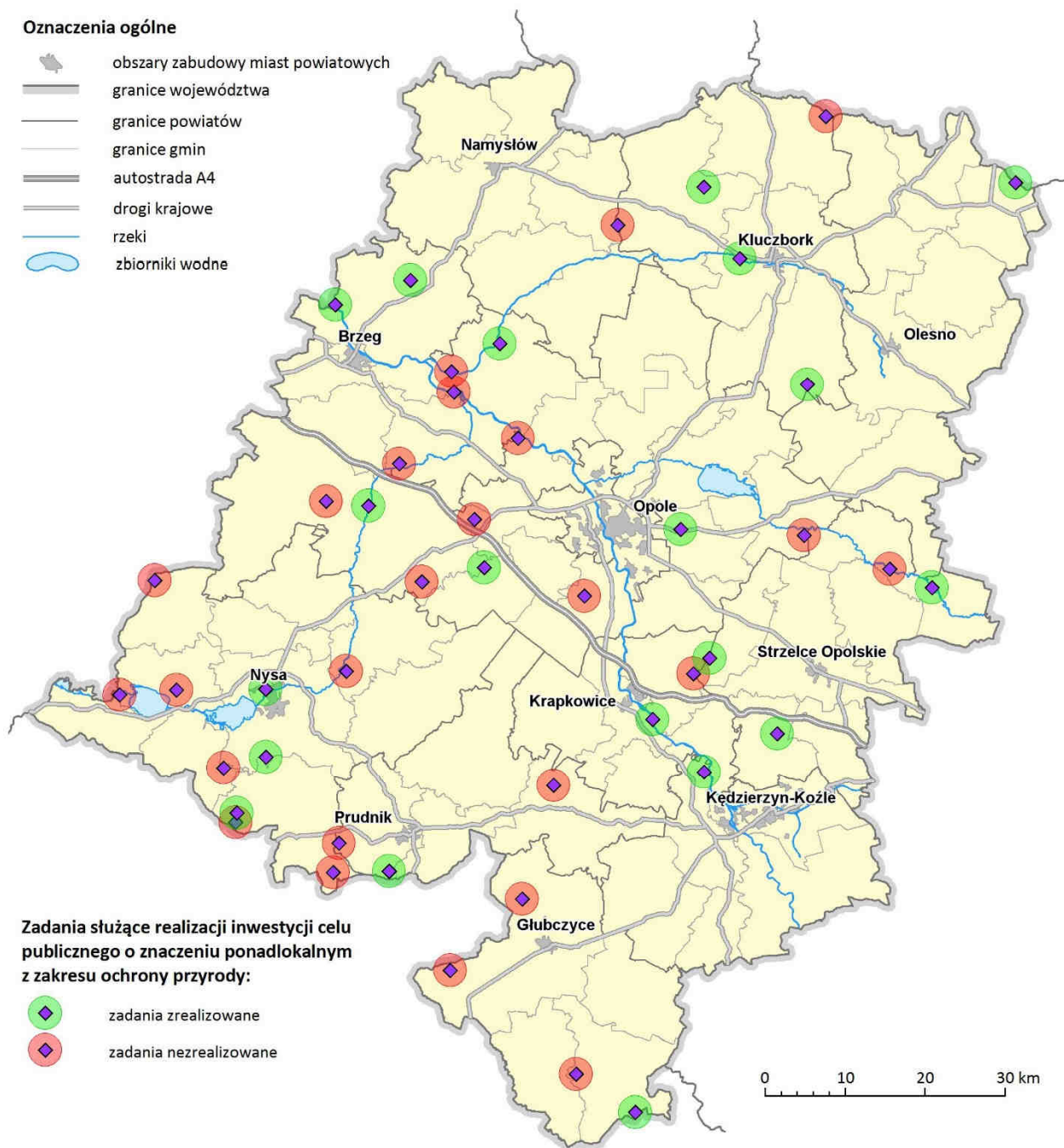
Podobny model zarządzania przyrodą funkcjonuje w odniesieniu do rezerwatów przyrody. W chwili obecnej (lipiec 2018 r.) wszystkie rezerваты przyrody posiadają obowiązujące plany ochrony (w przyszłym roku weryfikacji poddawane będą plany ochrony dla rezerwatu Leśna Woda i Rogalice).

Coraz większe znaczenie na poziomie kraju i regionów przyznaje się spójności funkcjonalno-przestrzennej obszarów przyrodniczych – tzw. korytarzy zielonej infrastruktury (korytarze ekologiczne) – w strukturze przestrzennej. Aczkolwiek edycje planów zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego z 2002 r. i 2010 r. uwzględniają rolę i znaczenie tego elementu w ramach proponowanego systemu przyrodniczego, to z uwagi na brak odpowiedniego umocowania prawnego, wprowadzenie tego elementu do dokumentów planistycznych gmin nie jest obligatoryjne, i może w konsekwencji prowadzić do fragmentacji przyrody. Przeprowadzone w latach 2011-2012 prace analityczne pozwoliły na opracowanie nowej koncepcji spójności przestrzennej²² regionalnego systemu obszarów chronionych, do uwzględnienia w aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

²¹ Ostatecznie w maju 2018 r. wszystkie obszary Natura 2000 w województwie opolskim objęte zostały planami zadań ochronnych.

²² *Koncepcja korytarzy ekologicznych w województwie opolskim*. Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej UMWO Opole, 2012 r.

Rys. 32. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony przyrody, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

2. Środowisko kulturowe

W latach 2011-2017 w województwie opolskim zrealizowano szereg inwestycji celu publicznego służących ochronie dziedzictwa kulturowego. Stan realizacji inwestycji zawiera tabela 1.2.

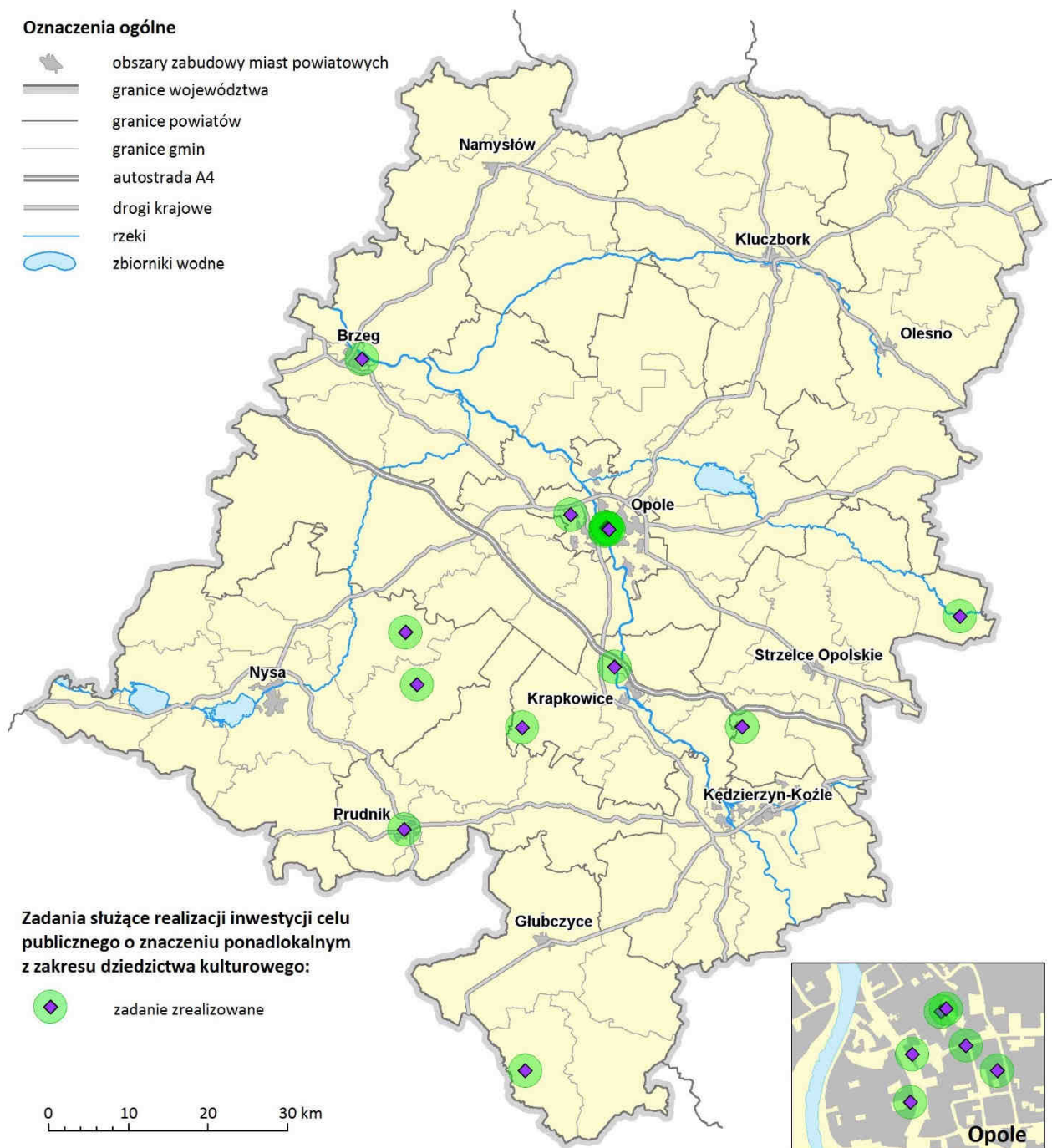
Program samorządu województwa

Tabela 1.2. Lista zadań w ramach **Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2007-2010.**

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			2018
Cel strategiczny I: Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego			
Priorytet I: Realizacja zadań własnych województwa			
1.	Wykonanie robót budowlanych i prac konserwatorskich w zabytkach, do których Województwo Opolskie posiada tytuł prawny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Branice – zespół szpitalny, ul. Szpitalna 18 ▪ Brzeg – dawny szpital, ul. Ofiar Katynia 25 – Obecnie zespół Szkół w Brzegu ▪ Góra Św. Anny – budynek Muzeum Śląska Opolskiego ▪ Kielcza – drewniany dom, ul. Dobrego Pasterza 35 ▪ Korfantów – zespół zamkowo-parkowy – Opolskie Centrum Rehabilitacji w Korfantowie ▪ Łambinowice – obóz jeniecki – Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach – Opolu ▪ Moszna – zespół pałacowo-parkowy – Centrum Terapii Nerwic Moszna – Zamek ▪ Opole – gmach przy ul. Kościuszki 14 – Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu ▪ Opole – dawne kolegium jezuickie, ul. Mały Rynek 7, Muzeum Śląska Opolskiego ▪ Opole – budynek, ul. Minorytów 3, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu ▪ Opole – budynek, ul. Ozimska 10, róg Kołłątaja 1, Muzeum Śląska Opolskiego ▪ Opole – willa, ul. Piastowska 20, Wojewódzka Biblioteka Publiczna ▪ Opole – kamienica, ul. Wojciecha 13, Muzeum Śląska Opolskiego ▪ Opole – park etnograficzny, ul. Wrocławska 174, Muzeum Wsi Opolskiej ▪ Prudnik – willa fabrykancka, ul. Piastowska 26, Zespół Szkół im. J. Korczaka w Prudniku ▪ Rogów Opolski – zespół zamkowo-parkowy, oddział Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu 	Zadanie zrealizowane w zakresie wskazanym dla przedmiotowego okresu. Z uwagi na specyfikę zadania – proces ciągły ochrony zabytków – zadanie jest kontynuowane.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010

Rys. 36. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu środowiska kulturowego, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

3. Infrastruktura techniczna i komunalna

3.1. Infrastruktura drogowa

W PZPWO zamieszczono szereg inwestycji celu publicznego z zakresu rozbudowy infrastruktury drogowej posiadających umocowanie w dokumentach przyjętych na szczeblu krajowym bądź wojewódzkim. Na 15 zadań ogółem 14 posiadało charakter inwestycyjny. Połowa z tych zadań dotyczyła budowy obwodnic miejscowości, pozostałe – dot. przebudowy istniejących odcinków dróg i jednego wiaduktu. Zrealizowano 3 zadania związane z budową obwodnic miejscowości i wszystkie polegające na modernizacji istniejącej infrastruktury drogowej. Pozostałe zadania dotyczące budowy obwodnic są przygotowane do realizacji inwestycji.

Stan realizacji inwestycji zawierają tabele 1.3., 1.4. i 1.5.

Tabela 1.3. Projekty indykatywne dla województwa opolskiego w **Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013** - uwzględnione w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010)

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2018
Priorytet VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe			
Działanie 8.1 Bezpieczeństwo ruchu drogowego			
Projekty z listy podstawowej			
1.	Bezpieczne Południe – rozbudowa systemu ratownictwa drogowego na ciągach komunikacyjnych Polski południowej	Obszar całego województwa	Zadanie zrealizowane

Tabela 1.4. Zadania inwestycyjne ujęte w „Programie budowy dróg krajowych na lata 2008-2012” - uwzględnione w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010).

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2018
Grupa I – zadania posiadające pozwolenia na budowę / zezwolenia na realizację inwestycji			
Zadania, których realizacja zostanie rozpoczęta po roku 2012			
1.	Budowa obwodnicy Myśliny w ciągu drogi krajowej nr 46	Dobrodzień	Zadanie przygotowane do realizacji
Grupa II – zadania przygotowywane (posiadające decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach i/lub decyzję o ustaleniu lokalizacji, ale nie posiadające pozwoleń na budowę / zezwoleń na realizację inwestycji)			
Zadania, których realizacja zostanie rozpoczęta po roku 2012			
2.	Budowa obwodnicy Bąkowa w ciągu drogi S11	Kluczbork	Zadanie przygotowane do realizacji
3.	Budowa obwodnicy Nysy i Niemodlina w ciągu drogi krajowej nr 41 i 46 na odcinku obwodnicy Nysy	Nysa	Zadanie zrealizowane
Grupa III – zadania studiowane (nie posiadające decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach)			
Obwodnice realizowane w latach 2010-2012			
4.	Budowa obwodnicy Kędzierzyna-Koźla w ciągu drogi krajowej nr 40 (etap II)	Kędzierzyn-Koźle	Zadanie w trakcie przygotowania do realizacji
Zadania, których realizacja zostanie rozpoczęta po roku 2012			
5.	Budowa obwodnicy Nysy i Niemodlina w ciągu dróg krajowych 41 i 46 z wyłączeniem obwodnicy Nysy	Niemodlin	Zadanie w trakcie przygotowania do realizacji

Tabela 1.5. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (indykatywne) zawarte w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2007 – 2013 - uwzględnione w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010)

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2018
1.	Obwodnica m. Grodkowa w ciągu dróg wojewódzkich nr 401 i 385 w km 21+850-28+337,17	Grodków	Zadanie zrealizowane
2.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Smolarnia – Krobusz	Smolarnia, Krobusz	Zadanie zrealizowane
3.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 401 na odcinku Grodków – Chróstina	Grodków, Nowa Wieś Mała Stary Grodków, Chróstina	Zadanie zrealizowane
4.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Przysiecz – Dzików	Przysiecz, Dzików	Zadanie zrealizowane
5.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 401 na odcinku Chróstina – Pakosławice	Chróstina, Makowice, Skoroszyce, Pakosławice	Zadanie zrealizowane
6.	Budowa obwodnicy m. Prószków wraz z przebudową drogi wojewódzkiej 429	Prószków	Zadanie niezrealizowane
7.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 426 przy węźle autostradowym Olszowa	Zalesie Śląskie, Strzelce Opolskie, Szczepanek, Jemielnica, Piotrówka	Zadanie zrealizowane
8.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odc. Dzików – Smolarnia	Dzików, Smolarnia	Zadanie zrealizowane
9.	Przebudowa wiaduktu i układu komunikacyjnego, remont wiaduktu żelbetowego w ciągu ul. Reymonta w Opolu	Opole	Zadanie zrealizowane

3.2. Infrastruktura kolejowa

W planie z 2010 r. umieszczono 6 inwestycji celu publicznego z zakresu modernizacji infrastruktury kolejowej posiadających umocowanie w dokumentach przyjętych na szczeblu krajowym bądź wojewódzkim. Jedno zadanie dotyczyło zakupu pojazdów szynowych, natomiast pozostałe dotyczyły modernizacji magistralnych linii kolejowych o znaczeniu międzynarodowym, objętych umowami AGC i AGTC. Zadanie dot. zakupu pojazdów szynowych zostało zrealizowane natomiast pozostałe są w trakcie realizacji inwestycji.

Stan realizacji inwestycji zawierają tabele 1.6., 1.7. i 1.8.

Tabela 1.6. Projekty indykatywne dla województwa opolskiego w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 - uwzględnione w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010)

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2018
Priorytet VII Transport przyjazny środowisku			
Działanie 7.1 Rozwój transportu kolejowego			
Projekty z listy podstawowej			
1.	Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II. Odcinek Opole – Gliwice – Zabrze	Opole, Gogolin, Leśnica, Kędzierzyn-Koźle,	Zadanie w trakcie przygotowania do realizacji

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2018
2.	Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II. Wdrożenie ERTMS w Polsce na odcinku Legnica – Wrocław – Opole – w części ETCS II	Skarbimierz, Brzeg, Olszanka, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Komprachcice, Opole	Zadanie w trakcie realizacji

Tabela 1.7. Zadania inwestycyjne ujęte w „*Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce*”- uwzględnione w obowiązującym *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010)*.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2018
Modernizacja linii istniejących			
Okres planowania 2007-2013 - POIiŚ			
1.	Modernizacja linii kolejowej E30/CE30 Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Kraków	Skarbimierz, Brzeg, Olszanka, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Komprachcice, Opole, Gogolin, Leśnica, Kędzierzyn-Koźle	Zadanie zrealizowane na odcinku Wrocław – Opole / Zadanie w trakcie przygotowania do realizacji na odcinku Opole – Kraków
2.	Wdrożenie Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem (ERTMS) na linii E30 na odcinku Legnica – Wrocław – Opole	Skarbimierz, Brzeg, Olszanka, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Komprachcice, Opole	Zadanie w trakcie realizacji
Okres planowania 2014-2020			
3.	Modernizacja linii kolejowej CE59 na odcinku Kędzierzyn-Koźle – Chałupki	Kędzierzyn-Koźle, Bierawa	Zadanie w trakcie przygotowania do realizacji

Tabela 1.8. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (indykatywne) zawarte w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2007 – 2013* - uwzględnione w obowiązującym *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010)*

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2018
1.	Zakup pojazdów szynowych	województwo opolskie	Zadanie zrealizowane

3.3. Infrastruktura lotnicza

Jedyną inwestycją celu publicznego uwzględnioną w PZPWO 2010, posiadającą umocowanie w dokumentach przyjętych na szczeblu krajowym bądź wojewódzkim jest zadanie wskazane w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2007 – 2013*, tj. Utworzenie Lokalnego Publicznego Portu Lotniczego w Kamieniu Śląskim.

Z uwagi na brak wystarczającego uzasadnienia ekonomicznego inwestycji (kryzys światowy), nie przystąpiono do realizacji zadania.

Wobec dogodnej dostępności mieszkańców regionu do najbliższych portów lotniczych w Katowicach i Wrocławiu, w aktualizowanym PZPWO nie ma potrzeby utrzymywania przedmiotowej inwestycji jako planowanej.

Ważną inwestycją podjętą w zakresie infrastruktury lotniczej w woj. opolskim w okresie 2011 – 2018 było powołanie w 2016 r. Śmigłowcowej Służby Ratownictwa Medycznego i budowa na lotnisku Polska Nowa Wieś jej stałej bazy.

Tabela 1.9. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (indykatywne) zawarte w **Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2007 – 2013** - uwzględnione w obowiązującym **Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010)**

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2018
1.	Utworzenie Lokalnego Publicznego Portu Lotniczego w Kamieniu Śląskim	Kamień Śląski	Zadanie niezrealizowane

3.4. Transport wodny

W PZPWO zamieszczono 11 inwestycji celu publicznego z zakresu modernizacji infrastruktury transportowej na Odrzańskiej Drodze Wodnej ustalonych w dokumentach przyjętych na szczeblu krajowym bądź wojewódzkim. Wszystkie zadania mają charakter inwestycyjny i dotyczą modernizacji śluz i jazów na rzece Odrze i Kanale Gliwickim, przy czym część z nich występuje jednocześnie w dwóch programach.

Spśród wszystkich zadań zrealizowano tylko dwa dotyczące modernizacji stopnia wodnego Chróścice i modernizacji jazu iglicowego Ujście Nysy. Pozostałych 5 zadań jest w trakcie realizacji, natomiast 4 z listy rezerwowej POIiŚ nie zostały podjęte.

Stan realizacji inwestycji zawierają tabele 1.10. i 1.11.

Tabela 1.10. Projekty indykatywne dla województwa opolskiego w **Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013** - uwzględnione w obowiązującym **Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010)**

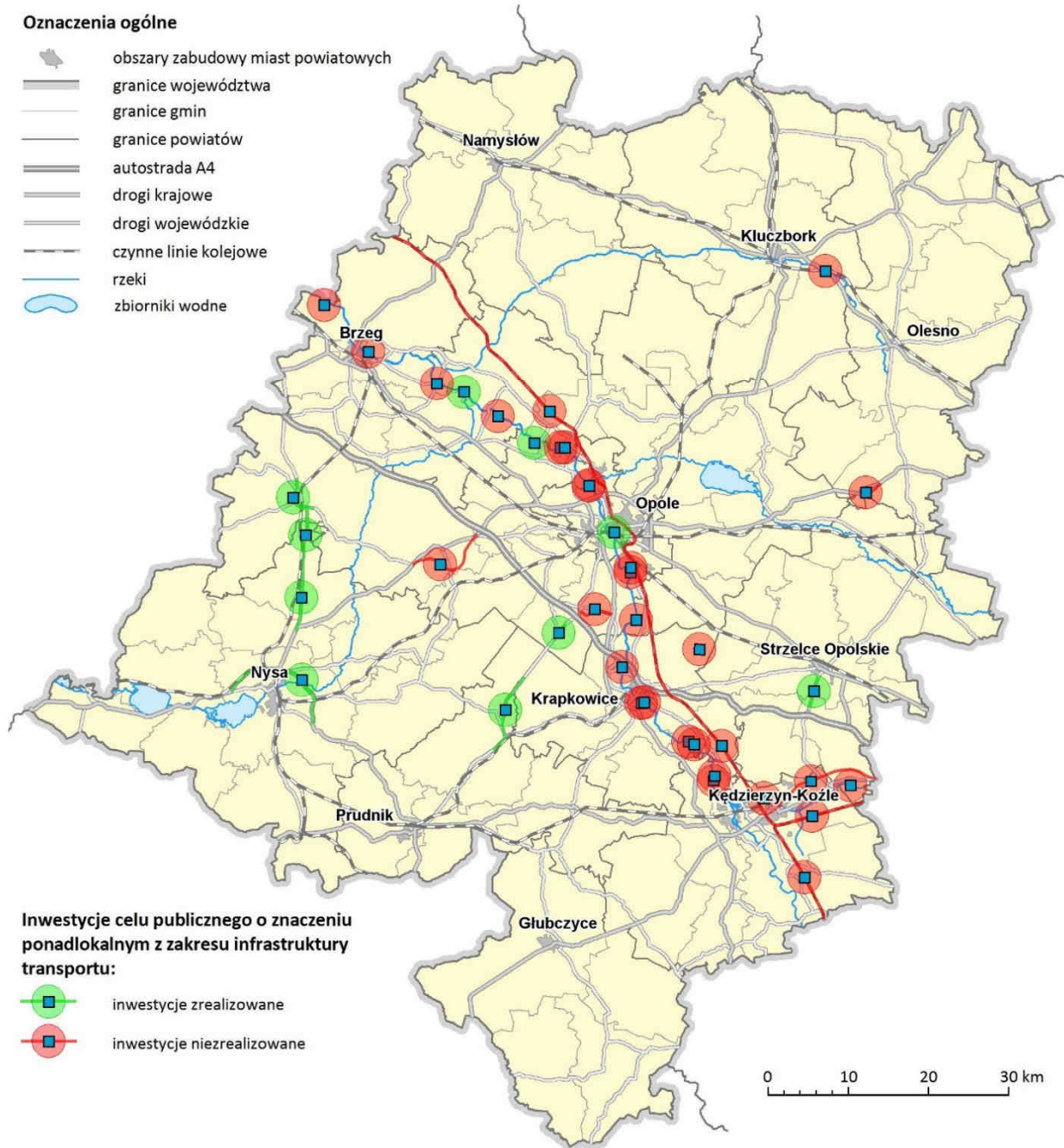
Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2018
Priorytet VII Transport przyjazny środowisku			
Działanie 7.5 Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych			
Projekty z listy podstawowej			
1.	Modernizacja śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Gliwice –przystosowanie do III kl. drogi wodnej	Kędzierzyn-Koźle	Zadanie w trakcie realizacji w zakresie remontu śluz „Nowa Wieś” i „Sławięcice”
2.	Modernizacja śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Wrocław – przystosowanie do III kl. drogi wodnej	Zdzieszowice, Krapkowice, Reńska Wieś, Opole, Dobrzeń Wielki, Popielów, Prószków, Skarbimierz, Brzeg, Gogolin	Zadanie w trakcie realizacji
3.	Modernizacja jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW Wrocław – województwo opolskie	Zdzieszowice, Krapkowice, Tarnów Opolski, Opole, Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Skarbimierz, Brzeg, Lewin Brzeski	Zadanie w trakcie realizacji w zakresie przebudowy konstrukcji sektorowych zamknięć piętrzących trzech jazów (Januszkowice, Wróblin i Zwanowice) w związku z dostosowaniem rzeki Odry do parametrów III klasy drogi wodnej
4.	Modernizacja stopnia Chróścice – przystosowanie do III kl. drogi wodnej	Dobrzeń Wielki	Zadanie zrealizowane
Projekty z listy rezerwowej			
5.	Modernizacja śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie	Kędzierzyn-Koźle	Zadanie niezrealizowane

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2018
	działanie RZGW Gliwice – przystosowanie do III kl. drogi wodnej – Etap II		
6.	Modernizacja śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Wrocław – przystosowanie do III kl. drogi wodnej – Etap II	Zdzieszowice, Krapkowice, Reńska Wieś, Opole, Dobrzeń Wielki, Popielów, Prószków, Skarbimierz, Brzeg, Gogolin	Zadanie niezrealizowane
7.	Modernizacja jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW Wrocław – województwo opolskie – Etap II	Zdzieszowice, Krapkowice, Tarnów Opolski, Opole, Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Skarbimierz, Brzeg, Lewin Brzeski	Zadanie niezrealizowane
8.	Odbudowa zabudowy regulacyjnej – przystosowanie do III kl. drogi wodnej – Etap II	Kędzierzyn-Koźle, Zdzieszowice, Krapkowice, Tarnów Opolski, Opole, Dobrzeń Wielki, Popielów, Skarbimierz, Brzeg	Zadanie niezrealizowane

Tabela 1.11. Działania inwestycyjne ujęte w „Programie dla Odry – 2006” w województwie opolskim - uwzględnione w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010)

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			2018
1.	Modernizacja istniejącego jazu iglicowego Ujście Nysy – przebudowa na jaz klapowy	gmina Lewin Brzeski	Zadanie zrealizowane
2.	Modernizacja śluz Kanału Gliwickiego	Kłodnica i Sławięcice (miasto Kędzierzyn-Koźle)	Zadanie w trakcie realizacji w zakresie remontu śluz „Nowa Wieś” i „Sławięcice”
3.	Modernizacja śluz Odry skanalizowanej	śluz Chróścice (gm. Dobrzeń Wielki), Ujście Nysy (gm. Popielów), Januskowice (gm. Reńska Wieś), Krępa (gm. Zdzieszowice), Krapkowice (gm. Krapkowice), Rogów (gm. Gogolin), Kąty (gm. Prószków), Groszowice (m. Prószków), Opole (m. Opole), Wróblin (m. Opole), Dobrzeń (gm. Dobrzeń Wielki), Chróścice (gm. Dobrzeń Wielki), Zawada (gm. Popielów), Brzeg (m. Brzeg) i Zwanowice (gm. Skarbimierz)	Zadanie częściowo zrealizowane w zakresie stopnia wodnego Chróścice Zadanie w trakcie przygotowania do realizacji

Rys. 33. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury transportu, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

3.5. Infrastruktura techniczno-komunalna

3.5.1. Energetyka

W PZPWO jedyną inwestycją celu publicznego posiadającą umocowanie w dokumentach przyjętych na szczeblu krajowym bądź wojewódzkim jest zadanie ustalone w *Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013*, tj. budowa gazociągu Zdzeszowice – Ołtaszyn.

Stan realizacji inwestycji zawiera tabela 1.12.

Tabela 1.12. Projekty indykatywne dla województwa opolskiego w *Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013* - uwzględnione w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010)

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			2018
Priorytet X Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii			
Działanie 10.1 Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego			
Projekt z listy rezerwowej			
1.	Gazociąg Zdzeszowice – Ołtaszyn	Zdzeszowice, Gogolin, Krapkowice, Prószków, Opole, Komprachcice, Dąbrowa, Lewin Brzeski, Skarbmierz	Zadanie w trakcie realizacji

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010

3.5.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)

KPOŚK zawiera zadania inwestycyjne związane z wyposażeniem aglomeracji ściekowych w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków komunalnych, zapewniający realizację potrzeb dostosowanych do wymogów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne i Traktatu Akcesyjnego. Na obszarze województwa opolskiego do realizacji przewidziano 3 zadania, które następnie umieszczono w PZPWO.

Tabela 1.13. Inwestycje wskazane w *Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych*

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji 2017	Uwagi
Oś priorytetowa: aglomeracja priorytetowa dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego o RLM $\geq 100\ 000$				
1.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków	Opole	Zrealizowano	-
2.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków	Nysa	Nie zrealizowano	Inwestycja planowana na 2018
Oś priorytetowa: aglomeracja priorytetowa dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego o RLM $< 100\ 000 \geq 15\ 000$				
3.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków	Brzeg	Zrealizowano	-

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego 2010;
Sprawozdania z wykonania KPOŚK w latach: 2011 - 2016

W okresie 2011-2017, tj. po uchwaleniu PZPWO, zmodernizowano części osadowe oczyszczalni ścieków w aglomeracji Opole oraz Brzeg, natomiast w aglomeracji Nyskiej działania inwestycyjne w tym zakresie rozpoczęto, a ich zakończenie planuje się jeszcze w 2018 r.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Opolskiego (POŚ)

W PZPWO zamieszczono 7 inwestycji celu publicznego z zakresu poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych ustalonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Opolskiego. Sposób realizacji ww. inwestycji zawiera *Tabela 1.14*.

Tabela 1.14. Działania o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ujęte w POŚ

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji	Uwagi
			2017	
Cel – Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych				
1.	Rozwiązanie problemów gospodarki wodno-ściekowej w powiecie namysłowskim	Namysłów, Wilków, Domaszowice, Świerczów	Zrealizowano	-
2.	Trias Opolski – ochrona zbiornika wód podziemnych GZWP 333 dla aglomeracji Opole, Prószków i Tarnów Opolski	Opole, Tarnów Opolski, Chrzastowice, Dąbrowa, Komprachcice, Izbicko, Prószków	Zrealizowano ok. 50 % inwestycji	IV etap inwestycji - termin zakończenia 2020 r.
3.	Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Strzelce Opolskie	Strzelce Opolskie, Jemielnica	Zrealizowano	-
4.	Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Zdzeszowice	Zdzeszowice, Walce	Zrealizowano	-
5.	Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Krapkowice	Krapkowice, Strzeleczyki, Gogolin, Prószków	Rezygnacja z realizacji projektu	-
6.	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich Kluczbork i Lasowice Wielkie	Kluczbork, Lasowice Wielkie	Rezygnacja z realizacji projektu	-
7.	Rewitalizacja wód zbiornika Turawa. Kompleksowa ochrona i poprawa stanu czystości wód zbiornika	Turawa, Ozimek	Zrealizowano	-

Źródło: Opracowanie własne

W latach 2011-2017 zakończono realizację większości inwestycji celu publicznego uwzględnionych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Zrealizowane jedynie w 50% zadanie pn. Trias Opolski – ochrona zbiornika wód podziemnych GZWP 333 dla aglomeracji Opole, Prószków i Tarnów Opolski zgodnie z komunikatem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Opolu z dnia 30.03.2017 r. będzie kontynuowane pod nazwą: „Kompleksowa modernizacja oczyszczalni ścieków w Opolu wraz z poprawą gospodarki wodno-ściekowej”. Projekt stanowi kontynuację projektów dotyczących kompleksowych działań związanych z gospodarką wodno-ściekową na terenie aglomeracji Opole.

Zadanie Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Krapkowice oraz budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich Kluczbork i Lasowice Wielkie nie zostało realizowane, ze względu na rezygnację ze wspólnego finansowania projektu przez aglomerację. Gminy w obrębie aglomeracji prowadzą inne projekty kanalizacyjne o znaczeniu lokalnym.

Na podstawie ostatniej aktualizacji KPOŚK oraz sprawozdania z wykonania KPOŚK za 2016 r. aglomeracje należące do województwa opolskiego wywiązały się z wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG i nie posiadają opóźnień w realizacji swoich zadań. Aglomeracje, gdzie sytuacja jest najlepsza a wskaźnik RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosi powyżej 99 % to: Głogówek, Namysłów, Pawłowiczki, Ujazd, Kolonowskie, Dobrzeń Wielki, Prudnik i Baborów. Najstąbiej pod tym względem wypadają aglomeracje położone na terenach wiejskich, gdzie skanalizowanie wynosi poniżej 60 %, są to: gm. Kietrz oraz gm. Korfantów.

Rys. 34. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury techniczno-komunalnej, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: opracowanie własne.

3.5.3. Gospodarka odpadami

W okresie 2011-2017 na terenie województwa prowadzone były działania związane z realizacją inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie gospodarki odpadami, przewidziane w PZPWO, a w szczególności w *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego* (przyjętego Uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego Nr XVII/193/2008 z dnia 31 marca 2008 r.) oraz w *Planie gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017* ([przyjętego Uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego Nr XX/271/2012 z dnia 28 sierpnia 2012r.](#)).

Działania te obejmowały utworzenie na terenie województwa opolskiego kilku regionów gospodarki odpadami, wyposażonych w odpowiednie instalacje (*Tabela 1.15.*):

- mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych,
- przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów,
- składowiska odpadów powstających w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania oraz pozostałości z procesów sortowania.

Tabela 1.15. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – gospodarka odpadami.

Lp.	Nazwa regionu gospodarki odpadami komunalnymi	Główne instalacje regionalne	Gminy objęte obszarem obsługi	Sposób realizacji
1	Centralny Region Gospodarki Odpadami	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów - RCGO w Opolu; Instalacja przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – RCGO w Opolu; Składowiska odpadów powstających w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania – Miejskie Składowisko Odpadów w Opolu oraz składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Gogolinie	Olszanka, Popielów, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Komprachcice, Dobrzeń Wielki, Prószków, Gogolin, Tarnów Opolski, Chrzęstowice, Łubniany, Murów, Ozimek, Turawa, Opole	Inwestycja realizowana zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017. Zrealizowano instalację doczyszczanie selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych – sortowni odpadów komunalnych w Opolu.
2	Region Północny Gospodarki Odpadami	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów na składowisku w Gotartowie; Instalacja przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – kompostownie zlokalizowane na terenie składowisk w Gotartowie; Składowiska odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania – Miejskie Składowisko Odpadów Innych niż Niebezpieczne w Gotartowie	Dobrodzień, Zębowice, Olesno, Radłów, Rudniki, Praszka, Gorzów Śląski, Byczyna, Kluczbork, Lasowice Wielkie, Wołczyn, Pokój, Świerczów, Domaszowice, Wilków, Namysłów, Bierutów (woj. dolnośląskie)	Inwestycja realizowana zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017. Przeprowadzono rozbudowę składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz linię sortowniczą do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych na składowisku w Gotartowie.

Lp.	Nazwa regionu gospodarki odpadami komunalnymi	Główne instalacje regionalne	Gminy objęte obszarem obsługi	Sposób realizacji
		oraz składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Ziemielowicach		
3	Region Południowo-Wschodni Gospodarki Odpadami	<p>Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów na terenie składowiska w Dzierżysławiu (gm. Kietrz), w Regionalnym Centrum Zagospodarowania i Unieszkodliwiania Odpadów w Kędzierzynie-Koźlu oraz Zakładzie unieszkodliwiania i segregacji odpadów w Szymiszowie;</p> <p>Instalacja przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – kompostownie zlokalizowane na terenie składowisk w Dzierżysławiu, Kędzierzynie-Koźlu i Szymiszowie;</p> <p>Składowiska odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania – Składowisko Odpadów Komunalnych w Dzierżysławiu, Miejskie Składowisko Odpadów w Kędzierzynie-Koźlu, Składowisko Odpadów Komunalnych w Szymiszowie, Składowisko Odpadów Komunalno-Przemysłowych w Kielczy</p>	Kolonowskie, Zawadzkie, Izbicko, Strzelce Opolskie, Ujazd, Leśnica, Bierawa, Kędzierzyn-Koźle, Cisek, Reńska Wieś, Zdzieszowice, Walce, Krapkowice, Strzeleczyki, Głogówek, Pawłowiczki, Głubczyce, Baborów, Branice, Kietrz, Polska Cerekiew oraz gmina Krzyżanowice (woj. Śląskie)	<p>Inwestycja realizowana zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017;</p> <p>gmina Bierawa zmieniła przynależność do regionu gospodarowania odpadami z województwa śląskiego;</p> <p>zrealizowano linię sortowania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych, kompostownię odpadów zielonych oraz rozbudowano instalację mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu;</p> <p>na ukończeniu rozbudowa składowiska odpadów w Dzierżysławiu</p>
4	Region Południowo-Zachodni Gospodarki Odpadami	<p>Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów - RCGO w Domaszkowicach;</p> <p>Instalacja przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – Zakład Higienizacji Odpadów w Łądku Zdroju oraz Regionalne Centrum Gospodarowania Odpadów w Domaszkowicach;</p> <p>Składowiska odpadów powstających w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania – Regionalne Centrum Gospodarowania Odpadów w Domaszkowicach</p>	Grodków, Niemodlin, Tułowice, Łambinowice, Skoroszyce, Kamiennik, Pakosławice, Otmuchów, Paczków, Nysa, Głuchołazy, Prudnik, Lubrza, Biała, Korfantów, Kamieniec Żąbkowicki (woj. dolnośląskie), Złoty Stok (woj. dolnośląskie), Łądek Zdrój (woj. dolnośląskie), Stronie Śląskie (woj. dolnośląskie)	Inwestycja realizowana zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012–2017; zrealizowana rozbudowa instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych- linia do produkcji paliwa alternatywnego w Domaszkowicach.

Lp.	Nazwa regionu gospodarki odpadami komunalnymi	Główne instalacje regionalne	Gminy objęte obszarem obsługi	Sposób realizacji
5	Wschodni Region Gospodarki Odpadami woj. dolnośląskiego	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów - instalacja do segregacji odpadów komunalnych na terenie Zakładu Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. w Gać; Instalacja przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – Płyta stabilizacji tlenowej na terenie Zakładu Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. w Gać; Składowiska odpadów powstających w procesach mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Świdnicy.	Lubsza, Brzeg, Skarbimierz w ramach Ekologicznego Związku Gospodarki Odpadami Komunalnymi EKOGOK w m. Gać (w jego skład wchodzi dodatkowo gmina województwa dolnośląskiego - gm. Oława, m. Oława)	Region utworzony zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla województwa dolnośląskiego 2012.

Źródło: *Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012-2017. PROgeo Wrocław, 2012.*

Rozmieszczenie zrealizowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu gospodarki odpadami zamieszczono na Rys. 35.

Oceniając realizację inwestycji celu publicznego w zakresie gospodarki odpadami należy stwierdzić, że:

1. Zrealizowane inwestycje celu publicznego wpłynęły na stworzenie ram formalnych i technicznych spójnego systemu gospodarowania odpadami w województwie opolskim.
2. Oparty na regionach system gospodarki odpadami zapewnia mieszkańcom województwa nowoczesny sposób gospodarowania odpadami, preferujący selektywną zbiórkę, segregację i recykling odpadów, ich bezpieczny odzysk i unieszkodliwianie.
3. Preferowanie recyklingu, odzysku i gospodarczego wykorzystania odpadów zapewnia ograniczenie przestrzeni dla bezpiecznego dla środowiska składowania odpadów, likwiduje etapowo źródła potencjalnych zagrożeń środowiska, związanych ze składowaniem odpadów.
4. Regionalizacja gospodarki odpadami utrwala potrzebę współpracy na szczeblu ponadlokalnym, optymalizując koszty inwestycji i eksploatacji instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

W najbliższym okresie, zgodnie z obowiązującym aktualnie „Planem gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028, przewiduje się realizację szeregu instalacji w ramach poszczególnych Regionów Gospodarki Odpadami, w tym także instalacje niezrealizowane w ramach zakładanych okresów realizacji inwestycji.

Rys. 35. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu gospodarki odpadami, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

4. Infrastruktura społeczna

W latach 2011-2017 w województwie opolskim zrealizowano szereg inwestycji celu publicznego służących rozwojowi infrastruktury społecznej, m.in. „Utworzenie Narodowego Centrum Polskiej Piosenki poprzez przebudowę Amfiteatru Tysiąclecia w Opolu”, który został dofinansowany z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i środowisko”. Ze środków tego samego programu przeprowadzono również rozbudowę Filharmonii Opolskiej im. Józefa Elsnera oraz przebudowę wnętrz i elewacji frontowej budynku głównego Opolskiego Teatru Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki w Opolu. Wśród najistotniejszych zadań zrealizowano także „Budowę lądowiska dla helikopterów Pogotowia Ratunkowego”, „Budowę II Kampusu PO. Zadanie 1A. Adaptacja budynku nr 9 przy ulicy Prószkowskiej na cele dydaktyczne i badawcze WWFiF”, „Budowę skrzydła dydaktycznego w budynku Wydziału Budownictwa Politechniki Opolskiej”.

Nie zostało zrealizowane zadanie „Moszna Zamek - Regionalnym Ośrodkiem Turystyki Rekreacyjnej i Kulturowej”, ponieważ z uwagi na przeciągające się procedury nie było możliwości zamknięcia realizacji zadania w obowiązujących terminach i zrezygnowano z dofinansowania ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007–2013. Nie zrealizowano także zadania pn. „Utworzenie Zakładu Medycyny Paliatywnej i Terminalnej utworzenie hostelu dla pacjentów onkologicznych” z uwagi na koncepcyjny charakter przedsięwzięcia, brak projektu i środków na jego realizację.

Stan realizacji inwestycji zawierają tabele 1.16, 1.17, 1.18, 1.19.

Tabela 1.16. Projekty indykatywne dla województwa opolskiego w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 - uwzględnione w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010)

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			2018
Priorytet XI Kultura i dziedzictwo narodowe			
Działanie 11.2 Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym			
Projekt z listy podstawowej			
1.	Dokończenie modernizacji formy zewnętrznej Filharmonii Opolskiej wraz z elementami usprawnień technicznych	Opole	Zadanie zrealizowane
	Utworzenie Narodowego Centrum Polskiej Piosenki poprzez przebudowę Amfiteatru Tysiąclecia w Opolu	Opole	Zadanie zrealizowane
	Przebudowa wnętrz i elewacji frontowej budynku głównego Opolskiego Teatru Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki w Opolu oraz powiększenie holu przy malej scenie	Opole	Zadanie zrealizowane

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010

Tabela 1.17. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w *Wieloletnim Programie Rozwoju Jednostek Ochrony Zdrowia podległych Samorządowi Województwa Opolskiego 2006 – 2013*

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			2018
1.	Dostosowanie obiektów do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 10.11.2006 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PS ZOZ Wojewódzkie Centrum Medyczne – Opole ▪ Szpital Wojewódzki – Opole ▪ SP ZOZ Opolskie Centrum Onkologii – Opole ▪ Samodzielny Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem – Opole ▪ Samodzielny Publiczny Zespół Szpitali Pulmonologiczno-Reumatologicznych z siedzibą w Kup – Kup ▪ Opolskie Centrum Rehabilitacji w Korfantowie – Korfantów ▪ Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny – Opole ▪ Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych – Branice ▪ Ośrodek Leczenia Odwykowego – Woskowice ▪ Centrum Terapii Nerwic – Moszna-Zamek ▪ Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, SP ZOZ – Głuchołazy ▪ Opolskie Centrum Ratownictwa Medycznego – Opole 	Zadanie zrealizowane
	Modernizacja oddz. Neurochirurgii (OIOM neurochirurgiczny)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PS ZOZ Wojewódzkie Centrum Medyczne – Opole 	Zadanie zrealizowane
	Termomodernizacja obiektów szpitalnych		Zadanie zrealizowane
	Budowa lądowiska dla helikopterów Pogotowia Ratunkowego		Zadanie zrealizowane
	Budowa pawilonu diagnostyczno-zabiegowego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szpital Wojewódzki w Opolu 	Zadanie zrealizowane
	Budowa bloku operacyjnego		Zadanie zrealizowane
	Budowa łącznika pomiędzy budynkami		Zadanie zrealizowane
	Zakład Radioterapii – doposażenie oraz modernizacja: Utworzenie pracowni rezonansu magnetycznego do planowania radioterapii Utworzenie pracowni radiologii zabiegowej leczenia nowotworów	SP ZOZ Opolskie Centrum Onkologii – Opole	Zadanie zrealizowane
	Utworzenie Zakładu Medycyny Paliatywnej i Terminalnej		Zadanie niezrealizowane

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			2018
	utworzenie hostelu dla pacjentów onkologicznych		
	Utworzenie pracowni PET		Zadanie zrealizowane
	Utworzenie „Centrum aktywnego porodu i rodzicielstwa oraz leczenia niemowląt zagrożonych niepełnosprawnością”	Samodzielny Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem – Opole	Zadanie zrealizowane
	Modernizacja bloku żywieniowego		Realizacja zadania uzależniona od pozyskania środków finansowych, perspektywicznie do końca 2016 r.
	Rozbudowa bazy opieki stacjonarnej	Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny – Opole	Zadanie zrealizowane
	Utworzenie centrum diagnostyki i terapii stwardnienia rozsianego		Zadanie zrealizowane
	Budowa pawilonu hostelowego (szpital)	Centrum Terapii Nerwic – Moszna-Zamek	Zadanie zrealizowane

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010

Tabela 1.18. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w *Wieloletnim Programie Inwestycyjnym Wojewódzkich Jednostek Oświatowych na lata 2006-2013*

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			2018
1.	Remont i prace konserwacyjne elewacji obiektu Zespołu Szkół w Brzegu	Zespół Szkół w Brzegu	Zadanie zrealizowane
	Remont pomieszczeń Medycznego Zespołu Szkół w Kędzierzynie-Koźlu	Medyczny Zespół Szkół w Kędzierzynie-Koźlu	Zadanie zrealizowane
	Termomodernizacja obiektu głównego Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Opolu	Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu	Zadanie zrealizowane
	Modernizacja istniejącej części Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Opolu – etap I i II	Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Opolu	Zadanie zrealizowane
	Przebudowa istniejących pomieszczeń piwnicy i poddasza użytkowego w celu powiększenia zaplecza szkoleniowego oraz termomodernizacja przegród zewnętrznych istniejącego budynku Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Opolu	Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu	Zadanie zrealizowane

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			2018
	Rozbudowa i nadbudowa budynku wraz z przebudową zaplecza techniczno-magazynowego na pracownię dydaktyczne Wojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Informatycznego i Politechnicznego w Opolu	Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Informatycznego i Politechnicznego w Opolu	Zadanie zrealizowane
	Przebudowa i modernizacja budynku Filii PBW w Kędzierzynie-Koźlu.	Filia PBW w Kędzierzynie-Koźlu.	Zadanie zrealizowane

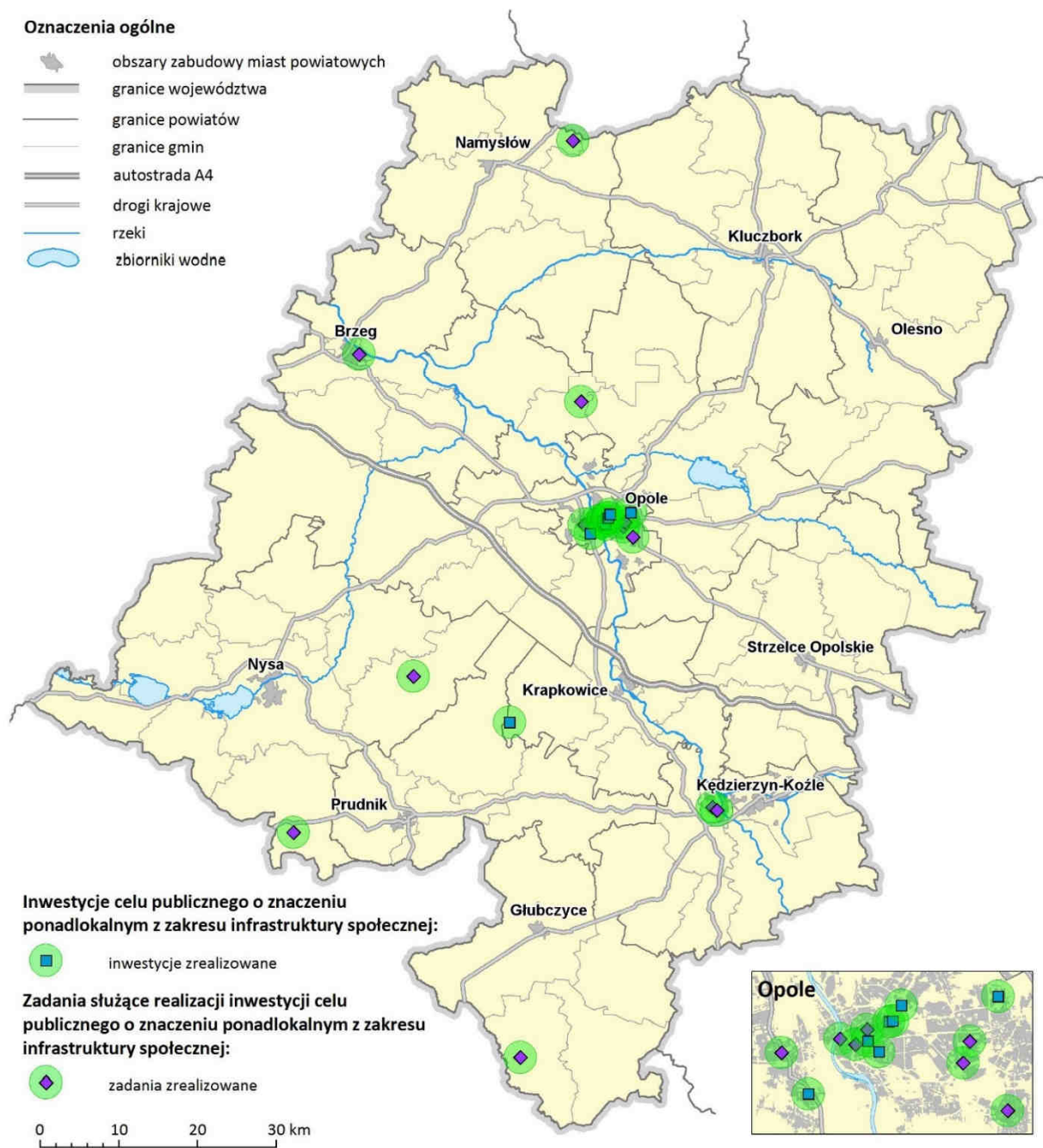
Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010

Tabela 1.19. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (indykatywne) zawarte w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2007–2013*

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
			2018
Zadania inwestycyjne			
1.	Budowa II Kampusu PO. Zadanie 1A. Adaptacja budynku nr 9 przy ulicy Prószkowskiej na cele dydaktyczne i badawcze WWFIF	Opole	Zadanie zrealizowane
	Moszna Zamek - Regionalnym Ośrodkiem Turystyki Rekreacyjnej i Kulturowej	Moszna	Z uwagi na wykreślenie z Indykatywnego Planu Inwestycyjnego RPO WO 2007 – 2013, nie przystąpiono do realizacji projektu.
	Budowa skrzydła dydaktycznego w budynku Wydziału Budownictwa Politechniki Opolskiej	Opole	Zadanie zrealizowane
	Szpitala opolskie gwarancją bezpieczeństwa zdrowotnego regionu i bazą kształcenia kadry medycznej	województwo opolskie	Zadanie zrealizowane

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2010

Rys. 37. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury społecznej, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

5. Turystyka

W latach 2011-2017 zrealizowano cztery zadania z zakresu turystyki:

- „Południowo-zachodni Szlak Cystersów”,
- „Stworzenie regionalnej bazy turystyczno-noclegowej przedgórza „Gór Opawskich”,
- „Utworzenie Regionalnego Centrum Turystycznego „Dolina Małej Panwi”,
- „Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Miasta Opola poprzez zagospodarowanie terenów wzdłuż Odry”.

Nie zrealizowano zadania: „Moszna Zamek - Regionalnym Ośrodkiem Turystyki Rekreacyjnej i Kulturowej”, gdyż Zarząd Województwa Opolskiego zdecydował, że kompleksowego remontu nie uda się zakończyć przed wyznaczoną datą i zrezygnowano z dofinansowania ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007–2013.

Program zadań rządowych

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013

Tabela 1.20. Lista projektów indywidualnych²³ w ramach NRSO w województwie opolskim – Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007–2013

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Oś priorytetowa: VI Polska gospodarka na rynku międzynarodowym Instytucja Pośrednicząca – Ministerstwo Gospodarki Działanie 6.4 Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym			
1.	Południowo-zachodni Szlak Cystersów	województwa: świętokrzyskie, małopolskie, opolskie (Jemielnica), śląskie, dolnośląskie (instytucja odpowiedzialna)	Zadanie zrealizowane

Program samorządu województwa

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007–2013

Tabela 1.21. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (indykatywne) zawarte w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2007–2013

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja	Sposób realizacji
Zadania inwestycyjne			
1.	Stworzenie regionalnej bazy turystyczno-noclegowej przedgórza „Gór Opawskich”	Prudnik	Zadanie zrealizowane
2.	Utworzenie Regionalnego Centrum Turystycznego „Dolina Małej Panwi”	Zawadzkie, Żędowice, Kielcza, Ozimek, Antoniów, Chobie, Biestrzynnik, Dylaki, Grodziec, Krasiejów, Krzyżowa Dolina, Mnichus, Nowa Schodnia, Schodnia, Szczedrzyk, Pustków, Kolonowskie, Fosowskie, Staniszcze Wielkie, Staniszcze Małe, Spórok	Zadanie zrealizowane

²³ Załącznik nr 4.5 Szczegółowego opisu priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. 2007–2013 (wersja z 29 stycznia 2009 r.) – Lista projektów indywidualnych, zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 6 sierpnia 2008 r. w sprawie listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007–2013 (M.P. z 18 sierpnia 2008 r. Nr 60, poz. 536).

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja	Sposób realizacji
3.	Moszna Zamek - Regionalnym Ośrodkiem Turystyki Rekreacyjnej i Kulturowej	Moszna	Zadanie niezrealizowane – zrezygnowano z realizacji zadania
4.	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Miasta Opola poprzez zagospodarowanie terenów wzdłuż Odry	Opole	Zadanie zrealizowane

Rys. 38. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu turystyki, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

5. Bezpieczeństwo (ochrona przeciwpowodziowa)

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego ujęto zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych z zakresu ochrony przeciwpowodziowej zamieszczone w programach rządowych, w tym:

- 1) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013,
- 2) Program dla Odry – 2006.

Programy zadań rządowych

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)

W ramach programu zrealizowano dwa duże projekty „Poprawa Ochrony Przeciwpowodziowej Lewina Brzeskiego na rzece Nysie Kłodzkiej” oraz „Modernizacja zbiornika wodnego Nysa w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego - etap I”.

Tabela 1.22. Projekty indykatywne z zakresu ochrony przeciwpowodziowej dla województwa opolskiego w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007 –2013

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Priorytet III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska			
Działanie 3.1 Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego			
Projekty z listy podstawowej			
1.	Poprawa Ochrony Przeciwpowodziowej Lewina Brzeskiego na rzece Nysie Kłodzkiej	Lewin Brzeski	Zadanie zrealizowane
2.	Modernizacja zbiornika wodnego Nysa w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego - etap I	Nysa	Zadanie zrealizowane

Program dla Odry – 2006

„Program dla Odry – 2006” przyjęty przez Sejm RP ustawą z dnia 6 lipca 2001 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program dla Odry – 2006” (Dz. U. z dnia 12 września 2001 r.), obejmuje swym zakresem modernizację Odrzańskiego Systemu Wodnego.

W ramach programu zrealizowano część zaplanowanych inwestycji, w tym:

- prace modernizacyjne w dolinie Nysy Kłodzkiej od Zb. Nysa do Skorogoszczy (w tym miasta Nysa i Lewin Brzeski),
- budowę wałów przeciwpowodziowych (w miejscowości Cisek, Dzielniczka, Miejsce Odrzańskie (gmina Cisek),
- odbudowę i regulację rzeki Osobłoga – w miejscowości Dzierżysławice, Klisino (gm. Głogówek), Komorniki, Kórnica (gm. Strzeleczyki) i Krapkowice.

Tabela 1.23. Działania inwestycyjne z zakresu ochrony przeciwpowodziowej ujęte w Programie dla Odry – 2006 w województwie opolskim.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Zadania inwestycyjne			
1.	Modernizacja istniejącego jazu iglicowego Ujście Nysy – przebudowa na jaz klapowy	gmina Lewin Brzeski	Zadanie niezrealizowane
2.	Zbiorniki i poldery w dorzeczu Odry	polder „Dąbrówka-Opole” (gmina Prószków, Opole),	Zadanie niezrealizowane
		polder „Chróścice” (gmina Dobrzeń Wielki, Popielów),	Zadanie niezrealizowane

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
		polder „Żelazna II” (gmina Dąbrowa), zbiornik Kotlewnia na rzece Bierawce (gmina Bierawa), zbiornik Raclawice Śląskie na rzece Osobłodze (gmina Głogówek i Głubczyce)	Zadanie niezrealizowane Zadanie niezrealizowane
3.	Prace modernizacyjne w dolinie Nysy Kłodzkiej od Zb. Nysa do Skorogoszczy (w tym miasta Nysa i Lewin Brzeski)	gmina Nysa, Łambinowice, Skoroszyce, Niemodlin, Grodków, Lewin Brzeski	Zadanie zrealizowane częściowo – wykonano prace w m. Nysa i Lewin Brzeski
4.	Budowa wałów przeciwpowodziowych	Budowa wałów przeciwpowodziowych w miejscowości Cisek, Dzielniczka, Miejsce Odrzańskie (gmina Cisek)	Zadanie zrealizowane
5.	Odbudowa i regulacja rzek	Odbudowa rzeki Osobłoga – w miejscowości Dzierżysławice, Klisino (gm. Głogówek), Komorniki, Kórnicza (gm. Strzeleczyki) i Krapkowice	Zadanie zrealizowane

Program dla Odry – 2006 został zamknięty w 2015 roku i zastąpiony został przez *MasterPlan dla obszaru dorzecza Odry*. W 2016 roku Rada Ministrów przyjęła *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (dokument przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r., Dz. U. z 2016 r., poz. 1938), w którym umieszczono planowane zadania celu publicznego.

Programy samorządu województwa

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego ujęto zadania samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych z zakresu ochrony przeciwpowodziowej zamieszczone w programach rozwoju województwa opolskiego uchwalonych przez Sejmik Województwa Opolskiego, w tym:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007–2013.

Wśród zadań samorządu województwa wskazanych w powyższych programach zrealizowano zadania pn.:

- budowa zbiornika małej retencji Kluczbork,
- budowa lewostronnego wału rzeki Odry pn. „Cisek-Dzielniczka” zadanie 1,6,7.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007–2013

Tabela 1.24. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (indykatywne) zawarte w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2007–2013

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja	Sposób realizacji
Zadania inwestycyjne			
1.	Budowa zbiornika retencyjnego Kluczbork na rzece Stobrawie	Kluczbork, Ligota Górna, Chocianowice	Zadanie zrealizowane
2.	Budowa lewostronnego wału rzeki Odry pn. „Cisek-Dzielniczka” zadanie 1,6,7	Cisek, Landzmerz, Roszowicki Las	Zadanie zrealizowane

Program budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim

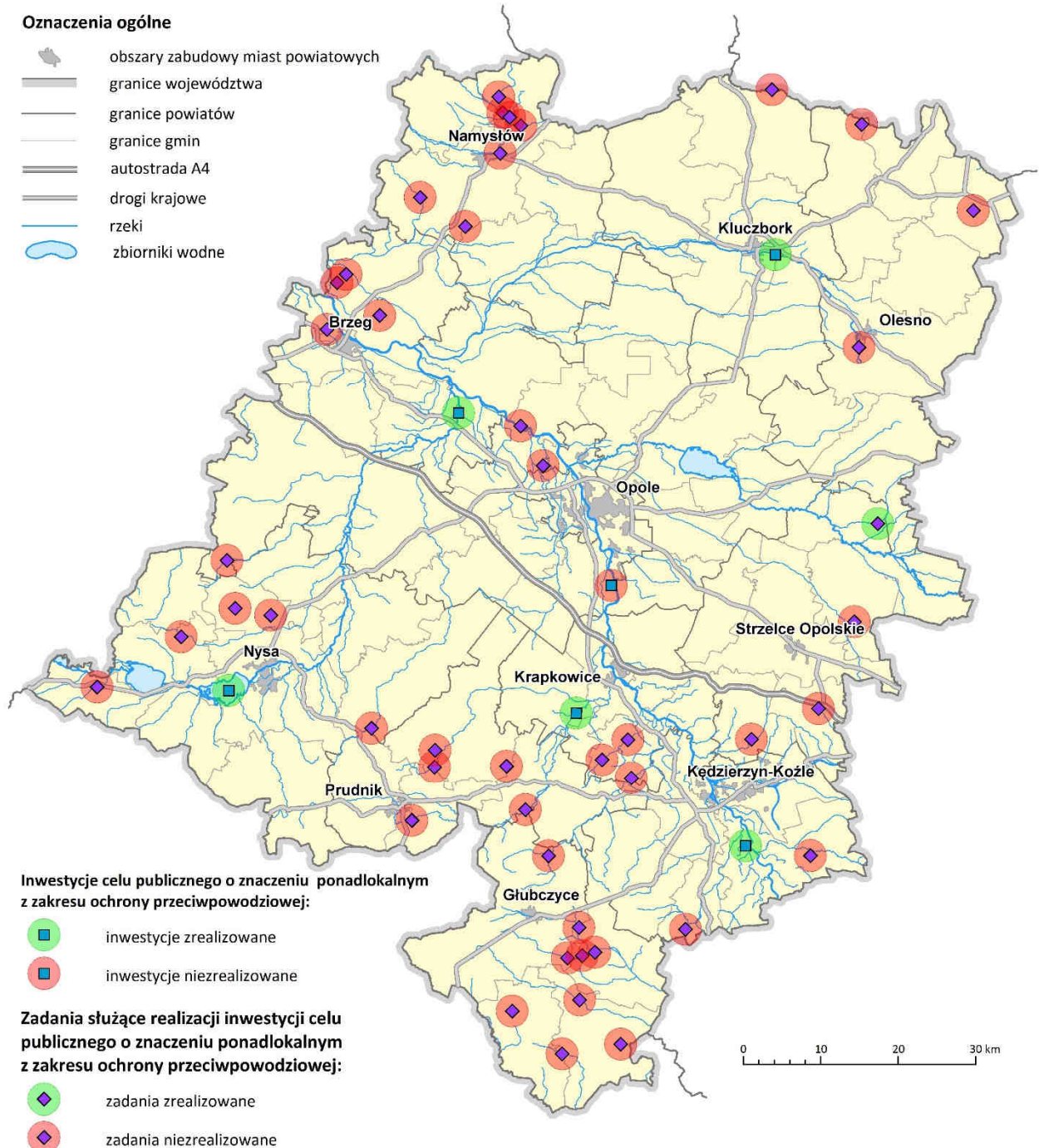
Program wskazywał zadania służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – planowane do budowy zbiorniki małej retencji (wraz z podziałem na pilność realizacji).

Tabela 1.25. Zadania inwestycyjne ujęte w Programie budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim.

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
Kolejność realizacji I (najpilniejsze)			
1.	Budowa zbiornika małej retencji Kluczbork	Kluczbork	Zadanie zrealizowane
2.	Budowa zbiornika małej retencji Ścinawa Nyska	Korfantów, Prudnik	Zadanie niezrealizowane
3.	Budowa zbiornika małej retencji Raclawice Śląskie	Głogówek	Zadanie niezrealizowane
4.	Budowa zbiornika małej retencji Jasiona	Prudnik	Zadanie niezrealizowane
5.	Budowa zbiornika małej retencji Boguchwałów	Baborów	Zadanie niezrealizowane
Kolejność realizacji II (pilne)			
6.	Budowa zbiornika małej retencji Babice	Baborów	Zadanie niezrealizowane
7.	Budowa zbiornika małej retencji Bernatów	Głubczyce	Zadanie niezrealizowane
8.	Budowa zbiornika małej retencji Biała II	Biała	Zadanie niezrealizowane
9.	Budowa zbiornika małej retencji Brożec	Walce	Zadanie niezrealizowane
10.	Budowa zbiornika małej retencji Jemielnica	Jemielnica	Zadanie niezrealizowane
11.	Budowa zbiornika małej retencji Mionów	Biała, Głogówek	Zadanie niezrealizowane
12.	Budowa zbiornika małej retencji Nasiedle	Branice	Zadanie niezrealizowane
13.	Budowa zbiornika małej retencji Siedlec	Otmuchów	Zadanie niezrealizowane
14.	Budowa zbiornika małej retencji Stary Paczków	Paczków	Zadanie niezrealizowane
15.	Budowa zbiornika małej retencji Sułków	Baborów	Zadanie niezrealizowane
16.	Budowa zbiornika małej retencji Walce	Walce, Głogówek	Zadanie niezrealizowane
17.	Budowa zbiornika małej retencji Regolowiec	Kolonowskie	Zadanie zrealizowane
Kolejność realizacji III (mało pilne)			
18.	Budowa zbiornika małej retencji Biała I	Biała	Zadanie niezrealizowane
19.	Budowa zbiornika małej retencji Boguchwałów-Wierz-bno	Baborów	Zadanie niezrealizowane
20.	Budowa zbiornika małej retencji Brzeg	Brzeg	Zadanie niezrealizowane
21.	Budowa zbiornika małej retencji Ciecuiów	Rudniki	Zadanie niezrealizowane
22.	Budowa zbiornika małej retencji Dobrzyń	Lubsza	Zadanie niezrealizowane
23.	Budowa zbiornika małej retencji Dzierżystaw	Kietrz	Zadanie niezrealizowane
24.	Budowa zbiornika małej retencji Piaski Gola	Byczyna	Zadanie niezrealizowane
25.	Budowa zbiornika małej retencji Jaryszów	Ujazd	Zadanie niezrealizowane
26.	Budowa zbiornika małej retencji Jaszów	Grodków	Zadanie niezrealizowane
27.	Budowa zbiornika małej retencji Kik	Praszka, Gorzów Śląski	Zadanie niezrealizowane
28.	Budowa zbiornika małej retencji Lewice	Branice	Zadanie niezrealizowane
29.	Budowa zbiornika małej retencji Łąki Kozielskie	Leśnica	Zadanie niezrealizowane
30.	Budowa zbiornika małej retencji Nowa Cerekiew	Kietrz	Zadanie niezrealizowane
31.	Budowa zbiornika małej retencji Pakosławice	Pakosławice	Zadanie niezrealizowane
32.	Budowa zbiornika małej retencji Piastowice	Lubsza	Zadanie niezrealizowane
33.	Budowa zbiornika małej retencji Rozkochów	Walce	Zadanie niezrealizowane
34.	Budowa zbiornika małej retencji Smolice	Pakosławice	Zadanie niezrealizowane
35.	Budowa zbiornika małej retencji Szydłowice	Lubsza	Zadanie niezrealizowane
36.	Budowa zbiornika małej retencji Olesno Walce	Olesno	Zadanie niezrealizowane
37.	Budowa zbiornika małej retencji Wronin	Polska Cerekiew	Zadanie niezrealizowane
38.	Budowa zbiornika małej retencji Kamienna	Namysłów	Zadanie niezrealizowane
39.	Budowa zbiornika małej retencji Kowalowice I	Namysłów	Zadanie niezrealizowane
40.	Budowa zbiornika małej retencji Kowalowice II	Namysłów	Zadanie niezrealizowane
41.	Budowa zbiornika małej retencji Kowalowice III	Namysłów	Zadanie niezrealizowane
42.	Budowa zbiornika małej retencji Pijawka	Namysłów	Zadanie niezrealizowane

Lp.	Nazwa zadania	Lokalizacja (gmina)	Sposób realizacji
43.	Budowa zbiornika małej retencji Smogorzów	Namysłów	Zadanie niezrealizowane
44.	Budowa zbiornika małej retencji Żaba	Namysłów	Zadanie niezrealizowane

Rys. 39. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Źródło: Opracowanie własne

łącznie z zakresu ochrony przeciwpowodziowej zrealizowano 10 inwestycji celu publicznego uwzględnionych w PZPWO, natomiast jak dotąd nie podjęto realizacji 42 zadań.

7. Wnioski i rekomendacje

- 1) Przeprowadzona ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym uwzględnionych w obowiązującym PZPWO wykazała, że:

➤ **w zakresie środowiska przyrodniczego:**

- osiągnięto wysoką skuteczność w realizacji zadań dot. tworzenia obszarów Natura 2000, tj. powołano 20 na 21 ustalonych w PZPWO;
 - nie ustanowiono natomiast szeregu pozostałych form obszarowej ochrony prawnej przyrody, głównie rezerwatów przyrody, w tym:
 - obszaru ochrony siedliskowej „Ujście Nysy Kłodzkiej i Stobrawy”,
 - 25 rezerwatów przyrody;
 - ogrodu botanicznego (Pomologia-Prószków).
- Wszystkie te inwestycje należały do kompetencji organów i instytucji rządowych lub europejskich.

Przyczyny braku realizacji ww. przedsięwzięć związane są:

- z brakiem zgody Komisji Europejskiej dla ustanowienia obszaru ochrony siedliskowej „Ujście Nysy Kłodzkiej i Stobrawy”,
- z brakiem decyzji (zarządzeń) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o powołaniu nowych rezerwatów przyrody (decyzja końcowa zostanie podjęta na podstawie przewidywanej weryfikacji potrzeb utworzenia nowych form ochrony rezerwatowej),
- z brakiem skutecznych działań organizacyjnych, planistycznych i finansowych samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych, skutkujących brakiem wypracowania wspólnej koncepcji zagospodarowania i warunków realizacji ogrodu botanicznego Pomologia-Prószków.

Rekomendacja:

W planie województwa należy dokonać weryfikacji wykazu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w programach zawierających zadania z zakresu kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego, pod kątem ich aktualności.

W ramach prowadzonej aktualnie procedury zmiany PZPWO urealniono ustalenia dot. inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie zadań związanych ze stanowieniem nowych rezerwatów przyrody i utworzenia ogrodu botanicznego, poprzez wyłączenie z wykazu inwestycji celu publicznego tych zadań, jako inwestycji, których realizacja nie stanowi kompetencji samorządu województwa (w odróżnieniu od dotychczasowego PZPWO, propozycje dot. projektowanych rezerwatów przyrody i ogrodu botanicznego są traktowane w projekcie zmiany PZPWO w kategorii potencjału rozwojowego –nie jako inwestycje celu publicznego).

➤ **w zakresie infrastruktury technicznej i komunalnej:**

infrastruktura komunikacyjna:

- osiągnięto wysoki stopień realizacji zadań na drogach wojewódzkich (zrealizowano 8 na 9 zaplanowanych),
- na drogach krajowych zrealizowano (2), a w trakcie realizacji bądź w przygotowaniu do realizacji znajdują się 4 pozostałe zadania (na 6 ogółem zaplanowanych),
- w infrastrukturze kolejowej zakończono realizację 2 inwestycji na 6 zaplanowanych.

- jak dotąd nie podjęto budowy obwodnic:
 - Myśliny, w ciągu drogi DK 46,
 - Bąkowa, w ciągu drogi S11,
 - Kędzierzyna-Koźla, w ciągu drogi DK 40 (etap II),
 - Niemodlina, w ciągu drogi DK 46,
 - Prószkowa, wraz z przebudową DW 429,

Cztery pierwsze inwestycje to zadania na drogach krajowych, których realizatorem jest GDDKiA.

Przyczyny braku realizacji ww. przedsięwzięć związane są:

- z brakiem niezbędnej dokumentacji formalno-prawnej dla realizacji inwestycji,
 - z opóźnionym uruchomieniem zabezpieczenia finansowego dla realizacji przedmiotowych obwodnic,
 - przyjęciem koncepcji budowy nowego węzła autostradowego w rejonie m. Ochodze, wobec czego niezasadnym stało się planowanie budowy obwodnicy Prószkowa;
- nie zakończono modernizacji linii kolejowych:
 - E 30, etap II. Odcinek Opole – Gliwice – Zabrze,
 - E 30, etap II. Wdrożenie ERTMS w Polsce na odcinku Legnica – Wrocław – Opole - w części ETCS II,
 - E30/CE30 Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Kraków na odcinku Opole – Katowice,
 - CE59 na odcinku Kędzierzyn-Koźle – Chałupki,
 Realizatorem tych inwestycji są PLK.

Przyczyny braku realizacji ww. przedsięwzięć związane są:

- z długim procesem inwestycyjnym przedmiotowych zadań – część zadań jest w trakcie realizacji,
 - z opóźnionym uruchomieniem finansowania dla realizacji zadań;
- nie utworzono Lokalnego Publicznego Portu Lotniczego w Kamieniu Śląskim,

Przyczyny braku realizacji ww. zadania związane są z niekorzystną ekonomiczną oceną tego przedsięwzięcia na skutek załamania koniunktury na rynku lotniczym po kryzysie światowym w 2008 r.;

- nie podjęto modernizacji obiektów infrastruktury hydrotechnicznej Odrzańskiej Drogi Wodnej:
 - śluz „Nowa Wieś” i „Sławięcice” w zakresie przystosowanie ich do III kl. drogi wodnej,
 - śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Gliwice – przystosowanie do III kl. drogi wodnej – Etap II
 - śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Wrocław – przystosowanie do III kl. drogi wodnej,
 - śluz odrzańskich na odcinku będącym w zarządzie RZGW Wrocław – przystosowanie do III kl. drogi wodnej – Etap II,
 - jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW Wrocław – województwo opolskie,
 - jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW Wrocław –województwo opolskie – Etap II
 - odbudowy zabudowy regulacyjnej – przystosowanie do III kl. drogi wodnej – Etap II
 Realizatorem tych inwestycji jest PGW Wody Polskie.

Przyczyny braku realizacji ww. przedsięwzięć to m.in.:

- szeroki zakres inwestycyjny planowanych zadań (szereg obiektów hydrotechnicznych na ODW w obrębie województwa opolskiego), co wiąże się z długim, wieloletnim procesem inwestycyjnym – część wyszczególnionych zadań jest w trakcie realizacji,
- brak zabezpieczenia finansowego.

infrastruktura energetyczna:

- jedyna inwestycja celu publicznego w zakresie energetyki wskazana w PZPWO, tj. budowa gazociągu Zdzeszowice – Ołtaszyn) znajduje się w fazie realizacji. Tym samym można uznać 100% skuteczność realizacji.
Realizatorem tej inwestycji jest spółka PSE.

gospodarka wodno-ściekowa:

- zrealizowano 6 inwestycji na 10 uwzględnionych w PZPWO, a 1 inwestycja jest planowana do zakończenia jeszcze 2018 r.,
- w 50% zrealizowano zadanie pn. Trias Opolski – ochrona zbiornika wód podziemnych GZWP 333 dla aglomeracji Opole, Prószków i Tarnów Opolski (zadanie będzie kontynuowane pod nazwą: „Kompleksowa modernizacja oczyszczalni ścieków w Opolu wraz z poprawą gospodarki wodno-ściekowej”.
- jak dotąd nie podjęto w ramach zadania Trias Opolski – poprawa gospodarki wodno-ściekowej realizacji zadań w aglomeracji Krapkowice oraz budowy kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich Kluczbork i Lasowice Wielkie, ze względu na rezygnację ze wspólnego finansowania projektu przez aglomerację. Gminy w obrębie aglomeracji prowadzą inne projekty kanalizacyjne o znaczeniu lokalnym.

Przyczyny braku realizacji ww. przedsięwzięć związane są:

- z brakiem funduszy na podjęcie realizacji we wskazanym terminie,
- ustaleniem nowych granic aglomeracji wodno-ściekowych.

gospodarka odpadami:

- osiągnięto 100% skuteczność w realizacji zadań dot. utworzenia 5 regionów gospodarki odpadami w woj. opolskim.
- nie zrealizowano natomiast niektórych instalacji wchodzących w skład Regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) w regionach gospodarki odpadami, w tym:
 - instalacji doczyszczania selektywnie zebranych odpadów komunalnych w Centralnym (Opole) i Południowo-Zachodnim Regionie Gospodarki Odpadami (Domaszkowice),
 - rozbudowy kompostowni odpadów zielonych w Południowo-Wschodnim Regionie Gospodarki Odpadami (Dzierżysław),
 - rozbudowy składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Południowo-Wschodnim Regionie Gospodarki Odpadami (Dzierżysław),

Przyczyny braku realizacji ww. przedsięwzięć związane są:

- ostatecznym ustaleniem granic i standardów wyposażenia RIPOK w województwie opolskim (ostateczne ustalenie zawarto w *Planie gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028*,
- z brakiem funduszy na podjęcie realizacji we wskazanym terminie,
- przeciągającymi się procedurami projektowymi i wykonawczymi.

Rekomendacja:

W planie województwa należy uwzględnić inwestycje zrealizowane oraz znajdujące się w fazie realizacji, ponadto należy uwzględnić zadania wskazane w aktualnie obowiązujących programach zawierających zadania stanowiące realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, przyjęte na szczeblu krajowym i wojewódzkim po dacie uchwalenia PZPWO w 2010 r.

➤ **w zakresie infrastruktury społecznej i turystyki:**

- osiągnięto bardzo wysoką skuteczność realizacji zadań na poziomie 90,3%,
- natomiast nie zrealizowano zadania pn.:
 - „Moszna Zamek - Regionalnym Ośrodkiem Turystyki Rekreacyjnej i Kulturowej” (z uwagi na przeciągające się procedury nie było możliwości zamknięcia realizacji zadania w obowiązujących terminach i zrezygnowano z dofinansowania ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007–2013,
 - „Utworzenie Zakładu Medycyny Paliatywnej i Terminalnej utworzenie hostelu dla pacjentów onkologicznych” z uwagi na koncepcyjny charakter przedsięwzięcia, brak projektu i środków na jego realizację.

Rekomendacja:

W planie województwa należy uwzględnić inwestycje zrealizowane oraz znajdujące się w fazie realizacji, ponadto należy uwzględnić zadania wskazane w aktualnie obowiązujących programach zawierających zadania stanowiące realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie infrastruktury społecznej i turystyki, przyjęte na szczeblu krajowym i wojewódzkim po dacie uchwalenia PZPWO w 2010 r.

➤ **w zakresie ochrony przeciwpowodziowej:**

- zrealizowano 4 duże projekty, w tym:
 - w ramach POIiŚ pn. „Poprawa Ochrony Przeciwpowodziowej Lewina Brzeskiego na rzece Nysie Kłodzkiej” oraz „Modernizacja zbiornika wodnego Nysa w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego - etap I”,
 - w ramach Programu dla Odry 2006: Budowa wałów przeciwpowodziowych w miejscowości Cisek, Dzielniczka, Miejsce Odrzańskie (gmina Cisek) oraz Odbudowa rzeki Osobłoga, częściowo zrealizowano Prace modernizacyjne w dolinie Nysy Kłodzkiej od Zb. Nysa do Skorooszycy (w tym miasta Nysa i Lewin Brzeski),
 - w ramach Programu budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim: Budowa zbiornika małej retencji Kluczbork,
- jak dotąd nie podjęto realizacji:
 - polderów: „Dąbrówka-Opole” (gmina Prószków, Opole), polderu „Chróścice” (gmina Dobrzeń Wielki, Popielów), polderu „Żelazna II” (gmina Dąbrowa),
 - zbiorników: Kotłarnia na rzece Bierawce (gmina Bierawa) oraz zbiornika Raclawice Śląskie na rzece Osobłoga (gmina Głogówek i Głubczyce),
 - zbiorników małej retencji określonych w Programie budowy zbiorników małej retencji w woj. opolskim (z wyjątkiem zb. Kluczbork)

Przyczyny braku realizacji ww. przedsięwzięć związane są:

- z brakiem funduszy na podjęcie realizacji we wskazanym terminie,
- przeciągającymi się procedurami projektowymi i wykonawczymi,
- specyfiką Programu budowy zbiorników małej retencji w woj. opolskim (dokument koncepcyjny, hierarchizujący potrzeby w kategorii 3 grup zbiorników: do realizacji w pierwszej kolejności, drugiej i trzeciej, bez precyzyjnego harmonogramu realizacyjnego i bez zapewnionych źródeł finansowania).

Rekomendacja:

W planie województwa należy uwzględnić inwestycje zrealizowane oraz znajdujące się w fazie realizacji, ponadto należy uwzględnić zadania wskazane w aktualnie obowiązujących programach

zawierających zadania stanowiące realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dziedzinie ochrony przeciwpowodziowej, przyjęte na szczeblu krajowym i wojewódzkim po dacie uchwalenia PZPWO w 2010 r.

Podsumowanie

- 1) Wypełniając wymóg art. 39 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, umieszczono łącznie **130 inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym**.
- 2) Grupę tych inwestycji stanowią zadania, które w czasie sporządzania PZPWO zostały wskazane w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.
- 3) Z punktu widzenia statusu podmiotu odpowiedzialnego za realizację inwestycji celu publicznego umieszczonych w planie województwa, są to zarówno zadania rządowe (31 zadań ujętych w dokumentach krajowych, np.: POLiŚ, POIG, Program Budowy Dróg Krajowych), jak i zadania samorządu województwa (99 zadań ujętych w dokumentach przyjętych na poziomie regionu).
- 4) Celem umieszczenia w planie województwa inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym jest zapewnienie możliwości lokalizacji tych inwestycji w dokumentach planistycznych tworzonych na poziomie lokalnym (studia i mpzp), czemu służy procedura składania wniosków z planu województwa oraz uzgadnianie projektów dokumentów planistycznych szczebla lokalnego z planem województwa. Procedury te są realizowane przez Zarząd Województwa Opolskiego każdorazowo w ramach wszczętej przez organ gminy procedury opracowania dokumentu planistycznego.
- 5) Mając na uwadze kwestie, o których mowa w pkt. 3 i 4 należy pamiętać, że stopień realizacji inwestycji celu publicznego uwzględnionych w planie województwa wskazuje przede wszystkim na ocenę skuteczności realizacji programów, w których zostały ujęte te inwestycje -nie służy natomiast ocenie skuteczności planu województwa, jako narzędzia „sprawczego”.
- 6) W okresie **od 2010 do 2018 r.**, tj. w czasie obowiązywania planu województwa **zrealizowano 80 inwestycji** celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, co stanowi **61,5%** ogółu inwestycji uwzględnionych w planie województwa. Nie oznacza to, że ustalenia planu w zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego zostały zrealizowane w tym procencie, ponieważ czas realizacji wielu inwestycji nie został precyzyjnie określony, a horyzont czasowy planu nie zamyka się w 2018 r.
- 7) Najwyższe zaawansowanie realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w chwili sporządzania niniejszego raportu (2018), uwzględnionych w PZPWO z 2010 r., osiągnięto w dziedzinie **gospodarki odpadami (100%) i infrastruktury społecznej (93%)**.
- 8) **Wobec faktu nie zakończenia jeszcze procedury zmiany PZPWO należy uwzględnić w procedowanym dokumencie wnioski i rekomendacje niniejszego rozdziału, w szczególności dokonać weryfikacji wykazu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w programach przyjętych na szczeblu krajowym i wojewódzkim po dacie uchwalenia PZPWO w 2010 r. pod kątem ich aktualności.**

Spis rysunków

- Rys. 1.** Zmiany struktury obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – miasta Opola.
- Rys. 2.** Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego
- Rys. 3.** Zasoby surowców mineralnych w województwie opolskim (rejon występowania)
- Rys. 4.** Zasoby przyrodnicze województwa opolskiego.
- Rys. 5.** Stan jakości wód podziemnych w województwie opolskim wg monitoringu diagnostycznego WIOŚ Opole w 2016 r.
- Rys. 6.** Zmiany jakości wód podziemnych w województwie opolskim w latach 2011-2016
- Rys. 7.** Stan jednolitych części wód powierzchniowych w 2011 r.
- Rys. 8.** Ocena ogólna jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2016 r.
- Rys. 9.** Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku siarki w latach 2005-2016 w województwie opolskim.
- Rys. 10.** Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku azotu w latach 2005-2016 w województwie opolskim.
- Rys. 11.** Obszary przekroczeń stężeń zanieczyszczeń na obszarze województwa opolskiego 2016 r.
- Rys. 12.** Obszary przekroczeń stężeń zanieczyszczeń na obszarze województwa opolskiego 2016 r.
- Rys. 13.** Klasyfikacja stref jakości powietrza w 2016 r. – kryterium ochrony zdrowia
- Rys. 14.** Klasyfikacja stref jakości powietrza w 2016 r. – kryterium ochrony roślin.
- Rys. 15.** Zmiana liczby mieszkańców województwa opolskiego w okresie 2011-2017 w układzie gmin
- Rys. 16.** Gęstość zaludnienia województwa opolskiego w 2017 r. w układzie gmin
- Rys. 17.** Podział administracyjny województwa opolskiego wg. stanu z dnia 1 stycznia 2017 r.
- Rys. 18.** Sieć osadnicza i jej zmiany w okresie 2011-2017
- Rys. 19.** Ludności korzystająca z wodociągów wyrażona w procentach w układzie gminnym w latach 2011-2016.
- Rys. 20.** Ludności korzystająca z wodociągów wyrażona w procentach w układzie gminnym w latach 2011-2016.
- Rys. 21.** Ludność aglomeracji korzystających z sieci kanalizacyjnej w latach 2011-2016.
- Rys. 22.** Ludności korzystająca z oczyszczalni ścieków wyrażona w procentach w układzie powiatowym w latach 2011-2016.
- Rys. 23.** Regiony gospodarki odpadami komunalnymi
- Rys. 24.** Specjalne Strefy Ekonomiczne w województwie opolskim wraz ze zlokalizowanymi firmami oraz dostępnymi terenami inwestycyjnymi
- Rys. 25.** Kierunki integracji polskiej przestrzeni 2030
- Rys. 26.** Model zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego – rozwój policentryczny
- Rys. 27.** Powierzchnie wskazane w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin woj. opolskiego do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (kartogram ilustrujący: udział powierzchni wskazanej do objęcia planami miejscowymi do powierzchni ogółem gminy dla roku 2016 i 2011)
- Rys. 28.** Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powiatów w 2011 i 2016 r.
- Rys. 29.** Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2011 i 2016 r.
- Rys. 30.** Liczba wydanych decyzji administracyjnych (o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego) w roku 2011 (na tle stopnia pokrycia planami)
- Rys. 31.** Liczba wydanych decyzji administracyjnych (o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego) w roku 2016 (na tle stopnia pokrycia planami)
- Rys. 32.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony przyrody, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa
- Rys. 33.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony przyrody, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa
- Rys. 34.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury techniczno-komunalnej, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa
- Rys. 35.** Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu gospodarki odpadami, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Rys. 36. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu środowiska kulturowego, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Rys. 37. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury społecznej, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Rys. 38. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu turystyki, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Rys. 39. Realizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Zestawienie tabel

Spis tabel

Nr tabeli	Wyszczególnienie	str.
1.	Zestawienie ustalonych zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych w latach 2011-2016 (stan 31.12.2016 r.).	138
2.	Jednolite Części Wód Podziemnych JCWPd na obszarze województwa opolskiego.	138
3.	Stan, cele oraz ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych JCWPd .	138
4.	Zasoby geologiczne wód podziemnych w województwie opolskim.	139
5.	Zbiorniki wodne w województwie opolskim.	139
6.	Zużycie wód dla potrzeb gospodarki narodowej i ludności w latach 2011-2016.	140
7.	Powierzchnia lasów ochronnych w latach 2011-2016.	140
8.	Zasoby drzewne i pozyskanie drewna w lasach województwa opolskiego w latach 2011-2016.	140
9.	Powierzchnia gruntów leśnych i powierzchnia lasów w latach 2011-2016.	141
10.	Zasoby i wydobycie kopalin woj. opolskiego na tle krajowej bazy surowcowej – stan 31.12.2016 r.	142
11.	Zasoby złóż kopalin udokumentowanych w województwie opolskim 2011-2016	142
12.	Zmiany w stanie udokumentowania, zasobach i eksploatacji surowców mineralnych 2011-2016.	142
13.	Zmiany w strukturze użytkowania ziemi w województwie opolskim 2011-2016	143
14.	Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji 2011-2016	144
15.	Kierunki wyłączeń gruntów rolnych i leśnych z produkcji 2011-2016	144
16.	Grunty zdewastowane i zdegradowane, wymagające rekultywacji 2011-2016	144
17.	Grunty zdewastowane i zdegradowane, zrehabilitowane i zagospodarowane 2011-2016	144
18.	Formy ochrony przyrody w województwie opolskim – stan 31.12.2016 r.	145
19.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w latach 2011-2016 wg powiatów.	145
20.	Jakość badanych wód podziemnych w województwie opolskim.	146
21.	Klasyfikacja porównawcza jakości wód podziemnych w punktach monitoringu wód podziemnych 2011-2016.	146
22.	Ocena jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2016 r.	146
23.	Jakość badanych wód powierzchniowych w województwie opolskim 2011-2016 r.	149
24.	Zmiany w ocenie jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w pkt monitoringu w latach 2011 i 2016.	149
25.	Emisja zanieczyszczeń pyłowo-gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2016 r.	151
26.	Wyniki oceny jakości powietrza w 2016 r. pod kątem ochrony zdrowia ludzi.	151
27.	Wyniki oceny jakości powietrza w 2016 r. pod kątem ochrony roślin.	151
28.	Wyniki zmian oceny jakości powietrza w latach 2011-2016 pod kątem ochrony zdrowia ludzi	152
29.	Wyniki zmian oceny jakości powietrza w latach 2011-2016 pod kątem ochrony roślin	152
30.	Długość dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej na terenie województwa opolskiego w latach 2011 i 2016	152
31.	Wskaźniki gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej na terenie województwa opolskiego w latach 2011 i 2016 w odniesieniu do powierzchni i liczby mieszkańców	152
32.	Zestawienie większych drogowych zrealizowanych w latach 2011-2017 na drogach krajowych	153
33.	Zestawienie inwestycji drogowych zrealizowanych w latach 2011-2017 na drogach wojewódzkich	154
34.	Długość i gęstość linii kolejowych normalnotorowych eksploatowanych w województwie opolskim w latach 2011-2016	156
35.	Wykaz inwestycji w zakresie budowy i modernizacji sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV na obszarze województwa opolskiego	156
36.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w latach 2011 i 2016	157
37.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w latach 2011 i 2016	158
38.	Aglomeracje wodo-ściekowe w województwie opolskim	158
39.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w latach 2011 i 2016	159
40.	Udział ścieków komunalnych w aglomeracjach województwa opolskiego w 2011 i 2016 r.	159

41.	<i>Eksploatowane składowiska odpadów komunalnych, inne niż niebezpieczne i obojętne - stan 31.12.2016 r.</i>	160
42.	<i>Eksploatowane składowiska odpadów przemysłowych na terenie województwa opolskiego w 2016 r.</i>	162
43.	<i>Składowiska odpadów przemysłowych na terenie województwa opolskiego, wyłączone z eksploatacji wg stanu na 31 grudnia 2016 r.</i>	162
44.	<i>Instalacje RIPOK do odzysku odpadów komunalnych.</i>	163
45.	<i>Zmiany w zakresie gospodarki odpadami w latach 2011-2016</i>	164
46.	<i>Powierzchnia podstref specjalnych stref ekonomicznych w województwie opolskim 2017 roku</i>	164
47.	<i>Powierzchnia geodezyjna użytków rolnych w latach 2011-2016</i>	165
48.	<i>Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w latach 2012-2016</i>	166
49.	<i>Turystyczne obiekty noclegowe w województwie opolskim w latach 2012-2017 (stan w dniu 31 lipca)</i>	166
50.	<i>Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych w województwie opolskim w latach 2012-2017</i>	167
51.	<i>Szlaki turystyczne w województwie opolskim w latach 2011-2016</i>	167
52.	<i>Zmiany w liczbie szkół oraz liczbie uczniów według szczebla kształcenia w latach 2011/2012 i 2011/2012</i>	167
53.	<i>Powierzchnia objęta planami miejscowymi w poszczególnych powiatach województwa opolskiego 2011-2016</i>	167

Tabela 1. Zestawienie ustalonych zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych w latach 2011-2016 (stan 31.12.2016 r.).

Lp.	Zasoby eksploatacyjne						
	rok	zasoby wody ogółem [m ³ /h]	moduł zasobów [m ³ /h/km ²]	stan zasobów eksploatacyjnych [m ³ /h]			
				czwartorzędowych	trzeciorzędowych	kredowych	starszych
1	2011 r.	55 701,6	5,92	24 318,4	15 064,3	1 916,0	14 403,0
2	2016 r.	58 475,1	6,21	25 231,1	15 586,1	1 989,0	15 668,9
3	przyrost/ubytek [%]	+ 17,49	+ 0,29	+ 17,31	+ 19,46	+ 14,05	+ 16,25

Źródło: „Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2010 r.”, PIG, 2011 r.

„Bilans zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2016 r.”, PSH, 2017 r.

Tabela 2. Jednolite Części Wód Podziemnych JCWPd na obszarze województwa opolskiego.

Lp.	Nazwa JCWPd	nr JCWPd		F [km ²]	Ilość warstw wod.	miąższość warstw wodonośnych min - max [m]	głębokość występowania warstw wodonośnych od - do [m]
		europejski kod JCWPd	krajowy kod JCWPd				
1	81	PLGW600081	GW600081	4912,60	4	5 - 40	30 - 150
2	82	PLGW600082	GW600082	2809,20	3	10 - 70	10 - 160
3	96	PLGW600096	GW600096	1744,60	3	2 - 130	1 - 1000
4	97	PLGW600097	GW600097	1584,90	4	0,5 - 110	0,5 - 230
5	98	PLGW600098	GW600098	1297,90	3	0,3 - 150	0 - 400
6	109	PLGW6000109	GW6000109	4258,30	3	2 - 40	0 - 400
7	110	PLGW6000110	GW6000110	2113,40	4	5 - 240	2 - 550
8	127	PLGW6000127	GW6000127	1877,00	6	1 - 130	0,5 - 550
9	128	PLGW6000128	GW6000128	691,10	4	0,4 - 208	1,8 - 300
10	139	PLGW6000139	GW6000139	23,60	2	1,1 - 30	0 - 60
11	140	PLGW6000140	GW6000140	131,60	3	1,1 - 50	0,7 - 55
12	141	PLGW6000141	GW6000141	554,60	6	5 - 40	0,1 - 115
13	142	PLGW6000142	GW6000142	761,30	6	3,5 - 69,0	0,6 - 400
14	143	PLGW6000143	GW6000143	380,10	4	1 - 39,0	0,8 - 35,5

Źródło: PIG - PSH

Tabela 3. Stan, cele oraz ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych JCWPd.

JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Ocena stanu	Cel dla stanu chemicznego	Cel dla stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
96	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
81	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
82	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
97	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
98	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
109	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
110	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona

JCWpD	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Ocena stanu	Cel dla stanu chemicznego	Cel dla stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
127	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	zagrożona
128	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	zagrożona
139	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
140	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
141	słaby	dobry	słaby	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	zagrożona
142	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
143	dobry	słaby	słaby	dobry stan chemiczny	ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem	zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry – Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18.10.2016 r. (Dz.U. z 6.12.2016 r., poz. 1967).

Tabela 4. Zasoby geologiczne wód podziemnych w województwie opolskim.

Lp.	nazwa odwiertu	typ wody	zasoby geologiczne bilansowe		pobór [m ³ /h]	powiat
			dyspozycyjne [m ³ /h]	eksploatacyjne [m ³ /h]		
1	Wołczyn VII A	lecnicze, termalne	-	8,00	0	kluczborski
2	Grabin 5/1 (Odra)	lecnicze, termalne	-	19,00	0	opolski

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2016 r.”, PIG, 2017 r.

Tabela 5. Zbiorniki wodne w województwie opolskim bez uwzględnienia zbiorników retencji leśnej.

Lp.	Zbiornik	Rzeka	Powierzchnia [ha]	Pojemność całkowita [mln m ³]	Rezerwa powodziowa [mln m ³]	
1.	Otmuchów	Nysa Kłodzka	1 976,0	124,5	57,06*	31,62**
2.	Nysa	Nysa Kłodzka	2 080,0	113,6	51,70*	22,94**
3.	Turawa	Mała Panew	2 090,0	106,2	3,0	3,0
4.	Kozielno	Nysa Kłodzka	348,0	20,7	16,4	16,4
5.	Jarnołtówek (suchy)	Złoty Potok	58,8	2,365	2,4	2,4
6.	Michalice	Widawa	92,98	1,748	0,25	0,25
7.	Nowaki	Korzkiew	19,7	0,631	0,74	0,74
8.	Brzózki	Pratwa	42,0	0,535	0,23	0,23
9.	Młyny	Julianopolka	4,53	0,081	b.d	b.d
10.	Psurów	Prosna	4,58	0,063	b.d	b.d
11.	Kucoby	Łomnica	8,3	0,13	b.d	b.d
12.	Borki Wielkie	Łomnica	7,0	0,12	b.d	b.d
13.	Dobrodzień	Mysłinka	1,8	0,019	b.d	b.d
14.	Włodzienin (aktualnie nieużytkowany)	Troja	86,0	4,0	b.d	b.d
15.	Ujazd	Potok Jordan	4,2	0,081	b.d	b.d
16.	Kluczbork	Stobrawa	57,7	1,68	b.d.	b.d.
	Razem		6 881,59	376,453	131,78*	77,58**

* obowiązuje w okresie od 15.06 do 15.09

** obowiązuje w okresie od 01.10 do 30.05

Tabela 6. Zużycie wód dla potrzeb gospodarki narodowej i ludności w latach 2011-2016.

Jednostka terytorialna	ogółem		przemysł		rolnictwo i leśnictwo		eksploatacja sieci wodociągowej		w tym eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	
	2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016
	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³	dam ³
OPOLSKIE	109 527,7	132 017,7	41 553	40 802	29 616	51 742	38 358,7	39 473,7	29 404,7	29 691,3
Powiat brzeski	6 089,4	5 235,1	494	498	1 823	975	3 772,4	3 762,1	2 669,0	2 702,7
Powiat głubczycki	2 704,3	2 541,5	404	374	25	85	2 275,3	2 082,5	1 560,9	1 444,9
Powiat kędzie-rzyńsko-kozielski	12 701,9	13 653,3	8 492	9 178	0	0	4 209,9	4 475,3	3 025,3	2 788,3
Powiat kluczborski	7 769,6	8 800,6	1 547	1 451	3 972	5 093	2 250,6	2 256,6	1 779,1	1 769,5
Powiat krapkowicki	10 269,3	10 880,3	8 083	8 791	0	0	2 186,3	2 089,3	1 772,2	1 759,6
Powiat namysłowski	12 275,7	36 027,4	354	436	10 416	34 001	1 505,7	1 590,4	1 313,5	1 391,2
Powiat nyski	7 043,3	7 366,0	1 678	1 951	665	655	4 700,3	4 760,0	3 847,0	3 831,6
Powiat oleski	2 324,9	2 419,6	71	39	273	273	1 980,9	2 107,6	1 660,1	1 755,6
Powiat opolski	31 726,8	28 891,1	18 436	16 830	9 177	7 381	4 113,8	4 680,1	3 296,4	3 953,2
Powiat prudnicki	2 323,6	2 560,5	379	545	0	14	1 944,6	2 001,5	1 700,4	1 701,1
Powiat strzelecki	6 340,6	6 344,6	396	265	3 265	3 265	2 679,6	2 814,6	2 193,0	2 143,4
Powiat m. Opole	7 958,3	7 297,7	1 219	444	0	0	6 739,3	6 853,7	4 587,8	4 450,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 7. Powierzchnia lasów ochronnych w latach 2011-2016.

Rok	[ha]	% pow. lasów	w zarządzie Lasów Państwowych					lasy		
			razem	glebochr.	wodochr.	uszkodz. przez przemysł	podmiejs.	prywatne	gminne	
									razem	w tym w miastach i wokół miast
			[ha]							
2011	149 382	59,9	148 165	1 255	58 407	65 930	16 384	431	787	484
2016	167 568	66,9	166 479	1 342	64 398	82 741	16 812	322	767	477

Źródło: Ochrona środowiska 2011. GUS Warszawa, 2012

Ochrona środowiska 2016. GUS Warszawa, 2017

Tabela 8. Zasoby drzewne i pozyskanie drewna w lasach województwa opolskiego w latach 2011-2016.

Rok	zasoby drzewne na pniu		pozyskanie drewna		
	grubizna ogółem tys. [m ³]	grubizna ogółem [m ³ /ha]	grubizna ogółem [m ³]	grubizna iglasta [m ³]	grubizna liściasta [m ³]
2011	66 628,0	267	1 304 065	1 053 188	250 877
2016	73 185,0	292	1 394 379	1 099 824	294 555

Źródło: Leśnictwo 2012. GUS Warszawa, 2012

Leśnictwo 2017. GUS Warszawa, 2017

Tabela 9. Powierzchnia gruntów leśnych i powierzchnia lasów w latach 2011-2016.

Nazwa	ogółem		lesistość w %		grunty leśne publiczne ogółem		grunty leśne prywatne		lasy ogółem		lasy publiczne ogółem		lasy prywatne ogółem	
	2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016
	[ha]	[ha]	[%]	[%]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
OPOLSKIE	256 469,4	257 402,50	26,5	26,6	244 789,5	244 930,16	11 679,9	12 472,34	249 511,1	250 541,67	237 831,3	238 069,43	11 679,8	12 472,24
Powiat brzeski	16 903,7	16 959,29	18,8	18,9	16 489,7	16 529,29	414,0	430,00	16 480,4	16 527,20	16 066,4	16 097,20	414,0	430,00
Powiat głubczycki	4 324,7	4 395,38	6,3	6,4	4 028,7	4 067,38	296,0	328,00	4 239,0	4 311,81	3 943,0	3 983,81	296,0	328,00
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	15 171,3	15 070,16	23,5	23,3	14 769,3	14 668,16	402,0	402,00	14 676,2	14 578,24	14 274,3	14 176,34	401,9	401,90
Powiat kluczborski	26 074,4	26 158,48	29,8	29,9	25 594,5	25 481,94	479,9	676,54	25 361,9	25 453,01	24 882,0	24 776,47	479,9	676,54
Powiat krapkowicki	10 825,1	10 858,74	23,8	23,9	10 305,5	10 328,85	519,6	529,89	10 495,6	10 540,85	9 976,0	10 010,96	519,6	529,89
Powiat namysłowski	21 177,2	21 404,74	27,4	27,8	20 742,1	20 728,26	435,1	676,48	20 523,6	20 764,08	20 088,5	20 087,60	435,1	676,48
Powiat nyski	15 649,1	15 914,74	12,5	12,7	14 670,5	14 899,42	978,6	1 015,32	15 284,1	15 543,01	14 305,5	14 527,69	978,6	1 015,32
Powiat oleski	35 033,9	35 130,13	35,2	35,3	30 661,9	30 664,13	4 372,0	4 466,00	34 244,5	34 348,95	29 872,5	29 882,95	4 372,0	4 466,00
Powiat opolski	72 737,2	72 345,28	44,6	44,4	70 534,1	70 010,14	2 203,1	2 335,14	70 695,3	70 371,14	68 492,2	68 036,00	2 203,1	2 335,14
Powiat prudnicki	6 607,9	6 623,67	11,3	11,3	6 453,2	6 469,35	154,7	154,32	6 436,0	6 451,48	6 281,3	6 297,16	154,7	154,32
Powiat strzelecki	31 017,0	31 087,54	40,5	40,6	29 655,9	29 692,69	1 361,1	1 394,85	30 152,9	30 245,24	28 791,8	28 850,39	1 361,1	1 394,85
Powiat m. Opole	948,1	1 454,35	9,5	14,6	884,3	1 390,55	63,8	63,80	921,8	1 406,66	858,0	1 342,86	63,8	63,80

Źródło: Ochrona środowiska 2011. GUS Warszawa, 2012
Ochrona środowiska 2016. GUS Warszawa, 2017

Tabela 10. Zasoby i wydobycie kopalin woj. opolskiego na tle krajowej bazy surowcowej – stan 31.12.2016 r.

Lp.	Grupa surowców	Udział w krajowych zasobach geologicznych bilansowych [%]	Udział w krajowym wydobyciu [%]
1.	Wapienie i margle - dla przemysłu cementowego - dla przemysłu wapienniczego	7,38 14,17	18,37 18,95
2.	Surowce ilaste do produkcji cementu	0,15	0
3.	Kamienie łamane i bloczne	1,35	2,00
4.	Piaski i żwiry	7,40	4,40
5.	Piaski podsadzkowe	17,49	11,27
6.	Piaski kwarcowe	3,78	1,43
7.	Piaski formierskie	10,30	0
8.	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	2,80	10,43
9.	Łupki fyllitowe	100,00	100,00
10.	Węgiel brunatny	0,01	0
11.	Torf	1,3 x 10 ⁻⁶	0

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2016 r.”, PIG, 2017 r.

Tabela 11. Zasoby złóż kopalin udokumentowanych w województwie opolskim 2011-2016

grupa surowców	jednostka	ilość złóż						zasoby geologiczne			
		ekspl.		nieekspl.		ogółem		bilansowe		przemysłowe	
		2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016
wapienie i margle	tys. ton	5	5	3	3	8	8	871 144	945 042	612 648	592 048
-dla przemysłu cementowego		4	4	3	3	7	7	561 588	783 041	239 025	221 612
-dla przemysłu wapienniczego											
surowce ilaste do produkcji cement.	tys. ton	0	0	2	2	2	2	406	406	0	0
kamienie łamane i bloczne	tys. ton	8	12	6	9	14	21	114 429	145 896	26 200	78 829
piaski i żwiry	tys. ton	53	71	115	110	168	181	1420419	1397557	96 061	146 679
piaski podsadzkowe	tys. ton	1	1	1	1	2	2	459 109	461 872	66 238	13 778
piaski kwarcowe	tys. ton	1	1	3	3	4	4	15 608	15 518	2 657	2 566
piaski formierskie	tys. ton	0	0	6	6	6	6	31 315	31 315	0	0
surowce ilaste ceramiki budowlanej	tys. m ³	7	6	36	36	43	42	58 118	56 799	9 534	7 809
łupki fyllitowe	tys. ton	1	1	2	2	3	3	18 082	17 752	2 183	4 570
węgiel brunatny	tys. ton	0	0	2	2	2	2	2 567	2 567	0	0
torf	tys. ton	0	0	1	1	1	1	288	288	0	0
Razem	tys. ton	80	101	180	178	260	279	3494955	3801254	10450129	1060082
	tys. m ³							58 118	56 799	534	7 809

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2011 r.”, PIG, 2012 r.

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2016 r.”, PIG, 2017 r.

Tabela 12. Zmiany w stanie udokumentowania, zasobach i eksploatacji surowców mineralnych 2011-2016.

lp.	wyszczególnienie	2011 r.	2016 r.	zmiana stanu 2011-2016 [szt.]; [%]
ilość złóż udokumentowanych [szt.]				
1	kamienie łamane i bloczne	14	21	+ 7
2	piaski i żwiry	168	181	+ 13
3	surowce ilaste ceramiki budowlanej	43	42	- 1
4	wapienie i margle dla przemysłu cementowego	8	8	0

lp.	wyszczególnienie	2011 r.	2016 r.	zmiana stanu 2011-2016 [szt.]; [%]
5	wapień i margle dla przemysłu wapienniczego	7	7	0
	ogółem	260	279	+ 19
zasoby geologiczne [tys. ton]				
1	kamień łamany i bloczne	114 429	145 896	+ 27,5 %
2	piaski i żwiry	1 420 419	1 397 557	- 1,6 %
3	surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. m ³]	58 118	56 799	- 2,3 %
4	wapień i margle dla przemysłu cementowego	871 144	945 042	+ 8,5 %
5	wapień i margle dla przemysłu wapienniczego	561 588	783 041	+ 39,4 %
	ogółem tys. ton	3 494 955	3 801 254	+ 8,8 %
	tys. m ³	58 118	56 799	- 2,3 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

„Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2011 r.”, PIG, 2012 r.

„Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2016 r.”, PIG, 2017 r.

Tabela 13. Zmiany w strukturze użytkowania ziemi w województwie opolskim 2011-2016

Lp.	Rodzaj użytkowania	Powierzchnia		Powierzchnia [ha]		Zmiana 2011-2016	
		2011		2016			
		[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%
1	Powierzchnia geodezyjna ogółem	941 187	100	941 187	100	0	0
2	użytki rolne	603 216	64,1	599 221	63,7	-3 995	-0,4
	w tym:						
3	grunty orne	491 633		490 888		-745	0
4	sady	3446		3 231		-215	0
5	łąki trwałe	68 248		66 965		-1 283	0
6	pastwiska trwałe	18 282		16 957		-1 325	0
7	grunty rolne zabudowane	13 136		12 687		-449	0
8	grunty pod stawami	4 081		4 413		332	0
9	grunty pod rowami	4 360		4 080		-280	0
10	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	262 047	27,8	263 190	28,0	1 143	0
	w tym:						
11	grunty leśne	258 246		259 139		893	0,2
12	grunty zadrzewione i zakrzewione	3 801		4 051		250	0
13	grunty zabudowane i zurbanizowane	56 224	6,0	57 605	6,1	1 381	0
	w tym:						
14	tereny mieszkaniowe	9 535		10 513		978	0
15	tereny przemysłowe	4 819		4 906		87	0,1
16	inne tereny zabudowane	3 139		3 703		564	0
17	tereny zurbanizowane niezabudowane	2 280		2 383		103	0
18	tereny rekreacji i wypoczynku	3 513		3 478		-35	0
19	drogi	26 717		26 836		119	0
20	tereny kolejowe	3 791		3 743		-48	0
21	inne tereny komunikacyjne	272		281		9	0
22	grunty pod wodami powierzchniowymi	12 304	1,3	13 160	1,4	856	0
	w tym:						
23	grunty pod wodami płynącymi	11 520		11 848		328	0

Lp.	Rodzaj użytkowania	Powierzchnia		Powierzchnia [ha]		Zmiana 2011-2016	
		2011		2016			
24	grunty pod wodami stojącymi	784		1 312		528	0
25	użytki kopalne	2 158	0,23	1 762	0,19	-396	0,1
26	użytki ekologiczne	402	0,04	456	0,04	54	0
27	nieużytki	4 004	0,43	3 972	0,42	-32	0
28	tereny różne	2 990	0,32	3 583	0,38	593	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 14. Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji 2011-2016

lp.	Wyłączenia gruntów	2016	2011-2016
1	Ogółem, w tym:	46	218
2	grunty rolne	37	154
3	grunty leśne	9	64

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 15. Kierunki wyłączeń gruntów rolnych i leśnych z produkcji 2011-2016

lp.	Wyłączenia gruntów	2016	2011-2016
1	Ogółem, w tym:	46	213
2	tereny komunikacyjne	1	4
3	tereny osiedlowe	13	57
4	tereny przemysłowe	4	14
5	użytki kopalne	24	108
6	zbiorniki wodne	0	0
7	inne	4	30

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 16. Grunty zdewastowane i zdegradowane, wymagające rekultywacji 2011-2016

lp.	Wyłączenia gruntów	2011	2016
1	Ogółem, w tym:	3 115	2 506
2	grunty zdewastowane	2 737	2 249
3	grunty zdegradowane	378	257

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 17. Grunty zdewastowane i zdegradowane, zrehabilitowane i zagospodarowane 2011-2016

lp.	Wyłączenia gruntów	2016	2011-2016
1	ogółem	30	952
2	grunty zrehabilitowane	19	770
3	grunty zagospodarowane	11	182

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 18. Formy ochrony przyrody w województwie opolskim – stan 31.12.2016 r.

Lp.	Forma ochrony	Ilość [szt.]		Powierzchnia [ha]		Udział w powierzchni województwa [%]	
		2011	2016	2011	2016	2011	2016
1	Natura 2000 (OSO ustanowione)	4	4	14 161,1	14 161,1	1,5	1,5
2	Natura 2000 (SOO - OZW)	21	21	27 175,4	27 264,8	2,9	3,0
3	Parki krajobrazowe	3	3	62 590,5	62 590,5	6,6	6,6
4	Obszary chronionego krajobrazu	9	9	192 039,1	196 268,6	20,4	20,8
5	Rezerваты przyrody	36	36	895,1	939,1	0,1	0,1
6	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	13	13	3 322,4	3 332,4	0,3	0,3
7	Użytki ekologiczne	96	107	709,5	710,7	0,1	0,1
8	Stanowiska dokumentacyjne	3	3	19,1	19,1	0,2	0,0
9	Pomniki przyrody	587	643				
	Razem			256 263,4	260 475,5	27,23	27,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 19. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w latach 2011-2016 wg powiatów.

Jednostka terytorialna	ogółem		rezerваты przyrody		parki krajobrazowe razem		obszary chronionego krajobrazu	
	2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016
	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
OPOLSKIE	256 263,4	260 475,51	895,1	939,10	62 590,5	62 590,50	192 039,1	196 268,63
Powiat brzeski	14 148,8	13 623,02	241,9	241,95	9 774,0	9 774,00	3 981,5	3 455,70
Powiat głubczycki	8 416,0	9 625,21	93,9	94,82	0,0	0,00	8 322,1	9 530,39
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	4 658,0	4 404,99	0,0	0,00	0,0	0,00	4 636,7	4 383,66
Powiat kluczborski	30 921,4	28 595,06	111,1	119,71	2 842,5	2 842,50	28 023,6	25 692,08
Powiat krapkowicki	9 380,4	7 113,19	61,1	61,11	1 113,8	1 113,80	8 184,3	5 917,08
Powiat namysłowski	34 873,5	34 561,71	0,0	0,00	11 758,6	11 758,60	23 110,6	22 798,81
Powiat nyski	23 048,7	23 490,83	94,4	118,44	3 250,0	3 250,00	19 797,9	20 240,03
Powiat oleski	8 754,3	9 984,30	0,0	0,00	0,0	0,00	8 688,0	9 918,00
Powiat opolski	88 275,4	90 163,22	122,0	131,41	28 261,4	28 261,40	60 004,4	61 889,65
Powiat prudnicki	1 656,5	4 733,49	3,5	3,49	1 653,0	1 653,00	0,0	3 077,00
Powiat strzelecki	32 101,5	34 151,59	167,2	168,17	3 937,2	3 937,20	27 290,0	29 366,23
Powiat m. Opole	28,9	28,9	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Uwaga: W 2016 r. w związku z uchwałą Sejmiku Woj. Opolskiego Nr XX/228/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu z późn. zm., przeprowadzono pomiar powierzchni obszarów chronionego krajobrazu przy wykorzystaniu narzędzi GIS. Wykonany pomiar wskazał znaczne różnice w stosunku do pomiaru sporządzonego w 1988 r., tj. w chwili utworzenia obszarów chronionego krajobrazu rozporządzeniem Wojewody Opolskiego pomimo, że w latach 2011-2016 nie utworzono nowego OCHK i nie powiększono żadnego z już funkcjonujących.

Tabela 20. Jakość badanych wód podziemnych w województwie opolskim.

rok badań	ogólna liczba punktów badawczych	liczba punktów, w których jakość wód odpowiadała klasom jakości [%]				
		I klasa wody bardzo dobrej jakości	II klasa wody dobrej jakości	III klasa wody zadowalającej jakości	IV klasa wody niezadowalającej jakości	V klasa wody złej jakości
2011	42	-	3/7,2 %	21/50,0 %	9/21,4 %	9/21,4 %
2016	46	-	16/34,7 %	16/34,7 %	7/15,8 %	7/15,8 %
2011-2016		0 p %	+ 27,5 p %	- 15,3 p %	- 5,6 p %	- 5,6 %

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w latach 2005-2006. WIOŚ Opole, 2007 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Tabela 21. Klasyfikacja porównawcza jakości wód podziemnych w punktach monitoringu wód podziemnych 2011-2016.

Lp.	nr	miejsowość	RZGW	JCWPd	klasa wody ¹⁾	
					2011	2016
1	370	Wrzowski	Wrocław	127	III	III
2	371	Wrzowski	Wrocław	127	V	V
3	617	Opole (Zawada)	Wrocław	110	III	III
4	621	Bogdanowice	Gliwice	141	IV	III
5	622	Boguchwałów	Gliwice	141	V	V
6	1055	Wrzowski	Wrocław	127	V	V
7	1868	Dobrzeń Mały	Wrocław	127	V	V
8	1999	Krasne Pole	Wrocław	140	IV	IV
9	639	Chróścice	Wrocław	97	III	II
10	555	Skoroszyce	Wrocław	109	III	II
11	572	Rudziczka	Wrocław	109	IV	III
12	1869	Grodków	Wrocław	109	III	II
13	2661	Mnichus	Wrocław	110	IV	II
14	1634	Wiechowice	Gliwice	140	IV	V
15	2700	Bliszczycze	Gliwice	140	III	II

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Tabela 22. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2016 r.

Lp	Nazwa jcwp, której ocenie służy ppk	Kod jcwp,	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Silnie zmieniona lub sztuczna jcw (T/N)	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	STAN jcwp
1	Prószkowski Potok	PLRW6000 1711969	Prószkowski Potok - Niewodniki	T	III	II	II	II	UMIARK. POTENC.	PSD	ZŁY
2	Widawa od Czarnej Widawy do zb. Michalice	PLRW6000 19136199	Widawa – powyżej zb. Michalice	T	IV	I	II		SŁABY POTENC.		ZŁY

3	Bierawka od Knurówki do ujścia	PLRW6000 19115899	Bierawka-ujście do Odry	T	III	II	II	II	UMIARK. POTENC.	PSD	ZŁY
4	Kłodnica od Dramy do ujścia	PLRW6000 19116999	Kłodnica-ujście do Odry	T	III	II	II	II	UMIARK. POTENC.	PSD	ZŁY
5	Jemielnica od źródła do Suchej	PLRW6000 17118889	Jemielnica-Chrzastowice	T	III	I	II		UMIARK. POTENC.	DOBRY	ZŁY
6	Kanał Hutniczy	PLRW6000 171181989	Kanał Hutniczy-Zawadzkie	T	I	I	II		UMIARK. POTENC.		ZŁY
7	Lublinica	PLRW6000 1711829	Lublinica-Zawadzkie Lublinica - poniżej Lublińca	T	III	I	II		UMIARK. POTENC.		ZŁY
8	Swornica	PLRW6000 171188949	Swornica-Krzanowice	T	III	I	II		UMIARK. POTENC.		ZŁY
9	Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa	PLRW6000 19118399	Mała Panew-Jedlice	T	IV	I	II	II	SŁABY POTENC.	PSD	ZŁY
10	Mała Panew od zb. Turawa do Odry	PLRW6000 1911899	Mała Panew-Czarnowąsy	T	III	I	II	II	UMIARK. POTENC.	PSD	ZŁY
11	Mała Panew od Stoły do Lublinicy	PLRW6000 19118199	Mała Panew-Zawadzkie Mała Panew - poniżej ujścia Stoły (m. Krupski Młyn)	N	III	I	II	II	UMIARK. STAN	PSD	ZŁY
12	Biała Głuchołaska od Oleśnicy do zb. Nysa	PLRW6000 812589	Głuchołazy Biała Nyska	N	III	I	I	II	UMIARK. STAN	PSD	ZŁY
13	Odra od wpływu ze zb. Polder Buków do Kanału Gliwickiego	PLRW6000 19117159	Odra-Kłodnica, poniżej ujścia Kłodnicy	T	III	II	II	II	UMIARK. POTENC.	PSD	ZŁY
14	Odra od Osobłogi do Małej Panwi	PLRW6000 2111799	Odra-Wróblin, powyżej ujścia Małej Panwi	T	II	II	II	II	UMIARK. POTENC.	PSD	ZŁY
15	Prudnik od Złotego Potoku do Osobłogi	PLRW6000 8117649	Prudnik- Dytmarów	N	III	I	II	II	UMIARK. STAN	PSD	ZŁY
16	Prosna od źródła do Wyderki	PLRW6000 17184129	Prosna-Praszka	N	III	I	II	II	UMIARK. STAN	PSD	ZŁY
17	Studnica	PLRW6000 1713629	Studnica_Michalice	N	III	I	II		UMIARK. STAN		ZŁY
18	Pratwa	PLRW6000 16184169	Pratwa-Siebianice	N	III	I	II		UMIARK. STAN		ZŁY
19	Bziniczka	PLRW6000 17118349	Bziniczka-Kolonowskie	T	III	II	II		UMIARK. POTENC.		ZŁY
20	Myślina	PLRW6000 17118389	Myślina-pon.Myśliny	N	III	I	II		UMIARK. STAN		ZŁY
21	Mała Panew, zb. Turawa	PLRW6000 011859	Zbiornik Turawa	T	II	II	II	II	UMIARK. POTENC.	PSD	ZŁY
22	Osobłoga od Prudnika do Odry	PLRW6000 19117699	Osobłoga-Racławice Osobłoga-Krapkowice	N	II	I	II	II	DOBRY STAN	DOBRY	DOBRY
23	Kamienica	PLRW6000 412369	Kamienica-Paczków	T	III	II	I	II	UMIARK. POTENC.	DOBRY	ZŁY
24	Nysa Kłodzka od zb. Nysa do ujścia	PLRW6000 191299	Nysa Kłodzka-Skorogoszcz	N	IV	I	I	II	SŁABY STAN	DOBRY	ZŁY
25	Stobrawa od Czarnej Wody do Odry	PLRW6000 191329	Stobrawa-Stobrawa	T	II	II	I	II	DOBRY POTENC.	DOBRY	DOBRY

26	Raczyna	PLRW6000 412549	Raczyna - Śli- wice	T	III	II	I		UMIARK. POTENC.		ZŁY
27	Widna od Łuży do ujścia	PLRW6000 1712569	Widna - Bu- ków	T	III	II	I		UMIARK. POTENC.		ZŁY
28	Mora	PLRW6000 4125889	Mora - Mo- rów	N	III	I	I		UMIARK. STAN		ZŁY
29	Cielnica od Korzkwi do Nysy Łużyckiej	PLRW6000 1912749	Cielnica - Giełczyce	T	IV	I	II		SŁABY POTENC.		ZŁY
30	Skoroszycki Po- tok	PLRW6000 17127569	Kopice	N	III	I	II		UMIARK. STAN		ZŁY
31	Stara Struga	PLRW6000 1712769	Kopice	T	IV	II	II		SŁABY POTENC.		ZŁY
32	Grodkowska Struga	PLRW6000 1712789	Głębocko	T	III	II	II		UMIARK. POTENC.		ZŁY
33	Ścinawa Niemo- dlińska od Mesznej do Nysy Kłodzkiej	PLRW6000 1912899	Oldrzyszow- wice	N	II	II	II		DOBRY STAN		
34	Stobrawa od źródeł do Klucz- borskiego Stru- mienia	PLRW6000 1713231	Czaple Stare	N	II	II	II		DOBRY STAN		
35	Wolczyński Strumień	PLRW6000 17132629	Brynica	N	III	I	II		UMIARK. STAN		ZŁY
36	Oziąbel	PLRW6000 17132649	Pieczyska	T	II	II	II		DOBRY POTENC.		
37	Bogacica od Borkówki do Stobrawy	PLRW6000 19132499	Domaradz	N	III	I	II		UMIARK. STAN		ZŁY
38	Stobrawa od Kluczborskiego Strumienia do Czarnej	PLRW6000 1913271	Karłowice	T	II	II	II		DOBRY POTENC.		
39	Brynica od dopł. Spod łysian do ujścia	PLRW6000 19132889	poniżej Po- pielowa	T	III	I	II		UMIARK. POTENC.		ZŁY
40	Budkowiczanka od Wiszni do Stobrawy	PLRW6000 1913289	Stare Kolnie	N	II	I	II		DOBRY STAN		
41	Odra od Kanału Gliwickiego do Osobłogi	PLRW6000 1911759	Odra-Obro- wiec	T	III	II	II		UMIARK. POTENC.		ZŁY
42	Łącka Woda	PLRW6000 1711729	Januszkowice	N	IV	II	II		SŁABY STAN		ZŁY
43	Kanał Gliwicki	PLRW6000 0117169	Kłodnica	T	III	II	II		UMIARK. POTENC.		ZŁY
44	Czarnka	PLRW6000 017117789	Opole - Gro- szowice	N	II	II	II		UMIARK. STAN		ZŁY
45	Nysa Kłodzka od oddzielenia się Młynówki Po- mianowskiej	PLRW6000 12599	Stary Pacz- ków Zb. Kozielno Zb. Otmu- chów Zb. Nysa	T	III	I	II		UMIARK. POTENC.	DOBRY	ZŁY
46	Libawa	PLRW6000 18118549	Libawa-Dylaki	T	III	I	II		UMIARK. POTENC.		ZŁY

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2012 r.

PSD – stan chemiczny poniżej stanu dobrego

N – woda o charakterze naturalnym

T – woda o charakterze sztucznym lub silnie zmienionym

Tabela 23. Jakość badanych wód powierzchniowych w województwie opolskim 2011-2016 r.

rok badań	liczba punktów pomiarowych	liczba punktów, w których jakość wód spełniała kryterium jakościowe [%]				
		I klasa wody bardzo dobrej jakości	II klasa wody dobrej jakości	III klasa wody zadowalającej jakości	IV klasa wody niezadowalającej jakości	V klasa wody złej jakości
2011	42	-	3/14,3 %	21/42,9 %	9/21,4 %	9/21,4 %
końcowy stan wód		dobry stan wód			zły stan wód	
2016	46		16/34,8 %	16/34,8 %	7/15,2 %	7/15,2 %
zmiana 2011-2016			+ 20,5 (p %)	- 8,1 (p %)	- 6,2 (p %)	- 6,2 (p %)

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Tabela 24. Zmiany w ocenie jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w pkt monitoringu w latach 2011 i 2016.

Lp	Nazwa jcwp, której ocenie służy ppk	Kod jcwp,	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Silnie zmieniła lub sztuczna jcw (T/N)	STAN jcwp 2011 r.	STAN jcwp 2016 r.
1	Prószkowski Potok	PLRW60001711969	Prószkowski Potok - Niewodniki	T	ZŁY	ZŁY
2	Widawa od Czarnej Widawy do zb. Michałice	PLRW600019136199	Widawa – powyżej zb. Michałice	T	ZŁY	ZŁY
3	Bierawka od Knurówki do ujścia	PLRW600019115899	Bierawka-ujście do Odry	T	ZŁY	ZŁY
4	Kłodnica od Dramy do ujścia	PLRW600019116999	Kłodnica-ujście do Odry	T	ZŁY	ZŁY
5	Jemielnica od źródła do Sucheji	PLRW600017118889	Jemielnica-Chrzastowice	T	ZŁY	ZŁY
6	Kanał Hutniczy	PLRW6000171181989	Kanał Hutniczy-Zawadzkie	T	ZŁY	ZŁY
7	Lublinica	PLRW60001711829	Lublinica-Zawadzkie	T	ZŁY	ZŁY
			Lublinica - poniżej Lublińca	T	ZŁY	ZŁY
8	Swornica	PLRW6000171188949	Swornica-Krzanowice	T	ZŁY	ZŁY
9	Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa	PLRW600019118399	Mała Panew-Jedlice	T	ZŁY	ZŁY
10	Mała Panew od zb. Turawa do Odry	PLRW60001911899	Mała Panew- Czarnowąsy	T	ZŁY	ZŁY
11	Mała Panew od Stoły do Lublinicy	PLRW600019118199	Mała Panew-Zawadzkie	N	ZŁY	ZŁY
			Mała Panew - poniżej ujścia Stoły (m. Krupski Młyn)	N	ZŁY	ZŁY
12	Biała Głuchołaska od Oleśnicy do zb. Nysa	PLRW6000812589	Głuchołazy Biała Nyska	N	ZŁY	ZŁY
13	Odra od wypływu ze zb. Polder Buków do Kanału Gliwickiego	PLRW600019117159	Odra-Kłodnica, poniżej ujścia Kłodnicy	T	ZŁY	ZŁY
14	Odra od Osobłogi do Małej Panwi	PLRW60002111799	Odra-Wróblin, powyżej ujścia Małej Panwi	T	ZŁY	ZŁY
15	Prudnik od Złotego Potoku do Osobłogi	PLRW60008117649	Prudnik- Dytmarów	N	ZŁY	ZŁY
16	Prosna od źródeł do Wyderki	PLRW600017184129	Prosna-Praszka	N	ZŁY	ZŁY
17	Studnica	PLRW60001713629	Studnica_Michałice	N	ZŁY	ZŁY
18	Pratwa	PLRW600016184169	Pratwa-Siemianice	N	ZŁY	ZŁY
19	Bziniczka	PLRW600017118349	Bziniczka-Kolonowskie	T	ZŁY	ZŁY
20	Myślina	PLRW600017118389	Myślina-pon. Myślina	N	ZŁY	ZŁY
21	Mała Panew, zb. Turawa	PLRW6000011859	Zbiornik Turawa	T	ZŁY	ZŁY

Lp	Nazwa jcwp, której ocenie służy ppk	Kod jcwp,	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Silnie zmieniona lub sztuczna jcw (T/N)	STAN jcwp 2011 r.	STAN jcwp 2016 r.
22	Osobłoga od Prudnika do Odry	PLRW600019117699	Osobłoga-Raclawice Osobłoga-Krapkowice	N	ZŁY	DOBRY
23	Kamienica	PLRW6000412369	Kamienica-Paczków	T	ZŁY	ZŁY
24	Nysa Kłodzka od zb. Nysa do ujścia	PLRW6000191299	Nysa Kłodzka-Skorogoszcz	N	DOBRY	ZŁY
25	Stobrawa od Czarnej Wody do Odry	PLRW6000191329	Stobrawa-Stobrawa	T	DOBRY	DOBRY
26	Raczyna	PLRW6000412549	Raczyna - Śliwice	T	ZŁY	ZŁY
27	Widna od Łuży do ujścia	PLRW60001712569	Widna - Buków	T	ZŁY	ZŁY
28	Mora	PLRW60004125889	Mora - Morów	N	ZŁY	ZŁY
29	Cielnica od Korzkwi do Nysy Łużyckiej	PLRW60001912749	Cielnica - Giełczyce	T	ZŁY	ZŁY
30	Skoroszycki Potok	PLRW600017127569	Kopice	N	ZŁY	ZŁY
31	Stara Struga	PLRW60001712769	Kopice	T	ZŁY	ZŁY
32	Grodkowska Struga	PLRW60001712789	Głębocko	T	ZŁY	ZŁY
33	Ścinawa Niemodlińska od Mesznej do Nysy Kłodzkiej	PLRW60001912899	Oldrzychowice	N		
34	Stobrawa od źródeł do Kluczborskiego Strumienia	PLRW60001713231	Czaple Stare	N		
35	Wołczyński Strumeń	PLRW600017132629	Brynica	N	ZŁY	ZŁY
36	Oziąbel	PLRW600017132649	Pieczyska	T		
37	Bogacica od Borkówki do Stobrawy	PLRW600019132499	Domaradz	N		ZŁY
38	Stobrawa od Kluczborskiego Strumienia do Czarnej	PLRW60001913271	Karłowice	T		
39	Brynica od dopł. Spod Łysian do ujścia	PLRW600019132889	poniżej Popielowa	T		ZŁY
40	Budkowiczanka od Wiszni do Stobrawy	PLRW60001913289	Stare Kolnie	N		
41	Odra od Kanału Gliwickiego do Osobłogi	PLRW60001911759	Odra-Obrowiec	T	ZŁY	ZŁY
42	Łącka Woda	PLRW60001711729	Januszkowice	N	ZŁY	ZŁY
43	Kanał Gliwicki	PLRW60000117169	Kłodnica	T	ZŁY	ZŁY
44	Czarnka	PLRW6000017117789	Opole - Groszowice	N	ZŁY	ZŁY
45	Nysa Kłodzka od oddzielenia się Młynówki Pomianowskiej	PLRW600012599	Stary Paczków Zb. Kozielno Zb. Otmuchów Zb. Nysa	T	ZŁY	ZŁY
46	Libawa	PLRW600018118549	Libawa-Dylaki	T		ZŁY

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.
Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Tabela 25. Emisja zanieczyszczeń pyłowo-gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2016 r.

Lp.	powiat	Emisja zanieczyszczeń [t/rok]						Emisja jednostkowa [t/km ²]	
		pyłowych	gazowych					pyłowe	gazowe (bez CO ₂)
			ogółem	SO ₂	NO _x	CO	CO ₂		
1	brzeski	27	100 934	335	117	44	100 337	0,03	0,7
2	kluczborski	98	9 085	49	47	198	8 776	0,15	0,5
3	namysłowski	244	1 332 632	2 260	1 738	442	1 327 009	0,39	9,0
4	nyski	21	47 560	134	87	92	47 182	0,02	0,4
5	prudnicki	255	3 497 968	2 035	5 256	12 353	3 478 075	0,58	45,0
6	głubczycki	68	24 796	51	36	131	24 577	0,09	0,3
7	kędzierzynsko-kozielski	45	191 629	311	257	450	190 578	0,04	0,9
8	krapkowicki	23	23 921	29	38	102	23 727	0,02	0,2
9	oleski	318	6 449 956	2 868	4 752	3 398	6 438 638	0,20	7,1
10	opolski	14	19 464	77	25	56	19 306	0,02	0,3
11	strzelecki	19	153 318	113	85	34	153 075	0,03	0,3
12	m. Opole	125	529 125	808	753	2 584	524 436	1,29	48,3
	Razem	1 257	12 380 388	9 070	13 191	19 884	12 335 716	0,13	4,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 26. Wyniki oceny jakości powietrza w 2016 r. pod kątem ochrony zdrowia ludzi.

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń											
			SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5*	O ₃ **
1	miasto Opole	PL1601	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A	A
2	strefa opolska	PL1602	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C	C	C

* wg poziomu dopuszczalnego

** wg poziomu docelowego

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Tabela 27. Wyniki oceny jakości powietrza w 2016 r. pod kątem ochrony roślin.

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń		
			SO ₂	NO _x	O ₃ *
1	miasto Opole	PL1601	nie klasyfikuje się		
2	strefa opolska	PL1602	A	A	C

* wg poziomu docelowego

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Tabela 28. Wyniki zmian oceny jakości powietrza w latach 2011-2016 pod kątem ochrony zdrowia ludzi

Lp.	Nazwa strefy	Rok	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5	Ozon ¹ O ₃
1	miasto Opole	2011	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A	A
		2016	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A	A
2	strefa opolska	2011	A	A	C	A	C	A	A	A	A	C	C	C
		2016	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C	C	C

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

1 – ozon wg poziomu docelowego

Tabela 29. Wyniki zmian oceny jakości powietrza w latach 2011-2016 pod kątem ochrony roślin

Lp.	Nazwa strefy	Rok	SO ₂	NO ₂	Ozon ¹ O ₃
1	miasto Opole	2011	nie klasyfikuje się		
		2016	nie klasyfikuje się		
2	strefa opolska	2011	A	A	C
		2016	A	A	C

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011. WIOŚ Opole, 2012 r.

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016. WIOŚ Opole, 2017 r.

Tabela 30. Długość dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej na terenie województwa opolskiego w latach 2011 i 2016

Lp.	Kategoria dróg	2011	2016	Zmiany
1.	A. Ogółem	7 750,5	7 898,6	148,1
2.	Krajowe	778,4	779,0	0,6
3.	Wojewódzkie	983,4	986,4	3,0
4.	Powiatowe	3 634,9	3 604,6	-30,3
5.	Gminne	2 353,8	2 528,6	174,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Tabela 31. Wskaźniki gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej na terenie województwa opolskiego w latach 2011 i 2016 w odniesieniu do powierzchni i liczby mieszkańców

Lp.	Obszar	Drogi o twardej nawierzchni ulepszonej na 100 km ²	Drogi o twardej nawierzchni ulepszonej na 10 tys. mieszk.
1.	Polska	86,9	70,7
2.	Województwo opolskie	83,9	79,5
3.	Województwo dolnośląskie	91,8	63,0
4.	Województwo łódzkie	102,9	75,4
5.	Województwo śląskie	165,6	44,8
6.	Województwo wielkopolskie	89,3	76,5

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Tabela 32. Zestawienie większych drogowych zrealizowanych w latach 2011-2017 na drogach krajowych

Lp.	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
Inwestycje zrealizowane w 2011			
1	Krapkowice, Prószków	Przebudowa DK 45 na odc. węzeł "Dąbrówka" - Boguszyce	długość przebudowanego odcinka drogi: 6,8 km
2	Ozimek, Dobrodzień	Przebudowa DK 46 na odc. Grodziec - Myślina	długość przebudowanego odcinka drogi: 4,6 km
3	Chrzastowice, Ozimek	Przebudowa DK 46 na odc. Dębska Kuźnia-Schodnia	długość przebudowanego odcinka drogi: 5,4 km
4	Ozimek	Przebudowa DK 46 w m. Schodnia	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,0 km
5	Prószków, Opole	Przebudowa DK 45 na odc. Boguszyce -Winów	długość przebudowanego odcinka drogi: 4,4 km
6	Turawa	Przebudowa DK 45 w m. Zawada	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,7 km
7	Strzelce Opolskie	Przebudowa DK 94/88 w m. Strzelce Opolskie	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,6/0,5 km
Inwestycje zrealizowane w 2012			
8	Lubsza	Przebudowa DK 39 na odc. Lubsza -Rogalice (do skrzyż. z dr. na Barucice)	długość przebudowanego odcinka drogi: 7,9 km
Inwestycje zrealizowane w 2013			
9	Praszka, Rudniki	Przebudowa DK 42 na odc. Praszka-Rudniki (2011-2013)	długość przebudowanego odcinka drogi: 10,42 km
10	Chrzastowice	Rozbudowa DK 46 na odc. Lędziny-Dębska Kuźnia (2011-2013)	długość przebudowanego odcinka drogi: 3,84 km
11	Namysłów	Przebudowa DK 39 na odc. Nowe Smarchowice-Smarchowice Wielkie (2012-2013)	długość przebudowanego odcinka drogi: 4,32 km
12	Namysłów	Przebudowa DK 39 na odc. Namysłów-Kamienna (2012-2013)	długość przebudowanego odcinka drogi: 2,66 km
13	Olesno	Przebudowa DK 11 na odc. w m. Wojciechów (2012-2013)	długość przebudowanego odcinka drogi: 2,63 km
14	Brzeg	Rozbudowa mostu Krakusa w m. Brzeg (2012-2013) na DK 39	
Inwestycje zrealizowane w 2014			
15	Gorzów Śląski, Praszka	Przebudowa DK 42 na odc. Dębina - Praszka (2011-2014)	długość przebudowanego odcinka drogi: 8,9 km
16	Opole, Turawa	Rozbudowa mostu w m. Gosławice-Zawada na DK 45	
Inwestycje zrealizowane w 2016			
17	Lubsza	Budowa mostu na DK 39 m. Książkowice (2015-2016)	
18	Reńska Wieś	Budowa mostu na DK 40 m. Pokrzywnica (2015 - 2016)	
Inwestycje zrealizowane w 2017			
19	Nysa	Budowa obwodnicy Nysy w ciągu dk nr 41 i 46 (2014-2017)	długość wybudowanego odcinka drogi: 16,5 km
20	Reńska Wieś	Rozbudowa DK 45 na odcinku Reńska Wieś - Większyce - Poborszów (2017-2019) Zadanie w trakcie realizacji	długość przebudowanego odcinka drogi: 7,1 km
21	Rudniki	Rozbudowa DK 43 na odc. Jaworzno - Julianpol (2017-2018)	długość przebudowanego odcinka drogi: 2,3 km
22	Głubczyce	Rozbudowa DK 38 na odcinku Granica Państwa - Pietrowice (2017-2018)	długość przebudowanego odcinka drogi: 2,8 km
23	Lubsza	Budowa mostu na DK 39 m. Książkowice	
24	Prudnik	Budowa mostu na DK 40 m. Prudnik (2017 - 2018)	
25	Namysłów	Budowa wiaduktu na DK 39 m. Kamienna	

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Opolu

Tabela 33. Zestawienie inwestycji drogowych zrealizowanych w latach 2011-2017 na drogach wojewódzkich

Lp	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
Inwestycje zrealizowane w 2011			
1	Grodków	Budowa Obwodnicy m. Grodków w ciągu dróg wojewódzkich nr 401 i 385	Budowa drogi o długości 6,487 km
2	Grodków, Pako- sławice	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 401 na odcinku Grodków - Pakosławice. Etap II	długość przebudowanego odcinka drogi: 7,23 km
3	Krapkowice, Biała	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Smolarnia-Krobusz w km 24+565–35+760	długość przebudowanego odcinka drogi: 11,2 km
4	Gogolin	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 423 wraz z budową ciągu pieszego w m. Rozwadza	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,32 km
5	Ujazd, Jemiel- nica, Strzelce Opolskie	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 426 przy węźle autostradowym Olszowa. Etap I. Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 426 w miejscowości Zalesie Śląskie Etap II „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 426, odcinek Piotrówka – Strzelce Opolskie wraz z budową ścieżki pieszo rowerowej”	Etap I: długość przebudowanego odcinka drogi: 1,97 km Etap II: długość przebudowanego odcinka drogi: 8 km
6	Namysłów	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 396 w km 8+970 do 11+380 na odc. Przeczów - Mikowice	długość przebudowanego odcinka drogi: 2,41 km
Inwestycje zrealizowane w 2012			
7	Grodków, Pako- sławice	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 401 na odcinku Grodków – Pakosławice. Etap I	długość przebudowanego odcinka drogi: 7,57 km
8	Prószków	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Przysiecz – Dzików	długość przebudowanego odcinka drogi: 3,98 km
9	Olesno	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 494 na odcinku Olesno - Bodzanowice	długość przebudowanego odcinka: 1,91 km
10	Dobrodzień	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 901 w m. Bzinica Stara od km 21+560 do km 22+960”	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,4 km
Inwestycje zrealizowane w 2013			
11	Nysa	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 407 w m. Konradowa od km 0+380,00 do km 2+140,23	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,76 km
12	Olesno, Dobro- dzień	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 901 w km 7+670-10+625 (na odcinku Nowy Wachów - Kocury), 15+860-16+810 (w m. Dobrodzień), 24+850-26+750 (na odcinku Pludry - Pietraszów)	długość przebudowanego odcinka drogi: 5,8 km
13	Ozimek	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 463 na odcinku od km 21+680 do km 26+031 Krasiejów – Mnichus	długość przebudowanego odcinka drogi: 4,35 km
14	Gogolin	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 409 od km 25+199 do km 39+257,73 od m. Rożniątów do m. Gogolin	długość przebudowanego odcinka drogi: 14,06 km
Inwestycje zrealizowane w 2014			
15	Głubczyce	Budowa obwodnicy miejscowości Głubczyce w ciągu drogi wojewódzkiej nr 416	długość nowego odcinka drogi: 3,7 km

Lp	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
16	Biała	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Krobusz – Biała od km 43+368 do km 45+210	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,72 km
17	Olesno	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 487 na odcinku Olesno – Boroszków w km 29+550 - 32+000 oraz 32+500 – 34+500	długość przebudowanego odcinka drogi: 4,45 km
18	Lasowice Wielkie, Olesno	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 494 na odcinkach: Szumirad – Chudoba w km 7+200 – 8+250 i 8+350 – 9+200, oraz w Łowoszów w km 13+295 – 14+300	długość przebudowanego odcinka drogi: 2,90 km
19	Głuchołazy	Budowa obiektu mostowego w km 17+933, odbudowa drogi w km 17+943 – 18+043 i km 19+531 – 19+631 w ciągu DW 411 w m. Głuchołazy (zniszczenia po powodzi w maju 2014 r.)	długość przebudowanych odcinków dróg: 0,2 km odbudowany obiekt mostowy
Inwestycje zrealizowane w 2015			
20	Krapkowice	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 416 w miejscowości Pietna od km 1+144 do km 3+893	długość przebudowanego odcinka drogi: 2,75 km
21	Prószków,	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Górki - Chrzążczyce od km 12+980 do km 14+300	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,32 km.
22	Dobrzeń Wielki	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 454 w miejscowości Kup od km 17+575 do km 19+340	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,76 km.
23	Grodków	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 378 na odcinku km 12+604 - 16+089 w m. Gnojna oraz na odcinkach: Zielonkowice - Gnojna i Lubcz - obwodnica Grodkowa	całkowita długość przebudowy dróg (3 odcinki): 5,785 km
24	Olesno	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 494 na odcinku Olesno - Łowoszów wraz z przebudową obiektu mostowego od km 16+525,48 do km 18+613,52	długość przebudowanego odcinka drogi: 2,09 km.
Inwestycje zrealizowane w 2015			
25	Dobrodzień	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 901 na odcinku Kocury – Dobrodzień od km 112+715,00 do km 115+564,17	długość przebudowanego odcinka drogi: 2,85 km
26	Jemielnica, Zawadzkie	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 426 na odcinku Piotrówka - Zawadzkie w km od 0+188 do km 7+896	długość przebudowanego odcinka drogi: 7,71 km
27	Olesno	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 901 na odcinku Olesno - Nowy Wachów" od km 0+045 do km 4+725	długość przebudowanego odcinka drogi: 4,68 km
Inwestycje zrealizowane w 2016			
28	Gogolin	Budowa obwodnicy m. Malni i Choruli w ciągu drogi wojewódzkiej nr 423 na odcinku od km 20+846,46 do km 27+010,00	Inwestycja w trakcie realizacji. Termin zakończenia – 2018 r.
Inwestycje zrealizowane w 2017			
29	Kędzierzyn-Koźle	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 408 na odc. Kędzierzyn - Koźle - Stare Koźle w km od 3+300 do km 5+500" od km 0+188 do km 7+896	długość przebudowanego odcinka drogi: 7,71 km
30	Opole	Budowa obwodnicy miejscowości Czarnowąsy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 454	długość nowego odcinka drogi: 4,11 km,

Lp	Gmina	Nazwa zadania	Zakres robót
31	Namysłów	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 451 na odcinku od km 26+980 do km 28+000 w m. Namysłów z przebudową zjazdów do stref ekonomicznych	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,02 km
32	Głogówek	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 417 wraz z budową mostu od km 5+954 do km 6+950 w m. Raławice Śląskie	długość przebudowanego odcinka drogi: 1,0 km Nowy obiekt mostowy

Źródło: Departament Infrastruktury i Gospodarki UMWO

Tabela 34. Długość i gęstość linii kolejowych normalnotorowych eksploatowanych w województwie opolskim w latach 2011-2016

Wyszczególnienie	2011				2016			
	Długość linii w km		Na 100 km ²		Długość linii w km		Na 100 km ²	
	opolskie	kraj	opolskie	kraj	opolskie	kraj	opolskie	kraj
Ogółem	867	20228	9,0	6,3	780	19132	9,2	6,5
Dwu i więcej torowe	441	8726	4,6	2,8	436	8731	4,6	2,8
Zelektryfikowane	440	11880	5,2	3,8	429	11874	5,3	3,8

Źródło: Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Tabela 35. Wykaz inwestycji w zakresie budowy i modernizacji sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV na obszarze województwa opolskiego

Lp.	Przył. OZE	Nazwa zadania	Rok zakończenia inwestycji
1.		Modernizacja linii 110 kV Dobrzeń - Borki - Pokój	2011
2.	tak	Modernizacja linii 110 kV Głubczyce - Kietrz, 19 km (FW Zopowy) wraz z zabudową światłowodu	2011
3.	tak	Budowa "pod klucz" stacji 110/15 kV Cieszanowice - (przyłączenie FW Lipniki)	2012
4.		Linia 110 kV dwutorowa GRO-GOR-ZDZ: dostosowanie do nowych warunków pracy w związku z przyłączeniem Cementowni "Górażdże" wraz z wymianą izolacji	2012
5.	tak	Modernizacja linii 110 kV Kietrz - Studzienna wraz z zabudową światłowodu	2011
6.		Budowa GPZ Skarbimierz wraz z liniami zasilającymi 110kV	2016
7.		Linie 110 kV Grodków-Gracze oraz Groszowice-Krapkowice-Zdzieszowice (Cementownia Górażdże)	2012
8.	tak	Przebudowa linii 110 kV Cieszanowice - Ziębice wraz z zabudową światłowodu	2012
9.	tak	Przebudowa stacji 110/15 kV Głubczyce w związku z przyłączeniem FW Zopowy	2012
10.	tak	GPZ Harcerska - rozbudowa o urządzenia 15 kV, modernizacja rozdzielni 6kV (ECO Opole)	2012
11.		GPZ Bierdzany - modernizacja : przebudowa z układu H-3 do H-5, wymiana izolacji odciągowej R 110 kV, modernizacja telemechaniki, zabudowa mis olejowych,	2013

Lp.	Przył. OZE	Nazwa zadania	Rok zakończenia inwestycji
12.		GPZ Ozimek - modernizacja stacji 110/15 kV: rozdzielnia 110 kV, misy olejowe, budynek rozdzielni, teren stacji, potrzeby własne.	2014
13.		Modernizacja linii 110 kV relacji Hermanowice-Oława-Zacharzyce-Czechnica-Klecina na odcinku O/Opole	2015
14.		Budowa nowej rozdzielni 15kV w GPZ Kluczbork	2014
15.	tak	Modernizacja linii 110kV Kędzierzyn-Kuźnia Raciborska wraz z zabudową światłowodu w celu przyłączenia FW Gamów (teren GZE)	2016
16.		Modernizacja linii 110 kV Groszowice - Hermanowice wraz z wcięciem do GPZ Gracze wraz z zabudową światłowodu	2014
17.		Modernizacja GPZ Głubczyce	2013
18.		Budowa GPZ Bierkowice wraz z linią zasilającą 110kV	2014
19.		GPZ Orłęta - modernizacja rozdzielni 110kV i 15kV	2017
20.	tak	Dostosowanie linii 110kV relacji Kluczbork - Olesno do pracy w temp. 80oC w celu przyłączenia FW Bąków	2016
21.	tak	Dostosowanie linii 110kV relacji Kuniów - Bierdzany do pracy w temp. 80oC w celu przyłączenia FW Bąków oraz FW Szybowice	2016
22.	tak	Dostosowanie linii 110kV relacji Bierdzany - Ozimek do pracy w temp. 80oC w celu przyłączenia FW Bąków oraz FW Szybowice	2016
23.	tak	Dostosowanie linii 110kV relacji Kluczbork - Kostów do pracy w temp. 80oC w celu przyłączenia FW Bąków oraz FW Szybowice	2016
24.	tak	Dostosowanie linii 110kV relacji Kluczbork - Praszka do pracy w temp. 80oC w celu przyłączenia FW Bąków oraz FW Szybowice	2016
25.	tak	Przebudowa linii 110kV Hajduki-Orłęta wraz z zabudową światłowodu w celu przyłączenia FW Służejów (teren O/Wałbrzych)	2017
26.	tak	Przebudowa linii 110kV Orłęta - Cieszanowice wraz z zabudową światłowodu w celu przyłączenia FW Służejów (teren O/Wałbrzych)	2017
27.	tak	Dobudowa pola liniowego 110 kV w GPZ Grodków, przystosowanie GPZ Grodków, GPZ Gracze, GPZ Hajduki i GPZ Bielice do przyłączenia FW Bąków - 50 MW	2016

Tabela 36. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w latach 2011 i 2016

Lp.	Wyszczególnienie	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej			
		2011 rok		2016 rok	
		Ogółem w tys.	%	Ogółem w tys.	%
1.	POLSKA	33 776,5	87,6	35 331,3	91,9
2.	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE	958,5	94,5	960,9	96,8
3.	MIASTA	516,9	97,4	506,4	98,3
4.	WSIE	441,6	91,2	454,5	95,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Tabela 37. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w latach 2011 i 2016

Lp.	Wyszczególnienie	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej			
		2011 rok		2016 rok	
		Ogółem w tys.	%	Ogółem w tys.	%
1.	POLSKA	24 486,9	63,5	26 997	70,2
2.	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE	616,7	60,8	719,3	72,4
3.	MIASTA	464,9	87,7	468,5	91,0
4.	WSIE	151,8	31,4	250,8	52,5

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Tabela 38. Aglomeracje wodo-ściekowe w województwie opolskim

Lp.	Nazwa aglomeracji	Gminy w aglomeracji	RLM korzystających z sieci (stan na 31.12.2011 r.)	RLM korzystających z sieci (stan na 31.12.2016 r.)
1.	Baborów	Baborów	79%	99,6%
2.	Biała	Biała	21,3%	82,3%
3.	Branice	Branice	42,1%	70,5%
4.	Brzeg	Oława, Lubsza, Lewin Brzeski, Olszanka, Brzeg, Skarbimierz	99,1%	98,7%
5.	Dobrodzień	Dobrodzień	40,6%	81%
6.	Dobrzeń Wielki ²⁴	Dobrzeń Wielki, Łubniany	82%	99,6%
7.	Głogówek	Głogówek	46,7%	99%
8.	Gogolin	Gogolin	73%	94%
9.	Grodków	Grodków	63,2%	98,3%
10.	Kędzierzyn-Koźle	Reńska Wieś, Kędzierzyn-Koźle, Cisek, Bierawa	72,3%	95,5%
11.	Kietrz	Kietrz	29,7%	57,3%
12.	Kluczbork	Kluczbork	91,4%	94,5%
13.	Kolonowskie	Kolonowskie	92,6%	99,4%
14.	Korfantów	Korfantów	5,4%	56,6%
15.	Krapkowice	Krapkowice, Prószków, Gogolin, Strzeleczy	84%	95,7%
16.	Lewin Brzeski	Lewin Brzeski	70,6%	78%
17.	Murów	Murów	36%	90,5%
18.	Namysłów	Namysłów, Domaszowice, Świerczów, Wilków	87%	99%
19.	Niemodlin	Niemodlin	66%	94%
20.	Nysa	Głuchołazy, Nysa, Otmuchów	90,5%	98,8%
21.	Olesno	Olesno	83%	98,5%
22.	Opole	Opole, Tarnów Opolski, Komprachcice, Dąbrowa, Łubniany, Chrzastowice, Prószków	84,1%	98,6%
23.	Ozimek	Ozimek	50%	90,7%
24.	Paczków	Paczków	37,4%	79,3%
25.	Pawłowiczki	Pawłowiczki	95%	99%
26.	Pokój	Pokój	11,9%	68,8%
27.	Polska Cerekiew	Polska Cerekiew	14%	74%
28.	Popielów - Karłowice	Popielów	56,5%	69,3%
29.	Praszka	Praszka, Gorzów Śląski, Rudniki	78,4%	91,9%
30.	Prószków	Prószków	50%	83,2%
31.	Prudnik	Prudnik, Głuchołazy	79,1%	99,6%

²⁴ Aglomeracja została utworzona w 2014 r.

32.	Skoroszyce	Skoroszyce	53%	94,7%
33.	Strzelce Opolskie	Strzelce Opolskie, Jemielnica	44%	97,5%
34.	Tarnów Opolski	Tarnów Opolski, Izbicko	25%	87%
35.	Trzebiszyn	Lasowice Wielkie	28%	60,6%
36.	Turawa	Łubniany, Turawa	24,1%	88,1%
37.	Ujazd	Ujazd	87,9%	99,3%
38.	Wołczyn	Wołczyn	51,7%	83%
39.	Zawadzkie	Zawadzkie	69%	97,6%
40.	Zdzieszowice	Zdzieszowice, Walce	75,5%	88,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Aktualizacji Master Planu dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG z 2017 r. oraz Dziennika Urzędowego Województwa Opolskiego oraz sprawozdań z KPOŚK 2013-2016

Tabela 39. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w latach 2011 i 2016

Lp.	Wyszczególnienie	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków			
		2011 rok		2016 rok	
		Ogółem w tys.	%	Ogółem w tys.	%
1.	POLSKA	25 302	65,7 %	28 245,7	73,5 %
2.	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE	690	68,1 %	754,7	76 %
3.	MIASTA	509,5	96,1 %	493	95,7%
4.	WSIE	180,5	37,3 %	261,6	54,7%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Tabela 40. Udział ścieków komunalnych w aglomeracjach województwa opolskiego w 2011 i 2016 r.

Lp.	Nazwa aglomeracji	Udział ścieków komunalnych w %							
		Odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni		Dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym		Oczyszczanych systemami indywidualnymi		Nieczyszczonych	
		2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016
1.	Baborów	79	99,6	2,7	0,4	0	0	0	0
2.	Biała	21,3	82,3	4,6	17,7	0	0	78,6	0
3.	Branice	42,1	70,5	2,1	9	8,8	0,4	15,5	20,1
4.	Brzeg	99,1	98,7	0,1	0,9	0	0,4	0,3	0
5.	Dobrodzień	40,6	81	17,7	16,7	1,8	1,4	32,7	0,9
6.	Dobrzeń Wielki ²⁵	82	99,6	-	0	-	0,4	-	0
7.	Głogówek	46,7	99	1	0,9	0	0	36	0,1
8.	Gogolin	73	94	-	5	0	0,1	0	0,9
9.	Grodków	63,2	98,3	2,1	1	0	0,6	16,4	0,1
10.	Kędzierzyn-Koźle	72,3	95,5	1,3	4,4	0,1	0,1	7,2	0
11.	Kietrz	29,7	57,3	3,2	40,5	1,9	2,2	0	0
12.	Kluczbork	91,4	94,5	3,6	5,5	0,1	0	0	0
13.	Kolonowskie	92,6	99,4	0,3	0,4	0,4	0,2	6,7	0
14.	Korfantów	5,4	56,6	6	43,2	8	0,2	0	0
15.	Krapkowice	84	95,7	0,8	3,9	0,1	0,4	44	0
16.	Lewin Brzeski	70,6	78	3,4	20,5	0,8	1,4	0	0,1

²⁵ Aglomeracja została utworzona w 2014 r.

Lp.	Nazwa aglomeracji	Udział ścieków komunalnych w %							
		Odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni		Dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym		Oczyszczanych systemami indywidualnymi		Nieczyszczonych	
		2011	2016	2011	2016	2011	2016	2011	2016
17.	Murów	36	90,5	1	0,7	2,7	0,1	15,1	8,7
18.	Namysłów	87	99	-	0,6	-	0,4	-	0
19.	Niemodlin	66	94	4,2	5,8	0	0,2	0	0
20.	Nysa	90,5	98,8	0,7	0,7	0,2	0,2	6,2	0,3
21.	Olesno	83	98,5	22,7	0,4	6,8	1	0	0,1
22.	Opole	84,1	98,6	0,2	1,3	0,1	0,1	0	0
23.	Ozimek	50	90,7	3,7	6,1	1,3	3,2	23,3	0
24.	Paczków	37,4	79,3	1,8	19,6	1	1,1	0	0
25.	Pawłowiczki	95	99	1,9	1	0	0	0	0
26.	Pokój	11,9	68,8	20,1	27,5	1,8	3,7	0	0
27.	Polska Cerekiew	14	74	0	25,9	0	0	57,3	0,1
28.	Popielów - Karłowice	56,5	69,3	2,3	27,8	2,1	2,8	0	0,1
29.	Praszka	78,4	91,9	0,5	6,4	0,1	1,7	15,6	0
30.	Prószków	50	83,2	2,5	16	0,5	0,7	0	0,1
31.	Prudnik	79,1	99,6	0,2	0,4	0	0	9,3	0
32.	Skoroszyce	53	94,7	5,5	4,4	2,5	0,9	2,2	0
33.	Strzelce Opolskie	44	97,5	1,3	2,2	0,1	0,2	0	0,1
34.	Tarnów Opolski	25	87	2	12	0,5	0,9	0	0,1
35.	Trzebiszyn	28	60,6	0	29,2	7	10,2	58,3	0
36.	Turawa	24,1	88,1	8	10,2	1,7	1,7	34,5	0
37.	Ujazd	87,9	99,3	1,3	0,5	0	0,2	0	0
38.	Wołczyn	51,7	83	0,6	2,4	12,2	0,5	39,2	14,1
39.	Zawadzkie	69	97,6	3,1	2,4	0	0	0	0
40.	Zdzieszowice	75,5	88,7	0,4	5,7	0,1	0,8	0	4,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Aktualizacji Master Planu dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG z 2017 r. oraz Dziennika Urzędowego Województwa Opolskiego oraz sprawozdań z KPOŚK 2013-2016

Tabela 41. Eksploatowane składowiska odpadów komunalnych, inne niż niebezpieczne i obojętne - stan 31.12.2016 r.

Lp.	Składowisko, w tym instalacje RI-POK	Powierzchnia całkowita [ha]	Powierzchnia wykorzystana [ha]	Pojemność całkowita Vc [m ³]	Stopień wykorzystania pojemności składowiska [%]	Ilość odpadów przyjętych w 2016 r. [Mg]
1	Opole (instalacja RI-POK)	36,60	21,80	1 300 000	84,4	100 716,4
2	Chróścice (gm. Dobrzeń Wielki)	3,90	2,81	85 500	71,9	1 505,7
3	Gotartów (gm. Kluczbork) (instalacja RI-POK)	4,96	2,30	201 000	61,5	20 832,9
4	Świercze	8,90	5,17	142 600	70,4	0

Lp.	Składowisko, w tym instalacje RI-POK	Powierzchnia całkowita [ha]	Powierzchnia wykorzystana [ha]	Pojemność całkowita Vc [m ³]	Stopień wykorzystania pojemności składowiska [%]	Ilość odpadów przyjętych w 2016 r. [Mg]
	(gm. Olesno)					
5	Ziemielowice (gm. Namysłów) (instalacja RI-POK)	3,94	2,70	375 000	59,2	1 238,4
6	Rudniki (gm. Rudniki)	2,55	1,28	42 000	82,7	0
7	Krzyżanowice (gm. Gorzów Śląski)	1,43	0,78	68 400	93,0	0
8	Szymiszów (gm. Strzelce Opolskie) (instalacja RI-POK)	20,30	18,88	153 256	50,9	4 226,7
9	Kędzierzyn-Koźle Sławięcice (instalacja RI-POK)	11,50	5,19	305 000	82,3	13 662,0
10	Gogolin (gm. Gogolin) (instalacja RI-POK)	9,60	6,24	672 000	48,7	9 471,0
11	Dzierżysław (gm. Kietrz) (instalacja RI-POK)	6,07	4,20	720 000	21,4	33 158,9
12	Głubczyce (gm. Głubczyce)	5,33	4,84	86 000	82,3	2 414,7
13	Pawłowiczki (gm. Pawłowiczki)	3,77	2,83	36 000	85,3	194,4
14	Baborów (gm. Baborów)	1,35	1,25	90 000	64,5	823,4
15	Kielcza (gm. Zawadzkie) (instalacja RI-POK)	5,79	3,98	313 499	81,1	11 346,3
16	Prudnik (gm. Prudnik)	7,45	5,68	330 451	50,9	4 226,7
17	Ujeździec (gm. Paczków)	5,37	1,80	334 000	96,6	1 228,6
18	Okopy (gm. Łambinowice)	6,30	4,15	159 000	87,3	1 945,3
19	Domaszkowice (gm. Nysa) (instalacja RI-POK)	26,24	7,36	580 000	97,4	51 594,1
	Razem	171,35	47,52	6 893 655		258 585,50

Źródło: Gospodarka odpadami w województwie opolskim w 2016 roku. WIOŚ, 2017

Tabela 42. Eksploatowane składowiska odpadów przemysłowych na terenie województwa opolskiego w 2016 r.

Lp.	Składowisko i typ	lokalizacja	uwagi	powierzchnia całkowita V_c [m ³]	powierzchnia wykorzystana V_M [m ³]	Stopień wypełnienia %
1	Składowisko popiołów i żużla ZA Kędzierzyn SA - IN	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	70,0	70,0	70,0
2	Składowisko mokre odpadów paleniskowych Tauron Wytwarzanie S.A. - IN	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	71,0	51,0	99,0
3	Składowisko odpadów stałych Metsa Tissue Krapkowice Sp. z o.o. - IN	Krapkowice	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	3,5	2,8	57,5
4	Składowisko żużla i popiołu Arcelor Mittal Poland S.A. oddział w Zdzeszowicach - IN	Januszkowice, gmina Zdzeszowice	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	41,3	16,8	70,1
5	Składowisko odpadów paleniskowych PGE - Elektrownia Opole SA * - IN	Opole - Groszowice	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (nieczynne)	78,0	5,1	3,0
6	Składowisko odpadów paleniskowych ECO SA - IN	Opole	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	9,2		68,4
7	Składowisko odpadów przemysłowych Huty Małapanew sp. z o.o. Ozimek ** - IN	Ozimek (Schodnia Stara)	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	4,7	0,5	12,0
8	Składowisko odpadów stałych remontowych Tauron Wytwarzanie S.A. - O	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów obojętnych	1,0	1,0	95,6

Źródło: Gospodarka odpadami w województwie opolskim w 2016 roku. WIOŚ, 2017

* brak składowania odpadów od 2000 r.

** brak składowania odpadów od 1998 r.

IN - składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne

O - składowisko odpadów obojętnych

Tabela 43. Składowiska odpadów przemysłowych na terenie województwa opolskiego, wyłączone z eksploatacji wg stanu na 31 grudnia 2016 r.

Lp.	Składowisko	lokalizacja	uwagi	Okres eksploatacji	Stan formalno – prawny
1	Składowisko odpadów pogarbarskich i komunalnych	Raciszów, gm. Lubsza	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne IN	1993 - 2004	Decyzja na zamknięcie i rekultywację składowiska; brak działań rekultywacyjnych

Lp.	Składowisko	lokalizacja	uwagi	Okres eksploatacji	Stan formalno – prawny
2	Osadniki ziemi bielącej ZT Kruszwica S.A.	Brzeg	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	1950 – 1996	Rekultywacja zakończona w 2009 r.
3	Składowisko smółek porafinacyjnych, stawy paku i smolistych odpadów poprodukcyjnych JPM Holding S.A.	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów niebezpiecznych	1950 - 1982	Likwidacja składowisk przewidziana na 2025 r.
4	Mokre składowisko odpadów PCC Energetyka BLACHOWNIA Sp. z o.o.	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	1973 - 2007	Rekultywacja biologiczna w toku
5	Składowisko osadów Piskorzowiec – Grupa AZOTY ZAK S.A.	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	1976 - 1991	Rekultywacja zakończona w 2013 r.
6	Składowisko odpadów poremontowych i komunalnych - Grupa AZOTY ZAK S.A.	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	1982 – 2007	Rekultywacja zakończona w 2009 r.
7	Składowisko osadów ściekowych z CMBOS - Grupa AZOTY ZAK S.A.	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów niebezpiecznych	1986 – 2007	Rekultywacja zakończona w 2016 r.
8	Składowisko odpadów poprodukcyjnych - Grupa AZOTY ZAK S.A.	Kędzierzyn-Koźle	składowisko odpadów niebezpiecznych	1988 – 2005	Rekultywacja zakończona w 2008 r.

Źródło: Gospodarka odpadami w województwie opolskim w 2016 roku. WIOŚ, 2017

Tabela 44. Instalacje RIPOK do odzysku odpadów komunalnych.

Lp.	Region gospodarki odpadami komunalnymi	Rodzaj instalacji	Nazwa i lokalizacja instalacji	Zdolność przerobowa [Mg/rok]
1	Region Centralny	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	Regionalne Centrum Gospodarowania Odpadami w Opolu	100 000 (część mechaniczna); 60 000 (część biologiczna)
		Instalacja do kompostowania odpadów zielonych selektywnie zebranych		16 000
		Instalacja do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne		320 ton/dobę
		Razem		176 000 + 320 ton/rok
2	Region Północny	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	Miejskie Składowisko Odpadów Innych niż Niebezpieczne i Obojętne w Gotartowie (gm. Kluczbork)	100 000 (część mechaniczna); 30 000 (część biologiczna)
		Instalacja do kompostowania odpadów zielonych selektywnie zebranych		6 000
		Instalacja do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne		400 ton/dobę
		Razem		136 000 + 400 ton/rok
3	Region Południowo-Wschodni	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	Składowisko Odpadów Innych niż Niebezpieczne i Obojętne w Dzierżysławiu (gm. Kietrz)	100 000 (część mechaniczna); 47 000 (część biologiczna)

Lp.	Region gospodarki odpadami komunalnymi	Rodzaj instalacji	Nazwa i lokalizacja instalacji	Zdolność przerobowa [Mg/rok]
		Instalacja do kompostowania odpadów zielonych selektywnie zebranych		5 000
		Instalacja do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne		620 ton/dobę
		Razem		152 000 + 6201 605 ton/rok
4	Region Południowo-Zachodni	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	Składowisko Odpadów Innych niż Niebezpieczne i Obojętne w Domaszkowicach (gm. Nysa)	72 000 (część mechaniczna); 21 500 (część biologiczna)
		Instalacja do kompostowania odpadów zielonych selektywnie zebranych		5 000
		Instalacja do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne		265 ton/dobę
		Razem		98 500 + 265 ton/rok
	Województwo			562 500 + 1605 ton/rok

Źródło: *Gospodarka odpadami w województwie opolskim w 2016 roku. WIOŚ, 2017*

Tabela 45. Zmiany w zakresie gospodarki odpadami w latach 2011-2016

Lp.	Wskaźnik	Rok	
		2011	2016
1	Odpady komunalne zebrane (Mg)	256 770,7	294 591,9
2	Odpady komunalne zmieszane (Mg)	235 950,4	214 409,7
3	Odpady komunalne zebrane selektywnie (Mg)	20 820,3	80 182,2
4	Odpady przemysłowe wytworzone (Mg)	971 400,0	1 650 400,0
5	Odpady przemysłowe poddane odzyskowi (Mg)	805 400,0	901 200,0
6	Odpady przemysłowe składowane (Mg)	22 140 500,0	20 778 400,0
7	Powierzchnia czynnych składowisk odpadów komunalnych (ha)	147,5	171,35
8	Powierzchnia składowisk odpadów przemysłowych (ha)	217,6	206,7
9	Wskaźnik odpadów komunalnych zebranych kg/1 ha	280,7	322,1
10	Wskaźnik odpadów przemysłowych wytworzonych kg/1 ha	103,2	180,4
11	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (%)	82,9	54,6
12	Odpady komunalne wytworzone/mieszkańca (kg/mieszk.)	298	296

Źródło: *Ochrona środowiska 2011, GUS Warszawa, 2012*

Ochrona środowiska 2016, GUS Warszawa, 2017

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011, WIOŚ Opole, 2012

Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2016, WIOŚ Opole, 2017

Tabela 46. Powierzchnia podstref specjalnych stref ekonomicznych w województwie opolskim w 2017 roku

Lp.	Gmina	Łączna powierzchnia [ha]	Inwestorzy
	Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna	835,41 ha	
1.	Namysłów	6,31	-
2.	Prudnik (2 obszary)	15,23	Furnika; Moretto, Henniges Automotive

Lp.	Gmina	Łączna powierzchnia [ha]	Inwestorzy
3.	Skarbimierz (3 obszary)	200,85	Mondelez; Adient; Aquila Brzeg; FPS; Donaldson, Great Maple
4.	Opole (6 obszarów)	219,48	Stegu; Art-Odlew; PZ Stelmach; IFM Ecolink; Pasta Food Company; GSS; Hongbo; Skamol, Opolgraf, Labdrob, Zagroda Opolska ; Kamex; MRP sp. z o.o.; UFI Filters, Polaris Poland sp. z o.o; Heerema Fabrication Group.
5.	Kluczbork (2 obszary)	64,83	Marcegaglia Poland; InpolKraK; Aspöck Automotive Polska sp. z o.o; Cosma; Cedrob
6.	Praszka	6,20	Marcegaglia Poland
7.	Nysa (2 obszary)	168,86	Alsecco sp. z o.o.; Vasco Doors sp. z o.o., Eco Recykling
8.	Otmuchów	49,8	-
9.	Niemodlin	2,08	-
10.	Grodków (3 obszary)	9,42	-
11.	Lewin Brzeski (2 obszary)	31,00	-
12.	Brzeg (2 obszary)	58,57	-
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna		471,85	
1.	Ujazd (2 obszary)	182,90	Tru-flex; Prims, Bito Technika Magazynowa; Mubea, IFA Rotorion, Gustav Wolf.
2.	Strzelce Opolskie	63,00	Kronospan
3.	Kietrz	6,89	Beaulieu International Group
4.	Gogolin (2 obszary)	19,29	Sentrex, Hengst Filtration Polska
5.	Kędzierzyn-Koźle	64,92	-
6.	Krapkowice (4 obszary)	93,78	Piomar, Metsa Tissue, Ekoprobud
7.	Olesno	36,45	WMB Asphalt; Wisen; BETH
8.	Głuchołazy	4,63	Schattddecor
Starachowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna		16,73	
1.	Tułowice	16,73	Exlabesa, Neotech; GreenAgro
Łącznie ≈		1323,99	

Źródło: Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki, listopad 2017 r.

Tabela 47. Powierzchnia geodezyjna użytków rolnych w latach 2011-2016

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]		Zmiana powierzchni w latach 2011-2016	
		2011 r.	2016 r.	[ha]	[%]
1.	Użytki rolne razem, w tym:	603 216	599 221	-3 995	-0,7
2.	grunty orne	491 663	490 888	-775	-0,2
3.	sady	3 446	3 231	-215	-6,2
4.	łąki trwałe	68 248	66 965	-1 283	-1,9
5.	pastwiska trwałe	18 282	16 957	-1 325	-7,2
6.	grunty rolne zabudowane	13 136	12 687	-449	-3,4
7.	grunty pod stawami	4 081	4 413	+332	+8,1
8.	grunty pod rowami	4 360	4 080	-280	-6,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 48. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w latach 2012-2016

Lp.	Grupy obszarowe gospodarstw rolnych	2012 r.		2016 r.		Zmiana ilości gospodarstw w latach 2012-2016
		ilość	%	ilość	%	
1.	do 1 ha włącznie	462	1,7	659	2,4	+197
2.	powyżej 1 ha do mniej niż 2 ha	4 778	17,8	4 406	16,4	-372
3.	od 2 do mniej niż 5 ha	6 972	26,0	7 164	26,6	+192
4.	od 5 do mniej niż 10 ha	5 480	20,4	4 903	18,2	-577
5.	od 10 do mniej niż 15 ha	2 412	9,0	3 106	11,5	+694
6.	od 15 do mniej niż 20 ha	1 764	6,8	1549	5,7	-215
7.	od 20 do mniej niż 30 ha	1 494	5,6	1 842	6,8	+348
8.	od 30 do mniej niż 50 ha	1 510	5,6	1 588	5,9	+78
9.	od 50 do mniej niż 100 ha	1 590	5,9	1 087	4,0	-503
10.	100 ha i więcej	371	1,4	616	2,3	+245
11.	ogółem	26 832	100,0	26 919	100,0	+87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 49. Turystyczne obiekty noclegowe w województwie opolskim w latach 2012-2017 (stan w dniu 31 lipca)

Lp.	Turystyczne obiekty noclegowe	2012 r.		2017 r.		Zmiana w latach 2012-2017	
		Liczba obiektów	Liczba miejsc	Liczba obiektów	Liczba miejsc	Liczba obiektów	Liczba miejsc
1.	hotele	36	1884	63	3733	+27	+1849
2.	motele	1	25	2	68	+1	+43
3.	pensjonaty	2	36	3	87	+1	+51
4.	inne obiekty hotelowe	19	776	19	721	0	-55
5.	domy wycieczkowe	2	489	2	489	0	0
6.	schroniska	1	50	1	50	0	0
7.	schroniska młodzieżowe	1	25	1	25	0	0
8.	szkolne schroniska młodzieżowe	9	459	10	527	+1	+68
9.	ośrodki wczasowe	7	488	14	857	+7	+369
10.	ośrodki kolonijne	0	0	1	85	+1	+85
11.	ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	7	813	5	561	-2	-252
12.	zespoły domków turystycznych	5	383	5	379	0	-4
13.	kempingi	4	842	5	600	+1	-242
14.	poła biwakowe	1	658	3	770	+2	+112
15.	pokoje gościnne / kwatery prywatne	6	102	12	227	+6	+125
16.	kwatery agroturystyczne	5	70	13	199	+8	+129
17.	pozostałe turystyczne obiekty noclegowe	14	773	9	589	-5	-184
Ogółem		120	7873	168	9967	+48	+2094

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 50. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych w województwie opolskim w latach 2012-2017

Lp.	Województwo	Turyści korzystający z noclegów ogółem		
		2012 r.	2017 r.	Zmiana w latach 2012-2017
1.	opolskie	35 222	48 010	+12 788

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 51. Szlaki turystyczne w województwie opolskim w latach 2011-2016

Lp.	rodzaj	Długość szlaków turystycznych w km		
		2011 r.	2016 r.	Zmiana w latach 2011-2016
1.	piesze	1064,5	1157,3	+92,8
2.	narciarskie	5,3	28,3	+23,0
3.	rowerowe	228,0	228,0	0
4.	konne	-	-	-
5.	kajakowe	-	-	-
6.	inne	116,2	116,2	0
	razem	1414,0	1529,8	+115,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS: „Turystyka w 2011 r.”, GUS, Warszawa 2012 r., „Turystyka w 2016 r.”, GUS, Warszawa 2017 r.

Tabela 52. Zmiany w liczbie szkół oraz liczbie uczniów według szczebla kształcenia w latach 2011/2012 i 2016/2017

Rodzaje szkół	Liczba szkół		Liczba uczniów w szkołach	
	2011/2012	2016/2017	2011/2012	2016/2017
Podstawowe (ze specjalnymi)	403	397	51 190	50 814
Gimnazjalne (ze specjalnymi)	175	170	29 950	24 013
Ponadgimnazjalne, w tym:				
- zasadnicze szkoły zawodowe (ze specjalnymi)	49	46	6 426	5 038
- technika (wraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe)	53	47	14 188	13 994
- licea ogólnokształcące (ze specjalnymi)	52	49	12 644	9162
Policealne	63	61	6 651	5 340

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Tabela 53. Powierzchnia objęta planami miejscowymi w poszczególnych powiatach województwa opolskiego 2011-2016

Lp.	Powiat	Liczba planów obowiązujących 20121	Liczba planów obowiązujących 2016	Powierzchnia powiatu pokryta planami w 2011 r.	Powierzchnia powiatu pokryta planami w 2016 r.	Zmiana w latach 2011-2016
1.	Powiat brzeski	60	98	65,1	65,1%	+6,5%
2.	Powiat głubczycki	22	34	5,9	5,9%	+0,8%
3.	Powiat kędzierzyńsko-kozielski	61	72	45,6	45,6%	+6%
4.	Powiat kluczborski	71	89	10,7	10,7%	+0,6%
5.	Powiat krapkowicki	110	136	42,2	42,2%	+2,8%

Lp.	Powiat	Liczba planów obowiązujących 20121	Liczba planów obowiązujących 2016	Powierzchnia powiatu pokryta planami w 2011 r.	Powierzchnia powiatu pokryta planami w 2016 r.	Zmiana w latach 2011-2016
6.	Powiat namysłowski	46	51	75,2	75,2%	+6,6%
7.	Powiat nyski	153	225	28,1	28,1%	+5,9%
8.	Powiat oleski	32	40	4,1	4,1%	+2,5%
9.	Powiat opolski	188	216	40,2	48,0%	+19,8%
10	Powiat prudnicki	41	51	18,8	18,8%	+7,8%
11	Powiat strzelecki	92	111	59,5	59,5%	+4,4%
12	miasto Opole	42	70	33,1	33,1%	+8,3%
	OPOLSKIE	918	1193	35,5%	40,5%	+5,0
	POLSKA	39 994	49 360	27,2%	30,2%	+3,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS